T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
PREHİSTORYA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TARİHÖNCESİ DÖNEMDE ÇANAK ÇÖMLEĞİN YENİDEN KULLANIMI: SUMAKİ HÖYÜK VE KERKÜŞTİ HÖYÜK ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

ÖZLEM GÜMÜŞ
2501140791

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. EYLEM ÖZDOĞAN

İSTANBUL 2018

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı	: Özlem GÜMÜŞ	**Numarası**	: 2501140791
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı	: Arkeoloji Anabilim Dalı Prehistorya Bilim Dalı	**Danışmanı**	: Doç. Dr. Eylem ÖZDOĞAN
Tez Savunma Tarihi	: 11.01.2019	**Saati**	: 10:00
Tez Başlığı	: ""Tarihöncesi Dönemde Çanak Çömleğin Yeniden Kullanımı: Sumaki ve Kerküşti Höyükleri Üzerinden Bir Değerlendirme"		

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin **36. Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Doç. Dr. Aslı Erim ÖZDOĞAN		KABUL
2- Doç. Dr. Eylem ÖZDOĞAN		Kabul
3- Doç. Dr. Emre GÜLDOĞAN		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Doç. Dr. Semra BALCI		
2- Doç. Dr. Rana ÖZBAL		

ÖZ

TARİHÖNCESİ DÖNEMDE ÇANAK ÇÖMLEĞİN YENİDEN KULLANIMI: SUMAKİ HÖYÜK VE KERKÜŞTİ HÖYÜK ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

ÖZLEM GÜMÜŞ

Çanak çömlek yapımına, besin üretimine tam olarak geçildiği bir aşamada başlanmış ve çanak çömlek besinlerin hazırlanması ile saklamasının yanı sıra sembolik bir değer, ritüellerde kullanılan bir obje ya da ticari bir meta olarak toplumsal hayatta yer bulmuştur. Tarihöncesinde çanak çömleğin bu işlevlerinin dışında, kırık parçalarının işlenerek (delme, yuvarlama, yongalama gibi) yeniden kullanıldığı bilinmektedir. Farklı dönemlere tarihlenen yerleşimlerden gelen benzer veriler yeniden kullanım kavramının günümüz için olduğu kadar tarihöncesi topluluklar için de geçerli olduğunu kanıtlamaktadır. Bu tez kapsamında Sumaki ve Kerküşti höyüklerinde bulunan ve biçimlendirilerek kullanıldığı düşünülen çanak çömlek parçaları incelenerek, tarihöncesi toplumlarda yeniden kullanım kavramı irdelenmeye çalışılmaktadır. Dicle'nin kollarından Garzan Nehri'ne bakan bir sırtın üzerinde bulanan Sumaki Höyük/Batman Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'e, Fırat'ın kollarından Habur Çayı'nı besleyen Kocadere yakınlarında yer alan Kerküşti Höyük/Mardin ise Halaf Dönemi'ne tarihlenmektedir. Çanak çömlek kullanımının başladığı ve hemen akabinde yaygınlaşarak toplumsal yaşam içinde önemli bir yer tutuğu bir sürecin farklı aşamalarını yansıtan bu iki yerleşimin yanı sıra gerek dönem gerekse bölge olarak farklı bir bağlam içinde yer alan Menekşe Çatağı yerleşimine ilişkin bulgular da ek olarak tez kapsamına alınmıştır. Tekirdağ ili yakınlarında, Marmara Deniz'inin hemen kıyısında bulunan Menekşe Çatağında bulunan işlenmiş çanak çömlek parçaları ile hem örnek çeşitlemesi artırılmış, hem de farklı dönem ve bölgede yer alan bir yerleşimden gelen verilerle benzer alışkanlıkların farklı toplumlardaki yansımalarına dair değerlendirmelerin yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeniden kullanım, Çanak çömleğin yeniden kullanımı, Geridönüşüm, Neolitik Dönem, Halaf Dönemi.

ABSTRACT

TARİHÖNCESİ DÖNEMDE ÇANAK ÇÖMLEĞİN YENİDEN KULLANIMI: SUMAKİ HÖYÜK VE KERKÜŞTİ HÖYÜK ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

ÖZLEM GÜMÜŞ

Pottery production was started at a stage where it was transitioned to food production completely and it had a place in social life as a symbolic value, an object used in rituals or a commercial commodity as well as for food preparation and preservation. It is known that, apart from these functions, the fragments of the pottery were reused by reprocessing (by drilling, rounding and chipping etc.). Similar data from settlements dating back to different periods proves that the concept of re-use applies to prehistoric communities as well as modern-day.

In this thesis, the pottery sherds found in Sumaki and Kerküşti mounds and which are thought to have been used by reprocessing are examined and the concept of re-use in prehistoric societies is studied. Sumaki Höyük/Batman which is located on a ridge overlooking the Garzan River, one of the tributaries of the Euphrates, was dated to Pottery Neolithic Period, and the Kerküşti Höyük/Mardin which is near the Kocadere which feeds the Habur River is dated to Halaf Period. In addition to these two settlements reflecting the different stages of the process in which the use of pottery started and became widespread in the immediate aftermath having an important role in social life; the findings related to the Menekşe Çatağı settlement, which have a different context both in terms of period and region, are also included in the thesis. The processed pottery samples which are dated to Iron Age found in Menekşe Çatağı which is located near the city of Tekirdağ at the shore of the Marmara Sea, are used to increase the diversity of the samples as well to make evaluations on reflection of similar habits in different societies by using data originating from a settlement from different period and region.

Keywords: Reuse, Reuse of pottery sherds, Recycle, Neolithic Period, Halaf Period.

ÖNSÖZ

Sumaki ve Kerküşti Höyüklerinde bulunan; yongalama, sürtme, delme gibi işlemlerle biçimlendirilmiş veya biçimlendirilmeden kullanılmış çanak çömlek parçalarının incelendiği bu tez çalışmasının amacı, tarihöncesi topluluklarda yeniden kullanım kavramını irdelemek ve geri dönüştürülen çanak parçalarının işlevsel veya sembolik kullanımları ile gündelik hayattaki yerlerine dair tartışma başlatmaktır.

Tez konumun belirlenme aşamasında beni cesaretlendiren, ihtiyaç duyduğum hiçbir konuda yardımını esirgemeyen, yapıcı eleştirileriyle beni yönlendiren ve her aşamayı titizlikle takip eden tez danışmanım Doç. Dr. Eylem Özdoğan'a sabrı ve desteği için ne kadar teşekkür etsem azdır.

Arkeoloji alanında çalışmalarıma başladığım ilk yıllardan itibaren bilgi ve görüşleriyle bana yol gösteren, desteğini esirgemeyen, yerinde uyarıları ile tez çalışmamın ilerlemesine katkı sağlayan hocam Doç. Dr. Aslı Erim-Özdoğan'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin deneysel kısmında, ip eğirme konusundaki deneyimlerini benimle paylaşan Asiye Gümüş'e, malzeme çalışmam sırasında bana evini açarak hiçbir konuda desteğini esirgemeyen Handan Akçınar'a ve özetin İngilizce çevirisini hazırlayan Ezgi Gülenç ile Arif Bayırlı'ya çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca her zaman, her koşulda beni destekleyen, yanımda duran annem Hatun Gümüş ile babam Osman Gümüş'e maddi - manevi tüm destekleri ve sabırlı bekleyişleri için sonsuz teşekkürler. Tez çalışmam boyunca zorlandığım her an yanımda olan, beni teşvik eden kardeşim Irmak Gümüş'e bana olan inancı ve desteği için yürekten teşekkür ederim.

Özlem Gümüş

İstanbul 2018

İÇİNDEKİLER

ÖZ **iii**

ABSTRACT **iv**

ÖNSÖZ **v**

İÇİNDEKİLER **vi**

HARİTALAR LİSTESİ **x**

TABLOLAR LİSTESİ **xi**

RESİMLER LİSTESİ **xiii**

LEVHALAR LİSTESİ **xvi**

KISALTMALAR **xviii**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHÖNCESİNDE MALZEMENİN YENİDEN KULLANIMI

1.1 Yeniden Kullanım Olgusuna Genel Bakış, Kavramlar ve Tanımlamalar 5

1.2 Tarihöncesinde Yeniden Kullanım 12

1.2.1 Taş 13

1.2.2 Kemik 19

1.2.3 Maden 21

1.2.4 Çanak Çömlek 24

1.3 Değerlendirme ve Tartışma 31

İKİNCİ BÖLÜM

TARİHÖNCESİ TOPLUMLARDA ÇANAK ÇÖMLEĞİN YERİ VE KULLANIMI

2.1 Çanak Çömleğin Ortaya Çıkış ve Gelişim Süreci 39

2.2 Halaf Dönemi'nde Çanak Çömlek 47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUMAKİ VE KERKÜŞTİ HÖYÜK: ÇEVRESEL VE KÜLTÜREL BAĞLAMLARI

3.1 Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Coğrafi Özellikleri, Tarihçesi ve Kronolojisi 55

3.1.1 Doğal Çevre Ortamı 55

3.1.2 Araştırma Tarihçesi 57

3.1.3 Kültürel Özellikleri ve Kronoloji 60

3.2 Çanak Çömlekli Neolitik Dönem: Sumaki Höyük 77

3.2.1 Konumu ve Çevresel Özellikleri 77

3.2.2 Tabakalanma ve Mimari 78

3.2.3 Çanak Çömlek 82

3.2.4 Buluntular 83

3.3 Halaf Dönemi: Kerküşti Höyük 85

3.3.1 Konumu ve Çevresel Özellikleri 86

3.3.2 Tabakalanma ve Mimari 87

3.3.3 Çanak Çömlek 89

3.3.4 Buluntular 92

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İŞLENMİŞ VE YENİDEN KULLANILMIŞ ÇANAK ÇÖMLEK PARÇALARI

4.1 Çalışma Yöntemi 93

4.2 Biçimsel Özellikleri ve Tanımlamalar 94

4.2.1 Sumaki Höyük 96

4.2.1.1 Delikli Çanak Parçaları 97

4.2.1.1.1 Tam Delinmiş Çanak Parçaları 97

4.2.1.1.2 Yarı Delinmiş/Bitirilmemiş Çanak Parçaları 98

4.2.1.2 Yuvarlatılmış Çanak Parçaları 99

4.2.1.2.1 Yarı Yuvarlatılmış/ Bitirilmemiş Çanak Parçaları 99

4.2.1.3 Yongalanmış Çanak Parçaları 100

4.2.1.3.1 Tek Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları 101

4.2.1.3.2 İki Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları 102

4.2.2 Kerküşti Höyük 103

4.2.2.1 Delikli Çanak Parçaları 103

4.2.2.1.1 Tam Delinmiş Çanak Parçaları 104

4.2.2.1.2 Yarı Delinmiş/Bitirilmemiş Çanak Parçaları 106

4.2.2.2 Yuvarlatılmış Çanak Parçaları 108

4.2.2.2.1 Tam Yuvarlatılmış Çanak Parçaları 109

4.2.2.2.2 Yuvarlatılmış Söbe Çanak Parçaları 110

4.2.2.2.3 Yarı Yuvarlatılmış/ Bitirilmemiş Çanak Parçaları 110

4.2.2.3 Yongalanmış Çanak Parçaları 113

4.2.2.3.1 Tek Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları 114

4.2.2.3.2 İki Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları 115

4.2.2.3.3 Bir ya da İki Yüzeyden Tek Kenarı Yongalanmış Çanak Parçaları 118

4.2.2.3.4 Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş Çanak Parçaları 120

4.3 Malzemenin Mal ve Biçim Açısından Değerlendirmesi 121

4.4 Yapım Teknolojisi ve Kullanıma İlişkin Gözlemler ile Deneysel Çalışmalar 143

BEŞİNCİ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

SONUÇ	**173**
KAYNAKÇA	**187**
LEVHALAR	**212**
KATALOG	**252**
EK. MENEKŞE ÇATAĞI BULUNTULARI	**351**

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Dicle Havzası'nda bulunan Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem A Evresi (PPNA yerleşmeleri (Carter, v.d., 2013).

Harita 2: Dicle ve Fırat Havzaları'nda bulunan Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem B Evresi yerleşmeleri (Coşkunsu, 2008: Fig.1'den uyarlandı).

Harita 3: En eski çanak çömlek grubunun tespit edildiği yerleşimler (Miyake, 2009: Harita 2).

Harita 4: Sumaki Höyük'ün konumu ve bölgedeki diğer Neolitik Dönem yerleşmeleri (Erim-Özdoğan, 2011: Fig.1).

Harita 5: Kerküşti Höyük'ün konumu v bölgedeki diğer Halaf yerleşimleri (Sarıaltun, 2010: Fig. 45.1).

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Yakındoğu Neolitik Dönem Kronolojisi (Watkins, 2010: Tablo 1 ve Bernbeck ile Nieuwenhuyse 2013: Tablo 1.1 esas alınarak uyarlandı).

Tablo 2: Sumaki Höyük geri dönüştürülmüş çanak parçalarının mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 3: Sumaki Höyük genel tipoloji.

Tablo 4: Sumaki Höyük grupların dağılımı.

Tablo 5: Sumaki Höyük delikli çanakların mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 6: Sumaki Höyük A Grubu.

Tablo 7: Sumaki Höyük delikli çanakların ağırlık ve boyutlarının karşılaştırmalı dağılımı.

Tablo 8: Sumaki Höyük delikli çanakların ağırlık dağılımı.

Tablo 9: Sumaki Höyük delikli çanakların boyutlarına göre dağılımı.

Tablo 10: Sumaki Höyük yuvarlatılmış çanakların mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 11: Sumaki Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları.

Tablo 12: Sumaki Höyük yongalanmış çanak parçalarının mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 13: Sumaki Höyük yongalanmış çanaklar.

Tablo 14: Sumaki Höyük yongalanmış çanak parçalarının kendi içinde tipolojik dağılımı.

Tablo 15: Kerküşti Höyük geri dönüştürülmüş çanak parçalarının mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 16: Kerküşti Höyük genel tipoloji.

Tablo 17: Kerküşti Höyük delikli çanak parçalarının mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 18: Kerküşti Höyük delikli çanak parçalarının ağırlık ve boyutlarının karşılaştırmalı dağılımı.

Tablo 19: Kerküşti Höyük delikli çanak parçalarının ağırlık dağılımı.

Tablo 20: Kerküşti Höyük delikli çanak parçalarının boyutlarına göre dağılımı.

Tablo 21: Kerküşti Höyük delikli çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı.

Tablo 22: Kerküşti Höyük delinmeye başlanmış/bitirilmemiş çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı.

Tablo 23: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış çanakların mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 24: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış çanak parçaları.

Tablo 25: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış çanak parçalarının kendi içinde tipolojik dağılımı.

Tablo 26: Kerküşti Höyük tam yuvarlatılmış çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı.

Tablo 27: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı.

Tablo 28: Kerküşti Höyük yongalanmış çanak parçalarının mal gruplarına göre dağılımı.

Tablo 29: Kerküşti Höyük yongalanmış çanak parçaları.

Tablo 30: Kerküşti Höyük yongalanmış çanak parçalarının kendi içinde tipoplojik dağılımı.

Tablo 31: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış parçaların olası işlevlerine göre dağılımı.

Tablo 32: Geri dönüştürülmüş çanak parçalarının işlevsel veya sembolik kullanım alanları ve kullanım amaçları.

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Sumaki Höyük tam delinmiş çanak parçaları.

Resim 2: Sumaki höyük yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları.

Resim 3: Sumaki Höyük yarı bitmiş, yuvarlatılmış çanak parçaları.

Resim 4: Sumaki Höyük tek yüzeyden yongalanmış çanak parçaları.

Resim 5: Sumaki Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları.

Resim 6: Kerküşti Höyük tam delinmiş çanak parçaları.

Resim 7: Kerküşti Höyük yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları.

Resim 8: Kerküşti Höyük tam yuvarlatılmış çanak parçaları.

Resim 9: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış söbe çanak parçaları.

Resim 10: Kerküşti Höyük kenarlarında özenli sürtme işlemi görülen yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş parçalar.

Resim 11: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş parçalar içindeki perdah benzeri işlev için kullanılmış veya tam yuvarlatılmış parçaların yapım aşaması olabilecek parçaları.

Resim 12: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları içinde, belli belirsiz sürtme işlemi gözlenen, perdah aracı olarak kullanılmak üzere hazırlanmış olabilecek parçaları.

Resim 13: Kerküşti Höyük tek bir yüzeyden yongalanmış çanak parçaları.

Resim 14: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış, kazıyıcılar.

Resim 15: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış, bitirilmemiş ve olasılıkla kazıyıcıların yapım aşamasını gösteren parçalar.

Resim 16: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış, bitirilmemiş ve olasılıkla çeşitli aletlerin yapım aşamasını gösteren parçalar.

Resim 17: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış, işlevleri belirsiz parçalar.

Resim 18: Kerküşti Höyük bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış çanak parçaları.

Resim 19: Kerküşti Höyük yongalanmış, bir kenarı düzleştirilmiş çanak parçaları.

Resim 20: Kırıldıktan hemen sonra çanak parçalarının kenarlarının görünümü.

Resim 21: Çanak parçalarının yongalanarak şekillendirilmesi.

Resim 22: Yongalanan çanak parçasının kenarlarının sürtülerek düzeltilmesi.

Resim 23: Yongalanmış ve kenarları sürtülerek düzeltilmiş parçalar (a) ve sürtülerek düzeltilen parçanın kenar görünümü (b).

Resim 24: Yongalanarak şekillendirilmiş, kenarları sürtülerek düzeltilmiş çanak parçasının görünümü (a-c).

Resim 25: Keskin kenarlı, kaliteli çanak parçasının bitki kesmek/doğramak için kullanımı (a-d).

Resim 26: Kaba yapım bir çanak parçasının bitki kesmek/doğramak için kullanımı.

Resim 27: Bitki keme/doğrama işleminde kaliteli mal ile kaba mal arasındaki fark.

Resim 28: Uzun süreli kullanımda kenarı aşınan çanak parçasının görünümü.

Resim 29: Çanak parçasının ağaç dalının kabuğunu soyma amaçlı kullanımı ve kullanım sonucu oluşan milimetrik kırılmalar.

Resim 30: Günümüzde seramik yapımında kullanılan aletlerden örnekler.

Resim 31: Kerküşti Höyük B2 tipine benzeyen aletlerin günümüzde seramik yapımında kullanımı.

Resim 32: Kerküşti Höyük Tip B2.

Resim 33: Çanak parçasının çentik atmak için kullanımı ve yapılan çanağın yüzeyindeki fazla kilin sıyrılması (a-b).

Resim 34: Çanak parçasından yapılmış aletle çanak yüzeyinin düzeltilmesi ve düzeltilen çanağın yüzey görünümü.

Resim 35: Uzun süreli kullanım sonucu kenarı aşınan çanak parçasının görünümü.

Resim 36: Kenarları düzeltilmemiş ya da iri tanecikli çanak parçalarının düzeltme veya perdahlama amacıyla kullanımı sonrası çanak yüzeyinde oluşan derin izler.

Resim 37: Perdah aracı olmak üzere düzeltilen parçanın kullanımı sonrası çanak yüzeyi.

Resim 38: Perdahlama için kullanılan parçanın kenarında oluşan aşınma/düzleşme.

Resim 39: Biçimlendirilmeden, ortası delinerek ağaç dalına geçirilen parça ile oluşturulan düzenek.

Resim 40: Ortası delik açanak ile oluşturulan düzeneğin ağırlık merkezinin dengeli olup olmayacağını gösteren mürekkep testi.

Resim 41: Ortası delik çanak ile oluşturulan düzeneğin ip eğirmek için kullanımı.

Resim 42: Ortası delik çanak ile oluşturulan düzeneğin ateç yakmak için kullanımı.

Resim 43: Wadi Ziqlab delikli çanak parçaları (Gibbs, 2006: 94).

Resim 44: Haji Firuz'dan örnekler (Voight, 1983: Levha 28).

Resim 45: Shahrizar Vadisi'nden örnekler

Resim 46: Tepecik Çiftlik delikli çanak parçalarından örnekler.

Resim 47: Tepecik Çiftlik perdah işleminde kullanıldığı öngörülen yuvarlatılmış çanak parçalarından örnekler.

Resim 48: Tepecik Çiftlik çanak parçasından şekillendirilmiş ve figürin olarak tanımlanan örnekler.

Resim 49: Ege Gübre'den örnekler (Ozan, 2012: Levha 89).

Resim 50: Arpachiyah'dan örnekler (Mallowan ve Cruikshan-Rose, 1935: 90).

Resim 51: Tell Sabi Abyad'tan örnekler (Rooijakkers, 2012: 100).

Resim 52: Yarim Tepe'den örnekler (Merpert ve Munchaev, 1993: 196).

Resim 53: Kazane'den örnekler (Costello, 2000: 475).

Resim 54: Domuztepe'den örnekler (Erdem, 2013: 124).

Resim 55: Menekşe Çatağı tam delinmiş çanak parçaları.

Resim 56: Menekşe Çatağı yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları.

Resim 57: Menekşe Çatağı tam yuvarlatılmış çanak parçaları.

Resim 58: Menekşe Çatağı yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları.

Resim 59: Menekşe Çatağı yongalanmış çanak parçaları.

LEVHALAR LİSTESİ

Levha 1: Sumaki Höyük tam delinmiş çanak parçaları

Levha 2: Sumaki Höyük delikli çanak parçaları (1-3), yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçası (4).

Levha 3: Sumaki Höyük delikli çanak parçaları (1-2) ve yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları (3-10).

Levha 4: Sumaki Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçası (1) ve tek yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (2-3).

Levha 5: Sumaki Höyük tek yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-4).

Levha 6: Sumaki Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-8).

Levha 7: Sumaki Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-3).

Levha 8:Kerküşti Höyük tam delinmiş çanak parçaları (1-9).

Levha 9: Kerküşti Höyük tam delinmiş çanak parçaları (1-3).

Levha 10: Kerküşti Höyük tam delinmiş çanak parçaları (1-3).

Levha 11: Kerküşti Höyük tam delinmiş çanak parçası (1) ve yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçası (2).

Levha 12: Kerküşti Höyük yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları (1-5).

Levha 13: Kerküşti Höyük yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları (1-3).

Levha 14: Kerküşti Höyük tam yuvarlatılmış çanak parçaları (1-9).

Levha 15: Kerküşti Höyük tam yuvarlatılmış çanak parçaları (1-3).

Levha 16: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış söbe çanak parçaları (1-2) ve yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçası (3).

Levha 17: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları (1-10).

Levha 18: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları (1-8).

Levha 19: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları (1-8).

Levha 20: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları (1-4).

Levha 21: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları (1-3).

Levha 22: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları (1-3).

Levha 23: Kerküşti Höyük tek yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-6).

Levha 24: Kerküşti Höyük tek yüzeyden yongalanmış çanak parçası (1) ve iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (2-3).

Levha 25: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-10).

Levha 26: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-7).

Levha 27: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-4).

Levha 28: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-4).

Levha 29: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-4).

Levha 30: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-4).

Levha 31: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-4).

Levha 32: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-3).

Levha 33: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-3).

Levha 34: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları (1-2).

Levha 35: Kerküşti Höyük bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış çanak parçaları (1-3).

Levha 36: Kerküşti Höyük bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış çanak parçaları (1-3).

Levha 37: Kerküşti Höyük bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış çanak parçaları (1-2).

Levha 38: Kerküşti Höyük yongalanmış, bir kenarı düzleştirilmiş çanak parçaları (1-6).

Levha 39: Kerküşti Höyük yongalanmış, bir kenarı düzleştirilmiş çanak parçaları (1-4).

Levha 40: Kerküşti Höyük yongalanmış, bir kenarı düzleştirilmiş çanak parçaları (1-3).

KISALTMALAR

Bkz/bkz. :Bakınız

C^{14} :Karbon 14

cal./kal. :Kalibre edilmiş (*calibrated*)

cm :Santimetre

ed./eds. :Editör/Editörler

EPPNB :Early Pre-Pottery Neolithic B

GÖ :Günümüzden önce

gr :Gram

Kat. No :Katalog Numarası

KYAM :Koyu Yüzlü Açkılı Mal

Lev. :Levha

M :Metre

MÖ :Milattan önce

MPPNB :Middle Pre-Pottery Neolithic B

PN :Pottery Neolithic

PPN : Pre-Pottery Neolithic

PPNA :Pre-Pottery Neolithic A

PPNB :Pre-Pottery Neolithic B

PPNC :Pre-Pottery Neolithic C

TAÇDAM :Tarihsel Çevre Araştırma ve Değerlendirme Merkezi

TÜBA-AR :Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi

TÜBİTAK :Türkiye Bilimsel Teknolojik Araştırma Kurumu

v.b. :ve benzeri

v.d. :ve diğerleri

vol. :Volüm

v.s :Vesaire

GİRİŞ

Doğa, kendini sürekli olarak yeniden yaratan, değiştiren, canlı ve cansız nesnelerden oluşan sistemin tümüdür. İnsanın doğayla ilişkisi, sonuçları göz önünde bulundurulacak olursa, varoluşundan itibaren en öncelikli ilişkilerden biri olmuştur; insan doğaya bağımlı ve muhtaçtır, ancak diğer canlılardan farklı olarak doğanın bir parçası olmasının yanı sıra onu ihtiyaçlarına göre değiştirebilmekte ve ona hükmedebilmektedir.

İnsanın doğayı kendisi için kullanabilmesini ve diğer canlılardan farklı bir süreç geliştirmesini sağlayan akıldır. Akla uygun davranışları mümkün kılan kuvvet, özgül içerik ne olursa olsun, sınıflandırma, çıkarsama ve tümdengelim yeteneği, düşünme aygıtının soyut işleyişidir. Esas olarak, amaçlarla ve araçlarla ilgili olan, az çok baştan kabul edilmiş amaçlara ulaşmak için seçilen araçların yeterli olup olmadığı üzerinde duran bu tür akla 'öznel akıl' adı verilebilir. Bir hedefin herhangi bir öznel kazanç ya da çıkardan bağımsız olarak, kendi başına taşıdığını sezdiğimiz erdemleriyle akla uygun olabileceği düşüncesi, öznel akla tümüyle yabancıdır. Akılla ilgili bir diğer görüş ise aklın yalnız bireyin zihninde değil, nesnel dünyada da yani insanlar ve sınıflar arası ilişkilerde, toplumsal kurumlarda, doğada ve doğanın görünüşlerinde de var olan bir kuvvet olduğu yönündedir. Buna göre öznel akıl yadsınmamakta, ancak evrensel bir rasyonelliğin kısmi, sınırlı bir ifadesi olarak görülmektedir (Horkheimer,1986: 55–57).

Arkeologlar, tarihöncesi toplulukların öznel veya toplumsal akıllarının somut çıktıları olarak maddi kültür ürünlerini belgelemektedir. Genellikle maddi nesnelerin sessiz oldukları ve konuşmadıkları ileri sürülmektedir. Geçmişe ait bir nesne kendisiyle ilgili bir şey söyleyemez. Kendi başlarına nesnelere bakmak arkeolojiye bir kazanç sağlamaz, ancak tabakaların ve diğer bağlamların (odalar, alanlar, çukurlar, mezarlar, vb.) bütünü içinde tarihleri ve anlamları yorumlanabilmektedir. Bağlam içinde de olsa nesnelerin kültürel anlamları bizlere her zaman kesin olarak aktarılamaz, ancak yeterli nitelik ve nicelikte araştırılmış bağlamda nesne taşıdığı anlam ya da fonksiyonlara dair ipuçları sunar (Hodder ve Hutson, 2010: 31–32).

Maddi kültür kendi başına var olamaz. Birey ya da gruplar tarafından işlevsel ya da sembolik nedenler için üretilmektedir (Hodder ve Hutson, 2010: 33). Dolayısıyla sadece pasif bir şekilde toplumu yansıtmaktan çok, sosyal aktörlerin faaliyetleri yoluyla toplumun yaratılmasına, değişmesine ve dönüşmesine yol açar. Üretim pratiklerinin ve deneyimlerinin sürekli değişimi, insanın toplumsal ilişkilerinin de sürekli değişmesi ve 'gelişmesi' anlamına gelmekte ve buna bağlı olarak insan – insan, insan – doğa ilişkilerinin de sürekli bir değişim içinde olmasını ifade etmektedir (Zamir, 2006: 32).

İnsan aklının bir ürünü olarak yeniden kullanım, tüketim kavramının tersine döndürülmesidir. Bu bağlamda, üretim sürecinden farklı, kendine özgü bir süreci yansıtır. Dolayısıyla, tarihöncesi dönemde yeniden kullanımın anlaşılmasına yönelik çalışmalar, toplumların kültürel, ekonomik ve sembolik dünyalarının anlaşılmasına da katkı sağlar.

Çanak çömleğin neden ve nasıl yapılmaya başlandığıyla ilişkili olarak pişirme ve depolama gibi işlevsel ya da sembolik obje olarak değerini öne çıkaran pek çok tartışma bulunmaktadır (Özdoğan, 2009, Le Miere, 2009). Bu bağlamının yanı sıra çanak çömlek parçalarının işlenerek (delme, yuvarlama, yongalama vb.) yeniden kullanılması, materyal ve kültür arasındaki karmaşık ilişkilerin de bir yansımasıdır. Tez kapsamında Sumaki Höyük (Batman) ile Kerküşti Höyük (Mardin) yerleşimlerinde bulunan ve işlenerek yeniden kullanıldığı anlaşılan çanak çömlek parçaları analiz edilerek, tarihöncesi toplumlarda yeniden kullanım kavramı tartışılmaya çalışılmaktadır. İlki Çanak Çömlekli Neolitik, ikincisi ise Halaf Dönemi'ne tarihlenen söz konusu yerleşmeler, çanak çömlek üretiminin başladığı ve hemen akabinde hem işlevsel hem de sembolik açıdan çok yoğun olarak kullanıldığı uzun bir süreci yansıtmaktadır. Bu bağlamda çanak çömleğin ortaya çıkarak geliştiği ve yaşam içerisinde yeni anlamlar kazandığı bir süreçte, toplumsal ve ekonomik yaşam içindeki yan rolleri de irdelenmeye çalışılmaktadır. Söz konusu iki yerleşimin yanı sıra, Marmara Denizi'nin hemen kıyısında Menekşe Çatağı yerleşimine ilişkin bulgular da, ek olarak çalışma kapsamına alınmıştır. Bu sayede hem örnek çeşitlemesi artırılmış hem de farklı dönem ve bölgede yer alan bir yerleşimden gelen verilerle, benzer uygulamaların farklı toplumlardaki yansımalarına dair

değerlendirmelere ulaşılması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın genel amacı, söz edilen yerleşmelerden gelen örneklerin tipolojik ve işlevsel özelliklerinden yola çıkarak, yeniden kullanılmış çanak çömlek parçalarının öncelikli olarak belirli bir süreç içeresinde genel olarak da farklı kültürlerdeki işlevleri ve sosyo – ekonomik veya sembolik rollerini tartışmaktır.

Arkeolojik araştırmalarda yeniden kullanıldığı anlaşılan farklı türde buluntu ve malzemeye rastlanmakla birlikte, konuya- bir başka değişle malzemenin yeniden kullanımına yeterince önem verilmediği, ilgili çalışma ve yayınların azlığından anlaşılmaktadır. Son yıllarda tarihöncesi toplumların anlaşılmasında, yeniden kullanım süreçlerinin önemli olduğu fark edilmeye başlanmış olmasına rağmen, araştırma ve yayınlar halen çok sınırlıdır. Arkeolojik yerleşmelerde bulunmuş olan işlenmiş çanak çömlek parçaları, genellikle üzerine çok düşünülmeden 'ağırlık' veya 'yuvarlatılmış çanak' olarak tanımlanmış ve arkeolojik veri yığının alt sıralarında bırakılmıştır. Tez kapsamında incelenen malzeme, genellemelerin aksine bu parçaların farklı işlevsel ve /veya sembolik niteliklere sahip olduğuna işaret etmektedir. Farklı bölge ve dönemlere tarihlenen yerleşmelerden gelem örnek çeşitliliği ile farklı kültürel bağlamlara rağmen yeniden kullanılmış çanak çömlek parçalarında izlenen süreklilik, bu malzemenin üzerinde daha ayrıntılı olarak durulması gerektiğini göstermiştir.

Yeniden kullanım kavramı, dönem, bölge ve her bir malzeme grubu bağlamında farklı süreçler içeren, çok boyutlu bir konu olsa da tezin çıkış noktasını; Sumaki Höyük, Kerküşti Höyük ve Menekşe Çatağı bulgularından yola çıkılarak, yeniden kullanılmış çanak çömlek parçalarının tipolojik, teknolojik ve işlevsel açıdan incelenmesi ve bölge/dönem içindeki tekno – tipolojik farklılıkların belirlenmesi ile çıkarılan sonuçların işlevsel, bağlamsal ve sosyoekonomik açıdan yorumlanmasıdır.

Bunun için, öncelikli olarak yeniden kullanım ile, sürece ilişkin kavram ve tanımlamalar tanıtılarak tartışılmıştır. Tarihöncesinde malzemenin yeninden kullanımına temel oluşturabilmek için ise taş, kemik, çanak çömlek ve madenin yeniden kullanımına dair arkeolojik ve etnografik çalışmalara yer verilerek, yeniden

kullanım davranışının amacı ve uygulamalar irdelenmiş, ayrıca çanak çömleğe özgü yönlerinin olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bunun ardından tez kapsamında değerlendirilen yerleşimlerin arkeolojik bağlamları dolayısıyla Yakındoğu'da çanak çömleğin ortaya çıkış süreci ile, farklı nitelikler kazandığı Neolitiğin son evrelerini de kapsayan Halaf Dönemi'ndeki gelişimi anlatılmıştır. Buradaki amaç, farklı dönemlerde, farklı topluluklara ait çanak çömlek geleneğinin yeniden kullanılmış çanak parçalarına ne oranda yansıdığına dair yorum yapabilmektir. Bu bakımdan anahtar yerleşmeler ile bunların yer aldığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin tanımlanması konuyu bölgesel ve kronolojik bir çerçeve içinde ele almayı da olanaklı kılmıştır.

Konu edinilen malzemenin teknolojik ve işlevsel özelliklerinin anlaşılabilmesi için deneysel bir çalışma da yapılmıştır. Bunun için tüm kaplar alınarak kırılmış, kırık parçalara delme, yuvarlama, yongalama gibi işlemler uygulanarak, farklı amaçlar için kullanılmıştır. Parçaların üzerlerinde oluşan izler değerlendirilmiş ve tez malzemesi ile benzerlik ve farklılıkları irdelenmiştir.

İncelenen yeniden kullanılmış çanak çömlek parçaları tipolojik, teknolojik ve işlevsel özellikleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda söz konusu yerleşimlere ait yeniden kullanım davranışları da yorumlanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın esas verisini oluşturan malzemenin ayrıntılı tanımları, çizim ve fotoğrafları ek katalog ve levha çalışması olarak verilmiştir.

Tez çalışmasının genel bir değerlendirilmesinin yapıldığı sonuç bölümünde ise ulaşılan veriler, malzemenin bulunduğu diğer yerleşmelerden gelen verilerle karşılaştırılarak bütünsel bir yaklaşıma ulaşmak amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHÖNCESİNDE MALZEMENİN YENİDEN KULLANIMI

1.1 Yeniden Kullanım Olgusuna Genel Bakış, Kavramlar ve Tanımlamalar

Tüketim, insanlık tarihi kadar eskiye dayanan bir kavram olmakla birlikte geçmişten günümüze teknolojik, ekonomik, siyasal ve sosyal yaşamın şekillenmesinde etkili ve belirleyici bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman içerisinde tüketim olgusu, tüketime konu olan mallar ya da hizmetler ile tüketim formları ve tüketim tarzlarında ortaya çıkan değişimlerle daha karmaşık bir hale gelmiştir.

Geçmişte tüketim olgusu daha çok zorunlu tüketim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir faaliyet olarak algılanırken, günümüzde hazcı tüketim, plansız tüketim, gösterişçi tüketim, takıntılı tüketim ve sembolik tüketim gibi çeşitli tüketim tarzları ve kavramları karşımıza çıkmaktadır. Tüketim, fonksiyonel fayda aracı olmakla birlikte imaj ve sembolik unsurları içeren duygusal bir fayda aracına dönüşmüştür (Azizağaoğlu ve Altunışık, 2012: 34). Bireylerin sahip oldukları mallar, toplumdaki sosyal konumunun göstergesi sayılmakta ve üst sınıflarla özdeşleştirilen tüketim mallarına sahip olmak yüksek statü elde etmenin bir yolu olarak kabul edilmektedir (Bıçakçı, 2008: 8). Örnek olarak, tüketim alışkanlıklarının hem fonksiyonel hem de duygusal açıdan sürekli olarak yeniden üretildiği en etkili kavramlardan biri modadır. George Simmel, modanın doğuşunda taklit güdüsünün etken olduğunu savunmakta ve modanın toplumsal çevrenin izleme/taklit etme, benzeme ve farklılaşma sahası olduğunu öne sürmektedir. Simmel'e göre moda, içsel olarak özerklikten yoksun ve başka bir yere dayanmaya muhtaç olan, fakat kendi benliğinin farkına varmak için biricikliğe ihtiyaç duyan bireylerin faaliyet alanıdır. Moda, hem belli bir toplumsal çevreyi bir arada tutması hem de o çevreyi diğerlerine kapalı hale getirmesi (Alver, 2003: 194), bireylerin kişiliklerini ortaya koymalarına olanak sağlaması nedeniyle tüketim toplumları için her zaman vazgeçilmez olmaya ve tüketim olgusunun sürekli olarak yeniden üretilmesine imkân sağlamaya devam etmektedir.

Max Horkheimer, seçkinlerin başlıca uğraşlarının her zaman iktidarı ele geçirmek ile onu daima elde tutmak olduğunu ileri sürmektedir. Ona göre; toplumsal iktidarı ele geçirmenin yolu, nesneler üzerinde iktidar kurmaktan geçmektedir (Horkheimer, 1986: 146). Dolayısıyla alt sınıflar üst sınıflara özgü mal ya da hizmetleri taklit ettikçe, üst sınıflar yeni arayışlara girmekte ve tüketim mal/hizmet, biçim ya da tarzları sürekli olarak değişerek yeniden üretilmekte, üretildikçe de daha çok tüketilmektedir. Bu sonsuz döngü, günümüz dünyasında artarak sürmektedir.

Varoluşundan beri çeşitli seviyelerde tüketici olan insanlık yalnızca kültür ürünlerini değil, doğayı da tüketmiştir. Bunu en açıklayıcı örneklerden biri Paskalya Adası'dır. Bir Pasifik adası olan Paskalya'ya ilk olarak 5. yüzyılda, yirmi ya da otuz kişi oldukları tahmin edilen Polinezyalılar ulaşmıştır. Adadaki doğal çevre ortamı fauna ve flora açısından oldukça kısıtlı olmasına rağmen Polinezyalılar buraya yerleşerek, Polinezya toplumları arasındaki en gelişkin ve karmaşık toplumlardan biri haline gelmişlerdir. Taş ocaklarında oldukça büyük boyutlu ve tonlarca ağırlığında heykeller yapmış ve bunları 'ahu' adı verilen büyük taş platformların üzerine dikmişlerdir. Ancak, yerleşimciler heykelleri taş ocaklarından ahuların olduğu yerlere taşımak için ağaçları keserek gövdelerini kızak olarak kullanmışlardır. Nüfusun artmasıyla birlikte tarım alanı açmak, ısınmak ve yemek pişirmek için yakıt sağlamak, çeşitli aletler, direk evlerin inşası için malzeme temin etmek ya da balıkçılıkta kullanılan tekneleri yapmak amacıyla ağaç kesilmesine devam edilmiştir. Bunların hepsinden daha yıkıcı olanı ise toplum içerisinde rekabete dönüşen heykel yapımı için kesilen ağaçlardır. Sonunda tüm ağaçlar yok edilerek ada çıplak bırakılmış, ormansızlaşma yiyecek, içecek, barınma gibi temel gereksinimler üzerinde olumsuz etkilere sebep olmanın yanı sıra toplumsal ve kültürel yıkıma da yol açmıştır. Halkın inanç sistemi sarsılmış, birbirlerinin anıtlarını tahrip etmeye yönelik savaşlar başlamış, besin azlığı sebebiyle yamyamlık ortaya çıkmıştır. Sonunda heykellerin tamamı yıkılmıştır. Ada halkı, kısıtlı kaynakların kötü kullanmı, nüfus artışı ve kültürel hırslarının kurbanı olmuştur. Tüm kaynakları tüketmeleri çevrenin bozulmasına, toplumun yıkılmasına ve dolayısıyla kültürel ortamın yozlaşmasına neden olmuştur (Ponting, 2000: 1-6). İnsanlık, günümüzde de artan sanayileşme ile birlikte doğayı tüketmeye bütün hızıyla devam etmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında kaynak tüketiminin sonuçları dolayısıyla kaynakların devamlılığının önemi fark edilmiştir. Geri dönüşüm gibi yöntemlerle değerli kaynakları elde etmek ve devamlılıklarını sağlamak vatansever bir görev olarak kabul edilmiştir. Savaş sanayisinin genişlemesi kalay, kauçuk, alüminyum, kâğıt ve diğer malzemelere olan talebi arttırmıştır (Melosi, 1981: 222). Dolayısıyla, özellikle ABD'de geri dönüşüm kampanyaları desteklenmeye başlamıştır. Kampanyanın amacı savaş ortamında ekonomik kaynak sağlamaksa da ne kadar karlı olduğu da anlaşılmıştır. Yeniden kullanım sistemleri kurulup, yaygınlaşmaya başlayınca, ekonomik kazancın yüksekliği ile birlikte kendi sektörünü ve pazarını oluşturmaya başlamıştır. Böylelikle yeniden kullanım yöntemleri, devletlerin ekonomik ve politik stratejilerinin bir parçası haline gelmiştir. Savaş gibi sosyal ve ekonomik stres zamanlarında yeniden kullanıma teşvik eden programlar, insanları yeniden kullanma ideolojisi altında bir araya getirebilmekte, bu durumlarda etnik ve sosyal sınırlar bulanıklaşmaktadır (Wilson, 1995: 127). Nesneleri yeniden kullananlar genellikle sınırlı ekonomik gelir gruplarındaki insanlardır (Schiffer, 1987: 43–44).

1960'lı yıllara kadar sanayileşme politikaları, dünyanın fiziki olanaklarının tüm ülkelerin sanayileşmelerine ve sanayilerini sürekli olarak büyütmelerine yeterli olacağını kabul etmektedir. Ayrıca doğanın kirlenmeyeceği ve kendini sürekli olarak yenileyeceği şekli kabul görmektedir (Karabıçak ve Armağan, 2004: 205). Ancak zamanla aşırı nüfus artışı, sanayileşme, hızlı kentleşme ve artan doğal kaynak tüketimi çok ciddi çevre sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. 1980'lerle birlikte çevrenin korunmasıyla ilgili bir farkındalık oluşmaya başlamış (Karabıçak ve Özdemir, 2015: 44) ve kaynakların tükenmesinin engellenmesine, sağlık üzerindeki etkilerin fark edilmesiyle de, çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik yaklaşımlar geliştirilmeye başlanmıştır. Bu yaklaşımlardan biri de sürdürülebilir kalkınmadır. **Sürdürülebilir kalkınma** düşüncesinin temelleri 19. yüzyıla dayanmasına rağmen, kavram 1987 yılında yayınlanan 'Brundland Raporu' ile dünya genelinde duyurulmuştur (Kılıç, 2012: 203). Bu rapor, kısa dönemli ekonomik yararlar yerine çok uzun dönemi bağlayan ve gelecek nesillerin de, hem ekonomik hem toplumsal menfaatlerini göz önünde tutulmasını öneren bir çevresel kalkınma stratejisi

öngörerek, çevre bilincinin oluşturulmasının önemli aşamalarından biri olmuştur (Karabıçak ve Özdemir, 2015: 45).

Sürdürülebilir kalkınma anlayışının temel yönlerinden biri **atık yönetimi** ile ilgilidir. Günümüz dünyasında bireylerin pratiklik, kullanılabilirlik, moda ve teknolojik değişimlere olan aşırı bağlılığı, kitlesel üretim ve tüketimi son derece yükseltmiş, sonuç olarak oldukça çok miktarda atık ortaya çıkmıştır. Bu noktada çözüm olarak, **ikincil kullanım** veya **geri dönüşüm** gibi yeniden kullanım kavramları günlük hayata girmeye başlamıştır. Günümüzdeki yeniden kullanım uygulamalarının amacı; ambalaj atıklarının azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapılması, kitlesel tüketimin olumsuz etkileri konusunda farkındalığı arttırmaya çalışmak, insanları, onarılabilecek nesnelerin bakım, onarım ve tasarımı konusunda teşvik etmektir (Kudelic ve Miloglav, 2017).

Bir nesnenin birkaç farklı davranışsal uygulama serisine tabii olduğu varsayılmaktadır: Üretim, kullanma, bakım ve atılma. Üretim, doğadan elde edilen bir veya daha fazla hammaddenin işlenerek bir nesneye dönüştürülmesini içerir. Bu aşamayı, malın ya da ürünün, imal edilmesine neden olan amaç ve/veya amaçlar için kullanımı ile bazı durumlarda başka bir amaç yeniden kullanımı izler. Bakım, bir nesneyle ilgilenmeyi ve onarımını gerektirir, böylelikle nesnenin kullanımına devam edilebilir. Son olarak atma, malın ya da ürünün kullanımının sona erdirilmesini ifade etmektedir. Bir nesnenin kullanımda kalma süresi ise 'kullanım ömrü' olarak ifade edilir (Pena, 2006: 6). Bir nesnenin ilk kullanım ömrünün sonuna gelmesi, her zaman "yaşam döngüsünün" sonuna geldiği anlamı taşımaz. Bir kullanım ömrü bittiğinde yeniden kullanım imkânı ortaya çıkabilir. **Yeniden kullanım** kavramı, genellikle bir nesnenin ilk kullanımını takiben kullanımındaki/formundaki veya kullanıcısındaki bir değişiklik olarak (Schiffer, 1987: 28) ya da orijinal işlevini artık yerine getiremediğinde ikincil bir amaçla kullanılmasını ifade etmektedir (Deal ve Hagstrum, 1995: 111). Başka bir anlatımla, bir nesne fonksiyonel veya sembolik işlevlerini yerine getiremediğinde yeniden kullanım imkânı ortaya çıkmaktadır.

Geri dönüşüm ve **ikincil kullanım** kavramları ise yeniden kullanımın çeşitleri olarak görülebilir (Vukovic, 2015: 113). Geri dönüşüm kavramı genel olarak bir

nesnenin imalat sürecine geri dönüşü olarak kabul edilmektedir. Kullanılmış veya atılmış materyallerin toplanması ve yeni ürünler ya da yeniden kullanılabilir materyaller oluşturulmak için hammaddelere dönüşümünü ifade etmektedir (Kudolic ve Miloglav, 2017). Geri dönüşüm genellikle nesneler üzerinde tanımlanabilir izler bırakır (Schiffer, 1987: 29). Bu nedenle, arkeolojik çalışmalarda sıklıkla tanımlanabilen yeniden kullanım sürecidir. Kırılmış çanak çömlek parçalarının delme, yuvarlama, keskinleştirme, yongalama gibi işlemlerle geri dönüştürülerek farklı şekillerde kullanılmaya devam edildiği örnekler oldukça yaygındır. Birçok arkeolojik kazı çalışmasında çanak çömleğin yanı sıra taş, kemik ve maden gibi malzemeler ile yapı malzemelerinin hatta bazen mekân ve ortak kullanım alanlarının da geri dönüştürüldüğü örneklere rastlanmaktadır.

İkincil kullanım ise kapsamlı bir değişikliğe ihtiyaç duyulmadan nesnelerin yeniden kullanımını ifade etmektedir. Yıpranmış taş baltaların vurgu taşı olarak kullanılması buna örnek olarak gösterilebilir. Geri dönüşümde olduğu gibi çanak çömlek, taş, metal, kemik ve yapı/mekân ya da alanların ikincil kullanımları mümkündür. İkincil kullanım her zaman somut kanıtlarla tam olarak tespit edilemeyebilir, başka bir anlatımla bir nesnenin ikincil kullanımı sembolik amaçlarla olabilir (Schiffer, 1987: 30-31) Örneğin, mezar hediyesi olarak bırakılmış bir çanakta kullanım izleri mevcutsa bu onun ikincil kullanım olduğunu göstermektedir. A. Bray, mezarlarda bulunan Mimbres çanak çömlekleri üzerinde yaptığı iz analizlerinde bu çanak çömleklerin mezar hediyesi olarak konulmadan önce uzun bir süre mutfakta kullanıldığını saptamıştır (Bray, 1982).

Geri dönüşüm ve ikincil kullanım kavramları çanak çömleğe uyarlanmaya çalışıldığında bazı sorunlarla karşılaşılmaktadır. Bu sorunlar; tüm veya tüme yakın kapların ya da kap parçalarının yeniden kullanıldığı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Arkeolojik çalışmalarda farklı kırılma ve hasar derecelerine sahip çanak çömlekler bulunmaktadır. Kapların bir kısmı hasara uğrasalar da işlevlerini yitirmemiş, bazıları ise tamamen kırılmış ve işlevlerini tümüyle kaybetmiştir. Dolayısıyla, bir nesnenin imalat sürecine dönüşü olarak geri dönüşüm kavramı yeniden değerlendirilmelidir (Vukovic, 2015: 114). Örneğin, arkeolojik kazılarda fırın tabanlarında çanak çömlek parçalarına rastlanmaktadır. Çanağın formu kırılmasıyla değişmiştir, ancak herhangi

bir ek müdahale söz konusu değildir. Bu durumu imalat sürecine dönüş olarak tanımlamak mümkün değildir. Fakat çanağın kap olarak işlevini kaybetmiş olması ve tamamen farklı bir amaçla kullanılması geri dönüşüme örnektir. Günümüzde kırılan çanak çömleğin hayvanlar için yem kabı ya da saksı olarak kullanıldığı örnekler mevcuttur. Bu örneklerde çanak çömlek hasar görmekle birlikte kap olarak işlevini devam ettirmektedir. Bu onun ikincil kullanımına örnektir. İkincil kullanımda her zaman nesnenin formunun değişmesi gerekli değildir. Örneğin, bitmiş gazoz şişesini su şişesi olarak kullanmak ikincil kullanımdır.

Bu tez kapsamında ikincil kullanım tüm halde, kısmen hasarlı ya da hafif şekil değişikliğe uğramış nesnelerin aynı ya da benzer işlevle fakat özgün amacının dışında kullanılmasını; geri dönüşüm kavramı ise nesnelerin formunu kaybederek ve/veya formuna ek müdahale ya da müdahale olmaksızın, tamamen farklı amaçlarla kullanılmasını ifade etmektedir.

Nesnelerin kullanımın bir diğer aşamasını çöp olarak atılma süreçleri izlemektedir. Bu aşama, nesnenin kullanımının sonlandırılması ve bilinçli olarak terk edilmesini ifade etmektedir (Pena, 2006: 12). **Çöp**, toplumsal örgütlenme bakımından ayrıntılı sonuçların alınabileceği, kendi başına bir arkeolojik kanıt olarak kabul gören bir kategori haline gelmiştir (Needham ve Spence 1997: 77 – 90'dan aktaran Martin ve Russell, 2000: 57). Arkeologlar için çöpün nereye atıldığı önemlidir. Kullanım yerlerine atılmış veya depolanmış çöpler birincil çöp; başka yerlere atılmış olanlar ikincil çöptür. Çöpün ikincil olması onun oluştuğu alandan taşınmasını içermektedir (Schiffer, 1987: 58). Birincil çöp, genellikle geçici elden çıkarmayı içermektedir. Başka bir anlatımla, bu atıklar, ihtiyaç duyulduğunda yeniden kullanılmak üzere saklanmış olabilir (Pena, 2006: 12).

Bir diğer aşama ise **kalıntıların değerlendirilmesidir** (*reclamation*). Kalıntılar, her zaman arkeolojik kontekstlerinde bulunmazlar. Çevredeki kültürel materyaller, çoğunlukla bireyler ya da topluluklar tarafından sömürülen potansiyel kaynaklardır. Örneğin, avcı – toplayıcıların terk edilmiş kampları gözden geçirmesi ve daha önceden kullanılmış veya atılmış malzemeleri kullanmaları, mezarların içlerindeki

eşyalar nedeniyle soyulması ya da arkeologların bilgi edinmek amacıyla arkeolojik kazılar yapması buna örnek olarak verilebilir (Schiffer, 1987: 100).

Schiffer, yeniden kullanım süreçlerini ortaya koyan çalışmasında geri dönüşüm ve ikincil kullanım dışında '*lateral cycling' (el değiştirme)* kavramını tanımlamıştır. *Lateral cycling*, kavramı bir nesnenin yalnızca kullanıcısındaki değişikliği içermektedir. Nesnenin biçimi ve kullanımı değişmediği sürece, bireyden bireye ya da toplumdan topluma aktarılması *lateral cyclingi* oluşturur. Örneğin, mülkiyet kavramının çok belirleyici olmadığı avcı – toplayıcı gruplarda, nesnelerin sıklıkla el değiştirdiği öngörülmektedir. Günümüz koşullarında hediyeleşme, satış veya hırsızlık gibi davranışlar da *lateral cycling e* dahil edilmektedir (Schiffer, 1987: 29). Ancak bu kavramı eski kuşaklardan sonrakilere kalan, kimi zaman işlevini karşılayan yeni teknolojiler geliştirilmiş olsa da kullanılmaya, sahip olunmaya devam edien nesnelerle tanımlamak mümkündür. Bununla birlikte nesne üzerinde somut olarak herhangi bir değişiklik yapılmadığı için *lateral cycling* yoluyla ikinci kez kullanıma sokulmuş buluntuların tanımlanması arkeologlar için nerdeyse imkânsızdır. Ancak, üretim tarihinin, bulunduğu arkeolojik tabakadan çok daha erken olduğu tespit edilebilirse *lateral cyling* fark edilebilir.

Bir nesnenin asıl işlevi değiştiğinde başka bir teknolojik ya da sosyolojik veya ideolojik işlev kazanması mümkündür. Bu tip dönüşümün en yaygını '*conservatory processes*' (koruma amaçlı/muhafaza süreci) olarak bilinmektedir. *Conservatory process*, kalıcı olarak muhafaza edilmek amacıyla sahip olunan, saklanan ya da korunan bir nesnenin kullanımındaki ve işlevindeki değişimi ifade eden bir ikincil kullanım biçimidir. Nesneler tek tek muhafaza edilebilir, ancak koleksiyon oluşturmak için toplanmış da olabilirler. *Conservatory process*, bireylerin ve kurumların çeşitli şeyleri topladığı ve koruduğu, karmaşık toplumlarda gelişmiştir. Bu şekilde ikincil olarak kullanılan nesneler, bir kişinin antika radyo koleksiyonuna sahip olması gibi sosyal duruşu simgelemekte veya müzelerde, arşivlerde saklanarak incelenen nesnelerde olduğu gibi geçmiş ya da belirli konularda bilgi üretmek üzere işlev görmektedirler. Bir koleksiyonun arkeolojik tabakalarda olduğu gibi bütüncül halde bulunması oldukça nadir bir durumdur. Çoğu koleksiyon genellikle dağılmış ve parçaları başka başka yerlerde olan nesnelerden oluşmaktadır (Schiffer, 1987: 32–

33). *Conservatory process* en olası örnekleri, *lateral cycling* de sayılabilecek ve 'yadigâr' olarak değerlendirilebilecek nesnelerdir.

1.2 Tarihöncesinde Yeniden Kullanım

Bronislaw Malinowski, bireyler tarafından üretilen ve tüketilen, ait oldukları kültürel geleneklere entegre olmuş nesnelerin toplumsal yaşama sahip olduklarını öne sürmüştür (Malinowski, 1939). Igor Kopytoff, nesnelere ait karmaşık yaşam öykülerinden bahsetmek için nesnelerin kültürel biyografisi kavramını arkeolojiye kazandırmıştır. Kopytoff, bir nesnenin biyografisi oluşturulurken, o nesnenin nerede, ne zaman ve nasıl yapıldığı, nasıl kullanıldığı, toplumdaki rolü, nesnenin yaşamının çeşitli aşamalarındaki değeri ve anlamı ile ilgili soruların cevaplanmasının önemli olduğunu belirtmektedir (Kopytoff, 1986: 66). Arkeologlar ve kültürel antropologlara göre nesnelerin kültürel biyografisi kavramı, nesnelerin toplumsal yaşama sahip olduklarını ifade etmektedir. Başka bir anlatımla, çanak çömlek, kemik, taş, maden, vb. nesneler sadece belirli işlevleri olan araçlar değildir, aynı zamanda toplumsal ve sembolik anlamlar taşırlar. Dahası nesnelerin sosyal, sembolik ve ekonomik anlamları statik değildir. Nesne, ömrü boyunca bir kullanımından diğerine farklılık gösterir. Her yeni aşamada, farklı insan grupları, birbirleriyle ve nesneyle yeni ilişkilere girerek ona yeni anlamlar kazandırırlar (Dooijes ve Nieuwenhuyse, 2007b: 17). Bu nedenle nesnelerin kültürel biyografilerini anlamak, tarihöncesi toplumlar hakkında bilgi sahibi olabilmek açısından oldukça önemlidir.

Arkeologlar nesnelerin kültürel biyografilerinde farklı aşamaları tespit edebilmektedirler. Nesne, hayata üretim aşamasında başlar ve sonra çeşitli süreçlerle ömrü devam eder. Arkeolojik çalışmalarda bir nesnenin dağılımı, tüketimi, dolaşımı, değişimi ve son olarak atılması kısmen gözlemlenebilmektedir. Bir nesnenin 'yaşam döngüsü' nesnenin kırılmasıyla her zaman sona ermez. Bu nesneler kimi zaman çeşitli yollarla kullanıma sokulabilir. Sadece arkeolojik kazılar bile atılmış nesneler için yepyeni bir yaşam döngüsü başlatır (Nieuwenhuyse ve Dooije, 2007a: 8). Bir nesne ömrü boyunca, kültürel ve fiziksel olarak iki şekilde değişiklik gösterebilir. Bağlam ve kullanımla ilgili kültürel oluşumlara ilişkin sonuçlar çoğunlukla varsayımsal olarak kalırken, fiziksel dönüşümler ömrü boyunca nesne üzerinde

gerçekleştirilen belirli eylemlerin fiziksel kanıtıdır (Dooijes ve Nieuwenhuyse, 2007b: 18).

Toplulukların teknolojileri yalnızca birtakım işlevleri yerine getirmek için kullanılan araçları ve teknikleri içermez, aynı zamanda bu görevlerin gerçekleştiği toplumsal bağlamları da içerir (Russell, 2001a: 271). Bireyler ya da gruplar tarafından üretilen ve tüketilen materyal kültür, bireysel ve kolektif hafızayı etkilemekte ayrıca bireylerin ve sosyal grupların sürekliliği ile bütünlüğünü korumanın bir yolunu oluşturmaktadır. Özellikle sert ve dayanıklı malzemelerden yapılmış nesneler, esas işlevinden ya da ilk sahiplerinden sonra ömrünü sürdürerek trans – nesil haline gelmektedir. Günlük hayatta kullanılan nesneler bile geçmişe uzanan bağlara hizmet etmektedir. Bir toplumda uzun süre kullanılmaya devam eden nesneler, zamanın geçişi ve bireyler ya da tecrübelerle ilişkileri yoluyla kişisel ve sosyal hafızanın sürekli olarak yeniden üretilmesinde rol oynamaktadır. Bu bağlamda, kullanılan nesneler yaşam deneyiminin maddi yansımaları olarak ele alınmalıdır (Choyke, 2009: 21–24).

Arkeolojik kontekstlerde nesnelerin, aletlerin ya da hammaddelerin farklı amaçlarla yeniden kullanımına ilişkin somut kanıtlarla karşılaşılmaktadır. Bunların bir kısmı tespit edilmesi daha güç olan ikincil kulanım, özelikle taş ve kemik gibi buluntularda ise yeniden kullanımların izlerine rastlanmaktadır. Bu bölümde söz konusu arkeolojik bulgular tanıtılarak irdelenmektedir.

1.2.1 Taş

İnsanın işleyerek alete dönüştürüldüğü tespit edilebilen ilk alet grubu taş aletlerdir. En eski taş alet endüstrisi olan Oldowan'ın temel özelliği, keskin bir kenar elde etmek amacıyla, çakılların genellikle kısa kenarlarından birinin tek veya iki yüzeyinden yonga çıkarılarak, keskin kenarlı çok işlevli aletlerin yapılmasıdır. Bu teknoloji çeşitli değişikliklere uğramakla birlikle oldukça uzun bir zaman boyunca kullanılmıştır (Arsebük, 1995). Sonrasında taş alet teknolojisi gelişmiş, zaman içinde yeni yongalama yöntemleri ve teknolojiler ortaya çıkmış ve taş insan hayatının önemli bir parçası olmaya devam etmiştir.

Arkeologlar, arazi çalışmalarında taşların yeniden kullanımına dair birçok kanıt bulmaktadır. Yeniden kullanım, taş buluntu topluluklarının değişkenliğine etki eden bir faktördür bu nedenle insanın teknolojik ve ekonomik davranışlarının anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Vaquero, 2011: 113). Bazı araştırmacılar tarihöncesinde yeniden kullanımın, arkeolojik kanıtların gösterdiğinden daha yaygın bir strateji olduğunu belirtmektedir. Çünkü taş aletler ya da atıkların birçoğu aynı zamanda başka bir alet üretmek veya yonga çıkarmak için potansiyel bir çekirdek olabilmektedir (Amick, 2007). Aynı şekilde A. Belfer-Cohen ve O. Bar Yosef'de yeniden kullanımın Paleolitik insan grupları için sıradanlaşmış ve oldukça işlevsel bir davranış biçimi olduğunu ve bunun Levant bölgesindeki prehistorik sürecin tipik bir özelliği olduğunu iddia etmektedir (Belfer-Cohen ve Bar Yosef, 2014: 1).

Taşların yeniden kullanımının nasıl ölçüleceği ve yorumlanacağı konusu oldukça tartışmalıdır. N. Rolland, taşın yeniden kullanımının yerleşim süresinin bir fonksiyonu olarak arttığını öne sürmektedir (Rolland, 1981). R. L. Kelly kamp süresi ne kadar uzunsa aletlerin yenilenmesinin, biriktirilmesinin, çekirdeklerin çift kutuplu hale gelmesinin yaygınlaşacağını belirtmektedir (Kelly, 2001: 71). Bu yaklaşıma zıt olarak S. L. Kuhn, yeniden kullanımın, insan hareketliliğin bir özelliği olarak devam ettiğini düşünmektedir (Kuhn, 1995: 154).

T. Baker, hammadde açısından zengin ve fakir bölgeler arasında karşılaştırma yaptığı çalışmasının sonucunda zengin bölgelerde yeniden kullanım izlerinin daha fazla görüldüğünü tespit etmiştir. Ancak Baker bir aletin kullanım süresinin fakir bölgelerde ömür boyu devam ettiğini, taş malzemenin giderek küçüldüğünü ve sonraki nesillere yeniden kullanım için yeterince büyük ve işlenebilir bir malzeme kalmadığını vurgulamaktadır. Buna karşın taş açısından zengin bölgelerde atılan buluntular daha büyüktür ve bu nedenle daha sonraki nesiller tarafından yeniden kullanılmaya müsaittir. Böylece zengin bölgelerde yeniden kullanılmış aletler daha fazla bulunabilmektedir (Baker, 2007: 5). Kimi zaman taşlar üzerindeki yeniden kullanım yüzeylerinin net olarak görebilmesi için milyonlarca yıl geçmesi gerekmektedir. Ancak bir malzemenin yeniden kullanılıp kullanılmadığı, üzerinde kaç kere değişiklik yapıldığı ve iki kullanım arasında ne kadar zaman farkı vardır

gibi sorulara net cevaplar verebilmek oldukça güçtür. Baker, zengin bölgelerde işlevi biten bir aleti kurtarmak için bir neden olmadığını belirtmektedir. Bu aletler atılmış, yeni bir alete ihtiyaç duyulduğunda yeni bir çekirdekten yenisi yapılmıştır. Taşıma zorluğu nedeniyle bu aletleri biriktirmek veya sahiplenme güdüsü zayıftır (Baker, 2007: 6).

Ekonomik açıdan taşların toplanmasının, üretim sürecini kısaltması, büyük aletlerden daha küçük olabilecek aletlerin yapılabilmesi, ok ucu ve benzerinin imalatı için uygun şekle ve boyuta sahip olanların kullanılması avantajlı bir durumdur (Amick, 2007: 227). Amick, Kuzey Amerika'da bazı tarihöncesi durumları inceleyerek taşın yeniden kullanımının davranışsal nedenleri ve arkeolojik etkilerini tanımlamaya çalışmıştır. Amick'a göre topluluktaki yüksek ya da düşük hareketlilik ölçüsünde hammaddenin doğrudan tedariki için zaman ve enerjinin az olması, hammadde kaynaklarına sınırlı erişim ve teknoloji organizasyonu yeniden kullanım davranışı üzerinde etkilidir (a.g.e: 228).

Etnografik çalışmalar da taşın yeniden kullanımına dair bilgi vermektedir. Horne ve Aiston, Avusturalya'da sınırlı kaynaklara sahip Central Desert bölgesindeki Aborjinler'in arkeolojik birikimleri karıştırarak toplanan taş aletleri yeniden işleyerek kullanıdklarını belgelemişlerdir (Horne ve Aiston, 1924: 89). Paiute, Ute, Yuma, Papago, Seri Apache, Navajo, Taos Pueblo ve Kuzey Amerika'nın çeşitli bölgelerindeki yerli gruplar üzerinde yapılan çalışmalarda da ok uçları gibi bazı malzemelerin toplanarak yeniden kullanıldığı belirlenmiştir (Amick, 2007: 225–226). Taş aletlerin yeniden kullanımına dair etnografik çalışmalar henüz net bir model oluşturmak için yetersizse de eskiye ait ya da atılmış malzemelerin, insanlar için araç ve hammadde kaynağı olduğunu açıkça göstermektedir.

Arkeologlar, taşın yeniden kullanıldığına dair çeşitli kanıtlar bulmaktadır. Bir vurgacın çekirdek olarak kullanılması ya da bir buluntunun farklı işlevler taşıdığını gösteren özellikleri yeniden kullanımın bir göstergesi olabilir. Ancak bu tip buluntularda farklı kullanımlar arasındaki zamansal ilişki tespit edilmediğinde parçadaki farklı kullanım izleri, söz konusu nesnenin çok yönlü veya çok işlevi olabileceği düşünülecektir. Dolayısıyla yeniden kullanımı net olarak

tanımlayabilmek için farklı kullanımların kronolojik bir sırada birbirini izlemesi gerekmektedir. Bu ayrımı yapabilmek için özellikle kullanım izinden yola çıkarak yapılan tanımlamalarda, eş zamanlı mı ya da art zamanlı iki farklı kullanımın mı olduğu hakkında kesin kanıtlara ulaşmak gerekmektedir (Vaquero, 2011: 115–116).

Yeniden kullanımı tanımlamada krono-kültürel yaklaşımlar da etkilidir. Bir taş buluntu topluluğunda daha erken döneme işaret eden buluntulara rastlanması, daha eski dönemlerden kalan malzemenin toplanarak yeniden kullanılmış olduğuna işaret edebilir (McDonald, 1991). ABD – Tennesse'deki Cedar Creek'te Erken Holosen'e ait mermi biçimli uçların Orta Holosen tabakalarında bulunması buna örnektir (Amick, 2007: 229).

Yeniden kullanıma dair en güvenilir örnekler, iki kullanım arasındaki zaman farkına işaret eden, kimyasal ya da mekanik değişimler ya da bozulmalardır. Yüzey hasarına karşı daha duyarlı olan bazı hammaddeler bu yaklaşım için özellikle uygundur, bazıları ise daha dirençli oldukları için fazla bilgi vermemektedir (Vaquero, 2011: 116). Örneğin havaya maruz kaldıklarında suyu özümseyen obsidyen buluntulardaki hidrasyon süreci, kalınlığı zamanla artan bir kabuk oluşturur. Tek bir buluntu üzerindeki farklı kalınlıklarda hidrasyon kabuklarının varlığı yeniden kullanımın en iyi göstergelerindendir (Michels 1969).

Yeniden kullanıma işaret eden bir diğer önemli kanıt çakmaktaşlarında rastlanan iki farklı patinadır (*double patina).* Patinanın oluşumu toprak kimyası, sıcaklık, çakmaktaşının mikro - yapısı vb. farklı etmenlere bağlıdır (Rottlander 1975). Patina oluşumu çoğunlukla oldukça uzun bir zaman gerektirir, dolayısıyla uzun vadeli yeniden kullanımın belirlenmesi için en iyi kriterlerden biri olarak kabul edilmektedir (Vaquero, 2011: 116). Patina kalınlığı, buluntu üretildikten sonra geçen süre için de bir göstergedir. Eski buluntuların toplanarak tekrar işlendiğine dair kanıtlar arasında mutlak zamanı belirsiz olsa da, Güney Avrupa ve Yakındoğu'da, iki patinalı örneklere rastlanmıştır. En erken örnekler İspanya'daki Alt Paleolitik Çağ'a ait Fuente Nueva'dan gelmektedir (Amick, 2015: 5–6). İkinci defa yapılan yongalamalar ilk patinalı yüzeyden açıkça ayırt edilebilmektedir. Üst Paleolitik Çağ'da Kebara ve Hayonim mağaralarında (Cohen ve Yosef, 2014), Erq el Ahmar

(Neuville, 1951) ve el – Quesir (Perrot, 1955) gibi birçok yerleşimde bu tarz iki patinalı örneklere rastlanmıştır. Anadolu'daki en büyük Paleolitik açık hava buluntu yerlerinden biri olan Dülük'te iki patinalı örnekler mevcuttur. İlk yongalar çıkarıldıktan sonra patina oluşumu gerçekleşmiş ve daha sonra yapılan düzeltiler sırasında taşın üzerindeki eski patina kaldırmıştır. Bu, Dülük'te yaşayanların kendilerinden önceki toplumların bırakmış olduğu taş aletleri işleyerek tekrar kullandıklarını göstermektedir (Dinçer, 2010)[1].

Farklı yongalama yüzeylerinin bulunması da yeniden kullanımı tespit etmenin bir başka yoludur. Yeterince zaman geçtiğinde, sonradan çıkarılmış bir yonga yüzeyi ile eski yüzeyler arasında bariz bir görsel fark olacaktır. Obsidyen gibi malzemeler üzerinde bu ayrımı net bir şekilde görmek mümkündür (Baker, 2007: 1-3).

Yangın geçirmiş taş buluntular da bazen yeniden kullanım izlerinin saptanmasını kolaylaştırmaktadır. Ateş taşın mekanik özelliklerini ve görünümünü değiştirmektedir. Renk değişimleri, çatlaklar, parçalanmalar gibi termal hasarlar özellikle çakmaktaşı gibi ince taneli kayaçlarda belirgindir. Ateşe maruz kaldıktan sonra yapılan değişiklikler sonucu oluşan kayganlık ve parlaklık makroskobik olarak tanımlanabilir. Bu bakımdan parlak izler, yeniden kullanımın işareti olarak yorumlanabilir (Vaquero, 2011: 116).

Buluntular üzerinde silika parlaklığının görülmesi de bazen yeniden kullanım göstergesi olabilir. Mezraa – Teleilat'ta, PPN – PN tabakalarında, bazı delicilerin üzerinde silika parlaklığına rastlanmıştır. Bu izler, aletlerin delicilere dönüştürülmeden önce bitki kesmek için orak bıçakları olarak kullanıldıklarına işaret etmektedir (Coşkunsu, 2011: 391).

Yakındoğu'da PPN'de yapıların gömülme geleneği vardır. Gömülmeden önce yapıların içleri boşaltılmakta ancak yapı içlerine muhtemelen sembolik anlam yüklenen sürtmetaş aletler, taş baltalar, obsidyen ya da çakmaktaşı aletler gibi buluntular bırakılmaktadır. Mezraa Teleilat, Çayönü gibi birçok PPN yerleşiminde bu geleneğin kanıtları mevcuttur (Ülger, 2007). Aletin anlamsal olarak bu

[1] Daha fazla örnek için bkz. Amick, 2015.

dönüşümünü de yeniden kullanım çerçevesi içerisinde değerlendirmek mümkündür. Mezarlara bırakılan buluntular da bu şekilde değerlendirilebilir.

Taş aletler, kimi zaman yapı malzemesi olarak da kullanılmaktadır. Çayönü'de bazı duvarlarda taş balta, eltaşı, öğütme taşları ya da parçaları duvar taşı olarak kullanılmıştır (Özdoğan, 1994). Bu durumu, özellikle de öğütme taşlarının yapı malzemesi olarak yeniden kullanımını Anadolu'daki pek çok yerleşim üzerinden genellemek mümkündür.

Taşların yeniden kullanımına toplu olarak bakıldığında birkaç farklı etkenin varlığı açıktır. Eski malzemenin hammadde olarak kullanılması her zaman için bir ihtiyaç olmasa da, kolaycılık ya da yaşam pratiği içinde doğal bir sonuç olarak görülebilir. Bu, zaman ve enerjiden tasarruf edilmesini de sağlayacaktır. Ancak mesela dışarıdan ithal olarak getirilen, kaynağı bulunduğu yerde olmayan bazı hammaddelerden üretilmiş aletlerin, işlevini kaybettikten sonra işlenerek yeniden kullanıldığını gösteren örneklerin yok ya da yok denecek kadar azı oluşu bunun bir hammadde yönetimi olmadığının bir göstergesidir. Bununla birlikte hammaddeden tasarrufun ya da hammadde teminindeki sınırlamaların yeniden kullanımı gerekçe olarak gösterilmesine sıklıkla rastlanmaktadır. Örneğin Amick, yerleşim hareketliliğinin çok yüksek ya da düşük seviyelerde olmasının hammadde kaynaklarına erişimi kısıtlayabildiğini bunun da bu tarz bir yönelime neden olabileceğini düşünmektedir (Amick, 2007). Yine kaynaktan çıkarılmış ve belli seviyelerde zaten işlenmiş olan bir malzemeyi işlemenin kolaylığının yeniden kullanım üzerinde etkili olduğunu vurgulayan yorumlar da bulunmaktadır. Hâlihazırda birtakım işlemler görmüş bir malzemenin, bazı ek işlemlerle başka bir alete çevrilmesi ya da başka bir alet için çekirdek olarak kullanılmasının enerji ve zaman açısından tasarruf sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, taşların yeniden kullanımının bazı durumlarda sembolik nedenlerle gerçekleştirilebileceği de unutulmamalıdır. Etnografik kaynaklara göre; halk tarafından taş oklar, ok taşları olarak isimlendirilen taş baltalar, Hırvatistan'ın kuzeybatısında, yıldırımdan korunma, hayvanların iyileşmesi ya da şans için doğaüstü güçlerle ilişkilendirilmiş, evlerin eşiklerine, duvar ve çatılara yerleştirilmiştir. Benzer örnekler, Avrupa'da da kaydedilmiştir (Kudolic ve Miloglav, 2017).

1.2.2 Kemik

Kemik buluntu kemik, diş, boynuz ve fildişi gibi çeşitli hayvanların iskelet ve parçalarından yapılmış alet ya da nesneleri tanımlamak için kullanılan genel bir terimdir. Tarihöncesi dönemde, bireyler yaşamları boyunca çeşitli tiplerde kemik aletler kullanmışlardır.

Yerleşimlerde bulunan hayvan kemikleri, çoğunlukla gıda tüketiminin bir sonucudur. Ancak farklı nedenlerle yerleşmeye getirilen ya da gelen hayvan ve/veya hayvan parçalarından kalan kemiklerin de kullanıldığı, bazen de geyik gibi hayvanların düşen boynuzlarının toplandığı bilinmektedir. Kolay elde edilebilirliği, fiziksel ve yapısal özellikleri bu malzemeyi çeşitli aletler, bezeme öğeleri, estetik nesneler gibi farklı ürünlerin yapımına elverişli kılmaktadır. Bunların yanı sıra bazı toplumlar bazı hayvan, kemik veya kemikten yapılan nesnelere güç, zekâ gibi birtakım özellikler yükleyerek onları sembolik değerlere dönüştürmektedir (Kudolic ve Miloglav, 2017).

Kemik buluntular üzerinde yapım ve kullanım izlerinin yanı sıra onarım ve yeniden kullanım izlerine de rastlanmaktadır. Kemik kırılgan ancak, sert bir malzemedir, özellikle uzun kemik ve dişler güçlü ve dayanıklı bir hammaddedir. Bu türdeki aletler uygun koşullar altında ve kültürel bağlamda oldukça uzun süre kullanılabilmektedir. Daha kırılgan kemiklerin sağlam biçimde uzun süre kullanımı ender bir durumdur. Uzun süreli dayanıklılık beklentilerinin, kırık bir nesneyi onarma ya da yeni bir nesne yapma kararını almada etkilemiş olduğu ileri sürülebilir (Choyke, 2009: 25).

Bazı arkeolojik çalışmalarda, yıpranmış ve kırılmış kemik aletleri korumaya yönelik çabaların kanıtlarına rastlanmıştır. Bu kanıtlar, bir nedenden ötürü bu aletlerin değerli olduğunun göstergesidir. Raday, sıradan nesnelerin hafızayla olan bağından bahsetmiştir. Bireyler, nesneleri hem kişisel hem de geçmiş gruplarla bağlantı kurmak için kullanmaktadırlar. Nesnelerin bu işlevi, hem kişisel hem de grup kimliğini sürdürmeye yardımcı olmaktadır. Bireyler yaşlandıkça, kişisel nesneler giderek kişisel hatıralarla ilişkilenmektedir (Raday, 1990: 49).

A. Choyke, bu nesnelerin özellikle de araçlarıyla birlikte yaşlanan bir bireyin anıların bir parçası olabileceğini öne sürmektedir. Kemik, boynuz ve diş gibi malzemelerden yapılmış nesneler, hem kolektif hem de bireysel anıları uyandırma gücüne sahiptir. Macaristan'daki İlk Neolitik Körös kültürüne ait mezralarında bulunan işlenmiş kemik nesneleri inceleyen Choyke, bunların bireylerin hafızasında süreklilik hissi oluşturmaya yardımcı nesneler arasında olduğunu öne sürmüştür (Choyke, 2009: 21-23). Bu nesneler ayrıca bireylerin toplumsal öz kimliklerinin simgesel yansımasıdır.

Kemiklere yüklenen sembolik anlamlar, hayvanlara verilen değerle de ilişkili olabilir. N. Russell, Yakındoğu Neolitik toplumlarında, boğanın özellikle Çatalhöyük'te öne çıkan sembolik bir rolü olduğunu öne sürmektedir. Russell'a göre boğa, bu bölgedeki Neolitik ideolojisinin merkezinde, bir tür mitolojik ata olarak görülmüş olabilir (Russell, 2016). Boğa, Neolitik figürinlerde ve Göbekli Tepe'deki kabartmalı dikilitaşlar (Schmidt, 2007) gibi nesneler üzerinde de öne çıkan bir hayvandır. PPNA dönemine ait Hallan Çemi ve Jerf el – Ahmar'da duvarlara boynuzları ile birlikte asılan yaban sığırı kafatasları ile İlk Çanak Çömlekli Neolitik döneme ait Irak / Ginnig yerleşmesinde tüm bir sığır kafatası temel adağı olarak bırakılmıştır, ayrıca iki odayı bağlayan kapı açıklığında bina terk edilmeden kısa bir süre önce açılmış sığ bir çukura bırakılmış kemikler bulunmuştur (Baird- Campell 1990: 68). Bu uygulamalar, hayvan kemiklerine çeşitli nedenlerle sembolik değer yüklendiğini göstermesi açısından önemlidir.

Sembolik anlamların dışında, kemik aletlerin yeniden kullanımının gündelik yaşam içerisinde önemli avantajları vardır. Taşlarda olduğu gibi kemiklerde de daha önce çeşitli işlemlerden geçirilerek hazırlanan hammaddenin başka bir alete kolayca dönüştürülebileceği varsayılabilir. Böylelikle kemik nesnelerin ömürleri, üretildikten ve kullanıldıktan sonra yeniden kesme, onarma, farklı bir alete dönüştürme, herhangi bir işlem yapmadan farklı bir amaç için kullanma gibi yöntemlerle uzatılabilir (Russell, 2001: 276–277). Çatalhöyük kemik buluntuları üzerinde yapılan incelemelerde oldukça yüksek oranda yeniden kullanım tespit edilmiştir. Russell'a göre delicilerin çoğu, çok az emekle üretilebileceği için, yeniden kullanımı tetikleyen etken muhtemelen iş gücünden ziyade hammaddeye verilen değerle alakalıdır (Russell, 2001b: 244). Çatalhöyük'te bir halkanın, kemer kancasının ve iğnenin

askılı boncuğa dönüştürüldüğü örnekler de mevcuttur. Ayrıca, kırılmış bir kolye ucu iki taraftan sürtülüp pürüzsüzleştirilerek bir mezara konulmuştur. Nesnenin kolye olarak kullanılamayacağı açıktır, fakat manevi bir anlam kazanmış olabilir (Russell, 2005).

Kemik buluntuların ikincil kullanımına ilişkin örneklerin sayısını çoğaltmak mümkündür. Aşağı Pınar höyüğünde bulunan birkaç iğne olasılıkla kırılmış kaşık saplarından biçimlendirilmiştir. Kemik kaşıkların kırılan sapları Barcın Höyük'te de sıklıkla iğne ya da delici gibi nesnelerin yapımında kullanılmıştır (Erdalkıran, 2017). Örneklerin yoğunluğu bunun bilinçli bir uygulama olduğunun kanıtıdır.

Esasında hayvanların tüketildikten sonra kemiklerin kullanılabileceğinin fark edilerek, bunların ihtiyaca göre şekillendirilmesi geri dönüşüm sürecinin burada da işlediğini göstermektedir. Etlerinden arındırılan kemiklerin kullanılabilir bir hammadde kaynağı olduğunun fark edilerek, ekonomik, işlevsel ve sembolik amaçlarla yeniden kullanmaya başlamış olması yeniden kullanım olarak düşünülebilir.

1.2.3 Maden

Maden cevheri yer bilimleri açısından, yer kabuğunda iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan minerallere verilen addır. Kimya açısından ise metal olarak tanımlanmaktadır. 'Metal' sözcüğünün anlamı 'aramak' olan Eski Yunanca bir kökten gelmektedir ve metallerin başlangıçta ne denli az bulunur olduklarını ifade etmesi açısından önemlidir (Yılmaz ve Kurnaz, 2001: 48).

Arkeolojik bulgulara ve araştırmalara göre, en eski maden kullanımı Anadolu ve Yakındoğu yerleşimlerinde tespit edilmiştir. Epi – Paleolitik Çağ'da Antalya'daki Beldibi ve Belbaşı mağaralarında bulunan demir oksit parçaları, metalik madenlerin daha o dönemlerden itibaren insanın ilgisini çektiğini işaret etmektedir. Anadolu dışında MÖ 11. binyılda Kuzey Irak'taki Shanidar Mağarası'nda, bir bakır minerali olan malahit, Kuzey Mezopotamya'da Tell Magzhaliyah'da MÖ 8. Binyıla tarihlenen bakır bız Yakındoğu'nun en eski metal buluntuları arasında sayılmaktadır. Ayrıca

Tell Halula, Ramad, Tell Sotto ve Yarım Tepe'de MÖ. 7. Binyıl başlarına tarihlenen birkaç bakır eserin bulunduğu da bilinmektedir (Fidan, 2016: 84).

Madencilik tarihine bakıldığında, insanların madenleri tanımadan önce parlak renkli mineral ve cevherleri toplayıp boya olarak kullandıkları gözlenmektedir. Bunu nabit (tek bir elementten oluşmuş, saf) bakır parçalarını çeşitli yöntemlerle şekillendirilmesi izlemiştir. Bakır dövülerek şekillendirilmiş, ancak soğuk dövülen bakırın zamanla çatladığı, kırılıp koptuğu ancak ısıtıldığında plastik özelliğinin arttığı ve daha kolay işlendiğini gözlenmiştir. Bakır ısıtılarak dövülüp levha haline getirilmiş ve bu levhalardan boncuk, küçük iğne, olta uçları yapılmıştır (Yalçın, 2016: 6). Maden cevherlerinin, ısıtılınca kolay işlenebildikleri, hatta ateşte uzun süre bekletildiklerinde eridikleri, soğuyunca da yeniden katılaştıklarının anlaşılması, madencilik açısında oldukça önemli bir keşif olmuştur (Tekin, 2015). Madencilik tarihindeki diğer önemli bir gelişme ise galeriler açılarak daha derinlerdeki maden yataklarına ulaşılmasıdır. Artan madencilik faaliyetleri ve ergitme yöntemindeki ilerlemeler alaşımları ve akabinde ise üretimi zor alan demirin de işlenmesiyle madencilik bir endüstri haline gelerek gelişimini sürdürmüştür (Yalçın, 2016: 11).

Metaller, yüksek oranda yeniden kullanılabilir malzemelerdir, dolayısıyla endüstriyel anlamada da önemli bir geri dönüşüm malzemesidir. Günümüzde madenlerin yeniden kullanımı; toplama, sınıflandırma, kırma – kesme – parçalama, taşıma, boşaltma, balyalama, presle sıkıştırma, yeniden kullanım amacı ile tamir etme, ergitme, pişirme, rafinasyon, çeşitli kimyasalların kullanımı, döverek şekillendirme ve benzeri birçok adımı içermektedir.

Yakın geçmişte özellikle savaş dönemlerinde mücevher ve madeni paralar dahil, birçok metalin silah veya diğer gerekli ihtiyaçlar için eritildiği örnekler bulunmaktadır. İkinci Dünya Savaş'ı boyunca malzeme sıkıntısı nedeniyle herkesin, her şeyi yeniden kullanması gerekmiştir. Aileler atıklarını geri dönüştürmüş ve fazladan kaynak oluşturmuştur. Birçok ülke, metal bağışları ve fiber toplamak için bunun bir vatanseverlik göstergesi olduğunu iddia eden büyük kampanyalar yapmıştır (http://ncscrapmetal.com/blog/the-history-of-recycling/,2018). Antik dönemlerde, Roma İmparatorluğu, Akdeniz'de fethedilen bölgelerdeki eski dinleri ve

politik sistemleri kendi yöntemleriyle değiştirmeye çalışmıştır. Bu sebeple, bu bölgelerdeki eski tanrı ve kahramanlara ait madeni heykelleri parçalayarak Roma'ya getirtmiş ve eritilen madenler Roma lejyonlarına silah ya da tarihi Roma olaylarına veya liderlerine ithaf edilen heykeller olarak yeniden üretilmiştir (http://mandalaprojects.com/ice/ice-cases/bronze.htm, 2018).

İnsan, kendi yararına kullanabileceğini fark ettiği andan itibaren madenleri günlük yaşantısına dahil etmiştir. Dayanıklılık, istenilen şekli verme ve yeniden kullanılabilirlik gibi birçok özelliği ile hammadde değeri sebebiyle madenler, birey ve toplumların yaşantılarında oldukça önemli bir yer tutmuş, zamanla ticaret nesnesi haline gelerek toplumları sosyal, ekonomik ve politik açıdan geliştirmiş ve dönüştürmüştür. Madenler, günümüz dünyasında dahi kısıtlı hammadde kaynakları, hammadde değeri ve ticari nesne olması açısından son derece değerlidir. Bu hammaddenin yeniden kullanımı modern toplum için olduğu kadar, tarihöncesi toplulukları için de önem arz etmiştir.

Dövme tekniği, soğuk veya ısıtılmış madenlerin çekiçle dövülerek şekillendirilmesi işlemidir ve uygulandığı işe göre kaba şekillendirmede veya ayrıntı işlemede kullanılabilir. Bu teknik, Yakındoğu'da doğal madenlerin ilk keşfedilmesinden itibaren kullanılmıştır. Çayönü Tepesi'nde, MÖ 8. bin içine tarihlenen doğal bakırın dövülmesi sonucu üretilmiş iğne ya da tel parçaları, çengel, delici, bız, katlanmış levhacık, değişik biçimli boncuklar ve şekilsiz topan gibi buluntular en erken örneklerdendir (Yalçıklı, 1991: 9). Bu örnekler, dönem insanlarının madenlerin dövülerek yeniden şekillendirilebileceği bilgisine sahip olduğunu göstermektedir.

Madenlerin yeniden kullanımını sağlayacak yöntem ısı kullanılarak şekillendirme ve ergitmedir. Böylelikle ergitilerek istenildiği kadar yeniden üretilebilmektedir. İlk örnekler, Mersin Yumuktepe'nin MÖ 5000 – 4900'e tarihlenen tabakalarında bulunmuştur. Rulo başlı iğneler, yassı baltalar ve keskiler önce açık kalıplara dökülmüş, sonra çekiçle dövülerek şekillendirilmiştir. Tepecik ve Tülintepe'de de ergitme artıkları, pota kalıntıları ve cüruf parçaları bulunmuştur. Bunların dışında Anadolu ve Yakındoğu'daki pek çok örnek, ergitme yönteminin ne kadar yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir (Yalçın, 2016: 9). Gerek dövülerek yeniden

biçimlendirme, gerekse ergitme tekniğinde yeniden kullanımı tespit etmek çok olası değildir. Bu nedenle hammadde değeri, yapısı ve teknolojisi dolayısıyla yeniden kullanımın ve geri dönüşümünün, tarihöncesi dönemlerde de çok yaygın bir uygulama olduğu öngörülmesine karşın somut örnekleri tespit etmek mümkün değildir.

1.2.4 Çanak Çömlek

Kil ile suyun karıştırılıp biçimlendirildikten sonra yüksek ısıda pişirilerek sertleştirilip sağlamlaştırılması; doğal halde plastik özelliği olan yani yoğurulabilir olan kil zerreciklerinin, bu özelliğini yitirmesi ve artık eski haline dönmeyecek bir değişim sürecinden geçmesini sağlamaktadır. Böylece kil nesneler, binyıllarca bozulmadan kalabilmektedir (Ökse, 2012). Dayanıklı bir materyal olması ve yoğun kullanımı dolayısıyla çanak çömlek parçaları arkeolojik çalışmalarda en çok karşılaşılan buluntu gruplarından biridir. Çanak çömlek, hamur, yapım tekniği ve biçimsel özelliklerinde karşılaşılan çeşitlemeler dolayısıyla, onu üreten ve kullanan toplumların yaşamlarına dair birçok ayrıntı içerir. Çömlekçilik; teknolojik, sosyolojik, ideolojik ve bireysel tercihlere bağlı olarak sonsuz çeşitlikte yapılabilir. Kil seçimiyle başlayan üretim süreci, katkı malzemelerine ve miktarlarına karar vermekle devam eder. Levha, kalıp, çark gibi çeşitli tekniklerden herhangi biri kullanılabilir. Astarlama ve bezeme gibi farklı yüzey işlemleri çeşitliliği arttırır. Son olarak istenilen sonuca ulaşmak için sıcaklığı ve atmosferi kontrol edilerek pişirilir. Bu adımlar çömlekçilere belirli fonksiyonel, sosyal ya da ideolojik amaçlara uygun bir kap yapabilmeleri için sonsuz seçenekler sunmaktadır (Skibo, 2013: 2 – 3).

Çanak çömleğin bir diğer özelliği yaşamın farklı alanlarına hitap eden bir nesne olmasıdır. İletişim, ritüel ve inançla ilgili konularda önemli rolleri olmasına rağmen çanak çömleğin başlıca işlevinin beslenmeyle ilgili olduğu yaygın kabul görmektedir. Kilden yapılmış kaplar depolama, besin hazırlama ve tüketiminde aşamalarında kullanılmıştır (Gheorghiu (ed.), 2009). Çanak çömlek beslenme alışkanlıkları, yaşam rutinleri, toplumsal örgütlenme, iş bölümü ve ritüellere kadar oldukça geniş bir yelpazede çıkarım yapmayı sağlayan bir buluntu grubu büyük önem taşımaktadır (Sinopoli, 1991; Habicht – Mauche vd, 2006).

Etnoarkeolojik çalışmalara göre, pişirme kapları kırılmadan önce birkaç ay ile en fazla bir yıldan biraz uzun zaman kullanılabilmektedir (Tani ve Longacre 1999; Varien ve Mills, 1997). Bu durumu genellemek güç olsa da, çanak çömleğin kolaylıkla kırılabilir bir nesne olması, ev içinde ya da yerleşimde sürekli bir çanak çömlek akışının olmasını sağlamaktadır. Çanak çömlek kırıldıktan sonra da kullanımını devam ettiren buluntular arasındadır. Kırılan çanak çömlek parçaları oldukça sağlamdır, kimyasal ve mekanik bozulmaya karşı dirençlidir (Skibo, 2013: 3). Dolayısıyla kırıldıktan sonra bile bu malzemeyi çeşitli şekilde yeniden kullanmak mümkündür.

Neolitik Dönem'de çanak çömlek yapımına başlanılan dönemlerden itibaren kırık ve çatlakların organik malzemeler kullanarak onarıldığı belirlenmiştir. Çanak çömlek onarımı, yeniden kullanımdan farklı bir konu olmakla birlikte çanak çömleğe bağlı kültürel değerler ve yaşam içindeki rolü hakkında fikir sahibi olmamıza yardımcı olmaktadır. Ayrıca, çanak çömleğe yüklenen işlevsel ve sembolik yönleri yansıtması nedeniyle de, yeniden kullanım kavramı ile benzer dinamiklere sahiptir.

Onarım işlemi için kullanılan ana tekniklerden biri muhtemelen çakmaktaşı ya da obsidyen bir aletle kırık parçalara delik açmaktır. Sonrasında bu deliklerden deri, sicim, veya başka bir organik malzeme geçirilerek, parçalar birbirine sıkıca bağlanmaktadır. Bir diğer yöntem yapıştırıcı olarak kullanılan bitümdür. Çoğu zaman bu iki teknik birlikte kullanılmıştır. Kırık kısımları kireç ya da alçı (*gypsum*) ile sıvanarak onarılmış örnekler de mevcuttur (Dooijes ve Nieuwenhuyse, 2009: 8). MÖ 7000 ile 5500 arasına tarihlenen Kuzey Suriye'deki Tell Sabi Abyad'ta bu onarım tekniklerinin tümünün uygulandığı tespit edilmiştir (Nieuwenhuyse ve Dooijes, 2008).

Halaf ile Uruk çanak çömleklerindeki onarımları inceleyen Nieuwenhuyse ve Dooijes'e göre, Neolitik Dönem'de onarılan çanak çömlekler kaliteli olan örneklerdir. Sadece onarımın varlığı bile bu kapların onarılmaya değer olduklarının bir göstergesidir. Uruk Dönemi'nde de benzer teknikler kullanılmakla birlikte, onarımların genellikle kabaca yapıldığını ve estetik kaygı taşımadığını belirten

araştırmacılar, bu dönemde onarımların tamamen işleve yönelik olduğunu savunmaktadır (Dooijes ve Nieuwenhuyse, 2009: 10–11).

Çanak çömlek üzerindeki onarım, dönemlere ve bazen malzemeye göre sembolik ya da işlevsel amaçlarla yapılmış olabilir. Ancak kabın atılmayarak yaşam döngüsüne tekrar sokulması, insanların ellerinde bulunan malzemeye değer verdiklerini açıkça göstermektedir. Onarımın nedeni, çanak çömleğin aynı işlevinin ve kullanım amacının devamını sağlamaktır. Yeniden kullanım amaçları ise yapılan birçok çalışmanın ortaya çıkardığı üzere çeşitlilik sergiler.

Çanağa yüklenen sembolik anlamların yeniden kullanım davranışını etkilediğine yönelik görüşler vardır. Bir kap tanımlanırken boyun, omuz, gövde, ağız gibi terimler kullanılmaktadır. Bir görüşe göre çanak çömlek, topraktan yapılmış insan vücudunu temsil etmektedir ve yaşam döngüleri bir metafordur. Dolayısıyla sağlam çanak çömleğin kullanım süreci yaşamın doğuşunu ve yaşamı sembolize etmektedir, kırık çanak parçaları ise ölümü simgelemektedir (Kudolic ve Miloglav, 2017).

Costello, Merlin Donald'ın 'harici sembolik depolama' (*external symbolic storage*) kavramını kırık çanak çömlek parçalarına uyarlamıştır. Bu kavram, beynin dışında bilgi depolamak için sembollerin kullanılmasını ifade eder. Semboller, farklı işlevlere sahiptir, onu üretenin ötesinde bilgiyi saklamak, iletmek ve daha sonra tekrar elde etmek için kullanılabilir. Costello, D'errico'nun yapay bellek sistemleri (*artificial memory systems*) kavramına da atıfta bulunmuştur. Buna göre, bilgiler daha sonra iyileştirilmek üzere kodlanmıştır. Costello, bunların yapay hafıza cihazları olarak işlev gördüğünü ve depoladıkları bilgiye bir olasılıkla arkeologların ulaşabileceği fikrini önermektedir.

Güneydoğu Anadolu'daki Fıstıklı ve Kazane Höyük'te bulunan, bazılarının kenarları düzeltilmiş, bazıları keskin bırakılmış ve yuvarlatılmış çanak parçalarından yola çıkan Costello, bu nesnelerin birkaç faktöre dayanarak harici depolama aygıtları olarak işlev taşıdığını ileri sürmektedir; birincisi, Yakındoğu'da harici sembolik depolama geleneği vardır. Yakındoğu'da tokenler, mühürler, silindir mühürler gibi çeşitli bilgi depolama araçları kullanılmıştır. İkincisi ise, Kazane Höyük buluntuları üzerindeki ön çalışmaya göre, özellikle morfolojik çeşitliliğe dayanan bir kodlama

sistemi olabileceğine dair kanıtlar söz konusudur. Kazane buluntularının dört farklı boyutta olduğu belirtilmekte, ancak renk gibi diğer olası çeşitliklerin de araştırılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır (Costello, 2000).

Sembolik anlamların dışında, çağdaş yeniden kullanım çalışmaları, genellikle hane halkı ile ilgilidir. Hane halkı geçmiş toplumların çoğunda, arkeolojik kalıntılardan tespit edilebilen temel sosyal ve ekonomik organizasyon birimi olarak kabul etmektedir (Hirth, 1993: 21). Deal ve Hagstrum; çanak çömleğin yeniden kullanımını, hane halkının tedarik ihtiyaçlarını azaltan, farklı yapı ve mekânsal bağlamlarda kendini gösteren uyarlanabilir bir ekonomik strateji olarak görmektedirler (Deal ve Hagstrum, 1995: 112).

Deal ve Hangstrum, Meksika'daki Tzeltal Maya ve Peru'nun Mantaro Vadi'sindeki Wanka'da çanak çömleğin yeniden kullanımı ile ilgili araştırmalar yapmışlardır. Çalışmalarında çanak çömleğin yeniden kullanımı için; besin hazırlama ve mutfak işleri, hayvancılık, bahçe işleri, inşaatla ilgili faaliyetler, çanak – çömlek yapımı, ritüeller ve banyo gibi kişisel aktivitelerle ilişkili çeşitli kullanım alanları belirlemişlerdir (a.g.e., 1995: 114).

Beslenme ve besin hazırlama; etnoarkeolojik çalışmalara göre hasar görmekle birlikte kap niteliğini yitirmemiş olanlar kullanılmaya devam edilmektedir. Tahıl ve benzeri çeşitli gıda malzemelerinin saklanması amacıyla depolama kabı olarak kullanıldıklarına dair örnekler de mevcuttur. Ayrıca bu kaplardan bazıları çöp ve kül kabı olarak da işlev görmüşlerdir. Dipleri sağlam olanlar ise genellikle çiçek saksısıdır, bazıları da tohum kurutma amaçlıdır (Deal ve Hagstrum, 1995: 114; Pena, 2007; Schiffer, 1987). Büyük çanak parçaları mutfakta kapak ya da kepçe benzeri eşyalar olarak kullanılmaktadır. Mısır'da Doğu Çölü'nde, Roma Dönemi'ne ait, kenarlarında delikler bulunan yuvarlak, büyükçe parçalara rastlanmıştır. Deliklerinden ip geçirilen örneklerden biri bunların tıpa olarak kullanıldığını göstermiştir (Tomber, 2011: 113).

İnşaat faaliyetleri: etnoarkeolojik çalışmalarda kaplarda inşaat malzemeleri gibi çeşitlilik gösteren malzemelerin saklandığına dair örneklere de rastlanmıştır. Ayrıca örneğin Pompeii'de, içlerinde kireç sıva gibi kalıntıların tespit edildiği amforaların

inşaat malzemelerinin depolanması için kullanılmış olduğu anlaşılmıştır (Pena, 2006: 132). Bazı dipsiz kaplar, fidanları hayvanlardan korumak için muhafaza olarak değerlendirilmektedir (Deal ve Hagstrum, 1995: 114). Avlu ve yolların çamurlu kısımlarını kapatmak için ya da sazdan çatılarda su sızıntısını engellemek için kap kırıkları yaygın olarak kullanılmaktadır. Arkeolojik tabakalarda kırık çanak çömlek parçalarının inşa faaliyetlerinde kullanımının en önemli kanıtlarından biri, ocak ya da fırın tabanlarına döşenmesidir. Örneğin, Küllüoba'da, bir fırın tabanının üzerinde çanak çömlek parçaları tespit edilmiş, hatta bu parçalardan *flower pot* denilen bir küpçük tümlenmiştir (Efe, 2000: 110). Aynı taban üzerinde, aynı kaba ait çok sayıda parçanın bulunması, bu parçaların kısa sürede kullanıldığını göstermektedir. Benzeri bir durum Aşağı Pınar'ın Orta Kalkolitik Dönem tabakaları için de söz konusudur. Farklı bir döneme tarihlenen bir örnek olarak Acemhöyük'te bir fırında toprak tabanın altı çanak parçaları ile döşelidir (Öztan, 2000: 119). Tüm Balkanlar için geçerli olan bu uygulamanın iyi bir örneği olarak, Vinca Höyüğü'nün Son Neolitik Dönem (Anadolu kronolojisine göre Orta-Son Kalkolitik) tabakalarındaki fırınların tabanları da çanak çömlek parçaları ile kaplıdır (Vukovic, 2015: 119).

Hayvancılık: Etnoarkeolojik çalışmalara göre hayvancılıkta, çatlamış ya da bir kısmı kırılmış büyük kaplar, tavuk gibi hayvanlar için yuva, bazıları da yem veya su kabı olarak yeniden değerlendirilmektedir (Deal ve Hagstrum, 1995: 114).

Ocak ya da ocak ayağı: Maya ve Wanka çalışmalarında pişirme kaplarını ateşin üzerinde tutmak için, ocak ayağı olarak kullanılan parçalar mevcuttur (a.g.e. 114). Pompeii'de ters çevrilerek kısmen toprağa gömülmüş amforaların üzerlerindeki 6 cm kalınlığındaki kül tabakasının üzerinde yer alan bir kabın varlığına dayanarak ocak benzeri işlev gördükleri tespit edilmiştir. Benzer örneklere Wadi Umm Husseinde de rastlanmıştır (Pena, 2007: 150).

Çeşitli aktiviteler: Mezoamerika'nın çeşitli bölgelerinde hasarlı kapların doğum sonrası plasenta gömme kapları olarak kullanımı ya da törenlerde tütsü yakma amaçlı kullanıldıkları belirlenmiştir (Deal ve Hagstrum, 1995: 118-119). Wadi Umm Hussein'de yapılan kazılarda da bazı amfora parçalarının iç yüzeyinde siyah kalıntılar ile tütsü yakıcı olduğu anlaşılan ögeler saptanmıştır. Aynı yerleşmede

ortasına 3 – 4 cm çapında iki delik açılmış bir amfora parçasının ise lamba kapağı işlevi gördüğü öngörülmektedir (Pena, 2007: 145).

Çanak çömlek parçaları kalıp, hammadde ya da alet olarak da kullanılmıştır; çanak çömlek parçalarının ezilerek yeni kaplar için katkı malzemesi olarak kullanılması da oldukça yaygın bir uygulamadır (Schiffer, 1987: 30). Son Neolitik Dönem'e tarihlenen Vinca'da bu parçaların öğütülerek çanak üretiminde katkı malzemesi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Diğer katkılara göre, ihtiyaç duyulan hammadde miktarını düşürmesi, kolayca ezilmesi ve pişmiş olduğu için tekrar fırınladığında sabit kalması açısından avantajlıdır (Vukovic, 2015: 118). Bazen çanak çömlek yapımına yardımcı bir öge olarak kil, boya gibi malzemeleri saklamak için kaplar, karıştırma paletleri ya da yeni yapılan çanak çömleği açık ateşten korumak için muhafaza, fırınların kapılarını kapatmak için kapak olarak da kullanılmaktadır (Deal ve Hagstrum, 1995:117). Vinca'da kırık kapların alt kısımlarının kalıp olarak kullanılmış olabileceğine dair bulgular da mevcuttur (Vukovic, 2015:114). Bir başka örnek olarak Ege Bölgesi'nde yer alan Ulucak IV. Tabakada kil turnetlerin yanı sıra çanak çömlek diplerinden turnetler bulunması gösterilebilir.

Çanak çömlek parçaları yontularak, yongalanarak veya kenarları sürtülerek kazıyıcı, belki kesici alet ya da örneğin oyun taşları olarak kullanılmaya da elverişlidir. Kolayca işlenebilen, insan eliyle oluşturulmuş yapay bir 'taş' niteliğindeki çanak çömleğin pek çok biçimde geri dönüştürülmüş olması gayet doğal bir davranış biçimidir (Schiffer, 1987: 30). Mısır'da Doğu Çölü'nde bulunan Roma Dönemi'ne ait kenarları yuvarlatılmış parçalar ise D. Bailey tarafından oyun taşları olarak nitelendirilmiştir (Tomber, 2011: 113).

Vukovic, Vinca'da bulunan ve kullanım izleri taşıyan çanak parçalarını 'işlenmiş kenarlı olanlar' ile 'dış yüzeyinde aşınma izleri olanlar' olarak iki ana gruba ayırmıştır. En büyük grubu, bir kullanım kenarına sahip olan ve bu kenarı kullanım sebebiyle yuvarlaklaşmış ya da yassılaşmış ve böylece pürüzsüzleşmiş parçalar oluşturmaktadır. Perdah aracı olarak isimlendirilen bu gruptaki aletlerin sadece bir kenarı kullanılmıştır, diğer kenarı işlenmemiş ve kullanılmamıştır. Diğer grup ise, yüzeylerdeki yoğun aşınma izleriyle dikkat çeker. Sert bir malzemeyle temastan

kaynaklanan derin çizikler çıplak gözle de görülebilecek netliktedir. Vukovic'e göre, çanak parçalarından şekillendirilen bu aletler kap yapımı sırasında oluşan fazla kili kazımak ve yüzeyleri inceltmek amacıyla kullanılmıştır. Ancak bu aletler, bir işlev için özelleşmemiştir ve çok fonksiyonludur. Aşınma izleri, bunların kapların yüzeylerini düzeltme ve açkılamada kullanıldığına işaret etmektedir (Vukovic, 2013: 191–207).

Çanak parçalarının ağ ağırlığı olarak kullanımı diğer yaygın uygulama alanlarından biridir. Suda uzun süre kalmaları sebebiyle kenarları aşınarak yuvarlanmış bu parçalarda herhangi bir düzelti ya da şekillendirme yapılıp yapılmadığı belirsizdir, çünkü su hareketleri bu faaliyetlerin izlerini tamamen yok etmiştir (Vukovic, 2015: 116). Ağ ağırlığının yanı sıra dokumacılıkta tezgâh ağırlığı olarak kullanıldığı da bilinmektedir. Bu tip ağırlıklar kilden özel olarak üretildiği gibi çoğunlukla çanak çömlek parçalarının ortası delinerek ve kenarları düzeltilerek de yapılmıştır. Örneğin, Çine Tepecik Höyüğü'nde Son Tunç Çağı tabakalarında bu tip tezgâh ağırlıklarına rastlanmıştır (Yılmaz, 2016: 100).

Sonuç olarak, çanak çömlek kullanımı ve yeniden kullanımı iki farklı faaliyet döngüsüdür. Çanağın yaşam döngüsü, üretimle başlamakta ve kullanımı ile devam etmektedir. Her kullanımdan sonra, kap temizlenebilir, kurutulabilir ve muhafaza edilebilir. Bu döngü, kırılıncaya kadar süregelir. Esas işlevini yerine getirmek üzere onarılamıyorsa, ya atılır ya da gelecekteki yeniden kullanımı için saklanır. Vukovic'in de belirttiği gibi (2015), çanak kırıldığı andan itibaren, parçalar farklı faaliyetlerde kendi yaşam döngülerine başlayabilir. Bir parça ağ ağırlığı olarak, diğeri ise perdah aracı vb. olarak yeniden işlenebilir ya da işlenmeden yeniden kullanılabilir. Parçalar, yeniden kullanımın sonucunda çöp olarak atılabilir ya da başka bir seçenek olarak yeniden kullanım döngüsüne tekrar sokulabilir. Bu tür bir malzemenin hammadde olarak kullanılması ise yaşam döngüsünün tamamen sonudur. Bu aşamada ezilen parçalar, yeni kaplarda katkı malzemesi olarak kullanılır ve üretim aşamasına bir anlamda geri döner.

Farklı yaşam döngülerinin sonuna gelen parçaların, sözünü ettiğimiz aşamaları aralığında depolanıp depolanmadığı ya da nasıl muhafaza edildikleri sorusunu akla

getirmektedir. Deal ve Hagstrum'un, Maya ve Wanka hanelerinde gerçekleştirdikleri araştırmalara göre (1995), hasar gören kaplar gelecekteki gereksinimler için; onarım, yeniden kullanmak veya atılmak üzere bir kenara ayrılmaktadır. Kırık parçalar bazen mutfak masalarının ya da ev sunaklarının altında, bazen de eğer günlük olarak kullanılmıyorlarsa özel depolama alanlarında saklanmaktadır. Bunlar bazen çocuklar tarafından depolama alanlarından alınmakta ve kaybolmaktadır. Ayrıca, hane halkı yer değiştireceği zaman bazılarını seçerek beraberinde götürmekte, bazılarını ise bırakmaktadır. Dolayısıyla arkeolojik kontekstlerde de kırık çanak çömleklerin depolama ya da atık alanlarının varlığı mutlaka göz önüne alınmalıdır. Bir kabın kırılması ile yeniden kullanım süreci arasında bir zaman aralığı olabilir, başka bir deyişle çanak çömlek parçaları farklı zaman aralıklarıyla, uzun ya da kısa vadeli olarak depolanmış olabilirler. Örneğin, bir fırın tabanında ya da çatı kaplamada aynı kaba ait fazla sayıda parçaya rastlanırsa, bu muhtemelen kısa süreli bir depolamanın kanıtıdır. Fırın tabanı ya da çatı gibi dar alanlarda çok fazla kaba ait birbirinden farklı birçok parçanın kullanılması, muhtemelen uzun süreli bir depolamanın göstergesidir. Ayrıca bu tür depolama alanlarının sadece bir haneye mi ait yoksa diğer hanelerin de ortak olduğu bir kullanımın mı söz konusu sorulabilecek sorular arasındadır.

Kısaca özetlersek, sağlam çanak çömlekler nasıl toplumların sosyal, ekonomik, teknolojik ve ideolojik dünyalarıyla ilgili bilgi veriyorsa, çanak çömlek parçaları da aynı düzeyde veri sağlama araçlarıdır. Çanak çömleklerin kırık parçalarına delme, yuvarlama, yontma ve yongalama gibi işlemler uygulanarak yeniden kullanıldığı, bunun dönem ya da bölge ayrımı olmadan yakın benzerlikler gösterdiği hem arkeolojik hem de etnografik çalışmalarla ortaya konmuştur. Günlük hayatın ve sembolik dünyanın birçok aşamasına dahil olan bu parçaların yaşam içindeki yerinin irdelenmesi, iz analizleri ve deneysel çalışmalarla desteklenmiş tipolojik ve işleve yönelik çalışmaların yapılması toplumların anlaşılmasında birçok noktaya ışık tutacaktır.

1.3 Değerlendirme ve Tartışma

İnsanlık varoluşundan itibaren doğayla yoğun bir bağ içinde olmuş ve onu kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya başlamıştır. Yerleşik yaşam ve besin üretiminin

ardından hız kazanan doğayı tüketme hali, kapitalist ilişkiler çağına gelindiğinde nitelik değiştirmiş, türler ve ekosistemler üzerindeki baskı kitlesel hale gelmiştir. Sanayi devrimiyle birlikte sadece mikro - sistemleri değil, makro – sistemleri de etkileyecek boyuta ulaşmıştır.

Karl Marx, 'kapitalist üretim tarzının egemen olduğu toplumların zenginliği, muazzam bir meta yığını olarak görünür' demektedir (Marx, 2011). Modern toplumlara özgü tüketim normları, kitle iletişim araçları sayesinde toplumun tüm kesimlerine ulaşmakta ve bireye odaklı iletişim yöntemleriyle tüketim olanaklarını çoğaltmaktadır. Kapitalist sistem, metalar kültürünü sürekli olarak yeniden üretmektedir. Sonuç olarak bu metalar yığını, devasa 'çöp' yığınlarını oluşturmaktadır.

Özellikle 20. yüzyılda, hammadde ihtiyacına yönelik kaygılar, çevrenin korunması ve kaynakların sürekliliği gibi nedenlerle kurulmaya başlanan yeniden kullanım sistemleri; günümüzde devletlerin ekonomik, politik çıkarlarına, popüler kültüre ve tüketim döngüsünü yeniden üretmeye yardımcı çevresel bir hareket görünümündedir.

Yeniden kullanım kavramı oldukça karmaşık olmasına rağmen günümüz için olduğu kadar tarihöncesi topluluklar için de evrensel bir olgudur. Nesneleri veya çeşitli malzemeleri onarmak, tekrar kullanmak, geri dönüştürmek birey ya da toplulukların sembolik dünyalarının yanı sıra teknolojik, ekonomik, sosyal ve siyasi dünyalarını yansıtan davranış biçimleridir. Günümüzde yeniden kullanım faaliyetleri, modern dönemin getirileriyle biçimlenmiş olsa da tarihöncesi dönemlerdeki yeniden kullanım faaliyetlerinin bugünkünden farklı anlamlara sahip olabileceğini düşünmek gerekmektedir. Tarihöncesinde yeniden kullanım motivasyonları düşünüldüğünde çeşitli etkenlerden bahsetmek mümkündür.

Bu etkenlerden biri, hammadde ve kaynaklara erişimle ilişkilendirilmektedir. Schiferr'a göre (Schiffer, 1987) genel olarak yeniden kullanım imkânları, nesnenin ilk kulanım ömrünün sonuna geldiğinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumda hane halkı, nesneyi saklayıp yeniden kullanıp kullanmamaya, dolaysısıyla tekrar dolaşıma sokup sokmamaya ya da onu çöpe atmaya karar vermektedir. Bir nesnenin kırılma ve aşınma nedeniyle işlevini artık yerine getirememesi veya sadece bir defa

kullanılabilir olması, mevcut kullanımının sona erdirilmesine sebep olabilir. Nesnelerin yeniden kullanılma oranları, hane halkı faaliyetlerine ya da sosyal ortama ve performans oranlarına bağlıdır. Muhtemelen yedek oranları ile yeniden kullanım oranları arasında doğrudan bir ilişki yoktur. Örneğin, modern dünyada diş macunu tüpleri veya deterjan kutuları yüksek yenileme oranlarına sahiptir, fakat düşük oranlarda yeniden kullanım da söz konusudur. Buzdolabı gibi dayanıklı tüketim malları ise daha düşük yenileme oranlarına ve yüksek tekrar kullanma oranlarına sahiptir. Bu nedenle, nesnenin hammadde veya yedek parça olarak değerinin yeniden kullanım potansiyelini etkilediği ileri sürülebilir.

İkinci etken olarak insanın doğadan ve çevresinden maksimum oranda faydalanma davranışından bahsedilebilir. Tarihöncesinde insanlar, barınaklar inşa etmek, alet çantalarını oluşturmak, çanak çömlek yapmak için çevrelerinde bulunan, kolaylıkla elde edebilecekleri materyalleri kullanmışlardır. Yerleştikleri bölgeye kendilerinden önce yerleşmiş toplulukların bıraktıkları aletleri ya da hammaddeleri fark ettiklerinde bunları tekrar kullanmaktan kaçınmamış oldukları etnografik çalışmalarla da kanıtlanmıştır (bkz. Amick, 2007). Günümüz dünyasında, kampa gittiğimizde çadır kazıklarını çakmak için orada, o an elimize geçen bir taşı kullanmak gibi tarihöncesi dönemlerde de bu insanların yerleştikleri alanda buldukları işlevsel aletleri, kendi faydaları için gündelik hayatlarına yeniden dahil etmeleri şaşırtıcı değildir.

Üçüncü etken olarak, ekonomik bir stratejiden söz edilmektedir. Kavramsal olarak, ev içi yeniden kullanım, malzemelerinin yeni kullanımlara veya kullanıcılara aktarılmasıyla ilişkili bir ekonomik aktivitedir, başka bir anlatımla yeniden kullanım hane halkının ekonomik faaliyetlerinin de bir yansımasıdır (Wilson, 1995: 126). Örneğin, boya paleti olarak kullanmak için en baştan bir üretim gerçekleştirmek yerine kırık bir çanak parçasından yararlanmak gibi yeniden kullanım yöntemleri, bireylerin tedarik ihtiyaçlarını azaltmaktadır.

Dördüncü sebep, topluluklardaki yüksek ya da düşük hareketliliğin doğrudan tedarik için zaman ve enerjiyi sınırlandırması olarak görülmektedir. Amerika'daki Carson Desert'te, topluluğun hareketliliği ile iki vurma düzlemli aletler ve çekirdeklerin yeniden kullanımı arasındaki ilişkiyi araştıran Kelly (2001) gibi bazı araştırmacılar,

yerleşim süresi ne kadar uzun olursa, çevredeki kaynaklardan faydalanmanın o derece çoğalacağını, malzemenin daha çok birikeceğini ve yeniden kullanımının da paralel olarak artacağını varsaymaktadır. Kuhn ise tam tersine, yeniden kullanımın hareketliliğin etkisiyle artacağını öne sürmektedir (1995).

Tarihöncesinde yeniden kullanımı etkileyen bir diğer sebep zaman ve enerji tasarrufu ile ilişkilendirilmektedir. Sonraki bölümlerde detaylarıyla anlatılacak olan deneysel çalışmanın da gösterdiği üzere, işlenmiş olan bir malzemenin ikincil kullanımı veya geri dönüştürülmesi, ham bir malzemeyi yeniden şekillendirerek sıfırdan üretim yapmakla kıyaslandığında bazı aşamaların atlanmasını sağlayarak yapılan işi kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır. Ancak bunu genel bir kural olarak koymak güçtür. Yapımı emek ve zaman gerektirmeyen, hammadde olarak kolay bulunan nesnelerin de geri dönüşüm yolu ile yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda yeniden kullanımın sadece tüketimi azaltmak, hammadde ya da iş gücünden tasarruf etmenin ötesinde davranış biçimi olduğunu, sosyal ve kültürel farklı bileşenlerinin de olduğunu kabul etmek gerekir.

Araçların veya aletlerin nasıl kullanılacağını öğrenirken, aynı zamanda vücudumuzu ve beynimizi de nasıl kullanacağımızı da öğrenmekteyiz (Wagner, 1975: 77). Aletler ya da kullandığımız araçlar, yalnızca doğayla baş etmemize yardımcı olmakla kalmayıp aynı zamanda kültürel, sembolik göstergeler oluşturmamızı sağlamaktadır. Geçmişte ve günümüzde maddi nesneler, bireysel ve toplumsal tarihi inşa etme ve bunu topluma benimseterek yaygınlaştırma aracı olarak de kullanılmıştır (Choyke, 2009: 22) Dolayısıyla, yeniden kullanımın sembolik nedenlerine dair çıkarımlarda bulunabilmek için öncelikle tarihöncesi toplumların toplumsal, kültürel ve belki de manevi dünyalarına da bakmak gerekecektir.

Tarihöncesi dönemin sembolik dünyasına dair pek çok farklı öge bulunmaktadır. Bunlar kimi zaman ölü gömme, figürin, heykel, özel yapılar vb. çok tanımlı ögelerdir. Bu türdeki bulgular bireylerin ya da toplulukların nesneler ile kurdukları bağların ve onlara yükledikleri sembolik anlamların somut ve çok yönlü kanıtıdır. Ancak bu bağın değişen ölçeklerde farklı nesnelerle de kurulmuş olabileceğini ve bunların her zaman inanç ya da toplumsal ritüellerle alakalı olmayacağını da göz

önünde bulundurmak gerekmektedir. Bireysel anıların, sembollerin, hayatı kolaylaştıran bazı alışkanlıkların ya da gereksinimlerin de insanlarla nesneler arasında kurulan farklı ölçeklerdeki bağın nedeni olabilir. Dolayısıyla somut olarak kanıtlanması zor olsa da yeniden kullanım davranışının kimi zaman sembolik anlamlar içerebileceği varsayılmalıdır.

Bazı durumlarda, nesneler ile hafıza arasında bağlantı bulunmaktadır; hem bireysel hem de toplulukların geçmişleriyle bağlantı nesnelerin kullanılması hafıza ve anıları canlı tutulabilir. Nesnelerin bu işlevi, birey ve grup kimliğinin sürekliliğini sağlamaya da yardımcıdır (Raday, 1990). Kişisel nesneler ise kişisel hatıralarla ilişkilendirilmekte, bireysel anıların bir parçası haline gelmektedir. Nesneler bireysel ve kolektif anıları canlı tutma, onları uyandırma gücüne sahiptir. Bireyler ya da topluluklar yer değiştirseler bile aynı nesnelerin kullanımı, hafızalarında süreklilik hissinin devamına yardımcı olmaktadır. Nesneler yine bireylerin ya da toplulukların kimlik temsillerinin de sembolleri olabilir (Choyke, 2009). Bununla birlikte, önceki sahiplerine ya da üretildiği malzemeye verilen değer de nesnelerin kullanım sürekliliğini etkileyen faktörler arasındadır. Başka bir deyişle yeniden kullanım davranışını belirleyen, bu nesnelerin 'kişisel değeri' ya da 'aile yadigârları' olmaları ile de ilişkili olabilir. Yeniden kullanım biçimleri, tüm bu 'sembolik' anlamlardan etkilenmiş olabilir. Ya da Costello'nun önerdiği biçimde harici sembolik depolama (*external symbolic storage*) araçları olabilir ve bilgi depolamak ve gerektiğinde kullanmak için geçici bir veri depolama aracı olarak görülebilirler (Costello, 2000).

Yeniden kullanım davranışını tetikleyen etkenlerin dışında üzerinde düşünülmesi gereken bir başka konu, yeniden kullanım süreçlerinde zaman kavramıdır. Baker, kısa ve uzun vadeli yeniden kullanım arasındaki ayrıma dikkat çekmiştir. Kısa vadeli yeniden kullanım, bir ömür boyunca, ilk kullanımı gerçekleştiren birey ya da aynı grubun başka bir üyesi tarafından gerçekleştirilir. Uzun süreli yeniden kullanım, ilk kullanımdan sonra muhtemelen farklı bir kişi ya da farklı bir grup tarafından bir ya da daha fazla dönem geçtikten sonra meydana gelmektedir. Bu fark, önemli davranışsal sonuçları göstermektedir. Kısa vadede yeniden kullanım, nesnenin yeniden kullanım potansiyelini bilen ve yeniden kullanım olayını öngören ilk kullanıcının teknolojik davranışının bir yönüdür. Sonuç olarak, kullanılma

potansiyeli olan malzemelerin gerektiğinde kolaylıkla bulunabilmesi için belirli yerlere koyuldukları, yeniden kullanılabilecek malzemeler için özel alanlar belirlendiği düşünülebilir. Öte yandan, uzun vadeli yeniden kullanımda, birincil ve ikincil kullanımlar tamamen bağımsız olaylardır ve ilk kullanıcının davranışları dolayısıyla malzemenin gelecekteki potansiyel kullanımına bağlı değildir (Baker, 2007: 1–7).

Bir nesnenin yaşam döngüsünün ve yeniden kullanım davranışının aşamalarını özetlemek faydalı olabilir. Nesnelerin yaşam döngüleri zaman, mekân ve bağlam içinde birçok farklı biçimde gelişmiş olsa da de temel basamaklarını Pena'nın belirlediği (Pena, 2007) süreçleri şu şekilde açıklamak mümkündür;

- İmalat: Doğadan elde edilen ya da bir üretim sürecinin sonunda meydana getirilen hammaddelerle nesnenin üretimi. Teknolojik olarak farklı aşamaları içerebilen karmaşık süreçler izlenebilir .
- Dağıtım: üretilen nesnenin imal eden kişilerden çıkarak, onu kullanacak kişilere aktarımı.
- Birincil kullanım: Üretim amacına uygun olarak gerçekleşen ilk kullanım.
- Bakım ve onarım*:* Hasar gördüğünde ya da kullanım nedeniyle aşındığında, işlevinin devamını sağlamaya yönelik tamir ve bakımı.
- Yeniden kullanım*:* Nesnelerin birincil kullanım sona erdiğinde farklı bir amaç ya da işlev için yeniden kullanımı.
    - İkincil kullanım: Nesne üzerinde herhangi bir fiziksel değişiklik yapılmadan, birincil kullanıma benzer işlev ya da amaçlar için kullanımı. Örn. bir pişirme kabının çatladığı için depolama kabı olarak kullanımı.

      Nesne üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan da birincil kullanımından farklı bir işlev için yeniden kullanılabilir. Örn. bir mutfak kabının, sahibi öldüğünde onun mezarına koyulması.
    - Geri dönüşüm: Nesne üzerinde fiziksel değişiklikler yapılarak farklı işlev ve amaçlar için kullanımı. Örn. kırılmış çanak çömlek parçalarının çeşitli faaliyetlerde alet olarak kullanımı.

- *Lateral cycling/* el değiştirme: Nesnenin kullanımı ya da formunda değil, kullanıcısındaki değişimi içerir. Neolitik Dönem'in başlarında kullanılmış bir öğütme taşının, Son Neolitik Dönem insanları tarafından bulunarak yeniden kullanılması gibi. Başka bir örnek ise Kuzey Amerika'daki avcı ve toplayıcıların arazideki ok uçlarını toplayarak yeniden kullanması.
- Atılma: Nesnenin kullanımının sonlandırılması ve bilinçli olarak terk edilmesi.
- Değerlendirme/*Reclamation*: Nesnenin atıldıktan sonra tekrar edinilmesi.

Yeniden kullanım kavramı, dönemlere ve topluluklara göre farklı davranış biçimleri ya da aşamaları içerse de tüm zamanlar için evrensel olduğu kesindir. Hodder'a göre, fiziksel, çürüme ve tabakalanma süreçleri hariç, günlük yaşam izlerini belirlemek ve yorumlamak için genel bir teori veya evrensel bir yöntem bulunmamaktadır (Hodder, 1987: 424).

Bourdieu; hem nesnelci, natüralist, pozitivist hegemonik yapının yarattığı katı disiplinler ayrımları hem de bu katı ayrımların yol açtığı keskin bir iş bölümü ve ikili karşıtlıkları aşmaya ve ikilikleri aşan yeni bir sentez geliştirmeye çalışmıştır (Tatlıcan ve Çeğin, 2016). Bu çabaların sonucunda Bourdieu, *habitus* kavramını tanımlamıştır.

> '*İnsanın varoluşu ya da bedenleşmiş toplumsallık olarak habitus, dünyayı belli bir dünya olarak var eden şeydir: Pascal'ın dediği gibi, 'dünya beni içeriyor ama ben onu anlıyorum'. Şu halde toplumsal gerçeklik iki kez var olur: Şeylerde ve beyinlerde, alanlarda ve habituslarda, eyleyicilerin içinde ve dışında. Ayrıca habitus, ürünü olduğu bir toplumsal dünyayla ilişkiye girdiğinde sudaki balık gibidir: Suyun ağırlığını hissetmez ve etrafındaki dünyayı çok doğal sayar'* (Bourdieu, 2003:118).

Özetle; her coğrafi çevre, her zaman aralığı ve her sosyal çevre kendi kurallarına sahiptir. Bu kurallar, zaman içerisinde gelişerek devam etmiş ya da tümüyle değişmiş olabilir. Dolayısıyla, tarihöncesinde yeniden kullanım kavramını açıklayabilmek için

genel bir teori ya da yöntem oluşturmak mümkün değildir. Birbirine zıt ya da paralel tüm etkenlerin olasılığı kabul edilmeli ve birlikte ele alınmalıdır. Fonksiyonlara yönelik somut kavramlar söz konusu olabileceği gibi sembollere yönelik soyut kavramların etkisi de göz ardı edilmemelidir.

Çeşitli yöntemlerle yeniden kullanım davranışlarının aydınlatılması geçmiş toplumların gündelik ve manevi yaşamlarına dair birçok noktayı açığa çıkarabilecek potansiyele sahip olması nedeniyle ilgiyi hak etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TARİHÖNCESİ TOPLUMLARDA ÇANAK ÇÖMLEĞİN YERİ VE KULLANIMI

Çanak çömleğin ortaya çıkışı, gelişimi ve kullanımı tarihöncesinde başlayıp günümüze kadar devam eden oldukça uzun bir süreci kapsamaktadır. Çanağın niteliği ve kullanımı bölgelere, kültürlere ve teknolojilere göre farklılık gösterir. Tez kapsamında değerlendirilen Sumaki Höyük, çanak çömleğin ortaya çıktığı ve kullanımının yayıldığı Neolitik Dönem'in ilk evrelerini; Kerküşti Höyük ise değişen sosyal yaşamı ve gelişen ısı teknolojisiyle çanak çömleğin niteliğinin değiştiği Halaf Kültürü'nü yansıtmaktadır. Bu bölümde çanak çömleğin ortaya çıkış ve gelişim süreci ile Halaf Dönemi'nde çanak çömleğin yeri ele alınarak farklı dönemlerde çanak çömleğin nitelikleri, işlevsel ve sembolik kullanımları arasındaki benzerlik ve farklılıklar izlenmeye çalışılmıştır.

2.1 ÇANAK ÇÖMLEĞİN ORTAYA ÇIKIŞ VE GELİŞİM SÜRECİ

Çanak çömleğin hammaddesi olan kil; volkanik kayaçlarda bulunan minerallerin çeşitli etkenlerle parçalanması sonucunda oluşmaktadır. Yeryüzünde, yer kabuğunun sığ veya derin katmanlarında ya da tabakalar halindeki mineral yataklarında dağılmış kütleler halinde bulunmaktadır. En çok silis, kalker, mika ve demir oksit içerirler (Sazcı, 2001: 28–34). Tane boyutu oldukça küçük olan kil mineralleri, aralarına su girdiğinde kaygan hale gelerek plastik, dolayısıyla şekil almaya uygun bir yapıya kavuşmaktadır. Kuruduğunda, içerisindeki suyu kaybettiğinde ise elastik olma özelliğini yitirerek sertleşmekte ve aldığı biçimi korumaktadır. Pişirildiğinde ise ya içerisindeki kil mineralleri ya da içine konulan bağlayıcı maddeler eriyerek birbirine kaynaştığından, verilen şekli bir daha kaybetmemek üzere sabitlemektedir. Kilin bu özelliği ve elde kolaylıkla şekillendirilmeye uygun yapısı, ayrıca doğada bol bulunan bir hammadde olması, kilin yalnızca çanak çömlek yapımında değil, farklı amaçlarla Paleolitik Çağ'dan itibaren insan hayatında yer bulan bir hammadde olmasını sağlamıştır. Esasında kil kullanımı ve çanak çömlek üretiminde kil kullanımı iki ayrı teknolojidir. Bu iki teknoloji; farklı sosyal, ekonomik koşullarda, farklı zamanlarda

ortaya çıkmıştır. Kil kullanımı, çanak çömlek yapımından çok daha eskiye dayanır. Heykelcik, boncuk gibi üretimlerin hammaddesi olmasının yanı sıra mimaride de sıva, kerpiç olarak ya da ocak, fırın, seki gibi mimari öğelerin yapımında kullanılmıştır.

Denise Schmandt – Besserat'a göre kil kullanımı kabaca üç aşamada düşünülebilir;

- Paleolitik Çağ'da ve Neolitik Dönem'in erken evrelerinde figürinler ve geometrik şekillerden oluşan küçük objelerle sınırlı kullanımı,
- Yerleşik yaşamın benimsenmesiyle birlikte önemli bir gelişme olarak bina yapımında yoğun biçimde kullanılmaya başlanması ve insanın kullandığı en yaygın hammaddelerden biri haline gelmesi,
- Çanak çömlek yapımı (yaygınlaşmış) ve besin hazırlama ile ilişkili birimlerin yapımında kullanılmaya başlaması ile birlikte yapı inşası, yapı öğeleri ya da süs eşyaları gibi farklı alanlarda sıkça kullanılan bir hammaddeye dönüşmüştür (Schmandt – Besserat, 1974: 11).

Çanak çömlek üretimi, kilin plastik olma özelliğinin yanı sıra ısı teknolojisi ile de doğrudan ilişkilidir. Kilin Üst Paleolitik Çağ'dan itibaren ısıya maruz bırakılarak pişirilebildiği bilinmektedir. Örneğin, Üst Paleolitik Çağ'da Dolni Vestonice'deki bir Venüs heykelciği 500 – 800 derecede pişirilmiştir (Vandiver vd., 1989: 1002). Yakındoğu'da sıva üretiminde ısı teknolojilerinden yararlanma açıkça izlenebilmektedir. Hayonim Mağarası'nda ve Natufien dönemine ait Ain Mallaha'da sıvalı çukurlar ve sıvalı sekiler bulunmuştur. Isı teknolojisinden yalnızca kil kullanımında değil, kireç kullanımında da yararlanılmaktadır. Kireçtaşları 800 – 900 derecede ısıtılarak kireç üretimi yapılmaktadır. Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'de Yiftahel ve Kfar Hahoresh'te kirecin ısıtılarak toz haline getirildiği ve su ile karıştırılarak duvar ile tabanlara uygulandığı tespit edilmiştir (Kingery vd., 1988: 223-226). Aynı durum Terrazzo tabanlar için de geçerlidir, Çayönü, Terrazzo Yapısı'nın döşemesi oldukça gelişkin bir teknolojiyi yansıtmaktadır. Ortalama 12 cm kalınlığında söndürülmüş kireçle bağlanan küçük beyaz kireçtaşlı dolgunun üzerine, Zülküf Dağı'nın arkasındaki bir kaynaktan getirilen pembemsi kırmızı renkli kireçtaşı dökülmüştür (Özdoğan, 2007: 76). Sıva üretiminin, Çanak Çömleksiz

Neolitik Dönem boyunca zemin kaplamasının yanı sıra, kafataslarının kaplanarak sıvanması ve taşınabilir kap yapımı amacıyla kullanıldığı örnekleri çoğaltmak mümkündür. Bu örnekler çanak çömlek üretimi için gerekli olan ısı teknolojisinin bilindiğini, ihtiyaç duyulsa ve gerekli görülse çanak çömlek üretimi yapılabileceğinin göstergeleridir.

Çanak çömlek arkeolojik araştırmalar sırasında en çok önem verilen buluntular arasında olmasına rağmen neden ve nasıl ortaya çıktığı konusu henüz çok net değildir. Pişirme ve depolama gibi fonksiyonel amaçlarla ya da prestij veya sembolik bir obje olarak değeri nedeniyle üretildiği genel kabul görmektedir (Gheorghiu (ed.), 2009).

Gordon Childe'ın çalışmalarında olduğu gibi eski araştırmalarda, çanak çömlek genellikle besin üretimiyle ilişkilendirilmiş, Neolitik yaşam biçiminin belirleyici ögelerinden biri olarak sayılmıştır. Bu bakımdan kültürel ya da toplumsal hareketlerin göstergeleri arasında kabul edilmiştir (Childe, 2004). Bugün de "Neolitik paket" tanımının başlıca ögelerinden biridir (Özdoğan 2010). Çanak çömlek yapımına başlanması, Neolitik Dönem'in evrelere ayrılmasında da belirleyici olmuş, Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'in fosil direktörleri arasında görülmüştür. Bununla birlikte, Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'de münferit bir uygulama olsa da çanak çömlek yapımının olduğu bilinmektedir. Mureybet IIIB ve Ganj Dareh'de küçük kil kaplar; Beidha ve Nevali Çori'de ise sığ minyatür kaplar bulunmuştur. Beidha ve Ganj Dareh'de bulunan kaplar yanmış tabakalarda bulundukları için bilinçli olarak pişirilip pişirilmedikleri net değildir. Bu dönemde kilin pişirildiğinde sertleştiği ve aldığı formu koruduğu iyi bir şekilde bilindiği için, bunların pişmiş kil kaplar olması olasıdır. Boyutları nedeniyle kap olarak kullanılmaya elverişli değildir ve kil nesneler olarak kabul edilmektedirler.

Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'de Ganj Dareh, Ain Ghazal, Ba'ja ve Basta'da nispeten daha büyük kaplar da bulunmuştur. Oldukça kalın cidarlı olan bu kapların yükseklikleri bazen 1 m'yi aşmaktadır. Boyutları bunların kil kutu ya da fırın gibi taşınmaz mimari öğeler arasında değerlendirilmesine neden olmuştur. Ancak teknik

açıdan çanak çömlek ile benzerlik gösterdikleri düşünülebilir. Ras Shamra ve Ain Ghazal gibi yerleşimlerde de güneşte kurutulmuş kil kapların varlığı saptanmıştır (Miyake, 2016: 120–121). Pişirilmemiş kil kapların kazılar sırasında tespit edilmesi zordur, bu nedenle saptanandan daha yaygın bir kullanımlarının olduğunu öngörülebilir.

Bütün bu örnekler kili tanıyan ve farklı biçimlerde kullanan dönem insanının istedikleri/ihtiyaç duydukları takdirde çanak çömlek yapabileceklerini işaret etmektedir.

Çanak çömleğin yaygınlaşmasından önce, sepet, deri, ahşap ya da diğer organik malzemelerden üretilmiş kaplar olasılıkla yoğun olarak kullanılmıştır. Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'de Gilgal'da ya da Nahal Hemar'da bulunan sepet parçaları ve Beidha'da bulunan ağaçtan yapılmış kutu bu tür üretimlerin kanıtları arasındadır (Shick, 2010: 245–250; Gibbs, 2014: 343). Organik malzemelerden yapılan bu kaplar, muhafaza, depolama, fermantasyon ve taşıma amaçlı kullanım için uygundur ancak, pişirme, kaynatma gibi işlemler için kullanışlı değildir. Dolayısıyla Neolitik Dönem'in başlarında yiyeceklerin taze, kavrulmuş, kızartılmış olarak tüketilmiş olduğu düşünülmektedir. Çanak çömleğin ortaya çıkışının, beslenme düzenindeki sulu yiyeceklere ya da kaynamayı gerektirecek beslenmeye doğru değişikliği işaret ettiği düşünülebilir (Özdoğan, 2009: 2-3). Bununla birlikte etnografik veriler, zemine açılan çukurların ya da bazı yemişlerin kabuklarından yararlanılarak besin hazırlamada günümüze kalamayacak pek çok farklı tekniğin kullanılmış olabileceğini, bu yöntemlerle sulu aş hazırlamamanın da mümkün olabileceğini göstermektedir.

Çanak çömlek öncesi kap kullanımının bir diğer örneği ise taş kaplardır. Mermer gibi kayaçlardan üretilen taş kaplar Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'in başlarından itibaren karşılaşılan ve bazı yerleşmelerde oldukça yoğun olarak bulunan bir buluntu grubudur.

'White Ware ya da *Vaiselle Blanche'* olarak adlandırılan ve kireçten üretilmiş kaplar de çanak çömlek öncesindeki evreyi temsil etmektedir. Bu kapların büyük bir örneği Çayönü'de Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'e tarihlenen Kafataslı Yapı'da bulunmuştur (Özdoğan, 2009: 4). Benzerlerine Ain Ghazal, El – Kown, Bouqras, Gritille, Tell Ramad, Ras Shamra, Sabi Abyad ve Umm Dabaghiyah gibi yerleşimlerde de rastlanmıştır. Bu grubun dışında mimaride kullanılan kerpice benzer hamura sahip kaplar da üretilmiştir. Çayönü Hücre Planlı Yapılar Evresi'nden de bilinen bu kaplar, yangın geçirmiş yapılarda bulunduğundan pişirilip pişirilmedikleri tam bilinmemektedir. Kutu niteliğinde olan bu kapların, muhtemelen sepetlerin dış yüzeylerinin sıvanmasıyla üretildiği düşünülmektedir (Özdoğan, 1999: 59; Özdoğan – Özdoğan, 1993: 93).

En erken çanak çömlek örnekleri Rusya, Çin ve Japonya'da M.Ö. 18000'lere kadar inmektedir (Gibbs, 2014: 342). Çanak çömleğin ortaya çıkışı ve yayılım süreci, dünyanın her bölgesinde aynı zamanda ve aynı nedenlere bağlı olarak gelişmemiştir. Çin ve Japonya'da görülen ilk çanak çömleğin ortaya çıkış süreci, yayılımı ve teknolojisi Yakındoğu'dan farklıdır. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında Yakındoğu'daki gelişim üzerinde durulacaktır.

1990'lı yıllardan beri özellikle Kuzey Levant ve Kuzey Mezopotamya'da farklı bölgelerde en erken çanak çömlek örneklerine rastlanmıştır. Yumuktepe, Tell el – Kerkh 2, Akarçay Tepe, Mezraa Teleilat, Tell Halula, Tell Sabi Abyad I, Tell Seker al-Aheimar, Salat Cami Yanı ve Sumaki Höyük gibi birçok yerleşimde en erken çanak çömlek örnekleri doğrudan Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem (PPNB) tabakalarının üzerinde bulunmuştur (Miyake, 2016: 116).

Yakın Doğu'da en erken çanak çömlek tekniğinin gelişimi üç ana aşamaya ayrılmıştır (Le Miere ve Picon 1998). İlk aşama, Zagroslar'daki Tepe Guran, Anadolu'daki Çatalhöyük, Kuzey Suriye'deki Ras Shamra ve Tell el-Kerkh gibi Yakındoğu'nun farklı bölgelerinden bilinmektedir. Bu aşama; ortaya çıkışından kısa bir süre sonra kaybolan ve teknik olarak 'basit' kaplarla bitkisel katkılı bir üretim ile temsil edilmektedir. Bitkisel katkı, bazı durumlarda kapları ağırlaştırmakta, ayrıca

son derece geçirgen olmasına neden olmaktadır. Le Miere, bu durumun söz konusu kapların yapımının kısa sürede terk edilmesinin ana nedeni olduğunu öne sürmektedir (Le Miere, 2009: 73).

İkinci aşama daha fazla yerleşimden bilinmektedir. Bunlar özellikle Suriye Cezirесi'nin belli bölgelerinde; Fırat Vadisi'nde Kumartepe ve Sürük Mevki ile Balikh Vadisi'nde, ayrıca Tell Assouad, Tell Damishliyyah ve Gürcü Tepe'de bulunmaktadır. Çanak çömlek ve özellikle de formlar hala çok basittir. Bezeme çok nadir görülmektedir. En çok iki çeşit kap türü dikkati çekmektedir ve bitkisel katkı baskın olmasına karşın, örneğin Kumartepe'de bu aşamaya denk gelen çanak çömleklerde mineral katkı da görülmektedir. Bu aşama, mineral katkılı çanak çömleğin ilk bitkisel katkılı çanak çömlek ile yer değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Mezraa Teleilat (Aytek, 2008) Akarçay Tepe ve Tell Seker al – Aheimar'da (Nishiaki ve Le Miere, 2005) PPNB'den PN'nin başlangıcına (üçüncü aşamaya) kadar kesintisiz olarak çanak çömleğin gelişimi izlenebilmektedir (a.g.e: 73).

Çanak çömleğin gelişiminin aşamalı olarak izlenebildiği yerleşimlerden biri olan Tell Seker al – Aheimar'da mimari, yontmataş endüstrisi, diğer buluntular PPNB'den PN'ye doğru aşamalı bir gelişim göstermektedir. Burada iki farklı kap tipi mevcuttur: İlk Koyu Kaplar (*Early Dark Ware*) ve Bazalt Katkılı Kaplar (*Basalt Tempered Ware*). İlk Koyu Kaplar, her zaman açkılıdır ve açkı sıklıkla güçlü bir şekilde uygulanmıştır. Kap biçimleri basittir, kaplar genellikle kapalı ve *hole – mouth* biçimli, asla açık olmayan, dış bükey gövdeli, geniş düz dipli, genellikle düz ağızlı ve tutamaklıdır. Renkleri siyahtan griye değişiklik göstermektedir. Bezeme yoktur. Katkı olarak beyaz renkli ve çoğunlukla volkanik (karbonatit), bazen de kireçtaşı kullanılmıştır, katkı boyutları ve nicelikleri çeşitlilik göstermektedir. Bazalt katkılı kaplar da, erken koyu kaplar gibi her zaman açkılıdır. Kap biçimleri her iki grup için de benzer olmakla birlikte bazalt katkılı kaplarda delikli veya deliksiz yatay tutamaklar ve sonraki evrelerde görülen iç bükey gövdeler, omurgalı ve bezemeli örnekler vardır. Renkleri koyu bejden koyu kahverengiye ve kızılımsı/kırmızımsı kahverengiye kadar değişiklik göstermektedir. Katkı olarak büyük boyutlu ve yoğun

olarak siyah bazalt kullanılmıştır (Nishiaki ve Miere, 2005: 59-61). En erken evrelerdeki çanak çömlek yalnızca mineral katkılı olmasına rağmen daha sonra mineral katkı ile birlikte bitkisel katkı da görülmeye başlamaktadır. Bazalt ve bitkisel katkılı kaplar genellikle açkılıdır. Mineral katkılı kaplar ile benzerdir ancak daha özenlidir, iç bükey gövdeli, omurgalı ve daha çok çeşide sahip tutamaklar mevcuttur. Sonraki aşamada bitkisel katkı bazalt katkıdan bağımsız olarak kullanılmaya başlamaktadır ve aşamalı olarak mineral katkılı kapların sayısı azalarak yok olmaktadır. Bu gelişim üçüncü aşamaya doğru devam etmektedir (Le Miere, 2009: 74).

Üçüncü aşamada çanak çömlek formlarında ve bezemelerindeki çeşitlilik artmaktadır. Zagros, Kuzey Mezopotamya (Proto-Hassuna) ve Kuzey Suriye – Kilikya (Pre-Halaf) olarak adlandırılan varyasyonlar ortaya çıkmaktadır (a.g.e: 73).

Geleneksel kronolojiye göre Yakındoğu'da Neolitik: Pre-Proto Hassuna, Hassuna, Samarra ve Halaf olarak devam etmektedir. Proto Hassuna grubu; doğuda Zagros dağlarından batıda Fırat vadisine, kuzeyde Doğu Toros bölgesine kadar çok geniş bir alana yayılmıştır, daha batıya doğru esas olarak Fırat ve Akdeniz kıyı bölgesi arasında Kilikya'yı da kapsamaktadır (Özdoğan, 2009: 6). Neolitik Hassuna, Sotto, Umm Dabaghiyah gibi isimlerle de anılan bu grup MÖ 7. binyılın başlarına tarihlenmektedir (Nishiaki ve Le Miere, 2017:43). Bu grup için dört temel özellikten bahsedilebilir: (a) çanak çömlek topluluğunda, "kaba mallar" (*coarse ware*) olarak adlandırılan kaba ve (b) bitkisel katkılı kaplar hâkimdir, kapların çoğu yalındır, bezemeli grup azınlıktadır, (c) temel bezeme tekniği kırmızı boyama ve aplikelerdir, genellikle üçgenler, şevronlar veya çizgiler kullanılmaktadır, (d) daha büyük kapların bazıları iç bükey 'S' biçimli bir gövdeye sahiptir. Birçok Proto Hassuna yerleşiminde, bitkisel katkılı çanak çömleğe ek olarak az miktarda koyu renkli mineral katkılı çanak çömlek de bulunur (Nieuwenhuyse, 2013: 120).

Hassuna, Kuzey Mezopotamya bölgesinde, Kuzey Irak siyasi coğrafyası içerisinde yoğunlaşmış bir gruptur. 1945 yılında Tell Hassuna kazısıyla tanımlanmıştır. Bu dönemin çanak çömlekleri, "kaba mallar" ve "özenli yapım mallar" olarak iki ana

grupta toplanabilmektedir. Kaba mallar daha yaygın olarak kullanılmıştır. Bol miktarda bitkisel katkılı, yüzeyleri açık tonlarda kahverengi, gri ya da kırmızımsı, koyu renk özlü ve çömlek, geniş kâse biçimli kaplardır. Özenli mallar ise daha çok mineral katkılı, çizi ya da boya bezemeli, bazen kırmızı boya astarlıdır. Biçimler boyunlu çömlekler ve omurgalı kâselerdir. Ağırlıklı olarak mineral katkılı mal grubuna sahip Hassuna çanak çömleklerindeki bezemeler oldukça karakteristiktir. Kaba çizi bezemeli gelenek batıya doğru gittikçe azalmaktadır. Suriye sınırları içerisinde, hem Balikh hem Fırat nehri vadilerinde yer alan Tell Halula, Dja'de, Sabi Abyad ve Güneydoğu Anadolu'da Mezraa – Teleilat ve Akarçay yerleşmelerinde nokta-baskı ve baskı bezeme, açık renkli, kumlu ve çoğunlukla donuk yüzeyli çanak çömlek grupları, bölgenin belirgin mal gruplarıdır. Doğu Akdeniz'de ise, "koyu yüzlü açkılı mal" (KYAM-DFBW) yaygındır (Tekin, 2017).

Samarra çanak çömleği Toros Dağları'nın güney eteklerinden, Basra Körfezi'ne kadar uzanan geniş bir alanda görülmesine karşın ciddi bir bölgesel çeşitliliğe sahiptir. Her ne kadar ismini Irak'ın orta kesimindeki Samarra kentinden almış olsa da bu gruba ait çanak çömlek ilk kez 1908 yılında Sakçagözü kazılarında ortaya çıkarılmıştır. Esas tanımlandığı kazı yeri Tell es-Sawwan'dır. Hamurda organik katkı maddesi yerine ince kireç ya da kum tanecikleri tercih edilmiştir. Çoğunlukla kirli bej ya da pembemsi bej hamurun yanı sıra azda olsa turuncu ve tonlarına da rastlanmaktadır Biçimler; tabaklar, yüksek kaideli kaplar, çanaklar, yuvarlak karınlı, geniş ağızlı çömlekler, küçük silindirik gövdeli kaplar ile büyük yuvarlak gövdeli kaplardır. Samarra türü kaplarda bezemeler dikkat çekicidir. Geometrik bezeme çoğunluktadır. Kapların iç ve dış kısımlarında en çok tarama motifi gibi basit desenlerin yanı sıra, çapraz tarama, şevron, zikzak ve menderes motifleri görülür. Samarra boyalılarında figüratif bezemelerin sayısı da artmıştır, insan, akrep, balık, kuş, farklı boynuzlu hayvanlar ya da gamalı haç betimleri mevcuttur (Tekin, 2015: 37-38).

Çanak Çömlekli Neolitik Dönem yerleşik ve besin üretimine dayalı köy yaşantısının tüm kuralarıyla birlikte oturduğu çiftçi bir yaşamı yansıtmaktadır. Yakındoğu'da bir önceki dönemde gözlenen ve kimi zaman anıtsallaşan zengin sembolizma yerini

üretimin odakta olduğu bir köy yaşantısına bırakmıştır. Bu dönemde çanak çömlek daha çok işlevsel yönleriyle öne çıkan bir gündelik kullanım nesnesidir. Bununla birlikte sürecin bütününe bakıldığında, üretim teknolojisinin göreli de olsa hızla değiştiği ve basit formlara sahip kaplarda daha sonraki dönemde öne çıkacak olan boya bezemenin uygulanmaya başladığı gözlenmektedir. Bu durum daha nitelikli olarak yapılmaya başlayan kapların gündelik yaşam içindeki rolünün de değiştiğini düşündürmektedir.

2.2 HALAF DÖNEMİNDE ÇANAK ÇÖMLEK

John Garstang, 1908 ve 1911 yıllarında Sakçegözü'nde yaptığı kazılarında sonradan Halaf ismini alacak olan, o güne kadar görülmemiş bir çanak çömlek grubunu açığa çıkarmıştır (Spataro ve Fletcher, 2010: 92). Garstang'ın isimlendiremediği Halaf ilk kez, 1911-1913 – 1927-1929 yılları arasında Max Freiherr von Oppenheim tarafından Tell Halaf'ta gerçekleştirilen kazılarda boya bezemeli çanak çömleklerin ortaya çıkmasıyla tanımlanmıştır (Dubiel, 2014: 45-46). 1930'lu yılların başında Tepe Gawra ve Nineveh yerleşimlerindeki çalışmalar Halaf'ın Obeyd'in öncesine, Hassuna ile Samarra'nın ise sonrasına tarihlendiğini ortaya koymuştur (Campbell, 1992: 182). Max Mallowan'ın, Nineveh'in ardından 1933'te Halaf'ın önemli anahtar yerleşmelerinden biri olan Arpachiyah yerleşimdeki kazılarıyla, dönemle ilişkin bilgi dağarcığı hızla zenginleşmiştir (Campbell, 2000: 1).

20. yüzyılın başlarından itibaren yapılan çalışmalar, MÖ 6. bin yıla tarihlenen Halaf Dönemi'nin batıda Doğu Akdeniz'den doğuda Zagros Dağları'na ve kuzeyde Doğu Anadolu içlerine hatta Ermenistan'a kadar yayılan ve daha çok Kuzey Mezopotamya olarak tanımlanabilecek bir bölgede yoğunlaştığını göstermiştir (Campbell, 1992: 182; Erdalkıran, 2010: 1). Ancak, Halaf Dönemi'nin ilk kez nerede, ne zaman ve nasıl ortaya çıktığına dair birçok tartışma vardır. Mallowan, Toros'lar boyunca bulunan açkı bezekli kaplar ile Halaf çanak çömleği bezemeleri arasındaki benzerliğe dayanarak, Halaf Dönemi'nin Türkiye'nin güneydoğusundaki dağlık alanlarda geliştiğini öne sürmüştür (Akkermans, 2000: 49). Halaf'ın Anadolu kökenli olduğu tezi daha sonra James Mellaart tarafından da desteklenmiştir. Onlara göre Halaf yerleşimleri ile Çatalhöyük, Hacılar ve Can Hasan'daki buluntular arasında

benzerlikler mevcuttur. Mellaart; boğa, koç, leopar, ana tanrıça ile ilişkili kuşlar, naturalistik hayvan motifleri, Malta Haçı, obsidyen, maden ve dokuma gibi öğelerin Neolitik Dönem'de Anadolu'nun güneyinde var olduğunu belirtmekte ve kültürün kökeninin buradan kaynaklandığını düşünmektedir (Mellaart 1970: 281). Ancak, Mellaart 1970'lerin ortalarında benzerliklerin temel geçim stratejilerine dayalı olabileceğinden bahsetmiş ve Halaf Dönemi'nin Anadolu kökenli olduğunu savunduğu görüşünden vazgeçmiştir (Mellaart, 1975: 169).

Ann Perkins, Halaf'ın ilk evrelerinde Samarra tarzı çanak çömleğin devam ettiğini ve Halaf Dönemi'ndeki çömlekçilerin Samarra motiflerini kendi çanak çömleklerine adapte etmeye çalıştıklarını ileri sürmektedir (Perkins, 1949: 43). Perkins, Halaf Dönemi'ne tarihlenen kazılardan gelen malzemeyi inceleyerek bu kültürü doğu ve batı olarak ikiye ayırmıştır. O'na göre Doğu Grubu, Batı Grubu'na oranla kendi içinde daha tutarlıdır, teknik kalite, form ve bezeme açısından Erken Evre'den Geç Evre'ye kadar kesintisiz bir gelişim göstermektedir (Perkins, 1949: 44). Ayrıca Doğu Grubu, Batı Grubu'ndan daha gelişkindir. Perkins, bu çalışmanın sonuçlarına göre Halaf Dönemi'nin Kuzey Irak'ta Musul civarında ya da Habur Bölgesi'nde ortaya çıktığını ve buradan yayıldığını Kuzeybatı, Batı Suriye ve Güney Anadolu'da etkisinin azaldığını öne sürmektedir (Perkins, 1949: 45).

Diana Kirkbride, Umm Dabaghiyah'ın en alt tabakasında bulunan "kaliteli açkılı mal" grubunun Halaf çanak çömleğinin erken aşamasına ait olduğu düşüncesinden yola çıkarak Halaf Dönemi'nin Kuzey Irak kökenli olduğunu öne sürmüştür (Kirkbride, 1972: 14 – 15). Jarmo çanak çömleğini çalışan Frederick R. Matson da, Kirkbride gibi Jarmo çanak çömleğinin Halaf'ın erken bir çeşidi olduğunu öne sürmekte, dolayısıyla Halaf'ın kökeninin Kuzey Irak olduğunu ifade etmektedir (Erdalkıran, 2010: 25).

Kuzey Irak'ta çalışmalar yürüten Stuart Campbell, Khirbet Garsour ve NJP 72 yerleşimlerinde bulunan çanak çömleği Tell Sabi Abyad'da bulunanlara benzeterek Halaf Dönemi'nin kökeninin Balikh Vadisi ile Kuzey Irak arasında kalan alanda geliştiğini iddia etmektedir (Campbell, 2007:103–136). Peter M. M. G. Akkermans, Tell Sabi Abyad'da elde edilen veriler ışığında Samarra çanak çömleğinin yerini

Halaf çanak çömleğine bıraktığını ifade etmiştir, yerleşimde Halaf'a geçiş evresinin varlığından yola çıkarak Halaf Dönemi'nin Samarra kökenli olduğunu ve Kuzey Suriye'de ortaya çıktığını belirtmektedir (Akkermans, 2000: 51).

Halaf Kültürü'ne dair bir diğer yaklaşım ise Olivier Nieuwenhuyse'e aittir. Nieuwenhuyse'e göre Halaf Kültürü tek ve özel bir yerde başlamamış, Kuzey Suriye, Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Irak'ta gelişmiştir (Erdalkıran, 2010: 27–28).

Halaf Kültürü'nün kökenine ilişkin görüşler tartışmalı olsa da, Halaf yerleşmelerinin, iklim ve çevresel özellikleri dolayısıyla kuru tarıma elverişli geniş bir fiziki ve kültürel coğrafyaya yayıldığı gözlenmektedir. Bu geniş yayılıma rağmen, oldukça standart ve karakteristik bir çanak çömlek topluluğu ile özgün bir mimari gözlenir. Marcella Frangipane'ye göre Halaf yerleşimlerinden büyük boyutlu olanlar sürekli oturulan köyler, daha küçük olanlar ise mevsimlik, kısa süreli yerleşmelerdir (Frangipane, 2002: 89).

Halaf yerleşimleri yaklaşık bir hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Genellikle dar alanlarla ayrılmış farklı boyutlardaki yuvarlak yapılardan ve yine farklı boyutlardaki dikdörtgen mekânlardan oluşmaktadır (Özdoğan, 2002: 115). Çapları 3 – 4 m kadar olan yuvarlak yapılar Halaf için tipiktir. Bazen 9 – 12 m çaplarında daha büyük olanlara da rastlanmaktadır. Bu yapılara, işlik olarak kullanıldığı tahmin edilen dörtgen odalar, koridorlar eklenmiştir. Eski yayınlarda yuvarlak olan birimler yanlış bir biçimde 'kubbe mezar' anlamına gelen tolos (*Tholos*) ve koridorlar da yine yanlış biçimde '*dramos*' olarak tanımlanmıştır. Yapıların geneli taş subasmanlı duvarlar ise pise tekniği veya kerpiç veya saz kamış gibi hafif malzemeden yapılmıştır. Üst örtüde ise kamış veya saz kullanılmıştır. Yapıların içinde zaman zaman yuvarlak ocaklara rastlansa da genellikle açık alanlara inşa edildikleri anlaşılmaktadır.

Halaf Kültürü'nün toplumsal yapısı ile ilgili ortak bir görüş yoktur. Bazı araştırmacılar, obsidyen ya da çanak çömlek gibi bazı nesnelerin değiş – tokuşu, uzun mesafelere dağıtımı gibi süreçlerin merkezi bir organizasyona ve sosyal karmaşıklığa sebep olmuş olabileceğini öne sürmektedir. Orta ve Doğu Anadolu kaynaklı obsidyenin dolaşımının Halaf yerleşimlerini kontrol ettiği ve bu kontrol nedeniyle bazı yerel otoritelerin ortaya çıkmış olabileceği konusu hala

tartışılmaktadır (Akkermans ve Schwartz, 2003: 126–130). Bazı araştırmacılar ise bu dönemin düşük düzeyli bir sosyal karmaşıklık derecesine sahip şeflik düzeni olduğunu savunmuşlardır (Watson ve LeBlanc, 1973). Yerleşimlerde hiyerarşiye dair kanıtların eksikliğinden yola çıkan bir diğer grup ise Halaf toplumlarının eşitlikçi bir yapıda (Frangipane 2007: 155), kabile gibi daha küçük bir sosyal organizasyona sahip olduğunu iddia etmektedir (Akkermans, 2003). Ancak, Halaf için mimari ve çanak çömlekten sonra en belirgin grup olan mühürler ile '*bulla*' denilen kil topaklar, bu kültürün idari anlamda gelişkin bir yapılanmanın başlangıç aşamasını olduğuna işaret etmektedir (Akdeniz, 2016: 4).

Halaf Kültürü geçim stratejilerine bakıldığında tarım ve hayvancılığın yanı sıra avcı – toplayıcı yaşam biçiminin devam ettiği görülmektedir. Bu dönemde koyun, keçi, sığır ve domuz beslenmiştir. Karaca, alageyik, tavşan, tilki, yaban eşeği, kuş türleri, kaplumbağa ve balıklar avlanan hayvanlardır (Akkermans ve Schwart, 2003: 127). Halaf toplumları genellikle kuru tarım yapmış ve iki sıralı arpa, baklagiller, keten ve buğday türlerini yetiştirmişlerdir (Akdeniz, 2016: 4). İncir, badem ve fıstık gibi yemişleri de tüketilmiştir.

Halaf Kültürü için en ayırt edici buluntu grubu çanak çömlektir. Mallowean, 1935 yılında Arpachiyah yerleşimindeki tabakalanmadan yola çıkarak Halaf için ilk kronoloji çalışmasını gerçekleştirmiştir. Mallowan'a göre Halaf üç aşamalı bir gelişim sürecine sahiptir. Daha sonra Perkins Mallowan'ın çalışmaları ışığında Halaf çanak çömlek geleneğini Erken, Orta ve Geç olmak üzere üçe ayırmıştır (Campbell, 2007:106).

1970'lerde Davidson, Mallowan'ın önerisini radyokarbon testleriyle onaylamış Halaf – Obeyd Geçiş aşamasını da kronolojiye eklemiştir (Campbell, 1992: 182–195). Watkins ve Campell, genel olarak Mallowan'ın önerisini kabul etseler de yeni bir yaklaşım sunmuşlardır. Halaf Dönemi'ni I ve II olarak ayırmış, bu iki ana evreyi de kendi içinde a ve b olarak alt evrelere ayırmışlardır. Buna göre Halaf Ia, Halaf'a Geçiş Evresi'ni ifade etmektedir, özellikle Kuzey Irak çanak çömlek geleneği için bu evre Hassuna III'ün devamı olarak yorumlanmaktadır. Halaf Ib evresi ise geleneksel kronolojide Erken Halaf Evresi'ne denk gelmektedir. Bu evrenin belirleyici özelliği

Tell Agab'ta ve Arpachiyah'da yoğun bulunan dik kenarlı kaplardır (Campbell, 2007: 106-107). Halaf IIa, geleneksel kronolojide Orta Halaf'a, Halaf IIb ise Geç Halaf'a karşılıktır. Halaf IIa evresinde çanak form ve bezeme motiflerinde artış söz konusudur. Halaf IIb evresinde ise geleneksel kronolojide olduğu gibi iki renkli bezemede artış ile çok renkli bezemenin ortaya çıktığı görülmektedir. Campbell, Halaf – Obeyd Geçiş Evresi ismini de kullanmaya devam etmektedir (a.g.e: 107; Erdalkıran, 2010: 29).

Cruells ve Nieuwenhuyse ise "Halaf Öncesi" *(Pre - Halaf)* ve "Halaf'a Geçiş Evresi" *(Proto Halaf)* olarak iki gelişim evresinden bahsetmişlerdir. Halaf Öncesi, çanak çömleğin yaygın bir biçimde kullanılmaya başlamasından Halaf'a kadar geçen süreci; Halaf'a Geçiş Evresi ise Halaf Öncesi ile Erken Halaf evresi arasındaki süreci tanımlamaktadır (Cruells, 2006).

Halil Tekin, Hakemi Use kazılarında da Halaf'a Geçiş Evresi'ni tespit etmiş ve bu süreci Hassuna/Samarra olarak tanımlamıştır (Tekin, 2008: 753). Bu tanımlama Halaf Öncesi ile Halaf arasında bağlantı kurulabilmesi açısından önemlidir.

Halaf çanak çömleğinin nasıl ve nerede geliştiğine dair köken tartışmaları genellikle kültür tarihçi ve çoğunlukla göçe dayalı ya da yayılmacı yaklaşımlardır (Mellaart, 1975). Daha sonra toplumsal etkileşimi ve çanak çömleğin sosyo – ekonomik rolünü vurgulayan yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerden biri, Halaf Kültürü'nün karmaşık biçimde dekore edilmiş 'lüks' çanak çömleğinin bir statü göstergesi olduğu yönündedir (Watson ve LeBlanc, 1973). Bir diğeri ise Halaf ile Son Neolitik Dönem Hassuna – Samarra çanak çömlek üsluplarının farklı geçim adaptasyonlarını yansıttığını varsaymaktadır (Bernbeck, 1994). Halaf çanak çömleği, Hassuna ve Samarra çanak çömleğinden morfolojik ve dekoratif açıdan farklıdır, bu ayrım ayrıca çanak çömlek üretim organizasyonunda da gözlenmektedir (Nieuwenhuyse, 2009: 83). Nieuwenhuyse, Tell Sabi Abyad bulgularından yola çıkarak bir 'öykünme' modeli öne sürmektedir. Bu model; grup ya da bireylerin, daha yüksek seviyedeki üyelerin veya grupların materyal kültürünü, yaşam biçimini, besleneme alışkanlıklarını benimseyerek nispeten kendi durumlarını iyileştirmeye çalıştıkları bir sosyal yapıya atıfta bulunmaktadır. Eğer bu öykünme başarılı olursa bu, sadece alt

grubun yükselişi değil aynı zamanda üst grubun düşüşü anlamına gelmektedir. Üst gruplar bunu önlemek istiyorlarsa gereken uzmanlık bilgisinin yayılmasını engellemeli ve alt gruplar tarafından kullanımını kısıtlamalı ya da bunu sağlayamadıkları durumlarda statü belirleyici başka bir unsur bulmak zorundadır. Nieuwenhuyse, ikinci seçeneğin maddi kültür öğelerinin toplumsal statüler ölçeğinde hareketliliğine ve buna bağlı olarak üst grupların yenilikler için sürekli bir arayış içinde olmasına neden olduğunu ifade etmektedir. Yaşanan süreç, kendini tekrarlayarak materyal kültür alanındaki ilerici yenilikleri teşvik etmektedir. Bazı araştırmacılar bu modeli Halaf çanak çömleğinin gelişimine de uygulamışlardır. Niewenhuyse bu modelin kusursuzluğunu savunmasa da çanak çömlekte gelişen değişiklikleri ve birbirleriyle ilişkilerini anlamak için faydalı bir çerçeve olduğunu savunmaktadır (Nieuwenhuyse, 2006: 84).

Halaf çanak çömleğinin ticaret yoluyla yayıldığına dair görüşler de mevcuttur. Davidson ve McKerell, Halaf çanak çömleklerinin yerel olup olmadığı, ithal edilip edilmediği veya nereden geldikleri sorularına cevap bulabilmek amacıyla tanımlanmış coğrafi birimlerden çanak çömlek ve kil örnekleri toplamışlardır. Çalışmalarının sonucunda çanak çömlek ticaretinin Geç Halaf Evresi'nde faaliyete geçtiğini ve Arpachiyah veya Chagar Bazar gibi yerleşimlerin çanak çömlek ihracatçısı olarak önem taşıdığını iddia etmişlerdir. Ayrıca Davidson, Fırat'ın batısında, Halaf çanak çömlek ticaretinin en önemli faktör olduğunu savunmuştur. Ancak, Davidson ve McKerell'in çalışması, çanak çömlek üretim aşamasında kilin kimyasal değişimlerine yeterince dikkat edilmediği ve bunun sonuçlarını etkilemiş olabileceği gerekçesiyle eleştirilmiştir (Spataro ve Fletcher, 2010: 94). Campbell, Kharabeh Shattani'deki bir parçanın Arpachiyah'dan ithal edilmiş olabileceğini savunmuştur (Campbell, 1986: 61). Davidson ve McKerell'in metodolojisi eleştirilse de çanak çömleğin bölgeler arasında uzun mesafeli dolaşımı kabul edilmektedir. Spataro ve Fletcher, çanak çömleğin değiş-tokuşunun, teknik ve stilistik değişiklikler konusunda bilginin yaygınlaşması için bir etkinlik aracı olarak kabul edilebileceğini ve bununla birlikte bir uyum mekanizması ile farklı alanlarda Halaf çanak çömleğinin aynı biçimde geliştiğini savunmaktadır (Spataro ve Fletcher, 2010: 94).

Halaf ile birlikte çanak çömlekte görülen en büyük yenilik, yapım tekniğinin üst düzey ve ürünlerin oldukça kaliteli hale gelmiş olmasıdır. Halaf'a Geçiş Evresi'nde bu özellikteki çanak çömleğin oranı oldukça düşükken Erken Halaf ile birlikte ciddi derecede yükselir. Kuzey Suriye, Güneydoğu Türkiye ve Kuzey Irak'ın büyük bir bölümünde tespit edilen Geçiş Evresi'nde, Halaf için karakteristik kaliteli mal gruplarına ait çanak çömleklerde onarım yapıldığına dair kanıtlar bulunmuştur, diğer mal gruplarında onarım yapılmamış olması Halaf çanak çömleğin değerine dair fikir vermektedir. Halaf Kültürü'nde iki teknolojik gelişimden bahsetmek mümkündür; birincisi ince ve daha kaliteli killerin seçilmesi, ikincisi ise özenli işçiliktir (Nieuwenhuyse, 2006:86). 800 – 900 derecede pişen Halaf çanak çömleklerinin yüzeyleri genellikle temiz ve kaygan bir görünüme sahiptir. Öz; gri, pembe ve genelde açık turuncudur. Genellikle hamur renginde ya da açık turuncu astar kullanılmıştır (Parıltı, 2011: 24).

Açık ve kapalı formlar olmak üzere iki ana biçim grubu görülür. Açık kaplar; düz ya da yuvarlatılmış ağız kenarlı derin ve sığ çanaklar ile tabaklardır. Erken dönemlerde içe dönük ağız kenarlı kâseler, düz ağız kenarlı çanaklar, dışa eğik gövdeli – boyunlu çanaklar, düz halka ya da nadiren içi boş kaideli çömlekler, küresel gövdeli dışa açık ağızlı kaplar görülür. Bu formlar ilk dönemlerde yalın, ilerleyen dönemlerde boya bezemelidir. Orta Halaf'ta bu formlara ek olarak keskin dışa açılan ağız kenarlı tabak ve uzun – oval kaideli kaplar, geç dönemlerde ise sığ ve omurgalı, yuvarlak dipli çanaklar ile tabaklar ortaya çıkar. Bu formlar dışında antropomorfik ve zoomorfik kaplar da üretilmiştir (Akdeniz, 2016: 7).

Bezemelerde genel olarak üç ayrı teknik söz konusudur, boya bezeme, plastik bezeme ve kazı bezeme (Garfinkel, 2003: 125). Bezeme yapımında başlangıçta demir oksitli boyalar sulandırılarak kullanılmış, daha sonrasında ise bunlara çeşitli mineraller de eklenerek farklı tonlar elde edilmiştir. Fırça ve çeşitli nesneler kullanılarak kap yüzeyleri özenle, farklı stil ve tekniklerle bezenmiştir. Boya bezemeli kaplarda siyah, kırmızı ve kahverengi tonları kullanılmıştır. Geç dönemlerde beyaz bu renklere eklenmiştir (Parıltı, 2011: 24). Tek renkli ve çok renkli örnekler mevcuttur. Kaplar üzerinde natüralistik, geometrik ve çizgisel bezeme görülür. Tipik bezemeler; eğri çizgiler, dama tahtası, kafes motifleri, V motifi, balık

pulu, noktalar, dalga motifleri, güneş ve yıldızlarla bezeli dokuma motiflerine çok benzeyen geometrik öğelerden oluşmaktadır. Geç evrede rozet, Malta haçı gibi bezemeler de mevcuttur. Yılan, geyik karaca, balık, çeşitli kuşlar, leopar, boğa başı ve insan figürleri de kullanılmıştır.

Sonuç olarak, çanak çömleğin Halaf toplulukları için özel bir yere sahip olduğu açıktır. Günlük hayatta fonksiyonel kullanımının yanı sıra bir ticaret veya statü eşyası olarak toplumların ya da bireylerin sosyo – ekonomik ve kültürel yapılarını etkileyici, belirleyici bir rol üstlenmiş olabileceği ileri sürülebilir. Bunun en somut göstergelerinden biri boyalı malların yüksek oranıdır. Boyalı malların çok olması, bunların ateş ya da özellikle iç yüzeyleri bezeli kaplarda sıvı ile temasın olumsuz etkileri, gündelik kullanım için daha sınırlı sayıda bir üretimin yapıldığını düşündürmektedir. Dolayısıyla Halaf Kültürü'nde çanak çömleğin yalnızca bir gündelik kullanım nesnesi değil sosyal yönleri de kuvetli bir maddi kültür ögesi olduğunu da söylemek yanlış olmayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUMAKİ VE KERKÜŞTİ HÖYÜK: ÇEVRESEL VE KÜLTÜREL BAĞLAMLARI

3.1 Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Coğrafi Özellikleri, Tarihçesi ve Kronolojisi

3.1.1 Doğal Çevre Ortamı

Coğrafi bölgelerimizin en küçüğü olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi, kuzeyde Doğu Anadolu, batıda ise Akdeniz Bölgesi ile çevrili olup güneyini Suriye, Irak ve İran sınırı belirlemektedir. Bölge Türkiye'nin %8'ine yakın bir bölümünü oluşturmaktadır.

Sırrı Erinç; Güneydoğu Anadolu Bölgesini, Amanos ve Güneydoğu Toros yaylalarının önünde, Suriye platformuna doğru giderek alçalan bir coğrafya olarak tanımlamaktadır. Doğal bir bölge olarak sınırlarımız içinde sona ermeyen bu coğrafya, batıda Filistin, doğuda ise Zagros etekleri boyunca Basra Körfezine doğru devam etmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, bu coğrafyanın kuzeyinde, kuzey, kuzeydoğu ve kuzeybatı çeperi doğal orman ortamını yansıtan nemli dağlık alanlar, iç kesimler ise Suriye-Arabistan çölünün kuzeye doğru sokulmuş bölümünden oluşmaktadır (Erinç, 1980: 66–67).

Toroslar hafif bir yay çizerek Akdeniz'in kuzeydoğu köşesi üzerinden doğuya uzanmakta ve Anadolu kütlesini, Kuzey Mezopotamya Ovası'nın hafif tepelik bölümünden ayırmaktadır. Dağ silsilesi ile güneydeki daha alçak ovalar arasında, bu silsilenin devamı niteliğinde geniş tepelik bir kısım uzanmaktadır. Bereketli Hilal'in 'tepelik yan kanadı' denilen bölüm, Fırat ve Dicle nehirlerinin doğduğu yukarı kesimlerde, akarsu yataklarının böldüğü nispeten sarp ve dağlık bir arazidir.

Bütünüyle geniş bir plato görünümünde olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi, yüzey şekillerinin sadeliği ile dikkat çekmektedir. Bu plato, çanaklaşmış havzalarla orta yükseklikteki dağlar ve tepelerden ibaret olup, kuzeyden güneye alçalarak

Mezopotamya düzlüklerine ulaşmaktadır. Bölgenin doğu yarısında yer alan Diyarbakır Havzası, kuzey ve kuzeydoğuda Toroslar, güneyde Mardin – Midyat Eşiği, batı da ise Karacadağ volkan kütlesi tarafından çevrelenmiştir. Havzanın kuzey sınırını oluşturan Toroslar, metamorfik Bitlis kütlesi ile temsil edilmektedir. Bu kütlenin bel kemiğini Akdağ silsilesi, Supuluz, Akçakara, Anduk, Haçreş ve Sasun dağları oluşturmaktadır. Bu silsilenin güneyinde ise yükseltileri 1300 – 1550 m arasında değişen Kilise, Hacertum, Erbat, Ergaris, Hazine, Cumat, Golap ve Dodan dağları gibi antiklinal oluşumlar bulunmaktadır (Sözer, 1984: 11).

Şiddetli kıvrılmaya uğramış, yer yer büyük ölçüde başkalaşmış eski ya da yeni kayalardan oluşan ve bölgenin kuzeyinde bir duvar gibi 2000 – 3000 m yükselen dağ sıraları, bölgeyi Doğu Anadolu'dan belirgin bir biçimde ayırmaktadır. Güneydoğu Anadolu için çok önemli olan çok sayıda bol su getiren ırmaklar, bu yarılmış, engebeli ve aşılması güç dağlardan inmektedir. Yer şekillerinin yönelttiği doğal yollar ise söz konusu nehirler tarafından açılan vadileri ile belirli boğazları izleyerek Kuzey, Doğu ve İç Anadolu'ya doğru sokulmaktadır. Bu yollardan en önemlileri, doğuda Bitlis gediği ve Rahva boğazını aşarak Van Gölü kıyılarına, Nemrut'un eteklerine kadar uzanan yol, daha batıda ise Dicle'nin gömük vadisini izleyerek dağlık bölgeyi daha alçak olan orta kesiminden aşan yoldur. Bu iki yol Diyarbakır havzasında birleştikten sonra, güneye, Zagros dağlarının eteklerini izleyerek Basra Körfezi'ne ve batıya Urfa – Halep üzerinden Filistin kıyılarına giden iki kola ayrılmaktadır. Söz konusu bu yollar bölgede eski çağlardan bu yana ulaşım ve ticaretin gelişmesinde son derece etkili olmuştur (Erinç, 1980: 67).

Güneydoğu Anadolu'da, en düşük sıcaklık derecelerinin ve yağışların kış mevsiminde olması, buna karşılık yaz mevsiminin çok sıcak ve kurak geçmesi, yağış konusundaki bazı yerel farklılaşmalara rağmen ana çizgileriyle şiddetli karasal Akdeniz iklimi hâkimdir. Türkiye'nin en fazla güneş enerjisi alan ve yaz aylarında en fazla ısınan bölgesidir. Kış mevsimi, bütün karasal alanlarda olduğu gibi belirgindir ve yağışların hemen hemen yarısı bu mevsimde düşmektedir (Sözer, 1984: 15–16).

3.1.2 Araştırma Tarihçesi

Güneydoğu Anadolu'nun geçmişine duyulan ilgi, 19. yüzyılda genellikle eski kaynaklarda geçen klasik yer ve olayları araştırma isteği ile başlamıştır. Arkeolojik araştırmalar ise ancak 20. yüzyıl ortalarında artmıştır. Bu dönemde özellikle Urfa ve çevresinde araştırmalar yoğunlaşmıştır. Urfa'nın güneydoğusunda Sultantepe ve Urfa ile Harran arasında Aşağı Yarımca kazılarında Klasik Çağ buluntuları ve tabakaları ortaya çıkarılmıştır. J. B. Segal, Urfa kenti içindeki ve yakınındaki Tektek Dağları'nda Klasik Çağlar'a ait kalıntılar üzerinde çalışmalar yapmış, D. S. Rice de Harran'ın Ortaçağ eserlerini incelemiştir. 1898 – 1899 yıllarında Lehmann – Haupt ve W. Belck, Siirt, Diyarbakır, Silvan yörelerinde araştırmalar yapmışlardır (Günay-Whallon Jr, 1980: 86). E. Huntington iki kez Diyarbakır ili Ergani ilçesine gitmiş, ilk gezisinde Ergani'nin arkasındaki dağlarda bulunan mağara ve kalıntılara yönelik araştırmalar yapmıştır. İkinci gezisinde ise Ergani'nin birkaç kilometre güneybatısındaki Hilar köyünde kalker kayalara oyulmuş Son Antik Çağ oda mezarları, sarnıçlar, kabartma Sami yazıtları gibi eserleri incelemiştir. Huntington, bu eserleri "Hitit harabeleri" olarak tanımlamıştır. Yazıtlarla ilgilenen Sachau, Suriye ve Mezopotamya'ya yaptığı gezide, 1879 – 1880 yıllarında Diyarbakır ve Urfa ile çevrelerinde incelemelerde bulunmuş, Urfa'daki bazı Süryanice yazıtları yayınlamıştır. 1893, 1899 ve 1911 yıllarında Max F. von Oppenheim Urfa ve Diyarbakır çevresinden çeşitli epigrafik malzeme toplamıştır (Günay - Whallon Jr, 1980: 86-87).

1894'te I. E. Gautier, Urfa yakınında Birecik'te Acheul tip el baltası bulmuş, benzerleri 1907 yılında F. Arne tarafından Gaziantep Nizip – Barak yöresinde tespit edilmiştir (Çiner, 1958:125). 1925 yılında E. Passemard Gaziantep yöresinde; 1938'de M. Atasayan Gaziantep Metmenge – Dülük'te; 1947 yılında W. Brice Şanlıurfa yöresinde; 1948'de E. Pittard, Ş. A. Kansu ve H. Z. Koşay Adıyaman Pirun çevresinde; 1950 yılında R. Çiner Gaziantep'te Tilbaşar, Harnoba, Haral, Topraklık, Yeniköy, Beylerbeyi ve diğer buluntu yerlerinde; 1954 – 1971 yıllarında E. Y. Bostancı, 1955 yılında ise H. Çambel'in Dülük'te; 1961 yılında J. Perrot'un Şevkan Höyük, Kuruhöyük, Keferdiz Şatır Höyük, Duvantepe ve diğer buluntu yerlerinde

yaptığı geziler bölgedeki diğer araştırmalardır. Ancak, bu araştırmalar sistemli olarak yapılmamıştır ve detaylı yayınları bulunmamaktadır (Harmankaya, 1996: 9).

Bölgeye dair ilk bilgilerin çoğu İ. Kılıç Kökten'in çalışmalarına dayanır. Kökten, 1940 – 49 yılları arasında "Anadolu'da Prehistorik Yerleşme Yerlerinin Dağılışı Üzerine Bir Araştırma" adını verdiği tezi kapsamında, Anadolu'nun çeşitli bölgelerine araştırma gezileri yaparak raporlar hazırlamış ve Güneydoğu Anadolu'daki höyükleri haritalandırarak, sondaj yapılanlarla yapılmayanları ayırmıştır (Kökten, 1952: 167).

1950'lerde Urfa yakınlarındaki Sultantepe'de Asur tablet arşivinin ortaya çıkmasıyla araştırmalar artmış, bölgede tesadüfen bulunan diğer Asur yazıtlarına ilgi çoğalmıştır. Sanat ve mimarlık tarihine yönelik çalışmaların konusu ise Artuklu, Selçuklu ve Osmanlı dönemleri olmuştur. Bununla birlikte klasik kalıntılar ve Hristiyanlık dönemi yapıtlarıyla da ilgilenilmiştir (Günay - Whallon Jr, 1980: 86-87).

Güneydoğu Anadolu Bölgesinin tarihöncesine ilişkin kapsamlı ve sistematik ilk çalışmalar Halet Çambel ve R. J. Braidwood tarafından 1963'te, Siirt, Diyarbakır ve Urfa illerinde yapılan yüzey araştırmalarıyla başlamıştır. Aynı ekip 1964 yılında Çayönü kazılarını başlatmış ve Neolitik ilk evrelerine tarihlenen bu yerleşime dair geniş kapsamlı bilgiler elde edilmiştir (Hauptmann - M. Özdoğan, 2007: 405–406). Çayönü kazıları yalnızca yerleşim özellikleriyle değil, disiplinler arası çalışmalar bakımından da tarihöncesi arkeolojisine büyük katkı sağlamıştır. Daha sonraki yıllarda gerçekleşen sistematik çalışmalar daha çok barajlar vesilesiyle gerçekleşmiştir. Doğu Anadolu Bölgesi içinde kalsa da 1967 yılında başlayan Keban Projesi bunun en iyi örnekleri arasındadır (Özdoğan, 1995: 267). Daha sonraki yıllarda, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Karakaya ve Atatürk barajları nedeniyle gerçekleşen yüzey araştırmalarında bulunan yerleşimlerde de kurtarma kazıları yapılmıştır. Bunlar; ilk etapta Demirköy, Hallan Çemi, Nevali Çori, Hayaz Höyük, Cafer Höyük, Göbekli Tepe ve Yeni Mahalle gibi Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'e tarihlenen yerleşimlerdir (Hauptmann - M. Özdoğan, 2007: 405–406). Yapılan çalışmalar, Dicle Havzası'nın Neolitik Dönem'in başlarından bu yana iskân edildiğinin ilk kanıtlarını sunmuştur. 1995 yılında başlayan Göbekli Tepe çalışmaları

çağdaş yerleşimlerin Fırat Havzası'nın yukarı kesimlerinde de olduğunu göstermiş ve bulunan anıtsal mimari, sembolik ögeler ilk yerleşik toplulukların düşünülenden daha karmaşık bir yapıda olduğunu ortaya koymuştur (Karul, 2017: 8). Son olarak Ilısu ve Karkamış Baraj Projeleri kapsamında Akarçay Tepe, Mezraa Teleilat, Hakemi Use, Sumaki Höyük, Salat Camii Yanı, Körtik Tepe, Gusir Höyük, Hasankeyf Höyük ve Boncuklu Tarla gibi Neolitik Dönem'in farklı evrelerine tarihlenen yerleşimlerde kazılar yapılmıştır (Hauptmann - M. Özdoğan, 2007: 405–406). Bu çalışmalar, bölgedeki ilk yerleşik topluluklara ilişkin ayrıntılı ve güncel sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır. Kazılarda Proto-Hassuna, Hassuna ve Samarra çanak çömleği bulunması, bölgedeki kültürel sürecin Neolitik Dönem'in ilerleyen aşamalarında ve sonrasında etkin bir şekilde devam ettiğini göstermektedir.

Güney Doğu Anadolu'da Halaf Kültürü'ne ilişkin çalışmalar da oldukça eski tarihlidir. 1908 yılında yapılan Sakçagözü kazılarında, daha sonra Halaf Kültürü'nün tanımlanmasını sağlayacak boyalı çanak çömleğe ilişkin ilk örnekler bulunmuştur. Halaf araştırmaları 1962'de kazılan Tell Turlu, ardından İstanbul ve Chicago üniversitelerinin oluşturduğu karma proje kapsamında 1968 ve 1970 yıllarında kazılan Grikihaciyan ve 1983-1984 yıllarında kazılan Çavi Tarlası ile farklı bir boyut kazanmış, Halaf Kültürü'nün karakteristik özelliklerinin yalınızca Kuzey Suriye, Irak ve İran'da değil Türkiye sınırları içinde de oldukça belirgin bir şekilde devam ettiği net olarak ortaya konulmuştur. İlk olarak 1899 yılında yapılan bir sondaj çalışmasının ardından 1937 yılında E.B. Reilly, 1939 yılında ise C. Kınay, K. Lake ve S. Lake tarafından Tilkitepe'de yapılan kazılarda da Halaf'a ilişkin bulgulara rastlanış ve 1982 yılında Korfmann tarafından yapılan ayrıntılı yayınında Halaf'ın bilinen en kuzey sınırı olarak tanımlanmıştır (Korfmann 1982). Baraj projeleri Halaf Kültürü'ne tarihlenen yerleşimlerin tespit edilerek kazılması bakımından da belirleyici bir rol oynamaktadır. Atatürk Barajı projesi kapsamında kazılan Nevali Çori, Kurban Höyük ve Samsat Höyüğü, Karkamış Barajı kapsamında Fıstıklı Höyük ve Til Huzur, Ilısu Projesi kapsamında Karavelyan ve Kerküşti Höyük kazıları yapılmıştır (Tekin, 2017: 257-346) 1990'lı yıllardan itibaren gerçekleşen Domuztepe, Kazane, Boztepe, Birikleyn Mağarası da Neolitik Dönem'in akabindeki sürece ilişkin ayrıntılı sonuçlar veren diğer çalışmalar arasındadır.

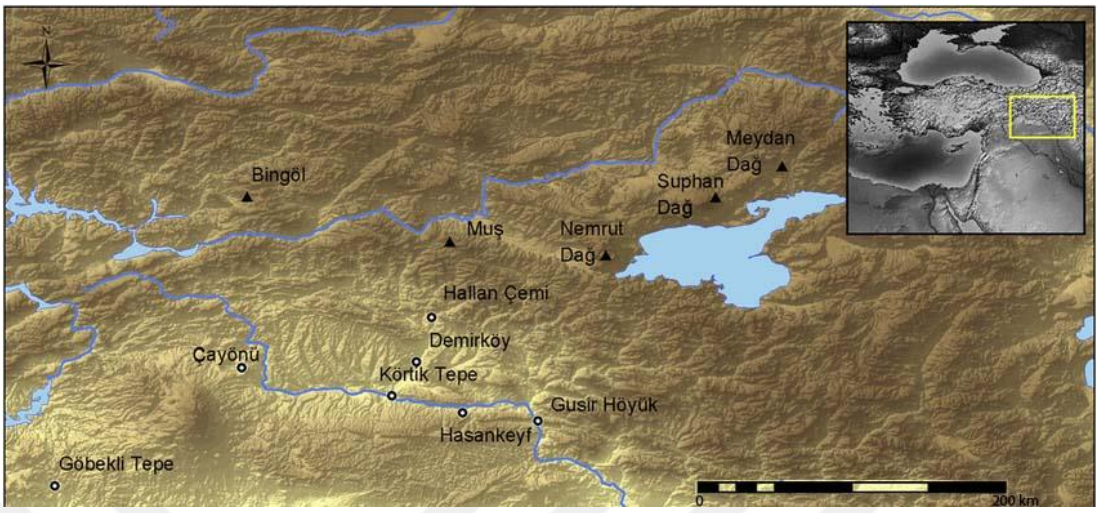
3.1.3 Kültürel Özellikleri ve Kronoloji

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılan çalışmalarda Paleolitik Çağ'ın evrelerine tarihlenen pek çok buluntu yeri tespit edilmiştir. Ancak, Türkiye'de Paleolitik Dönem araştırmaları, bölgenin durumunun anlaşılmasını sağlayacak kadar çok değildir. Pek çok buluntu yerinin detaylı analizleri yapılmadığı ve yayınlanmadığı için bilgilerimiz oldukça sınırlıdır.

C14 Tarihlendirme (Düzeltilmiş)	**Kültür Adları**
10200-8800	Çanak Çömleksiz Neolitik A
8800-6900	Çanak Çömleksiz Neolitik B
7000-6700	Pre-Proto Hassuna
6700-6300	Proto-Hassuna
6300-6000	Arkaik Hassuna/Pre Halaf
6000-5900	Hassuna/Samarra/Proto Halaf
5900-5300	Halaf
5300-5100	Halaf-Obeyd Geçiş

Tablo 1: Yakındoğu Neolitik Dönem kronolojisi (Watkins 2010, tablo 1 ve Bernbeck ile Nieuwenhuyse 2013, tablo 1.1 esas alınarak uyarlanmıştır).

Robert J. Braidwood tarafından dağ eşiği olarak tanımlanan ve üreticiliğe geçiş evresinin tüm aşamalarını içeren Güneydoğu Anadolu, Neolitik Dönem'in çekirdek bölgeleri arasındadır (Çambel ve Braidwood, 1980: 1-65). Bilinen yerleşmeler genellikle Fırat ve Dicle havzalarında ve bu nehirlerin aktığı vadilerde ya da çevresinde yoğunlaşmaktadır. 1960'lı yıllar itibariyle Dicle Havzası'nda bulunan Çayönü, Hallan Çemi, Demirköy, Körtik Tepe, Hasankeyf ve Gusir Höyük ile Fırat Havzası'ndaki Göbekli Tepe Neolitik Dönem'in ilk evrelerine dair veriler sunmaktadır.

Harita 1: Dicle Havzası'nda bulunan Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem A Evresi (PPNA) yerleşmeleri (Carter v.d., 2013)

Çayönü Tepesi, Diyarbakır'ın Ergani ilçesi Hilar köyünün kuzeyinden akan ve Dicle'nin bir yan kolu olan Boğazçay'ın kuzey yakasındadır (Çambel ve Braidwood, 1980: 13). Hammadde kaynakları açısından zengin bir bölgede bulunan yerleşim, Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'den Demir Çağ'a kadar kesintisiz tabakalanma göstermektedir. Neolitik Dönem Yuvarlak Planlı Çukur Barınaklar, Izgara Planlı Yapılar, Kanallı Yapılar, Taş Döşemeli Yapılar, Hücre Planlı Yapılar ve Geniş Odalı Yapılar olarak adlandırılan altı evreden oluşmaktadır. Yuvarlak Planlı Çukur Barınaklar ile Izgara Planlı Yapıların ilk evresi, Çanak Çömleksiz Neolitik A'ya (PPNA) tarihlenmiştir (Erim-Özdoğan, 2011). İlk yerleşme, avcı toplayıcı bir topluluğun kurduğu, 4-5 m çapındaki açık alanları çevreleyen küçük, yuvarlak, çukur tabanlı saz ve dal örgü kulübelerden oluşan bir köydür. Bu kulübelerin içleri zaman içerisinde genişleyerek söbeleşmiş, çevreleri ince ağaç ve dallardan sepet şeklinde örülerek kille sıvanmıştır (Erim-Özdoğan, 2007: 65-66).

Yuvarlak Planlı Yapıların üzerindeki evrenin Izgara Planlı Yapıları, uzun söbe biçimlidir. Taban altı düzlemleri yaşam alanını taşıyan ve toplama taşlardan yapılmış ızgaralar şeklindedir, ızgaraların üzeri kamış ve ince dallarla kapatılmış, kimi zaman da toprakla sıvanmıştır. Yapıların uzun kenarları boyunca yer yer rastlanan dikme yuvaları, üst örtünün direklerle desteklendiğine ve kamış ve/veya ince dallardan

örüldüğüne işaret etmektedir. (Braidwood v.d., 1974: 568). Mimarideki bu değişimin su taşkınları ya da uzun yağışlı mevsimlerin etkisiyle olduğu düşünülmektedir. Yuvarlak Planlı Yapılar evresinde, gündelik işler için açık alanlar yoğun olarak kullanılmış, Izgara Planlı Yapılar evresinde ise bu işler yapı içlerine taşınmıştır. Yapıların ızgaralar üzerinde yükseltilmiş kuzey bölümlerindeki işlenme süreçlerinin farklı aşamalarını gösteren kemik, diş, taş, bakır gibi farklı malzemeler 'ev içi atölyelere' işaret etmektedir (Erim-Özdoğan, 2007: 67).

Beslenme avcılık ve toplayıcılığa dayalıdır. En çok avlanan hayvan domuzdur. Yabani sığır, geyik, yabani keçi, koyun, yabani eşek, ayı, tilki, küçük memeliler, kuşlar avlanmış, balık tutulmuştur. Az sayıda evcil domuz vardır. Yabani mercimek ve fiğ gibi baklagiller tüketilmiştir. Bu dönemde herhangi bir bitkinin kültüre alındığına dair veri yoktur (Erim-Özdoğan, 2007: 67).

Yukarı Dicle Vadisi'nde Neolitik Dönem'in ilk aşamaları için en dikkat çeken yerleşimlerden bir diğeri olan Hallan Çemi, Sason Çayı'nın kıyısında yer almaktadır (Rosenberg, 2007: 1). Batman Barajı projesi kapsamında kazılan yerleşimde Neolitik Dönem'in ilk evrelerin, yansıtam dört yapı katı saptanmıştır, ancak sadece üç tanesi hakkında bilgi sahibi olunabilmiştir. Burası, 15 m çapında bir açık alanın etrafına sıralanmış, yuvarlak planlı çukur barınaklardan oluşan bir yerleşim dokusuna sahiptir. (Rosenberg v.d:1998: 28). En eski tabakası olan 3. evreden bilinen kulübelerin çapları genellikle 2 m'dir. Doğrudan zemin üzerinde yükselen yapılar 'C' veya 'U' şeklinde bir plana sahiptir. Bir sonraki evrede yapılar daha özenlidir ve çapları genişlemiştir (Rosenberg, 2011: 62). Yapı içlerinde depolama amaçlı kullanıldığı düşünülen bölmeler mevcuttur, bazılarında sekiler de bulunmaktadır. Diğerlerine göre daha büyük, inşa teknikleri ve buluntuları açısından farklılık gösteren yapılar, bunların özel olduğunu düşündürmektedir (Rosenberg, 2011: 63).

Tam yerleşik bir toplum olmasına karşın, geçim ekonomisi avcılık ve toplayıcılıktır. Karbonlaşmış bitkisel kalıntılar kamış/saz kullanımına ve badem, şam fıstığı gibi kabuklu yemişlerin, baklagillerin yoğun olarak tüketildiğini göstermektedir. Yerleşme halkının tükettiği hayvan türleri ise koyun, keçi, geyik, domuz, köpek, ayı ve çeşitli küçük memelilerdir. Bunlarla birlikte sürüngenler, kuşlar ve balıklar da

tüketilmiştir. Tüketilen hayvanların çoğu yabanidir, ancak domuz yetiştiriciliğine dair kanıtlar mevcuttur (Rosenberg, 2007: 6-7).

Batman Çayı'nın eski yatağının sınırında, doğal bir teras üzerinde yer alan Demirköy Hallan Çemi'nin yaklaşık 40 km güneyinde ve çağdaşı Körtik Tepe'nin 10 km kuzeyindedir. Kısa süreli iki sondaj yapılan çalışmalarda Neolitik Dönem'e tarihlenen ve Batman Çayı boyunca çevrede bulunan kırmızı renkli topraktan yapılmış, kerpiç izlenimi veren mimari kalıntılar, daire görünümlü ve çukur planlı gibi görünmektedir (Rosenberg, 2007: 13-17).

Geçim ekonomisi avcılık ve toplayıcılıktır. Elde edilen bulgular sınırlı olsa da Hallan Çemi ile benzerdir. Taş aletler, taş kaplar, biçimlendirilmiş havanelleri parçaları Hallan Çemi ile benzerlik göstermektedir. Obsidyen kullanımı oldukça azdır. Hallan Çemi'dekilere benzer kemik düğmeler, Demirköy'de de bulunmuştur. Bitüm nesneler ile kil figürinlerin kol bacak uzantıları ve küçük kaplar buluntular arasındadır.(Rosenberg,2007: 14-17).

Batman Çayı ile Dicle Nehri'nin buluştuğu noktada bulunan Körtik Tepe, Çanak Çömleksiz Neolitik A evresine tarihlenmektedir. Mikrolit adı verilen yontmataş aletler, yerleşimin Epi-paleolitik çağda da iskân edildiğini göstermektedir. Körtik Tepe'de, bölgedeki aynı döneme tarihlenen yerleşimlerle benzer biçimde yuvarlak planlı yapı geleneği mevcuttur. Çapları 2,3-3 m arasında değişen çukur tabanlı yapılar, genellikle birkaç diziden oluşan, tek sıra halindeki taş temeller üzerinde yükselmektedir. Konut olarak tanımlananların dışında çapları 1-2 m olan yine yuvarlak planlı yapılar bulunmaktadır. Bu yapıların içlerinde üzerlerinde bitki kalıntıları olan taş zeminlere rastlanmıştır, depolama amaçlı kullanıldıkları düşünülmektedir. Bir diğer grup ise yine yuvarlak planlı, ancak daha geniş ve özel yapılar olarak tanımlanmaktadır. Çapları 3.40 ile 3.80 m arasında değişen yapıların sıkıştırılmış toprak tabanları altında genellikle gömüler bulunmaktadır. Mevcut duvarların çamurla sıvandığı tespit edilmiştir (Özkaya ve Coşkun, 2013: 34-38). Yerleşimde avcı-toplayıcı yaşam sürülmektedir.

Yukarı Dicle Vadisi'nde, Neolitik Dönem'in ilk aşamalarını gösteren bir diğer yerleşim Hasankeyf Höyük'tür. Dicle Nehri'nin kuzey kıyısında yer alan höyükte

Neolitik, Demir ve Hellenistik Dönem'e ait bulgulara rastlanmıştır. Neolitik dönem tabakaları, Hallan Çemi, Demirköy, Körtik Tepe, Gusir ve Çayönü (PPNA tabakaları) gibi Yukarı Dicle Havzasında bulunan diğer Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem yerleşmeleri ile çağdaştır. Mimari, toprağa açılmış, çukur tabanlı, yuvarlak planlı yapılardan oluşmaktadır (Miyake v.d, 2012). Yapı tabanları dış düzlemden 1,2 m kadar aşağıdadır. Çapları 4-5 m arasında değişen bu yapıların duvarlarının en alt sırasına temel taşı niteliğinde büyük boy taşlar konulmuş, üst sıralar yassı çay taşları ile örülmüştür. Duvarların iç yüzeyleri sarımsı kahverengi kil ile sıvanmıştır. Yapılar kimi zaman bitişik düzende inşa edilmiştir (a.g.e, 2012: 4).

Geçim ekonomisi avcılık ve toplayıcılıktır. Bitki ve hayvan kalıntılarının tümü yabani türlere aittir. Fıstık, badem ve çitlembik en çok tüketilen bitkilerdir. Yabani koyun, keçi, yaban domuzu, kızıl geyik, tavşan, ceylan ve tilki gibi memeliler avlanmıştır. Balıklar da tüketilenler arasındadır (a.g.e, 2013: 47).

Yukarı Dicle Havzası'nda bulunan iki büyük akarsuyun, Dicle ve Botan'ın buluştuğu yerde, farklı doğal çevre ortamındaki kaynaklara erişimin kolay olduğu bir konumda bulunan Gusir Höyük, Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'in ilk aşamalarını yansıtmaktadır (Karul, 2013: 26). İlk yapılar, derinlikleri kimi zaman 2 metreyi bulan çukurlara yapılmıştır (Karul, 2017: 10). Bunlar genellikle 3-5 m arasında çapa sahip yuvarlak planlı ve taş temellidir, üst örtü olasılıkla çok yüksek olmayan organik malzemeyle inşa edilmiştir. Bir tanesi çukur tabanlı, yuvarlak bir yapı ve ona eklemlenmiş dörtgen planlı mekânlardan oluşmaktadır. Çapı 10 m bulan bu merkezi yapı, yuvarlak plandan köşeli mimariye geçişin örneğidir. Duvarlarının bir kısmı taşlarla örülmüştür, üst örgü olasılıkla dal örgüdür. Taş duvarın iç yüzeyi ve ahşap üst yapı kerpiç ile kaplıdır. (Karul, 2013: 27-28). Gusir Höyük'te de bölgedeki dğier yerleşimlerde olduğu gibi avcılık ve toplayıcılığa dayalı bir beslenme ve geçim ekonomisi gözlenmektedir.

Fırat Havzası'nda bulunan ve Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem A ve B'ye tarihlenen Göbekli Tepe, özel yapıların en görkemli örneklerini sunmaktadır (Schmidt, 2007). Yekpare taşlardan şekillendirilmiş, devasa T biçimli dikilitaşlardan oluşan dairesel planlı yapıların yükseklikleri 4 ile 5,5 m arasında değişmektedir.

Çapları 10 ile 30 m arasında değişen bu yapıların içerisinde bulunan dikilitaşlar birbirlerine duvar ve sekiler ile bağlıdır ve merkeze yerleştirilmiş iki büyük T biçimli dikilitaşa bakacak şekilde konumlandırılmışlardır (Dietrich ve Notroff, 2015: 69). Dikilitaşların üzerleri yırtıcılar, sürüngenler, kuşlarla bezenmiştir. Taşların antropomorfik nitelikte olduğu da düşünülmektedir. Yapıların içlerinde çok sayıda kireçtaşından yapılmış hayvan ve insan betimli heykeller mevcuttur. Yapıların tümü, kullanım süreleri bittiğinde bilinçli olarak toprakla doldurulmuştur (Schmidt, 2007). Topluluk, avcı-toplayıcıdır, tarım veya hayvan yetiştiriciliğine dair veri yoktur. Memeli hayvanlarla birlikte kuşlar da avlanmaktadır.

Genel olarak bakıldığında; Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'in ilk aşamalarında tüm yerleşimler, büyük bir nehrin kenarında ya da ulaşım mesafesinde, tatlı su kaynaklarına erişim sağlayabilecekleri bir konumda bulunmaktadır. Bununla birlikte seçilen bölgeler hammadde kaynakları açısından zengin, avcılık ve toplayıcılık için elverişlidir. Çeşitli memeli hayvanlarla birlikte kuşlar, sürüngenler ve balıklar da tüketilmektedir. Tahıl ve baklagiller de beslenmede önemlidir, ancak bitkilerin kültüre alındığına dair veri yoktur. Mimariye bakıldığında, yapıların genellikle çukur tabanlı, taş temelli, yuvarlak ya da oval planlı oldukları görülmektedir. Kimi zaman yapı duvarları kille sıvanmaktadır, tabanlar genellikle sıkıştırılmış topraktır. Üst örtü dal-saz örgüdür. Çayönü, Gusir Höyük, Hasankeyf gibi yerleşimlerde yuvarlak planlı yapılardan dörtgen planlı yapılara geçiş aşamasını görmek mümkündür. Bu değişimle birlikte yapıların içlerinde bölmeler oluşturulmaya başlanmış, işlik alanları, ocak gibi çeşitli ögeler yapı içlerine taşınmıştır. Günlük yaşam yapılarının yanı sıra, bu yapılardan boyut, inşa tekniği veya içerisindeki buluntular açısından farklılık gösteren ve özel nitelikli olduğu düşünülen yapılar da bölgedeki yerleşimler için ortaktır. En görkemli örnek Göbekli Tepe'dir, ancak diğer yerleşimlerde daha küçük boyutlu da olsa "ayrıcalıklı" yapılara sahiptir.

Harita 2: Dicle ve Fırat Havzaları'nda bulunan Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem B Evresi yerleşmeleri (Coşkunsu, 2008: Fig.1'den uyarlandı).

Bölgede, Çanak Çömleksiz Neolitk Dönem B evresini, Dicle Havzası'nda en iyi yansıtan yerleşimlerden biri yine Çayönü'dür ve bilgilerin çoğu buradan gelmektedir. Başlangıçta PPNA'da tanımlanan Izgara Planlı Yapılar devam etmektedir. Bu yapılar üç bölüme ayrılmıştır. Yapıların ön bölümünde küçük bir hücre, orta bölümünde geniş bir mekândan oluşan, köşesinde bir ocak bulunan yaşam alanı ve arkadaki bölümünde ise ızgara şeklinde paralel duvarlardan oluşan, ızgaralar ile yükseltilmiş ve olasılıkla depolama amaçlı kullanılan kısım bulunmaktadır (Bıçakçı, 2009: 38). İlk Izgara Planlı Yapılar'ın aksine bu aşamada tabanlar oldukça gelişkin toprak sıvalıdır. Üst yapı ve duvarlar dal örgüdür. Taşıyıcı dikmeler yapıların hemen yanı başındadır (Erim-Özdoğan, 2007: 68-69). Izgara Planlı Yapıların yerini alan Kanallı Yapılar'da zemin geniş taş platformların aralarının kanallarla bölünmesiyle oluşturulmuştur. Kanalların üzerinin yassı taşlarla örtülmesiyle tüm zemin taşla kaplanmıştır. (Erim-Özdoğan, 2007: 68).

Izgara Planlı Yapıların son evresinde günlük işlerin neredeyse tamamı kapalı alanlara ya da yapıların hemen önüne taşınmıştır. Kanallı Yapılar evresinde açık alanlar tekrar önem kazanmıştır. Bu evrede, yerleşmenin batı kesimi, hafif malzemeden küçük kulübelerin yer aldığı geniş açık alanlarla çevrili konut ve atölye alanı olarak ayrılmış, doğu kesimi ise köyün ortak "özel" alanına dönüşmüştür (Erim-Özdoğan, 2013: 197-199).

Beslenme, avcılık ve toplayıcılığa dayalıdır. Ancak, Kanallı Yapılar Evresi'nde domuzun yerleşmede tutulduğu bilinmektedir. Izgara Planlı Yapıların son evrelerinde yabani emmer ve einkorn tüketilmiştir. Izgara Planlı Yapılar Evresi'nin sonlarından itibaren yarı kültüre alınma özellikleri taşıyan yabani einkorn daha yoğun toplanmıştır, ancak yine de baklagillerin tüketimi ağırlıklıdır (a.g.e., 2007: 72).

Kanallı Yapılar'ı takiben Taş Döşemeli Yapılar Evresi'nde, taş duvarlar doğrudan toprağın üzerinde yükseltilmiş, mekân içleri duvarlarla bölünerek odalar oluşturulmuş ve taş döşeli, kimi zaman sıvalı tabanlar yapılmıştır. Hücre Planlı Yapılar Evresi'nde yapılar iki katlı hale gelir. Taş duvarlı yapılara bölmeli bodrum eklenerek, iç yaşam düzlemi dış alana göre yükseltilmiştir. Bodrum katlar, depo ve mezarlık olarak kullanılmaktadır. İlk Hücre Planlı Yapılar standartken son evredekilerin hücre sayıları, boyutları farklılık göstermektedir (Erim-Özdoğan, 2013: 203-208).

Hücre Planlı Yapılar Evresi ile birlikte beslenme genellikle evcil koyun ve keçi ağırlıklıdır. Bununla birlikte avcılıkta sürmektedir. Yabani *Emmer* olasılıkla Kanallı Yapılar Evresi'nde ekilip biçilmiştir. Hücre Planlı Yapılar Evresi'nde de tahıl tüketimi artmıştır, ancak baklagiller de tüketilmeye devam edilir (Erim-Özdoğan, 2007: 79).

Hücre Planlı Yapılar Evresi'nden sonraki evre Geniş Odalı Yapılar Evresi'dir. Mimari yarı çukur tabanlı, basit taş duvarlı, köşeleri yuvarlak dönüşlü dörtgen tek mekanlı konutlardan oluşmaktadır. Kalın taş temeller üzerinde kerpiç duvarlar yükselmektedir. Özel yapı geleneği, birbiri üzerine inşa edilmiş üç dikdörtgen yapı ile devam etmektedir (Erim-Özdoğan, 2013: 212-213). Avcılık gerilemiş, olasılıkla başka bir yerde evcilleştirmiş koyun-keçi yerleşime getirilmiştir. Hücre Planlı Yapılar'ın son alt evresinden sonra, einkorn buğdayının yerinin tarıma alınmış emmer buğdayı almıştır (Erim-Özdoğan, 2013: 214).

Fırat Havzası'nda Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem B'yi gösteren daha fazla yerleşim bulunmaktadır. Yukarı Fırat Havzası'nda yer alan Hayaz Höyük bunlardan biridir (Roodenberg, 1989: 91). Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'in geç evresine (PPNB) tarihlenen yerleşimde kısıtlı alanda yapılan çalışmalarda mimari hakkında

ayrıntılı bilgi sağlanamamıştır, ancak sığ çukur kulübeler ve taş temellere rastlanmıştır. Özellikle iki çukur içinde çakmaktaşı yontma işleri yapıldığına dair yoğun üretim artıkları tespit edilmiştir (Roodenberg, 1984: 1-2). Yerleşimde çok sayıda koyun-keçi gibi evcil hayvan kemiği bulunmuştur. PPNB'nin son döneminde yarı-göçer topluluklar için mevsimsel bir yerleşim olduğu düşünülmektedir (Roodenberg, 1989: 100).

Hayaz Höyük'ün güneydoğusunda bulunan Gritille'de dört evre saptanmış, ilk yerleşimin Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem B evresinde (PPNB) olduğu anlaşılmıştır. Dörtgen planlı, kerpiç duvarlı mimari ile birlikte yapıların duvarlarında kireç sıva izlerine rastlanmıştır, oldukça silik şekilde kırmızı boya izleri de mevcuttur. Yapılardan birinin içinde depolama amaçlı kullanıldığı düşünülen bir çukur bulunmuştur. Dönem için dikkat çeken buluntu grubu beyaz kap parçalarıdır (Voight ve Ellis, 1981: 91). Yerleşimde bu döneme dair çalışmalar kısıtlı olduğundan ayrıntılı bilgi yoktur.

Fırat'ın güneyinde, Kantara Çayı kıyısında yer alan Nevali Çori'de, Çanak Çömleksiz Neolitik'in geç evresi, Orta Halaf ve Erken Tunç Çağı 1 olarak üç yerleşme evresi saptanmıştır. Mimari dörtgen planlı ve iç bölmeleri olan, bağımsız düzende inşa edilmiş yapılardan oluşmaktadır. Yapılar birbirlerine paralel konumlandırılmışlardır. Bu yapıların duvarları kireçtaşı ile örülmüş ve üzerleri çamurla sıvanmıştır. Yapılarda onarım yapıldığı tespit edilmiştir. Binaların tipleri Çayönü Kanallı Yapılar'ın planı ile benzerdir. Yapılar konut, işlik ve depo olarak kullanılmıştır. (Hauptmann, 2007: 136-137). Yerleşmenin oturduğu terasın kuzeybatı ucunda yer alan, yamacın içine oturtularak gömük olarak yapılmış kare planlı bir yapı diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu yapı "Kült Yapı" olarak tanımlanmıştır. Yapıyı çevreleyen T biçimli kireçtaşı dikilitaşlar bulunmaktadır. Duvarların iç kısımlarının boyalı olduğuna dair izler bulunmuştur. Yapının *terrazzo* tabanının ortasında karşılıklı yerleştirilmiş iki dikilitaş vardır. Yapının güneydoğu kesiminde taş levha ile kaplı bir nişin heykel koymak için yapıldığı düşünülmektedir (Hauptman, 2007: 142).

Beslenmeye bakıldığında *Einkorn* ve iki sıralı buğdayın kültüre alındığı görülmektedir. Arpa yabanıl olarak bulunmuştur. Tahıl ve baklagillerle tarım yapılmasına karşın toplayıcılığa devam edilmiştir. Ceylan, boğa, domuz, yabani koyun, keçi, kuşlar ve çeşitli memeliler avlananlar arasındadır. Ayrıca, koyun ve keçi evcil olarak beslenmiştir.

Göbekli Tepe'nin Çanak Çömleksiz Neolitik B evresinde, anıtsal dairesel yapıların üst evrelerinde daha küçük boyutlu, birbirine bitişik dörtgen yapılardan oluşan bir mimari mevcuttur. Yapıların duvarları daha çok kırık taşlardan örmedir. Tabanlar, terrazzo tekniğiyle yapılmıştır (Schmidt, 2002: 74). Yaklaşık 3-4 m genişliğindeki yapıların bazılarında T biçimli dikilitaşlara rastlanmıştır. Bunların daha erken dönemdeki anıtsal yapıların küçük boyuta indirgenmiş biçimleri olabileceği düşünülmektedir. İçerisinde dikilitaş bulunmayan örnekler de vardır. (Dietrich ve Notroff, 2015: 70). Bir mekânın ortasına simetrik olarak yerleştirilmiş T biçimli iki paye çiftinin biri üzerinde bulunan karşılıklı aslan kabartmalarından dolayı Aslan Payeli Yapı olarak bilinen ve kült yapılardan biri olarak kabul edilen yapı bu döneme tarihlenmektedir. Ekonomi avcılık ve toplayıcılığa dayalıdır. (Schmidt, 2007).

Fırat'ın sol yakasında yer alan Mezraa Teleilat Höyüğü'ndeki ilk iskân Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem B evresinde başlamış, kesintisiz olarak Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'e devam etmiştir. Dönem sonunda terk edilen yerleşime Demir Çağ'da tekrar iskân edilmiştir (Karul v.d., 2002: 67). B eversinde bölgede bulunan diğer höyüklerde olduğu gibi, mimari bölmeleri standart olmayan hücre planlı yapılardan oluşmaktadır. En eski yapı, taş temelsiz kerpiç, hemen üzerindeki bir başka yapı is taş temellidir. Beslenmede evcil hayvanların ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir, botanik çalışmalara göre bitkiler tarıma alınmıştır. Buluntu topluluğu bölgedeki diğer yerleşmeler ile benzerdir (Özdoğan, 2007: 190-191).

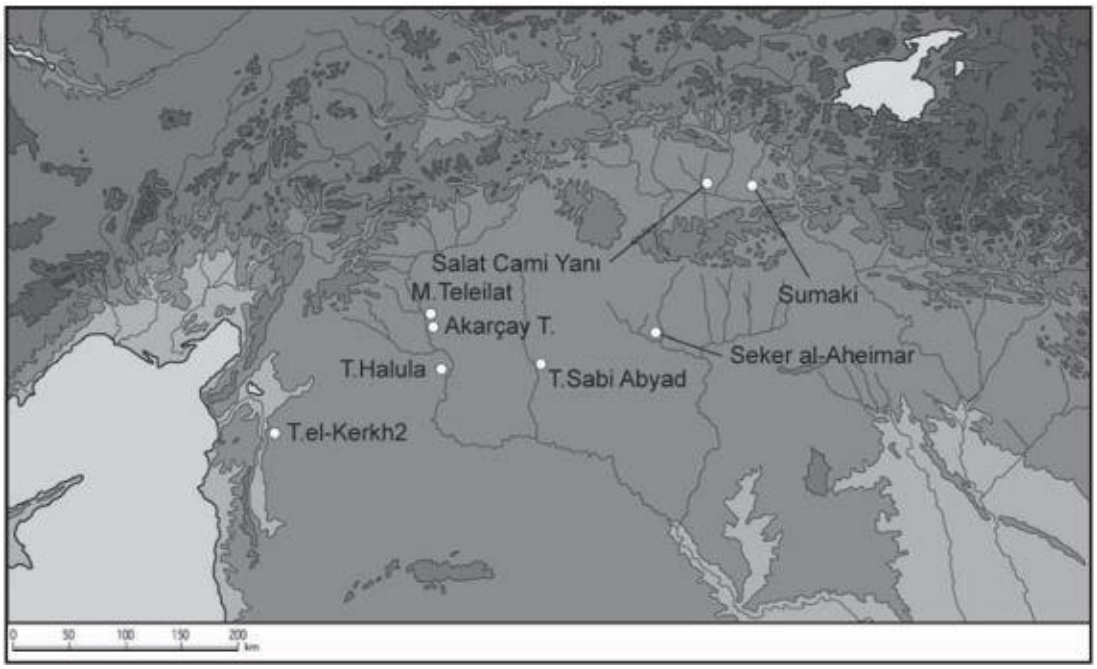
Mezraa Teleilat'ın güneyinde yer alan Akarçay Tepe, Çanak Çömlekli ve Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'e tarihlenmektedir. İlk iskân Çanak Çömleksiz Neolitik B evresindedir. Mimariye bakıldığında tek mekânlı, çok mekanlı ya da hücre planlı yapılar görülmektedir. Bazıları kuru taş örgü, bazıları ise taş temelli kerpiç duvarlıdır. Mimaride kireçtaşı kullanımı tipiktir. Daha sonraki tabakalarda yapılar

ortak kullanıldığı düşünülen avlu çevresinde yer almaktadır. Olasılıkla bu avlular günlük işlerin yapıldığı alanlardır. Bu alanlar bazen ateş yeri, çöp ve kül çukurları bulunmaktadır. Olasılıkla iki katlı yapılar vardır (Özbaşaran ve Molist, 2007: 180-183). -Koyun ve keçi evcildir. At, geyik, ceylan, domuz, köpekgiller, yabani tavşan avlanan hayvanlar arasındadır. Buğday ve arpa kültüre alınmıştır (a.g.e., 184).

Genel olarak bakıldığında; Dicle Havzası'nda Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem B evresini en iyi yansıtan ve detaylı çalışılmış tek yerleşim Çayönü'dür. Buna karşın Fırat Havzası'nda çalışılmış daha fazla yerleşim bulunmaktadır. Yerleşmeler benzer mimari özellikler göstermektedir. Toplulukların mimari konusundaki sorunları çözmeye başladıkları ve inşa teknikleri bakımından önemli bir ilerleme kaydetmişlerdir. Yerleşmelerin sayısında artış ve boyutlarında büyüme görülmektedir. Bu dönemde yuvarlak planlı yapılardan dörtgen mimariye geçilmiştir. Çeşitli bölmeleri olan ilk dönemdeki yapılara göre daha işlevsel, kimi zaman iki katlı yapılar ortaya çıkıştır. Kerpiç, taş, kerpiç+taş+ahşap, dal örgü gibi yeni teknikler mimariye eklenmiştir. Tabanlar daha nitelikli hale gelmiş, *terrazzo* tekniği geliştirilmiştir. Nitelikli tabanların özellikle özel yapı tabanlarında kullanıldığı görülmektedir. Yerleşmeler belirli bir düzenle konumlandırılmış, özel alanlar ile gündelik kullanım alanları birbirlerinden ayrılmıştır. Özel meydanlar ve meydan düzenlemeleri ortaya çıkmıştır. PPNA'dan bilinen ölü gömme adetleri devam etmekle birlikte Çayönü Kafataslı Yapı örneğinde olduğu gibi çeşitli gömme ritüelleri uygulanmaya başlamıştır. Toplulukların sembolik dünyalarını yansıtan ögelere oldukça sık rastlanmaktadır. Göbekli Tepe ve Nevali Çori'de bulunan dikilitaşların yanı sıra oldukça büyük boyutlu insan, hayvan veya stilize heykeller gelişmiş bir sembolik dünyanın göstergesidir. Bir diğer değişim ise beslenme düzeninde, geçim ekonomisindedir. Bu dönemde evcilleştirmenin ilk adımları atılmış ve dönemin sonuna doğru süreç tamamlanmıştır. Bununla birlikte bitkilerin kültüre alınması da bu dönemdedir.

Hem Fırat hem de Dicle havzalarında Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'den Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'e geçişi gösteren yerleşimler bulunmaktadır. Bu yerleşimler arasında mimari, yerleşim düzeni, beslenme alışkanlıkları gibi pek çok konuda benzerlikler söz konusudur. Bu dönemle birlikte ölü gömme adetleri ve

sembollerde değişimler görülmektedir. Mezarlıklar yerleşme dışına taşınmış, sembolik ögelerdeki anıtsallık ve yabanıl hayatı betimleyen ögeler azalarak yerini daha minimal evcil türlere bırakmıştır (Karul, 2017: 19). En önemli gelişme ise çanak çömlek yapımına başlanmasıdır. Çayönü Tepesi, Salat Cami Yanı, Sumaki Höyük, Mezraa Teleilat ve Akarçay gibi yerleşimler çanak çömlek yapımının ilk aşamalarını yansıtan yerleşimlerdendir. İlk çanak çömlekler mineral katkılı, koyu renklidir, ancak bu grup kısa süre içerisinde yerini bitkisel katkılı, açık renkli mallara bırakmıştır. Pişirme dereceleri düşüktür (Nishiaki ve Le Miere, 2005; Miyake, 2013).

Harita 3: En eski çanak çömlek grubunun tespit edildiği yerleşmeler (Miyake, 2009: Harita 2)

Çayönü Tepesi'nde çoğunlukla Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'e odaklanıldığı için bu dönem daha zayıf olarak bilinmektedir. Çanak çömlek üç ana gruba ayrılmaktadır. En çok görülen mal grubu Bol Bitkisel Katkılı Mallar'dır. Bu grup katkı oranlarına göre; Koyu Yüzlü Sıradan Mal, Bol Mineral Katkılı Mallar ve Amik Ovası araştırmalarında bilinen Koyu Yüzlü Açkılı Mallar'a ayrılmaktadır. Biçimlere bakıldığında boyunlu ve boyunsuz kaplar, derin gövdeliler, küresel veya basık

gövdeliler, geniş ya da daralan ağızlılar gibi çeşitli tipler bulunmaktadır (Erim-Özdoğan ve Yalman, 2004).

Salat Camii Yanı, Dicle'nin kollarından Salat Çayı'nın sol kıyısında yer almaktadır (Miyake, 2007: 37). Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'in başlarından itibaren iskân edilmiş olan yerleşimde dörtgen planlı, pise duvarlı yapılar, söbe biçimli ocak ve ateş çukurlarından oluşan yapılar bulunmaktadır. Taş temelsiz inşa edilen yapılar bölme duvarlarıyla küçük odacıklara bölünmüştür. Planı tümüyle açığa çıkarılan bir yapıda küçük mekânlar içinde bebek ya da küçük çocuklara ait iskeletler tespit edilmiştir. Yapının en son aşamada, ölülerle birlikte bilinçli olarak gömüldüğü düşünülmektedir. Söbe biçimli ocakların tabanları bol taşçıklı kille sıvanmış ve yakılarak sertleştirilmiştir. Taban altında iri çay taşları bulunmaktadır. Ateş çukurları yapıların aralarındaki açıklıklardadır (Miyake, 2013: 50-51). Tarım ve hayvancılığa dayalı bir ekonomi hâkimdir.

Salat Camii Yanı'da çanak çömlek üç evrelidir. İlk evre; bol miktarda iri taneli taşçık içeren mineral katkılı ve açkılı çanak çömleklerle temsil edilmektedir. Basit kap biçimleri, çift yatay tutamaklı derin çömlekler yaygın olarak görülmektedir. İkinci evrede bol bitkisel katkılı kaba mallar ortaya çıkar, belirgin biçimde siyah öz vardır. Yüzey rengi açık tonlardadır. Kap biçimleri basittir. Bazı ağız ve dip parçalarından oval ve dörtgen biçimli kapların olduğu anlaşılmaktadır. Yatay tutamaklarla birlikte yarım ay biçimli tutamaklar da görülmektedir. Üçüncü evre öncekiyle devamlılık göstermektedir. En yaygın mal grubu yine bitkisel katkılı kaba yapımlı mallardır. Ancak, omurgalı kase, çömlekler ve boyunlu çömlekler gibi yeni biçimler ortaya çıkmıştır. Ayrıca husking tray bir tür kap ile kabartma bezemeli parçalar da bulunmuştur. Bunların yanı sıra az da olsa boyalı, koyu renkli açkılı ve kırmızı boya astarlı kaplar mevcuttur (Miyake, 2013: 52).

Sumaki Höyük tez kapsamında detaylı olarak ele alındığı için burada değinilmemiştir.

Mezraa Teleilat'ın Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'den Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'e geçiş evresinde mimariye bakıldığında üst evrede kalıntılar bazı yanık lekeleri ve kül çukurları ile sınırlıdır. Daha sonraki evrelerde ise köşeleri

yuvarlatılmış, seyrek yerleştirilmiş ahşap direklerin kerpiç ile sıvanmasıyla oluşturulmuş yapılar bulunmuştur. Söbe biçimli, iç yüzeyleri kille sıvalı ateş çukurları, dal örgü duvarlara işaret eden ahşap direkler, olası yapı taban parçaları, at nalı ve yuvarlak planlı ocaklar da bu evreye tarihlenen diğer mimari ögelerdir (Özdoğan v.d., 2004: 238). Çanak Çömlekli Neolitik Dönem mimarisi kendi içinde dört evreye ayrılmaktadır. Her evrede yapı plan tipleri ve yerleşme dokusu değişim göstermektedir. Koridorlu Yapılar Evresi olarak tanımlanan yapılar dörtgen planlı, üst seviyeleri birbirine paralel uzun koridorla bölünmüş, temel seviyeleri hücre planlı görünümlü, taş duvarlı yapılardan oluşmaktadır ve yapıların gömüldüğü düşünülmektedir (Karul v.d., 2003:164). Bir üstteki evrede taş temelli, kerpiç duvarlı ve hücre planlı yapılar, düzgün sıralar halinde, aralarında geniş açık alanlar bırakılarak dizilmiştir. Fırınlar yapılara bitişiktir ancak ocaklar mekân içlerindedir. Buradaki yapıların da terkedilirken gömüldüğü düşünülmektedir Bir sonraki evrede ise yapılar, belirgin bir sokak dokusuyla birbirinden ayrılan adalara ayrılmıştır. Dışa kapalı açık avlu bırakacak şekilde bitişik yapılar inşa edilmiştir. Fırın, ocak ve işlik gibi ögeler açık alanlardadır (Karul v.d., 2003: 162). Açık alanda, iri taşlarla sınırları belirlenmiş, *hocker* pozisyonda birlikte gömülmüş iki çocuk iskeleti bulunmuştur.

Geçim ekonomisine bakıldığında; PPNB'den itibaren koyun ve keçi evcildir. Tüm evreler boyunca başlıca bitki türleri kültüre alınmıştır. Evcil hayvanların yanı sıra gazel başta olmak üzere yabani hayvanlar da avlanmış ve çeşitli otsu bitkiler toplanmıştır-(Özdoğan, 2007).

Çanak çömleğe bakıldığında; İlk Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'den Son Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'in sonuna ve olasılıkla Halaf Kültürü'ne kadar kesintisiz gelişim göstermiştir. Geçiş döneminde, olasılıkla batıdan getirilmiş, ithal KYAM ve Mineral Katkılı mal grupları bulunmaktadır. Bunlar iyi süzülmüş kil kullanılarak yapılmış, iyi fırınlanmış ve parlak açkılı özenli mallardır (Kılıçbeyli, 142). Sonrasındaki evre boyunca bu mal grubunun kullanımı devam etmiştir, fakat daha kaba niteliktedir (Aytek, 2008: 149). Sonrasındaki evrede Bitkisel Katkılı Mallar ortaya çıkmıştır, bu grup kaba ve özenli mallar olarak iki alt gruba ayrılmıştır. Bitkisel Katkılı Kaba Mallar; çok yoğun bitkisel katkılı, kaba yapımlı, görece özensiz görünümlüdür. Bitkisel Katkılı Özenli Mallar ise ağırlık olarak tohum-tane ve otsu

bitkisel katkılıdır. Sap-saman ve püskül otu çok az oranda kullanılmıştır (Aytek, 2008). Yerleşmede en erken evrelerden itibaren görülmeye başlanan bir diğer grup Kumlu Mallar'dır. Erken örnekleri kaba görünümlüyken, ilerleyen evrelerde daha nitelikli, hafif açkılı mallar görülmeye başlanmıştır. Hassuna kültürü açısından belirleyici Husking Tray'ler de mevcuttur (Kılıçbeyli, 2004). Hassuna Çizi Bezemeliler ince kıyılmış bitkisel katkılı ve kırmızımsı renklerdedir. Biçim olarak büyük çömlek tipleri bulunmaktadır. Bezemeler sivri uçlu bir aletle çizilmiş, ağırlıklı olarak şevron, koşut çizgiler ve balık kılçığı şeklindedir. Baskı Bezemeli Malları'da ince kıyılmış bitkisel katkılıdır. Bezek türü belirleyicidir. Küresel ya da yarı küresel çömlekler, daralan ağızlı büyük kaplar ve kâseler yaygındır. Kırmızı Astarlı Mallar'ın hamuru bitkisel katkılı, nadiren kum ve az miktarda taşçık içermektedir. Renkleri devetüyü ya da kremdir. Dış yüzeyler özenli düzeltilmiş, genellikle ince kırmızı astar uygulandıktan sonra açkılanmıştır. Yaygın tipler, 'S' profilli ya da omurgalı kâseler ile dik boyunlu, küresel gövdeli çömleklerdir. Boya Bezemeli Mallar kendi içinde alt gruplara ayrılmaktadır. Geometrik bezemeler kırmızı veya kahverengi tonlarda uygulanmıştır. Yaygın tipler 'S' kıvrımlı, omurgalı, düz kenarlı çanak ve kaşele, boyunlu çömlekler, tabak ya da tepsi biçimlilerdir (Gürdil, 2006). Yerleşmede bulunan bir diğer grup ise tarak-baskı "*impresso*"çanak çömleğidir. Çanak çömlek hamur özellikleri, katkı maddelerinin nitelik ve nicelikleri ile yüzey işlemlerinin incelenmesi sonucu tarak-baskı "*impresso*" çanak çömleği ile ilgili olarak dört ana grup tespit edilmiştir. I. mal grubu; düzgün yüzeyli, açık renkli, kumla birlikte ince kıyılmış bitkisel katkılı, yüzeyi yumuşak ya da pütürlü, iyi fırınlanmış, bazen taraklanmış parçalardan oluşmaktadır. II. mal grubu; iri bitkisel katkılı, dış yüzeyi açkısız düzeltilmiş gevşek dokulu gevrek kirli tonlarda kof çanak çömleklerdir. III. mal grubu hamur niteliği olarak I. mal grubuna benzer ancak iyi fırınlanmış olmasının yanısıra, yüzeyde parçalı astar olan donuk açkılı çanak çömleklerden oluşur. En az karşılaşılan IV. Grubu oluşturan örnekler *KYAM*'lara benzer tipte, bir kısmı parlak açkılı, siyah renkli ve bitkisel katkısı çok az olan parçalardır. Tarak-baskı "*impresso*" çanak çömleği bezeme tekniklerine göre; basit noktalılar, nokta dizileri olanlar, *rocker* ve tarak baskı dalga bezemeliler olarak dört ana gruptan meydana gelmektedir (Güldoğan, 2008: 280-288).

Akarçay Tepe'nin Çanak Çömlekli Neolitik Dönem yerleşim mimarisine bakıldığında yapı planlarında, tekniklerinde ve kullanılan malzemede Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'den farklı olduğu görülmektedir. Yapılar taş temelli, kerpiç duvarlıdır. Kireçtaşı ana hammadde olmaktan çıkmıştır. Yapı temellerinde doğal çay taşları kullanılmıştır. Depolama alanlarının duvarları sıvasızken, yaşam alanlarının duvarları sıvalıdır. Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'in tipik yapısı olarak kabul edilen taş temelli, kerpiç duvarlı, dört mekânlı bir yapının tabanı sıkıştırılmış topraktandır. Mekânlardan birinde çift öğütme taşı bulunmuştur. Yapının dış duvarlarından birine bitişik işlik/çalışma alanı olarak yorumlanan başka bir mekân bulunmuştur (Özbaşaran ve Molist, 2007: 183). Ekonomi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Yontmataş endüstrisine çakmaktaşı hâkimdir, obsidyen de kullanılmıştır.

En eski çanak çömlek, hamura kalsit parçacıkları eklenerek çok iyi cins bir kilden yapılmıştır. Yüzeyler genellikle kahverengi ve gridir, ancak devetüyü tonlarında olanlarda vardır. Çoğunlukla her iki yüzey de açkılıdır. Siyah ya da gri özü nedeniyle "Koyu Renk Özlü/Black Series" adını almıştır. Yuvarlak dipli, küçük, daralan ağızlı kaplar hâkimdir, bazılarında yassı tutamak bulunmaktadır, orta boy düz dipli yarı küresel kaplar da mevcuttur. Bu grup devam etse de daha geç tabakalarda bitkisel katkılılar ortaya çıkmıştır. Bu değişim yoğun saman katkılı kaba mallar izlemiştir. Bu malların yüzeyleri açık renkli ve çoğunlukla açkılıdır ya da sıvazlanmıştır. Kalın kenarlı, düz dipli büyük boyutlu kaplardır. Biçimler arasında kâseler, çömlekler ve tabaklar vardır. Yuvarlak ya da dikine uzun kulplar yatay deliklidir. Tutamaklar ve yatay bantlar da mevcuttur. En son mal grubu İnce Mallar'dır. Biçimler zengindir. Husking tray'ler de bulunmuştur (a.g.e).

İlk çanak çömleklerden sonra çanak çömlek yapımı gelişmeye devam etmiş, Hassuna ve Samarra çanak çömlekleri ortaya çıkmıştır. Çanak çömleklerden yola çıkılarak kültür isimleri de Hassuna ve Samarra olarak belirlenmiştir. Dicle Vadisi'nde Çayönü, Hakemi Use, Birkleyn ve Salat Camii Yanı ile Fırat Havzası'nda

Mezraa Teleilat ve Akarçay Tepe bu çanak çömleklerin bulunduğu yerleşimlerdir[2] (Tekin, 2017).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılan güncel çalışmalarda Çanak Çömlekli Neolitk Dönem'in sonu olarak tanımlanan Halaf Kültürü'ne ilişkin çok sayıda yerleşme vardır. Mimarisi genellikle *tholos* olarak tanımlanan taş temelli, kerpiç duvarlı, kubbeli, yuvarlak planlı yapıları ile tanınmaktadır. Bazı örneklerde yuvarlak planlı yapılara eklenmiş dörtgen planlı yapılar bulunmaktadır. Genellikle şeflik düzeni, gelişkin tarımcı köy toplumu veya kabile toplumu olarak tanımlanan toplum yapısı ile ilgili ortak bir görüş yoktur. Ekonomi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Halaf Dönemi için en dikkat çekici yenilik; kaliteli ve oldukça zengin bezeme çeşitliliği ile ortaya çıkan çanak çömlektir. Tez kapsamında 2. Bölüm içerisinde, Halaf kültürü detaylarıyla ele alındığı için burada kısaca değinilmiştir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Frangipane 2013, Cruells 2006, Campbell 2007, Özbal 2010). Bölgede en iyi bilinen Halaf yerleşimlerinden biri, Diyarbakır'ın Ergani Ovası'nda bulunan Grikihaciyan'dır. Kısa süreli iskân edildiği belirlenen yerleşim tholos mimarisi ve malzemesi ile Halaf için tipiktir (Watson ve LeBlanc, 1990: 6). Yine Ergani Ovası'nda yer alan bir diğer yerleşim Til Huzur'da Halaf öncesine ait malzemenin yanı sıra Halaf türü boyalı çanak çömlek parçaları da bulunmuştur (Caneva, 2011: 177). Dicle Vadisi'nde ki bir diğer yerleşim olan Karavelyan'da Erken Halaf'ı gösteren çanak çömlek parçaları bulunmuştur (Tekin, 2017: 345). Domuztepe, Halaf öncesi ve sonrasını yansıtan önemli yerleşimlerden bir diğeridir. Benzer şekilde Fırat Vadisi'nde yer alan Nevali Çori, Çavi Tarlası, Kurban Höyük, Samsat, Kazane, Fıstıklı gibi birçok yerleşim Halaf kültürünün çeşitli aşamalarını yansıtmaktadır (Tekin, 2017).

Sonuç olarak; Güneydoğu Anadolu Bölgesi Alt Paleolitik Dönem'den itibaren insan yerleşimlerine ve çeşitli kültürlere sahne olmuştur. Tarihöncesi dönemin ilerleyen aşamaları özellikle avcı-toplayacaktan yerleşik ve besin üretimine dayalı bir yaşama geçiş tüm aşamalarıyla birlikte gözlenmekte ve akabindeki süreçte bölgedeki kültürel yoğunluğun devam ettiği net olarak izlenebilmektedir. Bu açıdan Yakındoğu'nun

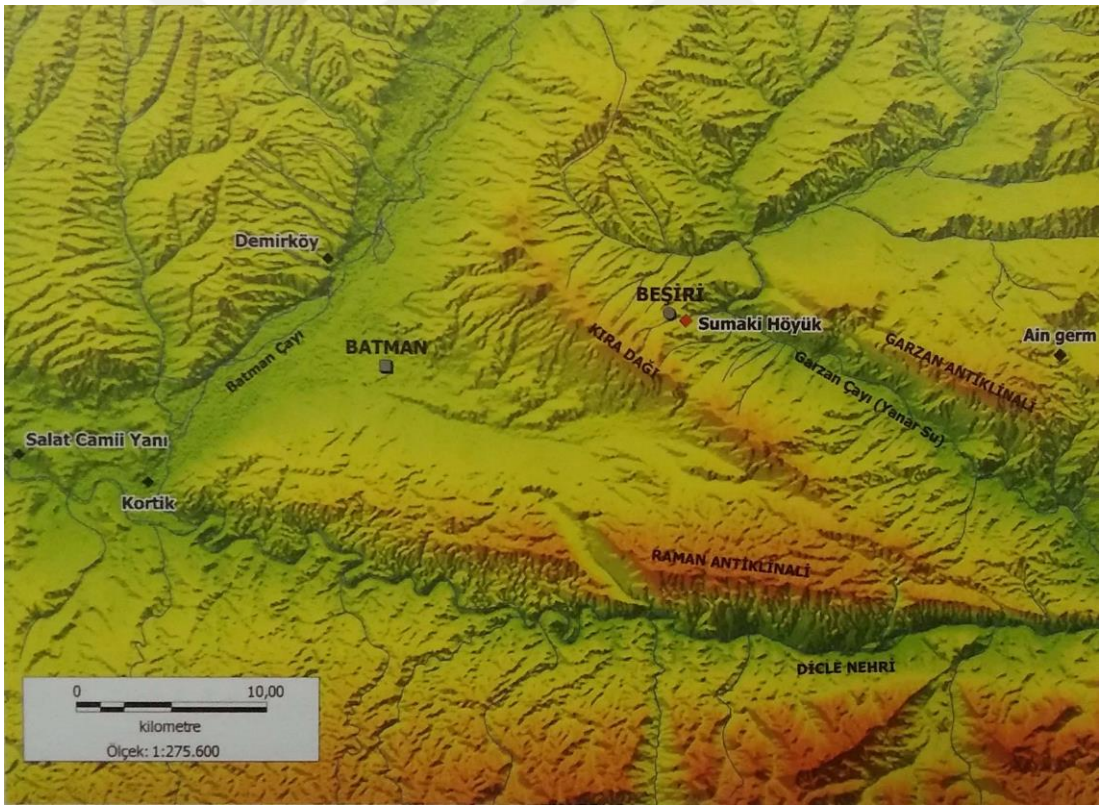
[2] Tezin 2. Bölümünde Hassuna ve Samarra çanak çömleğinin özellikleri anlatıldığı için burada bahsedilmemiştir.

genelinde insanlığın gelişim süreçlerini iyi bir şekilde yansıtan bir bölge niteliğindedir.

3.2 ÇANAK ÇÖMLEKLİ NEOLİTİK DÖNEM: SUMAKİ HÖYÜK

2002 yılında "Ilısu Baraj Alanı Garzan Vadisi ve Batman Çayı Çevresi Kültür Envanteri" çalışmaları sırasında saptanan Sumaki Höyük (Erim-Özdoğan – Sarıaltun, 2011), Ilısu Barajı ve HES Projesi kapsamında 2007-2010 yıllarında Mardin Müzesi, 2014 yılında da Batman Müzesi ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Arkeoloji Bölümü işbirliğiyle beş yıl kazılmıştır. 2014 yılı çalışmalarından sonra kazı alanı toprakla örtülerek koruma altına alınmıştır.

3.2.1 Konumu ve Çevresel Özellikleri

Harita 4: Sumaki Höyük'ün konumu ve bölgedeki diğer Neolitik Dönem yerleşmeleri (Erim-Özdoğan, 2011: Fig.1)

Dağ-ova geçiş bölgesinde yer alan Sumaki Höyük, Batman ili, Beşiri ilçesi sınırları içinde, Diyarbakır havzasının doğusunda, Garzan Vadisi'nin çıkışında, Garzan Çayı'nın geniş bir menderes yaptığı bir alanda bulunmaktadır. Garzan Vadisi'nin, Beşiri ilçesinde kalan kesimi vadinin güney ve aşağı havzasını oluşturmakta, Garzan Dağları vadinin kuzeydoğusunu, Karacadağ volkanizmasının doğudaki devamı olan Kıradağı volkanik eşiği ise güneybatısını sınırlandırmaktadır. Kıradağı bazalt akıntıları vadinin batısında, Tepecik Köyü yakınlarındaki Gre Şavo'nun eteklerine ve Sumaki Höyük yakınlarına kadar uzanır (Erim-Özdoğan 2013b: 72). Höyüğün hemen kuzeyini derin bir vadide akan Kani Huşur (Cadalı deresi) sınırlamaktadır.

Güneye eğimli araziyi doldurmuş kalın sel/taşkın dolgusu, bataklık/sulu ortama işaret eden veriler ile yerleşmenin üzerini örten kalın killi heyelan dolgusu yerleşmenin topografyasının bugünkünden çok farklı olduğuna işaret eder. Sumaki Höyük'ün, gerek çevresinde gerekse kazı verilerinde ~~bu~~ heyelan ve/veya toprak akıntısı sürecinden etkilendiğini gösteren çok sayıda iz mevcuttur (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 55). Kazı verileri ile jeomorfolojik veriler yerleşmenin kuzeyden ve güneyden mevsimlik derelerle sınırlanan, batı-doğu yönlü alçak doğal teraslar üzerinde konumlandığını gösterir (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 55).

3.2.2 Tabakalanma ve Mimari[3]

Sumaki Höyükteki yerleşiminin boyutları 160 m (K-G) x 140 m (D-B), dolgu kalınlığı höyüğün orta kesimlerinde 240 m, etek kısmında yaklaşık 150 m'dir.

Sumaki Höyük C14 analizlerine göre MS 760-970 ile GÖ 8200-7300 arasına tarihlenen iki ana tabakası vardır. Yerleşim, Neolitik Dönem'e tarihlenen bu ilk evre ile MS 760 yılları arasında kullanılmamıştır.

Höyüğün en üst tabakaları Abbasiler, kısmen Hamdani Dönemi'ne denk gelen, az sayıdaki mimari kalıntı ile belgelenmiştir. Bu dönem yerleşimin birkaç haneli bir mezra veya yalnızca bir çiftlikten oluştuğunu söylemek mümkündür. Höyüğün doğu

[3] Bu bölüm A. E.Özdoğan ve S. Sarıaltun'un 2018 Batman Müzesi Ilısu Barajı Kurtarma Kazıları kitabında yer alan 'Sumaki Höyük' yazısından ve Sumaki Höyük üzerine tez yapan Savaş Sarıaltun ve Sidar Gündüzalp ile kazı bilimsel danışmanı Aslı Erim Özdoğan'ın verdiği sözlü bilgilere dayanarak düzenlenmiştir.

yarısındaki çanak çömlek parçalarının çok seyrek bir dağılım göstermesi bu alanın günümüzde olduğu gibi tarım amaçlı kullanıldığını düşündürmektedir. Birkaç evreli olduğu öngörülen tabakanın üst evresinde, içerisinde bir tandırı olan, geniş avlulu taş temelli bir yapı bulunmuştur. Alt evresinde ise, Neolitik tabakalara da zarar veren geniş ve derin çöp çukurları saptanmıştır. Bazı çukurların gerek içindeki gerekse üzerindeki sel dolgusu bu dönemde bir sel/taşkın olduğunu ve alanın mille kısmen örtüldüğünü göstermektedir.

Sumaki'deki esas yerleşim Neolitik Dönemdedir ve 3 farklı kesimde (A, B ve C) yaklaşık 2180 m^2 boyutlarında bir alan açılmıştır. Neolitik Dönem kendi içinde ana topraktan itibaren 7 evreden oluşmaktadır. Evreler yukarıdan aşağıya N1-N7 olarak numaralandırlmıştır. Sumaki Höyükteki iskân en az 3 kere sel/taşkın nedeniyle terk edilmiş ve zamanını bilmediğimiz bir süreçte boş kalmıştır.

N7 Evresi (GÖ 8127±50)

Yerleşmenin ilk iskân süreci olan bu evreye ait veriler basit 'çadır' niteliğinde ya da saz - dallardan geçici yapıları işaret eden, farklı alanlardaki birkaç dikme yuvası, ocak kalıntıları, ateş çukurları ile buluntu topluluklarından ibarettir. Verilere göre, mevsimsel /geçici nitelikteki yerleşmenin en belirgin özelliği; bazalt katkılı, parlak/mat açkılı, iyi pişmiş, genellikle koyu renkli çanak çömleğidir. Kaplar yatay iki tutamaklı, düz dipli, derin, içe dönük ağızlıdır.

N6 Evresi (GÖ 7871 – 7810)

956 m^2'lik alanda saptanan N6 evresinde bir önceki evrenin tersine belirli bir süre yerleşik bir düzen söz konusudur. Ancak, doğal teraslar üzerinde tanımlı bir düzen görülmekle birlikte uzun süreli yerleşik yaşama işaret eden kalıcı yapılar, özel yapılar ile düzenlenmiş meydanlar yoktur. Bu evrenin baskın mimarisi L veya T şeklindeki orta uzun mekânın her iki yanında yer alan dörtgen odacıklara sahip Hücre Planlı Yapılardır. Bu yapılardan farklı olarak birkaç tane daha küçük tek odalı yapı daha bulunmuştur. Yapıların duvarları saz ve dallardan örülen bir tür kalıp içine toprağın bastırılmasıyla yapılmıştır. Açık alanlarda sert sıvalı tabanlı ocaklar yer alır.

Yapıların içinde herhangi bir şey bulunmamıştır. N6 Evresinin diğer bir özelliği ise N7 evresindeki çanak çömleğin kullanımının devam etmemesidir.

N5 Evresi (GÖ 7752 – 7700)

N6 evresinin bir devamı olan N5 evresi 865m^2 lik bir alanda saptanmıştır. Bu evrede de yapılar alçak doğal teraslar üzerindedir. N6 evresinin Hücre Planlı Yapı geleneği de plan değişiklikleri ile devam etmektedir, genellikle çok odalı ve iki odalı yapılar bulunmaktadır ancak tek odalı yapılar da mevcuttur. Bu evrede duvar yapımında, N6 evresinde ilk kez sıkıştırılmış yığma toprak duvar tekniğiyle birlikte yer yer kerpiç bloklar da kullanılmıştır. Açık alanlarda taş döşeme üzerine sert sıvalı tabanları olan ocaklar ile birkaç tane ateş çukuruna rastlanmıştır. Bu evrede N7 evresinde görülen bazalt katkılı açkılı çanak çömlek devam etmekle birlikte oldukça az sayıdadır. Bu evrenin sonlarına doğru gerçekleşen sel/taşkın buluntuların epey dağılmasına ve yer yer yerleşmedeki doğal çukurluklara yığılmasına yol açmıştır. Söz konusu sel/taşkın yerleşmenin bir süre için terkedilmesine yol açmıştır.

N4 Evresi (GÖ 7647 – 7613)

840 m²'lik bir alanda saptanan N4 evresinde hem mimari hem de yerleşim düzeninde belirgin bir değişim görülmektedir. Bu değişim, olasılıkla N5 evresinin sonlarına doğru yaşanan sel ve baskınların ve buna bağlı olarak yerleşim alanının belirli bir süre terk edilmesi ile ilişkilidir. Hücre Planlı Yapılarla tamamen ortadan kalkmıştır, iki odalı ve çok odalı yapı geleneği devam etmektedir. N5 Evresinde tek mekânlı, saz çevirmeli geçici barınaklar da bulunmaktadır. Bunların üst yapıları yüksek ihtimalle çadırla kapatılmaktadır. Bu da ya yerleşik topluluğun geçici barınakları kullanan toplulukla birlikte yaşadığına ya da geçici yapı gelenekli topluluğun aralıklarla bu alanda konakladığına işaret etmektedir. Açık alanlarda, daha önceki evrelerde olduğu gibi, taş döşeme üzerine sert sıvalı tabanlı ocaklar ile ateş çukurları vardır.

Jeomorfolojik ve kazı verilerine dayanarak bu yerleşmeden sonra bir süre alanın tekrar iskân edilmediği anlaşılmıştır.

N3 Evresi (GÖ 7584±50)

N3 evresi toplam 693 m²'lik bir alanda tespit edilmiştir. Veriler, N4 evresinden sonra Sumaki Höyük'teki yerleşime bir süre ara verildiğini işaret etmektedir. N3 evresinde mimari ile alan kullanımda çarpıcı değişiklikler söz konusudur. Bu evrede, N4 evresinin kalıcı yapıları yerini oval çadırlara ve buluntu dağılımından anlaşıldığı üzere, açık alanların yoğun kullanımına bırakmıştır. Bir başka anlatımla kalıcı yerleşme yaklaşık 250 sene sonra N7 evresine benzeyen bir 'konak alanına' dönüşmüştür. N3 evresinde dikme deliklerinden saptanan geçici barınaklarla karşılaşılır. Açık alanlarda birkaç defa sıvanarak yenilenmiş ocaklar ile az sayıda ateş çukuru bulunmuştur.

N2 Evresi (yaklaşık GÖ 7450 – 7400)

1204 m²'lik bir alanda belirlenen N2 evresinde yuvarlak geçici barınaklar yerine dörtgen planlı ve tek odalı geçici nitelikte yapılar ortaya çıkmıştır. Bu yapılar yan yana belirli bir düzende inşa edilmiştir. Açık alanlarda, çoğu bir kaç defa yenilenmiş ocaklar bulunmuştur. Bu evrenin üzerini çakıllı bir sel/taşkın dolgusu örter. Bu sel/taşkın da günlük kullanım eşyalarının çoğunun çukurluk veya eğimli alanlarda toplanmasına neden olmuştur. Bu evreden sonra yerleşme tam zamanını bilemediğimiz bir süre terk edilmiştir.

N1 Evresi (yaklaşık GÖ 7350-7300)

N1 evresinde oldukça farklı bir mimari gelenekle karşılaşılmaktadır. Yapı malzemesi olarak sadece taş, genellikle de daha önceki evrelere ait bazalt iri öğütme taşları kullanılmıştır. Farklı alanlardaki farklı uzunluktaki dizilerin bazılarının dörtgen geçici barınakları veya çadırları çevrelediği düşünülmektedir. Ayrıca taş döşemeli sert sıvalı tabanlı büyük ocaklar, bu evrede de mevcuttur.

Mimari gelenekteki değişim ile tamamen farklı bir geleneği temsil eden bitkisel katkılı, yalın ya da kırmızı ince astarlı, siyah özlü farklı biçimlerdeki çanak çömlek topluluğu ile kil buluntuların niteliğinin bir önceki döneme kıyasla değişmiş olması ve kemik aletlerin farklılığı Sumaki Höyük'ün son Neolitik sakinlerinin eski sakinlerinden çok farklı kültüre sahip topluluklar olduğuna işaret etmektedir.

3.2.3 Çanak Çömlek

Sumaki Höyük'te, mimaride olduğu gibi çanak çömlek topluluğunda da tabakalar arasında farklar vardır. Yerleşimde mineral katkılı açkılı mallar, bitkisel katkılı ve kırmızı astarlı mallar olmak üzere başlıca üç ana mal grubu görülmektedir (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 57).

Mineral katkılı açkılı mallar, N7'de ortaya çıkmıştır, ancak az sayıdadır. Sonrasında N6 evresinde bu çanak çömleğe dair bir bulgu tespit edilmemiştir. N5 ve N4 evrelerinde ise tekrar kullanılmaya başlanmıştır (Gündüzalp, 2018: 108). Bu grup, İlk Çanak Çömlekli Neolitik veya Pre-Proto Hassuna kültürünün belirleyici özellikleri arasındadır (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 58). Bu gruptaki çanak çömlek el yapımıdır ve iyi pişmiştir. Kaplar genellikle homojen ve koyu renk hamurludur, katkı malzemesi çoğunlukla volkanik mineraller ve belirgin olarak iri bazalt tanecikleridir. Ayrıca kalsit, kireç taşçık gibi maddeler de kullanılmıştır. Yüzey renkleri ağırlıkla kahverengi tonlarında koyu renkli veya alacalıdır; devetüyü ve bej gibi açık renkli olanlar da mevcuttur. Kap formları, genellikle *hole-mouth*, dik kenarlı derin çömlek ya da kâselerden oluşmaktadır, bir tane tümlenen, birkaç tane de parça halinde dörtgen kaplar mevcuttur. Ağızlar bazen yuvarlak, bazen söbe, ağız kenarları ise kesik ve yuvarlak dönüşlüdür. Dipler her zaman düz ve ovaldir. Gövdenin üst yarısında ağıza yakın, karşılıklı küt ve yatay tutamaklar bu grup için belirleyicidir (Gündüzalp, 2018: 108).

Bitkisel katkılı mallar, kesin olmamakla birlikte N3 evresinden itibaren görülmeye başlanmış gibi görünmektedir. Bazı yerel farklar göstermekle birlikte Proto Hassuna çanak çömleği içinde değerlendirilmektedir. Mineral katkılı mallara göre daha düşük ısıda pişirilmişlerdir. Hamurlarında katkı malzemesi olarak iyi kıyılmış küçük boyutlu bitki ve çok sık rastlanmamakla birlikte taşçık, kireç, kalsit ve benzeri bulunmaktadır. Kapların tümü siyah-kurşuni özlüdür. İç ve dış yüzeyleri devetüyü, pembe, açık kahverengi arasında değişir, açkısızdır. Kap formları, genellikle orta boy veya büyük kısa boyunlu yuvarlak gövdeli çömlekler, geniş ağızlı dibe doğru daralan hafif omurgalı gövdeli derin çömlekler ile *husking tray* benzeri alçak kenarlı kalın dipli sığ söbe kâseler ile az sayıda köşeli kaplardır. Tutamak nadiren bulunmuştur.

Birkaç parçada memecik ve kabartma bezek vardır (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 57).

Bitkisel katkılı mallarla birlikte görülen fakat sayıca daha az olan kırmızı astarlı mallar homojen hamurlu ve iyi pişmiştir. Diğer mallardan ayrıldığı nokta kapların dışındaki kırmızı/kızıl kahverenginin değişik tonlarındaki ince boya astardır. Kap formları, kısa boyunlu veya boyunsuz çömlekler işe omurgalı ve omurgasız kâselerdir. Bu grupta, kulp veya tutamak yoktur (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 57).

3.2.4 Buluntular

Yontmataş endüstrisinin ana hammaddesi obsidyendir ve yapılan analizlere göre Alatepe ile Nemrut kökenlidir (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 58). Temel yongalama teknolojisi yonga ve dilgi üzerinedir, ancak yongalar çok daha azdır. Ön çalışmalara göre, korteksli parçaların çok az sayıda olması ve çekirdek düzelti parçalarının olmaması hammaddenin yerleşmeye yarı işlenmiş halde getirildiğini göstermektedir. Diğer taraftan, prizmatik dilgi çekirdekleri, çekirdek yenileme parçaları ve yontma artıkları obsidyenin yerleşmede de işlendiğini doğrulamaktadır. Parçaların çoğu düzgün ince küçük dilgi veya yongadan oluşmakta ve alet sayısının az olduğu gözlenmektedir. Ayrıca birkaç adet 'Çayönü aleti' bulunmuştur. Ok uçlarının az sayıda olması avcılığın çok yaygın olmadığını ya da farklı yöntemler kullanıldığını işaret etmektedir (Özdoğan, 2013b: 77). Çakmaktaşı sayıca obsidyenden daha azdır ve yerel hammadde tercih edilmiştir. Özellikle N1 evresinde yumru halindeki çakmaktaşlarının vurgaç olarak kullanımı yaygındır. Düzgün dilgiler üst evrelerde az, alt evrelerde ise daha yaygındır. Bazı dilgilerde silika izleri görülür. Yoğun patinalı Paleolitik aletlerin tekrar biçimlendirilerek kullanımı ilginçtir (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 59-60).

Sürtmetaş endüstrisinin ana maddesi bazalttır. Yapılan analizlere göre, bazalt, Kıradağ volkanitlerinden temin edilmiştir. Bazalt, öğütme taşı, el taşı, aşındırıcı ve havaneli yapımında kullanılmıştır. İlk sınıflamaya göre öğütme taşları derin, oval biçimli büyük aletlerdir ve yoğun olarak kullanılmıştır, hatta bazıları bu yoğun kullanım sonucu delinmiştir. Öğütme taşlarının büyük bölümü N5 ve N6 evrelerine

aittir ancak, N1 evresinin yerleşimcileri tarafından toplanarak mimaride yapı malzemesi olarak kullanılmışlardır (Erim-Özdoğan, 2011).

Az sayıda granit, mermer ve çakmaktaşı gibi değişik malzemeden açkı taşları, ponza taşı, aşındırıcılar, rendeler ve baltalar da bulunmuştur. Değişik büyüklükte balta, keser ve rende gibi aletlerin sayısı N1'de oldukça az olmasına karşın eski evrelerde daha fazladır, altı tanesi ikincil olarak açıklayıcı işleviyle kullanılmıştır. Yassı delikli taşlar ile çok az sayıdaki yongalanmış yuvarlak kazıyıcılar ve yivli taşlar diğer buluntular arasındadır (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018: 60).

Kemik aletler genellikle özenli ve nitelikli yapımdır. Bızlar, delgi ve delik açmaya yarayan aletler kemik endüstrisinde önemli bir yer tutmaktadır. Çeşitli boyutlarda, farklı ağızlı kemik alet mevcuttur. Az sayıda boynuz ve kemik sap bulunmuş, oraklara rastlanmamıştır. Benzerleri Çayönü Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem Hücre Planlı ve Geniş Odalı Yapılar Evrelerinde, Yarım Tepe'de ve Salat Cami Yanı'da bulunan "kertikli kürek kemikleri" Sumaki Höyük'te de çok sayıdadır (Erim-Özdoğan, 2011).

Kemik, diş ve taş boncuklar sayıca azdır ancak, kalitelidir. Boncuklar farklı taşlardan, halka, dörtgen, silindirik gibi değişik biçimlerde ve farklı boyutlarda yapılmıştır. Çok az sayıda bilezik parçası bulunmuştur. Bulunan obsidyen ve çakmaktaşı matkap/delgi uçları boncukların yerleşmede üretildiğini göstermektedir (Erim-Özdoğan, 2011).

Kil buluntular, Sumaki Neolitik Dönem buluntu topluluğu içerisinde en fazla yer tutan gruptur. Bu buluntuların hamurları genellikle –N1 evresi dışında- ziftlidir. Biçimlerine göre, insan heykecikleri, hayvan heykelcikleri, üçayaklı heykelcikler ile sınıflandırılamayanlar olarak 4 tip mevcuttur. İnsan ve hayvan heykelciklerinin çoğu kırıktır. Hayvan heykelcikleri arasında; sığır, keçi, koyun, domuz, at/atımsı, köpek ve tanımlanamayanlar vardır. Bazı hayvan heykelcikleri ve üçayaklı betimler bir şeyin üzerine bastırılarak kapama olarak kullanılmıştır. Gerçekçi veya stilize insan heykelcikleri bulunmaktadır. "L" şeklinde (*Lady stalk*), kolları yana açık stilize ve daha gerçekçi betimlenmiş olanlar mevcuttur. İnsan heykelciklerinin bazıları da

hayvan heykelciklerinde olduğu gibi kapama olarak kullanılmıştır (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun: 2018: 62).

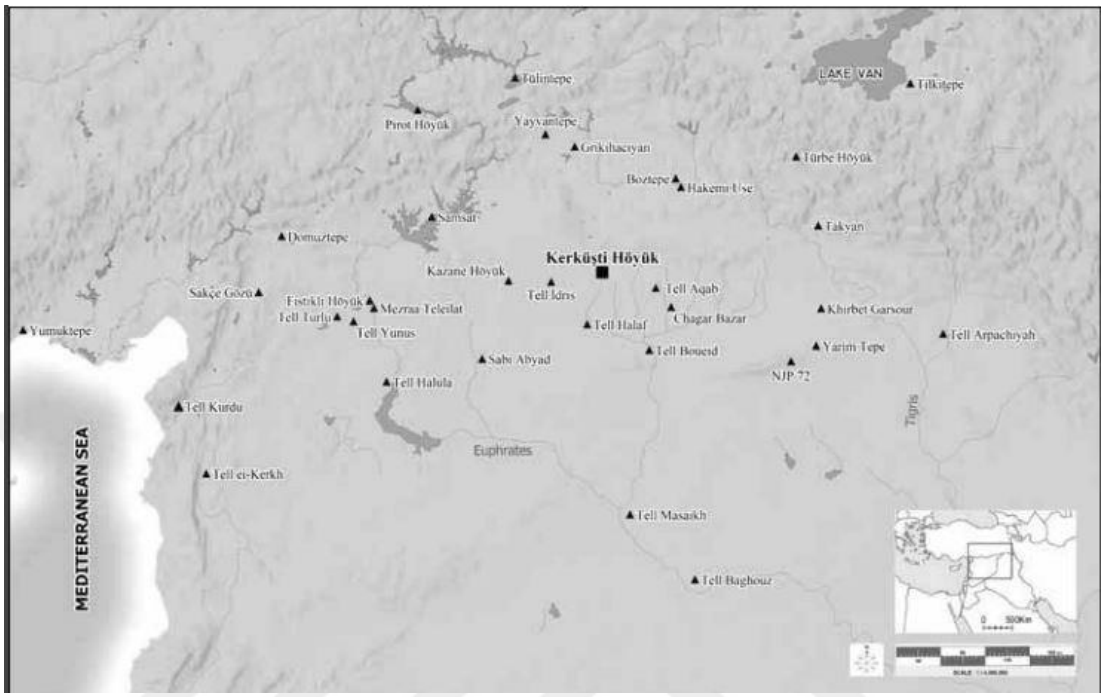
Kil buluntular arasındaki en büyük grubu kil kapamalar oluşturur. Çoğu kırıktır. Üzerlerinde görülen izler nedeniyle farklı nesnelerin (sepet, dal, saz, ip, çanak gibi) üzerine bastırılmış ve /veya yapıştırılmış oldukları düşünülmektedir. Bazılarının içlerinden ip/sırım geçirilmiş ve ucu içeride kalacak şekilde bir kapatılmıştır. Kil top, aplik ve tekerlek gibi buluntuların yanı sıra çok sayıda ne olduğu anlaşılamayan kil nesne vardır (Özdoğan, 2013b: 77–79).

3.3 HALAF DÖNEMİ: KERKÜŞTİ HÖYÜK

Şanlıurfa/Viranşehir – Nusaybin karayolunun kuzey ve güney olarak ikiye böldüğü Kerküşti Höyük, ilk olarak buradaki tahribat ve kaçak kazı ihbarı üzerine, 1981 yılında Mardin Müzesi tarafından kazılmıştır. Bu çalışmalar sırasında Roma dönemine ait mozaik ile bazalt mezarlara rastlanmıştır (Ekmen, 1983: 313-314).

Tek sezonluk bu çalışmanın ardından 2005 yılında, yerleşimi keserek tahrip eden yolun genişletme çalışmalarının gündeme gelmesi üzerine; Viranşehir-Kızıltepe Devlet Yolu Projesi kapsamında Mardin Müzesi ve İstanbul Üniversitesi tarafından kurtarma kazılarına başlanmış, 2006 yılında ise Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ortak projesi olarak Doç. Dr. Aslı Erim Özdoğan'ın bilimsel başkanlığında kazılarak araştırılmıştır (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun 2011: 40).

3.3.1 Konumu ve Çevresel Özellikleri

Harita 5: Kerküşti Höyük'ün konumu ve bölgedeki diğer Halaf yerleşimleri (Sarıaltun, 2010: Figure 45.1)

Kerküşti Höyük, Şanlıurfa/Viranşehir – Nusaybin karayolunun (İpek Yolu) kuzeyinde, Mardin İli, Derik İlçesi'nin güneybatısında ve Alanlı Köyü'nün yaklaşık 3 km. kuzeyinde yer almaktadır (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun 2011: 39-40).

Mardin-Midyat Eşiği'nin güneyi boyunca uzanan Suriye-Arap ovasının kuzey kesiminde yer alan höyüğün doğusunda Fırat'ın önemli kollarından Habur'un bir yan kolu olan Kocadere akmakta, güney, kuzey ve batısında ise geniş düzlükler uzanmaktadır (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun 2011: 40). Burası Karacadağ volkanının oluşumunda 3. fazda yer alan Ovabağ Grubu'nun 2. fazı olan Karaburun Tepe ve çevresindeki irili ufaklı volkan konilerinden çıkma bazalt akıntılarının güney ve batısında kalan bir alan olarak tanımlanmaktadır (Atalay, 2009: 23).

Yerleşme konumu itibariyle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde doğal bozkırlarda yer alır. Burası yıllık ortalama 350 – 500 mm yağış alan ve yağışın çoğunlukla kış mevsimlerinde düştüğü; zayıf bozkırlarla beraber buğdaygiller ve baklagiller gibi

kültüre alınan bitkiler açısından zengin bir yerdir. Bölgenin, Mardin Dağları'nın Mazıdağı, Derik, Midyat, Savur ve Nusaybin yörelerine sokulan yüksek kesimlerindeki bitki örtüsü ağırlıklı olarak meşe ağaçlarıdır, yer yer sakız ağacı, dişbudak, söğüt ve çınar ağaçlarına da rastlanır (a.g.e: 134 - 138).

3.3.2 Tabakalanma ve Mimari

Kerküşti Höyük, yaklaşık 150 m (K-G) x 200 (D-B) m boyutlarında 4.90 m kalınlığında bir arkeolojik dolguya sahip yassı ve oval höyüktür. Çevre halkının tepedeki taşları sökerek, alandan toprak çekmesi, özellikle üstteki tabakaları çok bozmuştur.

Yüzey toplamalarında Obeyd - Halaf Geçiş Evresi'ne ait olabilecek malzemeye rastlanmakla birlikte kazılarda bu döneme tarihlenen tabaka bulunmamıştır. Höyüğün üst tabakalarında yer yer bozulmuş Son Kalkolitik Çağ ve steril bir dolguyla bu tabakalardan ayrılan Halaf Dönemi ve her iki tabakayı da kesen MÖ II. Bin çukurları tespit edilmiştir. Yüzeyde ve eteklerde seyrek Roma ve Ortaçağ çanak çömleği de vardır. 2005-2006 yıllarındaki kurtarma kazılarında 700 m2 alan açılmıştır.

1981, 2005-2006 yıllarında yapılan çalışmalara göre höyükte beş ana tabaka belirlenmiştir:

I. Ortaçağ ve sonrası
II. Roma Dönemi (yerel)
III. MÖ II. Bin (sadece çukurlar)
IV. Son Kalkolitik Çağ
V. Halaf Dönemi

Kerküşti Höyük Erken Halaf'ın başından Orta Halaf sonlarına kadar iskân edildikten sonra 0,25-0,30 cm kalınlığında bir sel dolgusu tarafından kilitlenmiştir. Tekrar iskân edilmesi Son Kalkolitik Çağ'dadır. 2005-2006 kazılarında Halaf yerleşmesi 300 m2 alanda ve yaklaşık 1,70 m kalınlığında bir dolguda ortaya çıkartılmıştır. Ancak yüzey toplamasına göre höyükteki Halaf yerleşmesinin yak. 8000m2 alan kapladığı öngörülmektedir (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun 2011: 40).

Kerküşti Höyük Halaf yerleşimi esas olarak iki tabakadan (Va ve Vb) oluşur. Vb tabakası 3 evreye ayrılır, ayrıca her iki tabakada da yapım/tamir aşamaları saptanmıştır.

Va tabakası, Kerküşti Halaf yerleşiminin en erken dönemidir ve yaklaşık 200 m^2'lik bir alanda açılmıştır. Kerpiçle karışık kahverengi bir toprak dolguya sahip bu tabakada mimari olarak farklı boyutlarda beş yuvarlak planlı yapı ile iki ocak/fırın alanı ortaya çıkartılmıştır. Taş temelli yapıların çapları 1,70 ile 4,52 m, duvar kalınlıkları ise 0,25- 0,45 m arasındadır. Tabakanın üst yapım aşamasına ait, Va evresinin üst tamir aşamasında bulunan G ve İ mekânları, boyutları ve iç dolgularının niteliğine göre konut, alt yapım aşamasındaki K ve F mekânları ise küçük boyutlarından kaynaklı depo olarak tanımlanmıştır. Söz konusu yapılardan G ve İ mekânlarının güney kısımları ile K mekânının büyük bir kısmı tahrip olmuştur. Her ikisi de oldukça tahrip olmuş ocaklardan biri mekân içinde, diğeri dışındadır.

Vb tabakası mimari yapı tiplerindeki değişime göre aşağıdan yukarı, sırasıyla Vb1, Vb2 ve Vb3 olarak ayrılmıştır.

Vb1 evresi, Va tabakasının hemen üzerindedir. Kerpiçle karışık yer yer sert kızıl kahverengi dolguya sahip bu evrede özellikle fırınların çevresinde küllü alanlar yoğundur. Bu evredeki yapıların hepsi taş temellidir. Bu evrede dörtgen planlı yapılar ortaya çıkmakla birlikte Va tabakasındakilere benzer yuvarlak yapılar da kullanılmaktadır. Burada iki yuvarlak, birbiriyle ilişkili üç dörtgen yapı ile açık alanda Halaf yerleşmesinin en iyi durumdaki fırını (56Y 33) bulunmuştur. Yuvarlak yapılar Vb1 evresinin alt tamir aşamasındadır. Yuvarlak planlı B ve H yapılarının güney kısımları tahrip olmuştur, ancak çaplarının 164 – 345 m arasında değiştiği anlaşılabilmiştir. Dörtgen planlı P, S ve T olasılıkla kompleks bir yapıya ait mekanlardır.

Vb2 evresi kızıl kahverengi bir dolguya sahiptir ve üzeri yer yer kurşuni küllü bir dolguyla örtülmüştür. Yapılar taş temellidir. Bu evre geniş odalı dörtgen planlı L yapısı ile mimari açıdan diğer evrelerden belirgin bir şekilde ayrılmakla birlikte dörtgen ile yuvarlak planlı yapılar birlikte kullanılmıştır. Bu evrede beş yuvarlak, bir dörtgen ve açık alanda bir fırın saptanmıştır. Yuvarlak planlı A ve D yapıları geniş

odalı, dörtgen planlı L yapısının hemen batısında ona dayanmıştır. Çapları 1,40 m kadar olan bu yuvarlak yapıların iç dolgularında yanmış odun kalıntıları, hayvan kemiği parçaları ile küllü toprak bulunması sebebiyle depo olarak değerlendirilmiştir.

Vb3 evresinde yuvarlak planlı yapılar tekrar baskın hale gelir. Evrenin açık alan dolgusu kerpiçle karışık kızıl kahverengidir ve üzerinde yer yer küllü bir dolgu uzanır. Bu evrede altı yuvarlak planlı yapı ile açık alanda iki fırın mevcuttur. Taş temelli yapıların çapları 1,70 m ile 4,46 m arasında değişir. M ve Y yapılarının duvarları diğerlerinden farklı olarak yüksektir ve taş temel sıralarının yarısı toprak altındadır. Her iki yapı da konut olarak kullanılmıştır. N ve O yapıları ise işlik olarak kullanılmış, ancak aynı evredeki diğer iki yapının, R ve Z yapıları, çok tahrip olduğundan işlevlerine ilişkin net bir yargıya varılamamıştır. M ve O yapılarının ortasında sert sıvalı toprak tabanlar tespit edilmiş, ayrıca M yapısında bulunan dal izli yanık kerpiç parçaları, üst örgünün çamur sıvalı dal örgü ile kapatılmış olduğunu göstermiştir.

2005-2006 kurtarma kazılarında 11 mezar saptanmıştır. Va evresinde mezar bulunmamıştır. Mezarların ikisi dışında hepsi sığ çukurlara katlanarak yatırılmış değişik yaşta bireylerden oluşur. Mezarlar hediye açısından fakirdir. Sadece iki mezarda tüm kap bulunmuştur. Vb1 evresinde bulunan üç mezar basit çukur mezardır. Birinde ip delikli bir baskı mühür, diğerinde üç adet boyalı kap mezar hediyesi olarak bırakılmıştır. Vb2 evresinde de biri basit çukur, ikisi yapılı üç mezar tespit edilmiştir, hiçbirinde mezar hediyesi yoktur. Vb3 evresine ait beş basit çukur mezardan sadece birinde mezar hediyesi vardır.

3.3.3 Çanak Çömlek[4]

Kerküşti Höyük Halaf Dönemi tabakalarında bulunan çanak çömlek, mal gruplarına göre yedi gruba, biçimlerine göre ise beş ana gruba ayrılmıştır. Mal grupları; standart boyalı mallar, standart yalın mallar, turuncu boyalı mallar, turuncu yalın mallar, koyu yüzlü açkılı mallar, koyu yüzlü açkılı boyalı mallar ve kaba mallardır. Biçimler ise değişik boyutlarda kâseler, çömlekler, tabaklar ve az sayıda kaideli kaplardır.

[4] Bu bölüm Savaş Sarıaltun'un 2008 'Kerküşti Çanak Çömleği' isimli yüksek lisans tezinden derlenmiştir.

Standart boyalı mallar, sayısal olarak mal grubunun yarısını kapsar. Yapım tekniği, hamur özellikleri ve yüzey işlemleri açısından en özenli gruptur. El yapımı ve iyi pişirilmiştir. Hamur rengi genellikle devetüyü, sarımsı devetüyü, pembemsi devetüyü, turuncu ve turuncumsu devetüyüdür ancak; yeşilimsi devetüyünden kirli beyaz renge kadar 16 farklı renk görülür. Kaplarda genellikle öz yoktur, bazen çanak çömlek kesitlerinde kurşuni, gri ve turuncu tonlarında ince bir hat mevcuttur. Bu gruptaki kâse ve tabak gibi açık ağızlı kapların çoğunda, hem iç hem de dış yüz astarlı, çömleklerin ise genellikle dış yüzü astarlıdır. Açkılı parçalar sayıca azdır. Ana katkı malzemesi taşçık ve kireçtir. Katkı ince taneli ve azdır. Bu mal grubu Halaf Dönemi'ne ait tabakaların hepsinde görülmekle birlikte, en çok Va tabakasında bulunmuştur.

Standart yalın mallar, dışarıdan getirilmiş kaplar dışında, standart boyalı mallar gibi özenli yapım tekniğine, hamur özelliklerine ve yüzey işlemlerine sahiptir. Hamur rengi genellikle kahverengi, devetüyü, pembemsi devetüyü, turuncu ve turuncumsu devetüyüdür ancak; yeşilimsi devetüyünden, kirli beyaz renge kadar 13 farklı renk görülür. Genellikle öz yoktur. Kase ve tabak gibi açık ağızlı kapların çoğunun hem iç hem dış yüzü astarlı, çömleklerin dış yüzü astarlıdır. Açkılı parça oranı oldukça azdır. Ana katkı maddesi taşçık ve kireçtir, katkılar genellikle küçük ve azdır. Kaplar el yapımı ve iyi pişirilmiştir. Bu mal grubu Halaf Dönemi tabakalarının hepsinde aynı oranda görülür.

Turuncu boyalı mallar, genellikle turuncumsu, devetüyü, turuncu ve kızıl – kahverengi hamur rengine sahiptir. Genellikle öz yoktur, sadece birkaç parçada öz saptanmıştır. Kase ve çömleklerin çoğunlukla dış yüzü astarlıdır, sadece 3 kase parçasında iç yüzde de astar mevcuttur. Kaplar genellikle açkısızdır. Ana katkı maddesi taşçık, kireç ve çç kırığıdır ancak, az miktarda bitkisel katkıya da rastlanır. Katkılar genellikle orta boyutta ve orta miktardadır. Kaplar el yapımı ve iyi pişirilmiştir. Bu grupta tabak biçimi yoktur. Bu mal grubu Halaf Dönemi Va ve Vb1 evrelerinde bulunmuştur.

Turuncu yalın mal grubunun hamur rengi turuncumsu devetüyü, turuncu ve kızıl – kahverengidir. Az sayıda parçada öz görülmüştür ancak, genellikle öz yoktur. Kase

ve çömleklerin genellikle dış yüzü astarlıdır. Genellikle açkı yoktur. Ana katkı maddesi taşçık, kireç ve çç kırığıdır, az sayıda bitkisel katkı da vardır ancak, bu grupta Turuncu Boyalı Mallara oranla çç kırığı katkısı azalmıştır. Katkı genellikle orta boyutta, orta miktardadır. Kaplar iyi pişirilmiş ve el yapımıdır. Tabak biçimi bu grupta yoktur. Bu mal grubu Halaf Dönemi Va tabakasında bulunmuştur.

Koyu yüzlü açkılı mallar, genellikle kahverengi, koyu kahverengi, turuncu olup 17 ayrı renk görülmektedir. Parçaların yarısından çoğunda siyah, kurşuni, gri ve çok azında turuncu öz vardır. Kapların hepsi çömlektir. Çömlek parçalarının genellikle dış yüzü astarlıdır, çoğunluğu açkılıdır. Ana katkı maddesi taşçıktır. Kaplar el yapımı ve orta-iyi pişirilmiştir. Bu mal grubuna Halaf Dönemi tabakalarının hepsinde rastlanır.

Koyu yüzlü açkılı boyalı mallar, koyu yüzlü açkılı mallar ile aynı özellikleri taşır, sadece boyalı olmaları ile ayrılır. Kazıda 5 parça bulunmuştur. Kaplar el yapımı ve iyi pişirilmiştir. Hamur rengi, Koyu yüzlü açkılı mallarda olduğu gibi kahverengi, koyu kahverengi, kızıl-kahverengidir. Sadece biri siyah özlüdür. Hepsi çömlektir. Parçaların tüm yüzü astarlı ve açkılıdır. Ana katkı maddesi taşçık ve kumdur. Bu grup Halaf Dönemi Va tabakasında bulunmuştur.

Kaba malların ayırıcı özelliği kaba görünüşleridir. Yapım ve katkı nitelikleri açısından mal grupları içindeki en özensiz gruptur. Hamur rengi, devetüyü, kahverengi, koyu kahverengi, açık kahverengi ve turuncumsu devetüyüdür. Parçalar, genellikle siyah ve kurşuni özlüdür. Kaplar el yapımı ve orta – kötü pişirilmiştir. Parçaların tümü çömlek biçiminde, astarsız ve açkısızdır. Ana katkı maddesi bitkidir. Bu gruba Halaf Dönemi tabakalarının hepsinde rastlanmıştır.

Höyükteki Halaf Dönemi kapları boya bezeme açısından oldukça zengindir. Değişik kalınlıkta düz çizgiler (kalın, ince, kesik), dalga çizgi, zig zag bezeme, kafes, dama tahtası, üçgen, baklava, daire, nokta bezemeler, Malta haçı ve bunların kapların değişik çeşitlemesi ile düzenlemeleri görülür. İnsan, boğa başı, geyik, kuş, akrep, balık pulu, ağaç, çiçek, güneş betimsel bezemelerdir. Ayrıca tüm yüzeyi kaplayan ve karmaşık boya bezekler ile çok az sayıda kazı bezek de vardır.

Kap biçimlerine ve tabakalara göre bezemelerin kap yüzeyindeki dağılımı farklılık göstermektedir. Genellikle kâselerin dip kısmı hariç tüm dış yüzeyleri bezelidir. Yalın kâse çok azdır. Kaideli kâselerde kaide kısmı da boyalıdır. Çömleklerde bezeme kabın karnın alt kısmına kadar bütün yüzeyi kaplar. Az sayıda yalın örnek mevcuttur. Tabaklarda bezeme bazen dibe kadar bütün yüzeyi kaplar, bazen karnın altına kadar uzanır, bazen de yalnız ağız kenarındadır.

3.3.4 Buluntular

Obsidyen buluntular genellikle küçük dilgiler ve dilgi üzerine aletler şeklindedir. Çakmaktaşının miktarı obsidyene oranla daha fazladır ve hem yonga hem de dilgi aletler mevcuttur.

Kerküşti Höyük Halaf tabakalarında çok miktarda sürtmetaş alet, özellikle havan elleri ve öğütme taşları bulunmuştur. Sürtmetaş endüstrisi öğütücü ve ezici aletler (öğütme taşı, havan, havaneli ve vurgu taşı), kesiciler/baltalar ile açkı taşları, düzelticiler, sapan taşı, ağırlık taşları, taş kaplar, boncuklardan ve 1 adet topuz başından oluşur (Atalay 2009: 29–43). Kemik alet ve kil nesneler azdır.

Yarım Tepe II'de bulunan heykelciklerin (Merpert ve Munçaev 1993: 145) benzeri iki kırık parça, yine burada bulunan bakır mühür-boncuğun bir benzeri (Merpert ve Munçaev 1993: 142) ve Tell Arpaçhiyah'da bulunan taş bir mühürün (Mellaart 1975) hemen hemen aynısı taş bir mühür pendant, Tell Halaf yerleşiminde bulunan oturan geyik bezekli bir kap parçasının çok benzeri bir kap parçası dolayısıyla, bu dönemdeki geniş bir ilişki ağına dikkati çekmiş ve Kerküşti Höyük'teki Halaf tabakaları bu sistemin içinde ele alınmıştır (Erim 2007: 134).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İŞLENMİŞ VE YENİDEN KULLANILMIŞ ÇANAK ÇÖMLEK PARÇALARI

4.1 Çalışma Yöntemi

Yeniden kullanım kavramı, dönem, bölge ve malzeme ölçeğinde farklı ve özgün süreçler içeren çok boyutlu bir sorun olmakla birlikte çalışmamızın çıkış noktasını; Sumaki Höyük, Kerküşti Höyük ve ek olarak Menekşe Çatağı'nda bulunan yeniden kullanılmış çanak çömlek parçalarının tipolojik ve teknolojik açıdan incelenerek, tekno – tipolojik özelliklerinin belirlenmesi ve elde edilen sonuçların işlevsel, bağlamsal ve sosyo – ekonomik açıdan yorumlanmasıdır. Öncelikli hedef, genellikle yeterince ilgi gösterilmeyen bir buluntu grubunu anlamaya çalışarak, konuyla ilgili bir tartışma başlatmak ve farkındalık yaratmaktır.

Tez kapsamında ele alınan malzeme aynı bölgede birbirini takip eden iki döneme tarihlenen iki yerleşim ile gerek zaman gerekse mekân bağlamında bu iki yerleşimden tümüyle bağımsız bir yerleşimden gelmektedir. Bu yerleşimlerin çanak çömlekleri farklı uzmanlar tarafından çalışılmakta ve yayına hazırlanmaktadır. Bu nedenle işlenmiş çanak çömlek parçalarının ait oldukları kapların mal, fırınlanma ve biçim özellikleri üzerinden bir değerlendirme yapılmamış bunun yerine, çanak çalışmaları referans alınarak mevcut malzemeye uyarlanmıştır. Malzeme çalışmamızın temel yöntemini biçimsel ayrım /tipoloji oluşturmaktadır.

Analizlere biçim çeşitlemesi ve sayının en fazla olduğu Kerküşti Höyük malzemesi esas alınarak başlanmış, temel ayrımlar burada yapılarak diğer yerleşimlere uyarlanmıştır. Kerküşti'de bulunan malzeme farklı fakat ardışık tabakalardan gelen ve ağırlıklı olarak Halaf Kültürüne tarihlenen çanak çömlek parçalarından oluşmaktadır. Parçalar, kazıdaki malzeme toplama yönteminin esasına göre farklı ve özelleşmiş birimlerden gelmektedir[5]. Aynı birimde ya da farklı birimlerden gelen malzemenin içinde mal özellikleri ve grupları bakımından çeşitlilikle karşılaşılmıştır.

[5] Diğer iki yerleşimde de benzeri bir belgeleme ve malzeme toplama sistemi uygulanmaktadır.

Bu nedenle tabakalara göre farklılaşan unsurlardan bahsetmek ele aldığımız parçalar bakımından güçtür. Mal, hamur ve fırınlama özellikleri bakımından çanak çömlek analizlerinin referanslarıyla tanımlanan malzeme önce; delikli çanaklar, yuvarlatılmış çanaklar ve yongalanmış çanaklar olmak üzere üç ana gruptan oluşmaktadır. Bu gruplar da kendi içinde tam delinmiş, yarı delinmiş; tam yuvarlatılmış, yuvarlatılmış söbe, yarı yuvarlatılmış; tek yüzeyden yongalanmış, iki yüzeyden yongalanmış, bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış, yongalanmış bir kenarı düzleştirilmiş çanak parçaları olarak alt gruplara ayrılmıştır. Biçim gurupları örnek çeşitlemesinin yoğun olduğu Kerküşti Höyük'ün ardından Sumaki ve Menekşe Çatağı yerleşimlerine de uyarlanmıştır. Her iki yerleşmede de söz konusu ayrıma ek yapılmasına neden olacak yeni bir biçim ile karşılaşılmamış, aksine biçim çeşitlemesinin Kerküşti gruplarının yalnızca belli bir bölümünü kapsadığı görülmüştür.

Biçimsel ayrımdan sonra farklı kazılardan gelen malzemenin tümü sırasıyla çalışılmıştır. Çanak çömlek çalışmaları referans alınarak mal grupları oluşturulmuş daha sonra da parçalar tek tek ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu incelemede parçanın boyutu ya da çapı, cidar kalınlığı, ağırlığı, mal ve yüzey işlemleri bakımından özellikleri, kabın hangi bölümüne ait oldukları, parçayı şekillendirme sırasında uygulanan işlemler ve kullanımı gösteren izler bakımından tanımlanmaya çalışılmıştır. Tanımlamalar sırasında parçaların çizimleri yapılmış ve fotoğrafları çekilmiştir.

Malzeme çalışmasının ardından gerek yeniden kullanılan çanak çömlek parçalarının yapım tekniklerini gerekse nasıl kullanılmış olabileceklerini anlamaya yönelik ufak çaplı bazı deneysel çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

4.2 Biçimsel Özellikleri ve Tanımlamalar

İncelenen yerleşmelerde biçimsel açıdan delinerek kullanılmış, sürtülerek yuvarlatılmış ve yongalanarak şekillendirilmiş çanaklar olmak üzere üç ana grup belirlenmiştir. Ayrıntılı incelemelere göre ise aşağıda belirtilen alt gruplara ayrılmıştır;

A. Delikli Çanak Parçaları

A1. Tam Delinmiş Çanak Parçaları

Genellikle parçanın yaklaşık orta kısmına bir ya da karşılıklı iki yüzeyden delik açılmış parçalardır. Kenarlar genellikle özensiz, parçanın kırık yüzeyleri düzeltilmeden bırakılmıştır. Bazı durumlarda yongalayarak ya da sürtülerek düzeltilmiş örneklere de rastlanmaktadır.

A2. Yarı Delinmiş/Bitirilmemiş Çanak Parçaları

Bir ya da karşılıklı iki yüzden delinmeye başlanmış ancak ya işlemden vazgeçildiği ya delikler birbirine denk gelmediği ya da parça kırıldığı için yarıda bırakılmış parçalardır. Bu örnekler tam delinmiş çanak parçalarının yapım aşamasını temsil etmektedir ve A1 grubuyla benzer özelliklere sahiptir.

B. Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

B1. Tam Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

Yongalanarak yuvarlak/yuvarlağa yakın veya oval/ovale yakın forma getirilmiş, kenarları sürtülerek düzeltilmiş parçalardır. Sürtme işlemi daha özenli olanlar ve daha kabaca yapılmış örnekler vardır. Olasılıkla bazı parçalarda sürtme işlemi üretimin bir parçasıyken, bazılarında kullanım sonucudur.

B2. Yuvarlatılmış Söbe Çanak Parçaları

Kerküşti Höyük'te bulunan söbe biçimli iki parça ile temsil edilmektedir, tüm kenarlarının iyice sürtülerek, özenle yuvarlatılmasıyla üretilmiştir. Kenarlarında olasılıkla yumuşak bir malzemeye sürtülmeden kaynaklanan parlaklık mevcuttur.

B3. Yarı Yuvarlatılmış/ Bitirilmemiş Çanak Parçaları

Tamamı iç ve dış yüzeylerden veya dikine yongalanarak oval /ovale yakın ya da yuvarlak / yuvarlağa yakın biçimde şekillendirilmiştir. Kenarları sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, ancak bitirilmemiştir.

C. Yongalanmış Çanak Parçaları

Bu gruba dahil edilen parçaların şekillendirilmeleri ve üzerlerindeki izler, taş aletlere benzer nitelikte yongalama işlemini göstermektedir. Bu nedenle yongalanmış çanak parçaları olarak tanımlanmışlardır.

C1. Tek Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları

Tek bir yüzeyden yongalanarak yuvarlak/yuvarlağa yakın ya da oval/ ovale yakın forma getirilmiş parçalardır. Bazılarında belli belirsiz sürtme işlemi mevcuttur, ancak bunun kullanım nedeniyle oluşma ihtimali vardır.

C2. İki Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları

Tamamı her iki yüzeyden yongalanarak oval/ovale yakın veya yuvarlak/ yuvarlağa yakın formda şekillendirilmiş parçalardır. Sürterek yapılan net düzeltilere rastlanmaz ancak, bazı parçalarda belli belirsiz sürtme işlemi görülmüştür, kullanım sonucu olması muhtemeldir.

C3. Bir ya da İki Yüzeyden Tek Kenarı Yongalanmış Çanak Parçaları

Tek bir kenarı bir ya da iki yüzeyden yongalanarak kısmen inceltilip, keskinleştirilmiş parçalardır. Diğer kenarlar genellikle işlenmeden bırakılmıştır.

C4. Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş Çanak Parçaları

Yongalanarak yuvarlak / yuvarlağa yakın veya oval / ovale yakın biçimde şekillendirilmiş, bir kenarları dik ve küt bırakılmış ve sürtülerek düzeltilmiş parçalardır. Özellikle bu dik ve küt kenarın karşısındaki kenar bazen tek yüzeyden, bazen her iki yüzeyden özenle yongalanarak inceltilmiş ve keskinleştirilmiştir.

4.2.1 Sumaki Höyük

Sumaki Höyük yerleşimine ait toplam 148 adet yeniden kullanılmış çanak parçası incelenmiştir. Çalışılan parçalar A1, A2, B3, C1 ve C2 gruplarına aittir. Diğer tipler Sumaki Höyük yerleşiminde bulunmamaktadır.

4.2.1.1 Delikli Çanak Parçaları

Delikli çanak grubu, tam olarak delinmiş ya da delinmeye başlanıp bitirilmemiş kırık çanak çömlek parçalarından oluşmaktadır. Delikli çanak grubuna dahil edilen toplam 35 parça incelenmiştir.

4.2.1.1.1 Tam Delinmiş Çanak Parçaları

Resim 1: Sumaki Höyük tam delinmiş çanak parçaları

Sumaki Höyük'te, tez kapsamında A1 olarak adlandırılan 25 adet tam delinmiş çanak parçası bulunmuştur. Buluntulardan altı tanesi kırmızı astarlı mal, 19 tanesi bitkisel katkılı mal grubuna ait çanak çömlek parçalarından üretilmiştir. Parçaların çapları 8,2 ile 3,8 cm arasında, köşeli olanların uzunlukları 11,1 ile 3 cm, genişlikleri ise 9,1 ile 2,8 cm arasında değişmektedir. Cidar kalınlıkları 1.7 ile 0.7 cm, ağırlıkları 128 ile 7 gram arasındadır. Parçalardan 22'si gövde, ikisi ağız, biri dip kısmındandır. 18 parça her iki yüzeyden, yedi parça ise tek bir yüzeyden çalışılarak delinmiştir. 14 parçanın delik yeri düzeltilmemiştir, her iki yüzeyden çalışılan parçalarda iki noktanın birleşim yerleri bir eşik oluşturması nedeniyle belirgindir. 11 parçanın delik yeri ise düzeltilmiş ya da kullanım nedeniyle düzgünleşmiştir. Bu parçalarda iki noktanın birleşimini gösteren eşik bulunmamaktadır. Bu da yine bilinçli düzelti veya eşiğin yok olmasına neden olan bir kullanımı işaret etmektedir.

Parçaların kenar kısımları doğal halleriyle, kırılmış oldukları gibi bırakılmış, ancak kimi zaman tek bir yüzeyden kimi zamanda her iki yüzeyden kabaca yongalanarak hafifçe şekillendirilmiş parçalara da rastlanmıştır. Sadece bir parçanın kenarları hafifçe sürtülerek düzeltilmiş, fakat yuvarlatılmadan dörtgene yakın formda bırakılmıştır. Kabaca yongalanarak ovalleştirilmiş parçalar olsa da parçaların hiçbiri tamamen yuvarlatılmamıştır.

Şekil ve boyuttan çok, delikleri bakımından ortak özelliklere sahip olan bu parçalar olasılıkla ağırlık, ağırşak veya delme, ateş yakma gibi çeşitli düzenekler için ara parça olarak kullanılmıştır.

4.2.1.1.2 Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş Çanak Parçaları

Resim 2: Sumaki Höyük yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları

Yerleşimde delinmeye başlanmış ancak bitirilmemiş, A2 olarak adlandırılan 10 parça bulunmuştur. Üç buluntu kırmızı astarlı mal ve yedi parça bitkisel katkılı mal grubuna ait çanak parçalarından üretilmiştir. Mevcut parçaların çapları 6,5 ile 3,9 cm ve köşeli parçaların uzunlukları 10,1 ile 4,7 cm, genişlikleri ise 7,9 ile 3,9 arasında değişmektedir. Cidar kalınlıkları 1,6 ile 0,8 cm, ağırlıkları 134 ile 13 gram arasındadır. Parçaların tamamı gövde parçasıdır. Yedi parçanın her iki yüzeyinden, üç parçanın tek bir yüzeyinden delik açılmaya başlanmış, altı parçada delik açma işlemi başarılı gittiği halde tamamlanmadan bırakılmıştır. Ancak üç parça delinmeye başladığı yerden kırıldığı, bir parçanın ise iç ve dış yüzeylerden delinmeye başlanan

noktalar birbirlerine denk getirilemediği için delme işlemi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Parçalar kısmen doğal formlarında bırakılmış veya kabaca yongalanmıştır. Dört parça kabaca yongalanarak oval/yuvarlağa yakın forma getirilmiştir. Çok hafifçe sürtülerek düzeltilen bir tanesi (F.239) haricinde parçalarda sürtme izi yoktur.

Tam delinmiş çanak parçalarının yapım aşamasını temsil etmektedir ve olasılıkla aynı işlevsel özelliklere sahiptir.

4.2.1.2 Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

Yuvarlatılmış çanak parçaları, kenarlarında sürtme işleminin izleri görülen parçalardan oluşmaktadır. Bu grup tam yuvarlatılmış parçalar ve işlem sürecini göstermesi açısından bitirilmemiş parçalar ile yuvarlatılmış söbe biçimli çanak parçaları olmak üzere üç alt gruba ayrılmıştır. Ancak, Sumaki Höyük malzemesinde tamamen bitmiş iyi derecede sürtülerek düzeltilmiş parçalar ile yuvarlatılmış söbe biçimli parçalar bulunmamaktadır.

4.2.1.2.1 Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

Resim 3: Sumaki Höyük yarı bitmiş yuvarlatılmış çanak parçaları

Sumaki Höyük'te, B3 olarak adlandırılan tipte 59 parça bulunmuştur. Buluntulardan 49'u bitkisel katkılı, sekizi kırmızı astarlı ve ikisi erken mineral katkılı mallar grubuna ait çanak parçalarından yapılmıştır. Çapları 6,7 ile 2,3 cm ve köşelilerde ise uzunlukları 6,8 ile 3,2 cm, genişlikleri 5,9 ile 2,3 cm arasında değişmektedir. Cidar kalınlıkları 1,7 ile 0,9 cm, ağırlıkları 49 ile 4 gram arasındadır. Parçaların 58'i gövde, biri bir çanağın dip kısmından yapılmıştır.

Bu gruba dahil olan parçaların tamamı iç ve dış yüzeylerden veya dikine yongalanarak oval /ovale yakın ya da yuvarlak / yuvarlağa yakın biçimde şekillendirilmiştir. Kenarları sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, ancak bitirilmemiştir. İyi derecede sürtülerek düzeltilmiş bir örnek yoktur. Parçalarda net olarak kullanımı gösteren izler de bulunmamaktadır. Kenarlardaki sürtme işlemi parçaları düzeltmek amacıyla yapılmış gibi görünmektedir, ancak yerleşimde kenarları tamamen düzeltilmiş bir örnek olmaması belki de sürtme işleminin kullanımdan kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir. Ancak, Sumaki Höyük'te bulunan bu parçalar Kerküşti Höyük'te bulunan ve perdah aracı olarak kullanılmış olabilecek parçalar gibi köşeli bırakılmamıştır.

4.2.1.3 Yongalanmış Çanak Parçaları

Sumaki Höyük'te kenarları tek yüzeyden ya da her iki yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş C grubuna giren parçalar da bulunmaktadır. Bu gruba dahil olan örneklerde sürterek yapılan düzeltmelere yoktur veya belli belirsiz biçimde vardır. Kerküşti Höyük'te bulunan bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış parçalar ile yongalanmış, bir kenarı düzleştirilmiş parçalar Sumaki Höyük'te bulunmamaktadır.

4.2.1.3.1 Tek Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları

Resim 4: Sumaki Höyük tek yüzeyden yongalanmış çanak parçaları

Yerleşmede, C1 olarak adlandırılan tek yüzeyden yongalanmış 12 parça tespit edilmiştir. Buluntulardan 9'u bitkisel katkılı, biri kırmızı astarlı ve ikisi erken mineral katkılı mallar grubuna ait çanak parçalarından üretilmiştir, tümü gövde parçasıdır. Çapları 8,5 ile 3 cm ve köşeli parçaların uzunlukları 7,8 ile 4,8 cm, genişlikleri 6,3 ile 3,5 cm arasında değişmektedir. Cidar kalınlıkları 1,5 ile 0,8 cm, ağırlıkları 64 gram ile 10 gram arasındadır.

Parçalardan bir kenarı dik ve küt bırakılan, bu kenarının karşısı iç yüzeyden yongalanarak inceltilen ve kısmen keskinleştirilen, kazıyıcı olarak işlev görmüş olabilecek biri hariç (F.893), tümü iç yüzeyden yongalanarak yuvarlak / yuvarlağa yakın ya da oval / ovale yakın forma getirilmiştir. Bazılarında belli belirsiz sürtme işlemi mevcuttur, ancak bunun kullanım nedeniyle oluşma ihtimali vardır. Bu parçalar, kazıyıcı olarak kullanılmış olmaları veya yarı bitmiş yuvarlatılmış çanakların sürtülmeye başlanmadan önceki aşaması olma olasılığı bulunmaktadır.

4.2.1.3.2 İki Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları

Resim 5: Sumaki Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçaları

Yerleşmede, C2 olarak adlandırılan iki yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş 42 parça belirlenmiştir. Buluntuların 31'i bitkisel katkılı, beşi kırmızı astarlı ve altısı erken mineral katkılı mal grubuna ait çanak parçalarından üretilmiştir. Çapları 11,2 ile 3,5 cm, köşeli olanların uzunlukları 8 ile 5,2 cm, genişlikleri 6,7 ile 2,9 cm arasında değişmektedir. Cidar kalınlıkları 1,8 ile 0,8 cm, ağırlıkları 69 ile 6 gram arasındadır. 234 gram ağırlığında tek bir parça bulunmaktadır. Parçaların 41'i gövde, biri dip kısmındandır.

Bu gruba dahil edilen parçaların tamamı her iki yüzeyden yongalanarak oval / ovale yakın veya yuvarlak / yuvarlağa yakın formda şekillendirilmiştir. Sürterek yapılan net düzeltilere rastlanmaz ancak, bazı parçalarda belli belirsiz sürtme işlemi görülmüştür. Kapak olarak kullanılmış olabilecek 11,2 cm çapında büyükçe bir parça dışında diğerleri yarı bitmiş yuvarlatılmış çanak parçalarıyla benzer görünmektedir.

Bu parçalar, Kerküşti Höyük'teki iki yüzeyden yongalanmış parçalarla biçimsel açıdan oldukları gibi işlevsel açıdan da farklı gözükmektedir.

Sumaki Höyük yerleşiminde bulunan yeniden kullanılmış çanak parçaları alt tiplere bölünmüş olsa da Kerküşti Höyük'te olduğu gibi tipolojik ve işlevsel çeşitliliğe sahip değildir. Ağırlık olarak kullanılmış ya da kullanılması amaçlanmış parçalar dışında tam bitirilmemiş, yuvarlatılmaya başlanmış veya olasılıkla sürtülerek kullanılmış parçalar da mevcuttur. Bu parçaların sürterek kullanma sırasında yuvarlanmış olma ihtimalleri de vardır. Dolayısıyla işlevleri konusunda net bir yorumda bulunmak güçtür. Yongalanmış parçalar da olasılıkla bu grubun yapım aşamasını temsil etmektedir. Kenarların çok keskin bırakılmamış olması bunların kazıyıcı ya da kesici gibi bir işlevleri olmadığı düşündürmektedir.

4.2.2 Kerküşti Höyük

Tez kapsamında, Kerküşti Höyük yerleşimine ait 366 adet yeniden kullanılmış çanak parçası incelenmiştir.

4.2.2.1 Delikli Çanak Parçaları

Kerküşti Höyük'te A grubuna ait 35 parça saptanmıştır. Tam delinmiş ve yarı delinmiş / bitirilmemiş parçalar olmak üzere iki grupta incelenmiştir.

4.2.2.1.1 Tam Delinmiş Çanak Parçaları

Resim 6: Kerküşti Höyük tam delinmiş çanak parçaları

Kerküşti Höyük'te A1 grubuna dahil 25 parça tespit edilmiştir. Beş parça kaba mal, 15 parça standart yalın mal, beş parça standart boyalı mal grubuna ait gövde parçalarından yapılmıştır. Çapları 9,8 ile 2,5 cm, köşeli olanların uzunlukları 11 ile 5,4 cm ve genişlikleri 9,4 ile 3,3 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 61 gram ile 1 gram arasındadır, ayrıca 236 gram ağırlığında olan bir parça mevcuttur. Tam delinmiş çanak grubu, biçimsel ve olasılıkla işlevsel özelliklerine göre, ince ve daha kalın/kaba olmak üzere iki gruba ayrılmıştır;

Birinci grup dört parçayla temsil edilmektedir. İki parça (F.004, F.028) standart yalın mal, İki parça (F.120, F.122) standart boyalı mal grubuna aittir. Hepsi iyi pişmiş, ince cidarlı kapların gövdelerinden yapılmıştır. Cidar kalınlıkları 0,5 ile 0,7 cm'dir. Çapları 2,5, 3,3 ve 2,7'dir. Parçalardan biri (F.122) 1 gram, biri (F.120) 4 gram, diğer ikisi 3 gram ağırlığındadır. Üç parça da yongalanarak yuvarlak / oval biçimde şekillendirilmiş ve kenarları sürtülerek düzeltilmiştir. Birinin (F.028) hem kenarları hem de delik kısmı oldukça pürüzsüz düzeltilmiştir. Diğer üç parça tam bitirilmemiş gibidir. Dört parçanın da, diğer delikli çanaklara göre, yapım aşamasında ince cidarlı

çanak çömlek kırıkları seçilerek oldukça özenli işlendiği dikkati çekmektedir. Parçaların üzerinde kullanımlarına dair herhangi bir iz yoktur. Bu veriler; parçaların takı veya süs eşyası ya da sembolik değerlere sahip kişisel eşyalar olabileceklerine işaret etmektedir.

İkinci grup 21 parçadan oluşur. Bunlardan üç tanesi suda kaldığı net anlaşılan, kenarları aşınarak yuvarlanmış parçadır. Parçaların hepsi (F.041, F.046, F.047) orta derecede pişmiş kaba mal grubuna ait çanak çömleklerin gövde parçasından üretilmiştir. Cidar kalınlıkları 2,2 cm (F.047) ve 1.4 cm'dir (F. 046, F.041). Çapları 8,1 ve 4,8 arasındadır. Ağırlıkları 62 gr (F.047), 18 gr (F.046) ve 37 gr (F.041)'dir. Her üç parçanın da kenarları kabaca yongalanarak ovalleştirilmiştir. Su aşındırması nedeniyle kullanım izlerine dair veri yoktur.

Diğer 18 parçanın suyla ilişkisi net anlaşılamamıştır, ancak bu parçalar da olasılıkla tezgâh ya da ağ ağırlığı olarak kullanılmıştır. Parçalardan ikisi kaba mal, dördü standart boyalı mal, 12 tanesi standart yalın mal grubuna ait gövde parçalarından üretilmiştir. Pişme dereceleri orta ve iyi arasındadır. Parçaların cidar kalınlıkları 1,6 ile 1,2 cm arasında değişmektedir. Çapları 9,8 ile 5,1 cm, köşeli olanların uzunlukları 11 ile 5,4 cm, genişlikleri 9,4 ile 3,3 arasında değişmektedir. Ağırlıkları ise 61 ile 18 gr arasındadır, sadece biri 236 gr ağırlığındadır. Bu parçalardan 9 tanesi (F.037, F.038, F.039, F.042, F.048, F.113, F.266, F.018 ve F.001) kabaca yongalanarak yuvarlak ya da oval biçimde şekillendirilmiş, bazıları hafifçe sürtülerek düzeltilmiştir, ancak sürtme işlemi kişisel eşya olarak kullanılmış olabilecek parçalardaki kadar özenli ve belirgin değildir. İki parçanın (F.039 ve F.113) delik kısmı iyi düzeltilmiştir, çift yönlü delme sonucu, iki noktanın birleşimiyle oluşan eşik bu parçalarda görülmez. Oval biçimlendirilmiş bu parçalar, ağaç dalı benzeri bir ahşaba takılarak ağırlık merkezi oluşturmak amacıyla kullanılmış olabilir, deliğin iyi düzeltilmiş veya aşınmış olması ağ ağırlığı benzeri kullanımın dışında bir işlev taşıdıklarını düşündürmektedir. Diğer oval/yuvarlak parçaların deliklerinde birleşme eşiği vardır. 9 parça (F.040, F.043, F. 257, F. 168, F. 259, F. 151, F. 002, F. 004 ve F.104) ise kabaca kısmen yongalanarak düzeltilmiş, üçgen/üçgene yakın veya dörtgen/dörtgene yakın formlarda bırakılmıştır. Hepsinin deliklerinde birleşme eşiği mevcuttur.

4.2.2.1.2 Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş Çanak Parçaları

Resim 7: Kerküşti Höyük yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları

Yerleşimde A2 grubuna dahil 11 parça tespit edilmiştir. Buluntulardan biri kaba mal, beşi standart yalın mal, beşi standart boyalı mal grubuna ait çanak çömlek parçasından yapılmıştır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 2 ile 0,5 cm arasındadır. Çapları 10,2 ile 4,4 cm, köşeli olanların uzunlukları 12 ile 4,7 cm, genişlikleri ise 6,9 ile 3,5 cm arasında değişmektedir, ağırlıkları ise 59 ile 14 gram arasındadır. Diğer 2 parçadan ilki 122 gr (F.273) ikincisi ise 189 gr (F.055) ağırlığındadır.

Yarı delinmiş / bitirilmemiş çanak parçalarından oluşan bu grup biçimsel özellikleri ve işlevleri bakımından üç alt gruba ayrılabilir. İlki (F.049) standart mal grubuna ait iyi pişmiş bir çanak çömlek parçasının gövdesinden üretilmiştir. 0.5 cm kalınlığında, 4,6 cm çapında ve 14 gram ağırlığındadır. Kenarları yongalanarak yuvarlak form verilmiş ve sürtülerek oldukça iyi düzeltilmiş ve özenli işlenmiş bir parçadır. Parça, kenara yakın bir yerden çift taraflı çalışılarak delinmeye başlanmış, ancak

bitirilmemiştir. Üzerinde herhangi bir izin bulunmayışı ve özenli işçiliği nedeniyle kişisel kullanım eşyası olduğu düşünülmektedir.

İkinci tip, oldukça ilginç 3 parçadan oluşmaktadır. Parçalardan biri (F.009) standart yalın mal grubuna ait bir gövde parçasından üretilmiştir. İyi pişmiştir. Cidar kalınlığı 0,9 cm, çapı 6,7 cm ve ağırlığı 53 gramdır. Parça dikine yongalanarak yuvarlatılmış, hafifçe sürtülerek düzeltilmiştir. Ancak bir kenarı dış yüzeyden yongalanarak uca doğru inceltilmiş ve kısmen keskinleştirilmiştir. İç yüzeyden ortaya yakın bir yerden delik açılmaya başlanmış, ancak bitirilmemiştir. İkinci parça (F.273) standart boyalı mal grubuna ait oldukça iyi pişmiş yuvarlak karınlı bir çömleğin gövdesinden üretilmiştir. Cidar kalınlığı 1,4 cm, uzunluğu 12 cm, genişliği 6,9 cm ve ağırlığı 122 gramdır. Dörtgene yakın biçimli parçanın iki kısa ve iki uzun kenarı vardır. Kısa kenarlardan biri dik ve küt bırakılmış, hafifçe sürtülerek düzeltilmiştir, uzun kenarlardan biri de aynı şekilde dik ve küt bırakılmıştır. Kısa kenarın karşısındaki ikinci kısa kenar ise yongalanarak ovalleştirilmiş, özellikle iç yüzeyden uca doğru yongalanarak inceltilmiş ve içten dışa doğru sürtülerek düzeltilmiştir. İkinci uzun kenar da iç yüzeyden dışa doğru yongalanarak inceltilmiştir. Bu işlemlerle kısa kenarlardan biri ve ona bağlı uzun kenarlardan birinin kısmen keskinleşmesi sağlanmıştır. Parçanın ortasında her iki yüzeyden delik açılmaya başlanmış, ancak seçilen noktada taşa denk gelinmiş, bunun üzerine dış yüzeyde iki farklı noktadan daha delinmeye başlanmış fakat her iki işlem de yarım bırakılmıştır. Buna rağmen ikinci ve üçüncü denemeler parçadan kolayca vazgeçilmediğini göstermesi açısından önemlidir. Delme işleminin amacı bilinmemektedir. Ele oldukça rahat oturan parçanın ovalleştirilmiş ve keskinleştirilmiş kısmında herhangi bir kullanım izi görülmemekle birlikte milimetrik dalgalanma şeklinde aşınma vardır. Üçüncü parça ise (F.404) iyi pişmiş standart boyalı mal grubuna ait bir gövde parçasından yapılmıştır. Cidar kalınlığı 0,7, uzunluğu 4,7 ve genişliği 3,9 cm'dir. 19 gram ağırlığındadır. Dörtgene yakın formdaki parçanın bir kısa kenarı düz ve küt bırakılmış, hafifçe sürtülerek düzeltilmiştir. Diğer kısa kenar hafifçe ovalleştirilmiş, iç yüzeyden yongalanarak kısmen inceltilip keskinleştirilmiştir; bu kısımda minik kırılmalar mevcuttur. İki uzun kenar da iç yüzeyden yongalanarak kısmen inceltilmiştir. Ortasına iki yüzeyden açılmaya başlanan delik bitirilmemiştir. Bu

parçaların delinmeye karar verilmeden önce kazıyıcı benzeri bir işlevleri olduğunu düşünmek mümkündür. Bu veri, çanak parçalarının yeniden kullanım aşamasına bir kaç defa döndüğünü göstermesi açısından önemlidir.

Üçüncü tip, yedi parçadan oluşur. Bunların biri kaba mal, ikisi standart boyalı mal, dördü standart yalın mal grubuna ait parçalardan üretilmiştir. Cidar kalınlıkları 1,9 ile 1,2 cm, çapları 10,2 ile 4,4 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 59 ve 14 gram arasındadır, sadece bir parça 189 gramdır. Parçaların hepsi kabaca yongalanarak yuvarlak ya da oval biçimde şekillendirilmiştir. Hepsinde ortaya veya ortaya yakın açılmaya başlanan delikleri tamamlanmamıştır. Olasılıkla, A1 grubundaki ağırlık olarak değerlendirilen buluntuların yapım aşamasını temsil etmektedirler.

4.2.2.2 Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

Yerleşimde B grubuna dahil edilen 102 parça bulunmaktadır. Kenarları çeşitli derecelerde sürtülerek düzeltilmiş olan parçalar bu gruba dahil edilmiştir. Tam yuvarlatılmış, söbe biçimli yuvarlatılmış ve yarı yuvarlatılmış çanak parçaları olarak üç gruba ayrılarak incelenmiştir.

4.2.2.2.1 Tam Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

Resim 8: Kerküşti Höyük tam yuvarlatılmış çanak parçaları

Yerleşimde B1 grubuna olan 20 parça vardır. Bu parçalardan biri KYAM (Koyu yüzlü açkılı mal), sekizi standart boyalı mal, 10 tanesi standart yalın mal grubuna ait iyi ve orta düzeyde pişmiş çanak kırıklarından yapılmıştır. Cidar kalınlıkları 1,5 ile 0,5 cm, çapları 7,8 ile 3,3 cm, köşeli olanların uzunlukları 5,4 ile 4,9 cm, genişlikleri 3,8 ile 2,2 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 45 ile 6 gram arasındadır. Sadece bir parça 109 gram ağırlığındadır (F.170).

Tam yuvarlatılmış çanak parçalarının biçimsel ve işlevlerine yönelik değerlendirmelerde üç alt tip belirlenmiştir. Birinci grupta, parçaların tamamı yongalanarak yuvarlak ya da oval forma getirilmiş, tüm kenarları farklı derecelerde sürtülerek düzeltilmiş 8 parçadan oluşur. Üç parçanın kenarları iyi derecede sürtülerek düzeltilmiştir (F.215, F.063, F.191). Biri standart boyalı mal ve iyi pişmiş gövde parçasından (F.063), diğer ikisi standart yalın mal ve orta pişmiş bir gövde parçasından (F.191) ve bir dip parçasından (F.215) üretilmiştir. Cidar kalınlıkları 0,5, 0,9 ve 1,3 cm'dir. Boyutları 3,4, 4,2 ve 4,9'dur. İkisinin ağırlığı 6, diğeri 13 gramdır. Beş parça iyi ve orta düzeyde pişmiş standart yalın mal grubuna aittir. Cidar kalınlıkları 1,9 ile 0,8 cm, boyutları 6,6 ile 3,4 cm ve ağırlıkları 45 gram ile 6 gram arasında değişir. Parçaların hepsine yongalanarak yuvarlak/oval form verilmiştir. Bu beş parça, söz edilen ilk üç parça kadar iyi derecede sürtülerek düzeltilmemekle birlikte, tüm kenarları boyunca sürtülerek düzeltilmiştir. Özenli işlenmesi ve kullanım izleri olmaması nedeniyle bu parçaların kişisel eşya olmaları önerilebilir. Ancak belirli bir amaç için özenli bir şekilde işlenmiş olmaları da mümkündür.

İkinci tip dokuz parçadan oluşmaktadır. Biri KYAM, dördü standart yalın mal, dördü standart boyalı mal grubuna ait gövde parçalarından üretilmiştir. Pişme dereceleri orta ve iyi düzeydedir. Cidar kalınlıkları 1,5 ile 0,5 cm, boyutları 7,8 ile 2,7 cm, ağırlıkları 63 ile 6 gram arasında değişmektedir. 109 gram ağırlığında tek bir parça bulunmaktadır. Parçaların tamamı yongalanarak oval ya da yuvarlak forma getirilmiştir ancak hafif köşelidirler. Bu köşeler, parçaların elde döndürülerek kullanıldığına işaret etmektedir. Bütün kenarlarda çapraz ya da dikey sürtme izleri vardır ve olasılıkla perdah aracı olarak kullanılmışlardır.

Üçüncü tip üç parçadan oluşmaktadır. Hepsi iyi pişmiş standart boyalı mala ait gövde parçasıdır. Cidar kalınlıkları 1,0, 0,8 ve 0,6 cm'dir. Boyutları 5,4, 4,9 ve 4,4 cm arasındadır. İki tanesi 15 gram ve biri 8 gram ağırlığındadır. Parçaların bir kenarları kavisli kırılmıştır, ayrıca yongalama yapılmamış kenarları sadece sürtülerek hafifçe düzeltilmiştir. Yarım/kırık oldukları ve mevcut kısımlarında herhangi bir kullanım izi görülmediği için işlevleri belirsizdir.

4.2.2.2.2 Yuvarlatılmış Söbe Çanak Parçaları

Resim 9: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış söbe çanak parçaları

B2 grubuna dahil olan iki parça belirlenmiştir. Parçalardan biri standart boyalı mal, diğeri standart yalın maldır. Pişme dereceleri iyidir. Cidar kalınlıkları 1 cm'dir. İkisi de 11 cm uzunluğunda, 5,4 ve 5,2 cm genişliğindedir. Ağırlıkları 71 ve 74 gramdır. Bu iki parça biçimsel ve muhtemelen işlevsel olarak tam yuvarlatılmış ya da yuvarlatılmaya başlanmış ancak bitirilmemiş buluntulardan oldukça farklı olmaları nedeniyle ayrı değerlendirilmiştir. Her iki parça da yuvarlak gövdeli çömleklerin tam boyun dönüşünün altından kırılmış geniş birer parçanın, tüm kenarlarının iyice sürtülerek, özenle yuvarlatılmasıyla üretilmiştir. Söbe biçimli parçaların kenarlarında olasılıkla yumuşak bir malzemeye sürtülmeden kaynaklanan parlaklık mevcuttur.

4.2.2.2.3 Yarı Yuvarlatılmış/Bitirilmemiş Çanak Parçaları

B3 grubunda 81 parça incelenmiştir. Üçü kaba mal, beşi KYAM, 34 tanesi standart yalın mal, 39 tanesi standart boyalı mal grubuna ait parçalardan yapılmıştır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 2,9 ile 0,5 cm, çapları 10,5 ile 3,1

cm, köşeli olanların uzunlukları 8.2 ile 4 cm ve genişlikleri 7 ile 3.4 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 81 gram ile 6 gram arasındadır, sadece bir parça (F.264) 252 gram ağırlığındadır. Yarı yuvarlatılmış/ bitirilmemiş çanak parçalarının kenarlarında az ya da çok sürtülerek yapılan düzelti ya da sürtme izleri vardır. Tam yuvarlatılmış çanak parçalarından farkları sürtme izlerinin ya da düzeltilerin tüm kenarlar boyunca değil, kenarların bir kısmına uygulanmış olmasıdır.

Yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları biçimsel özelliklerine ve işlevlerine yönelik değerlendirmeye göre üç alt tipe ayrılmıştır. Birinci tip, sekiz parçadan oluşur; ikisi KYAM, üçü standart yalın mal, üçü standart boyalı mal grubuna ait gövdelerden üretilmiştir. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 1,7 ile 0,7 cm, boyutları 9,3 ile 4,1cm, ağırlıkları 49 ve 11 gram arasında değişir. Parçaların hepsi özenle yuvarlanarak; oval ya da yuvarlak olarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzeltilmeye başlanmış ancak bitirilmemiştir. Ancak bir parça (F.099) içe verev olarak çok iyi sürtülerek düzeltilmiştir, fakat parça yarım olduğu için işlemin tüm kenarlarda devam edip etmediği belirsizdir. Özenli işlenmeleri ve sürtme işleminin bazı kenarlara özenle uygulanması, belirli bir amaç için şekillendirildiklerini göstermektedir.

Resim 10: Kerküşti Höyük kenarlarında özenli sürtme işlemi görülen yarı yuvarlatılmış/ bitirilmemiş parçalar

İkinci tip, 32 parçadan oluşur. Biri kaba mal, ikisi KYAM, 11 tanesi standart yalın mal, 18 tanesi standart boyalı mal grubuna ait parçalardan üretilmiştir. Bir boyun, bir ağız ve diğerleri gövde parçalardır. Genellikle iyi pişmiş parçalardır. Cidar kalınlıkları 1,4 ile 0,8 cm, boyutları 5,4 ile 3 cm, ağırlıkları 42 ile 8 gram arasında değişir. Parçaların bir kısmı yongalanarak yuvarlak / yuvarlağa yakın veya oval / ovale yakın forma getirilmiştir. Bir kısmı daha köşeli, bazıları kısmen doğal kırıklarıyla bırakılmıştır. Parçaların hepsinde çeşitli derecelerde sürtme işlemi yapılmıştır. En az bir kenarları iyi sürtülerek düzeltilmiştir, sadece bir tarafın sürtülmesi nedeniyle parçalar hafif köşelidir. Sürtme işlemi tüm kenar boyunca devam ettirilmemiştir. Bu durum, parçaların işlevlerine yönelik iki ihtimali akla getirmektedir. İlk olasılık, parçalar muhtemelen ele daha rahat oturması için kısmen yongalanarak keskin kenarları yok edilmiş ve sürterek kullanım sonucu aşınmış kenarlardan anlaşıldığı üzere perdahlama benzeri bir işte kullanılmışlardır. İkinci olasılık ise bu parçaların tam yuvarlatılmış çanak parçalarının yapım aşaması olabileceğidir.

Resim 11: Kerküşti Höyük: Yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş parçalar içindeki perdah benzeri bir işlev için kullanılmış olabilecek veya tam yuvarlatılmış parçaların yapım aşaması olabilecek parçalar

Üçüncü tip, 42 parçadan oluşmaktadır. Biri KYAM, ikisi kaba mal, 20 tanesi standart yalın mal, 19 tanesi standart boyalı mal grubuna ait parçalardan üretilmiştir. Biri boyun, diğerleri gövde parçasıdır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 2,9 ile 0,6 cm, boyutları 8,2 cm ile 3,1 cm, ağırlıkları 81 ile 6 gram arasında değişmektedir. Sadece biri 252 gram ağırlığındadır (F.264). Parçaların hepsi

yongalanarak yuvarlak/yuvarlağa yakın veya oval/ovale yakın formlara getirilmiştir. Kenarlarında kısmen sürterek düzelti mevcut olmakla birlikte tamamlanmamıştır. Düzelti ya da izler birinci tipte olduğu gibi tüm kenarlar boyunca değil, kısmen uygulanmıştır. Ayrıca sürtülerek düzeltilen kısımlar tip 2'de olduğu gibi yoğun değil, belli belirsizdir. Bu parçalar, bir olasılıkla perdah aracı olarak kullanılmak üzere ele oturması için hazırlanmıştır.

Resim 12: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları grubu içinde, belli belirsiz sürtme izleri gözlenen, perdah aracı olarak kullanılmak üzere hazırlanmış olabilecek parçalar

4.2.2.3 Yongalanmış Çanak Parçaları

C grubu olarak adlandırılan, tek bir yüzeyden ya da her iki yüzeyden kenarları kısmen ya da tamamen yongalanarak şekillendirilmiş düzeltisiz (bazı parçalarda sürtülerek düzeltme izlerine rastlanmış olmasına kaşın yongalamanın baskın olduğu) 242 parça tespit edilmiştir. Tek yüzeyden yongalanmış, iki yüzeyden yongalanmış, bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış parçalar ile yongalanmış ve bir kenarı düzleştirilmiş parçalar olmak üzere dört gruba ayrılarak incelenmiştir.

4.2.2.3.1 Tek Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları

Resim 13: Kerküşti Höyük tek bir yüzeyden yongalanmış çanak parçaları

Yerleşmede C1 grubuna dahil edilen 16 parça incelenmiştir. Biri KYAM, dördü standart yalın mal, 11 tanesi standart boyalı mal grubuna ait parçalardan üretilmiştir. Biri boyun, diğerleri gövde parçasıdır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 1,3 ile 0,8 cm, çapları 8 ile 4,2 cm, uzunlukları 7,2 ile 3,3 cm ve genişlikleri 5,8 ile 1,8 arasında değişmektedir. Ağırlıkları 67 ile 11 gram arasındadır. Sadece bir parça (F.115) dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş, diğer parçaların kenarları dış yüzeyden yongalanarak, kısmen iç yüzeye doğru inceltilmiştir. Parçalar yuvarlak / yuvarlağa yakın, oval / ovale yakın ya da dörtgenimsi formdadır. Hiçbir parçada sürtülerek düzelti yoktur. Tüm bulunan 7 parçada (F.034, F.135, F.118, F. 087, F.278, F.061, F.115) birer kenar nispeten dik ve küt bırakılmıştır. Bu özellik parçaların rahatça ele oturmasını sağlamaktadır. Dik ve küt kısımları sürtülerek düzeltilmemiş olduğu için, yongalanmış – bir kenarı düzleştirilmiş C4 grubundan ayrılmaktadırlar. Diğer parçalar tüm olmamalarından ötürü kenarlarının nasıl olduğu net değildir. Bu gruba dahil edilen parçalar, yapraklı bitkileri doğramak için yeterli keskinlikte değildir, ancak saz gibi bitkileri, liflerine paralel olarak kesebilecek ya da

ağaç dallarının kabuklarını soyabilecek kadar inceltilerek keskinleştirilmiştir. Dört parçanın (F.178, F.269, F.034, F.118) kenarlarında olasılıkla kullanımdan kaynaklı körelme görülmektedir. Bu gruba dahil edilen bir parça oldukça ilginçtir (F.021). Dikdörtgene yakın parçanın iki uzun kenarı iç yüzeyden yongalanarak kısmen inceltilmiş, bu haliyle çakmaktaşı kazıyıcılara benzeyecek şekilde biçimlendirilmiştir. Üzerinde kullanım izi ayırt edilemediği için işlevine dair bir yorumda bulunmak güçtür.

4.2.2.3.2 İki Yüzeyden Yongalanmış Çanak Parçaları

Yerleşimde, C2 gruba giren 186 parça bulunmuştur. İkisi turuncu mal, altısı kaba mal, yedisi KYAM, 85 tanesi standart yalın mal, 86 tanesi standart boyalı mal grubuna ait çanak çömlek kırıklarından yapılmıştır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 2,3 ile 0,5 cm, çapları 9,2 ile 2,8 cm, köşeli olanların uzunlukları 12,1 ile 5,2 ve genişlikleri 8,9 ile 2 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 133 ile 4 gram arasındadır.

Bu grubun içerisinde de dört ayrı tipte iki yüzeyden yongalanmış parçaya rastlanmıştır. Birinci tipte 15 parça (F.043, F.025, F.130, F.409, F.069, F.69'06, F.408, F.108, F.105, F.214, F.145, F.175, F.212, F.288 ve F.412) bulunmaktadır. Biri ağız, biri dip ve diğerleri gövde parçasıdır. Biri turuncu yalın mal, dördü standart yalın mal, onu standart boyalı mal grubuna ait çanak çömlek kırıklarından üretilmiştir. Hepsi iyi pişmiştir. Cidar kalınlıkları 1,8 ile 0,5 cm, boyutları 12,1 ile 3,3 cm ve ağırlıkları 133 ile 6 gram arasındadır. Bu parçaların üçgen biçimli biri hariç (F.130), hepsinde, olasılıkla tutma kolaylığı sağlamak amacıyla kısmen dik ve küt bir kenar bırakılmıştır. Bu kenarın karşısındaki kenar her iki yüzeyden özenle yongalanarak inceltilmiş, kısmen keskinleştirilmiştir. Bu parçalar olasılıkla kazıyıcı olarak kullanılmışlardır.

İkinci tip 38 parçadan (F.407, F.221, F.107, F.049, F.065, F.143, F.039, F.103, F.403, F.133, F.173, F.022, F.399, F.405, F.188, F.205, F.082, F.280, F.237, F.098, F.186, F.141, F.036, F.060, F.066, F.067, F.204, F.228, F.402, F.142, F.092, F.181, F.112, F.054, F.085, F.154, F.093, F.074) oluşmaktadır. İkisi KYAM, 16 tanesi standart yalın mal, 20 tanesi standart boyalı mal grubuna ait çanak kırıklarından

üretilmiştir. Biri dip, biri omuz, ikisi boyun ve diğerleri gövde parçalarındandır. Hepsi iyi pişmiştir. Cidar kalınlıkları 1,5 ile 0,5 cm, boyutları 8,8 ile 4 cm ve ağırlıkları 98 ile 11 gram arasında değişir. Parçaların hepsinin kenarları yongalanarak şekillendirilmiş, kısmen inceltilip keskinleştirilmeye başlanmış ve bir kenarları nispeten dik ve küt bırakılmıştır. Parçalar olasılıkla, yukarıda söz edilen birinci tiple aynı grubu aittir, ancak bitmemiş oldukları ve yapım aşamasını temsil etmeleri nedeniyle ayrı bir tip olarak değerlendirilmişlerdir.

Resim 15: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanarak kenarları kısmen inceltilip keskinleştirilmeye başlanan, fakat bitirilmemiş parçalar – olasılıkla kazıyıcıların yapım aşamasındaki parçalar

Üçüncü tip 98 parçadan oluşmaktadır. Biri turuncu mal, ikisi KYAM, beşi kaba mal, 44 tanesi standart yalın mal, 46 tanesi standart boyalı mal grubuna ait çanak çömlek kırıklarından üretilmiştir. Biri omuz, ikisi ağız ve boyun, üçü dip ve gövde dönüşü, altısı boyun, altısı dip ve diğerleri gövde parçasındandır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 2,3 ile 0,5 cm, boyutları 8,6 ile 2,2 cm ve ağırlıkları 120 ile 2 gram arasında değişir. Bu gruba dahil edilen parçalar yongalanarak biçimlendirilmiş veya biçimlendirilmeye başlanmıştır, ancak parçaların işlenme süreçleri tamamlanmamış gibidir. Bu nedenle işlevleri tam belli değildir. Olasılıkla

bu parçaların bir kısmı yuvarlatılmış çanakların, bir kısmı kazıyıcıların veya perdah aracı olarak kullanılacak örneklerin yapım aşamalarını temsil etmektedirler.

Resim 16: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış, fakat bitirilmemiş, olasılıkla çeşitli aletlerin yapım aşamalarını gösteren parçalar

Dördüncü tip 35 parça içerir. Biri kaba mal, üçü KYAM, 11 tanesi standart boyalı mal, 20 tanesi standart yalın mal, grubuna ait çanak çömlek kırıklarından yapılmıştır. 32'si gövde, üçü dip parçalarıdır. Hepsi iyi pişmiştir. Cidar kalınlıkları 1,7 ile 0,7 cm, boyutları 9,1 ile 4,1 cm ve ağırlıkları 65 ile 13 gram arasında değişmektedir. Mevcut parçalar genellikle yarım ay biçimlidir, kenarları yongalanarak şekillendirilmiştir, ancak parçaların hangi aşamada kırıldığı ya da B2 grubu gibi özellikle mi yarım ay biçiminde olarak şekillendirildikleri, yapım işlemi bitirilmediğinden bilinmemektedir.

Resim 17: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış, B2 grubu ile biçimsel açıdan benzerlik gösteren fakat işlenmeleri tamamlanmadığı veya kırık oldukları için işlevleri belirsiz parçalar

4.2.2.3.3 Bir ya da İki Yüzeyden Tek Kenarı Yongalanmış Çanak Parçaları

Resim 18: Kerküşti Höyük bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış çanak parçaları

Yerleşmede C3 grubuna dahil edilen 10 parça incelenmiştir. Parçaların yedisi standart boyalı mal, üçü standart yalın mal grubuna ait çanak çömlek kırıklarından üretilmiştir. Biri dip, biri boyun ve diğerleri gövde parçalarındandır. Pişme dereceleri oldukça iyidir. Cidar kalınlıkları 1,4 ile 0,5 cm, uzunlukları 11,8 ile 3,8 cm ve genişlikleri 10 ile 3,8 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 181 ile 14 gram arasındadır. Parçaların yedisi hemen hemen aynı biçimsel özelliktedir (F.292, F.410, F.075, F.068, F.272, F.031, F.046). Dörtgene yakın formda, kenarlardan biri hafifçe ovalleştirilmiş ve ovalleştirilen bu kenar tek bir yüzeyden ya da her iki yüzeyden özenle yongalanarak inceltilmiş ve kısmen keskinleştirilmiştir. Diğer üç parça üçgen biçimlidir (F.401, F.400, F.281), üçgenin taban kısmını oluşturan kenar dörtgen formlularda olduğu gibi hafifçe ovalleştirilmiş, tek ya da her iki yüzeyden özenle yongalanarak inceltilmiş ve kısmen keskinleştirilmiştir. Bütün parçaların keskinleştirilmiş kenarlarında kullanımdan kaynaklanan milimetrik kırılmalar ve aşınmalar mevcuttur. Özellikle bir parçanın (F.400) keskinleştirilmiş kenarının orta kısmı kullanım sonucu hafif içe doğru yenmiştir. Bu parçalar olasılıkla, C1 ile benzer şekilde, saz benzeri otları kesmek için kesici ya da ağaç kabuğu soyma vb. işler için kazıyıcı olarak kullanılmıştır. Kenarlarındaki milimetrik kırılma ve aşınmalar kazıyıcı olarak kullanılmış olma ihtimallerini arttırmaktadır. Parçaların mevcut formları kullanım sırasında ele rahatlıkla oturmaktadır.

4.2.2.3.4 Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş Çanak Parçaları

Resim 19: Kerküşti Höyük yongalanmış, bir kenarı düzleştirilmiş çanak parçaları

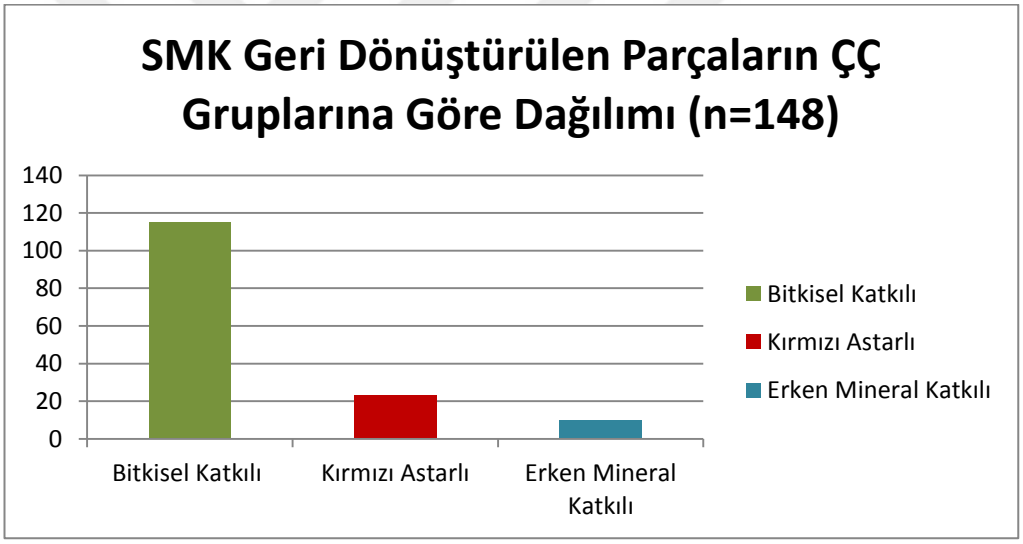
Yerleşimde C4 tipinde 16 parça tespit edilmiştir. Biri turuncu yalın mal, dördü standart yalın mal, 11 tanesi standart boyalı mal grubuna ait çanak çömlek kırıklarından üretilmiştir. Biri boyun, diğerleri gövde parçasıdır. Hepsi iyi pişmiştir. Cidar kalınlıkları 2,1 ile 0,6 cm, çapları 9 ile 3,8 cm, köşeli olanların uzunlukları 8,2 ile 4,8 ve genişlikleri 7.6 ile 4.2 arasında değişmektedir. Ağırlıkları 106 ile 13 gram arasındadır. Bütün parçalar yongalanarak yuvarlak / yuvarlağa yakın veya oval / ovale yakın biçimde şekillendirilmiş, bir kenarları dik ve küt bırakılmış ve sürtülerek düzeltilmiştir. Özellikle bu dik ve küt kenarın karşısındaki kenar bazen tek yüzeyden, bazen her iki yüzeyden özenle yongalanarak inceltilmiş ve keskinleştirilmiştir. Bu parçaların bir kenarında sürtülerek düzelti bulunmasına rağmen yuvarlatılmış çanak grubuna dahil edilmemesi, sürtme işleminden çok yongalanarak keskinleştirme işleminin baskınlığıdır. Bu işlem altı parçada (F.063, F. 079, F.283, F.125, F.174, F.180) oldukça belirgindir. Bu parçaların keskin kenarlarında olasılıkla kullanımdan kaynaklı milimetrik dalgalanma ve kırılmalar da mevcuttur. Muhtemelen kazıyıcı

olarak veya saz benzeri otları kesmek için kullanılmışlardır. Dik ve küt kenarın kısmen keskinleştirilmiş tarafın karşısına denk gelmesi, olasılıkla parçaların ele oturuşunu kolaylaştırmak amaçlıdır.

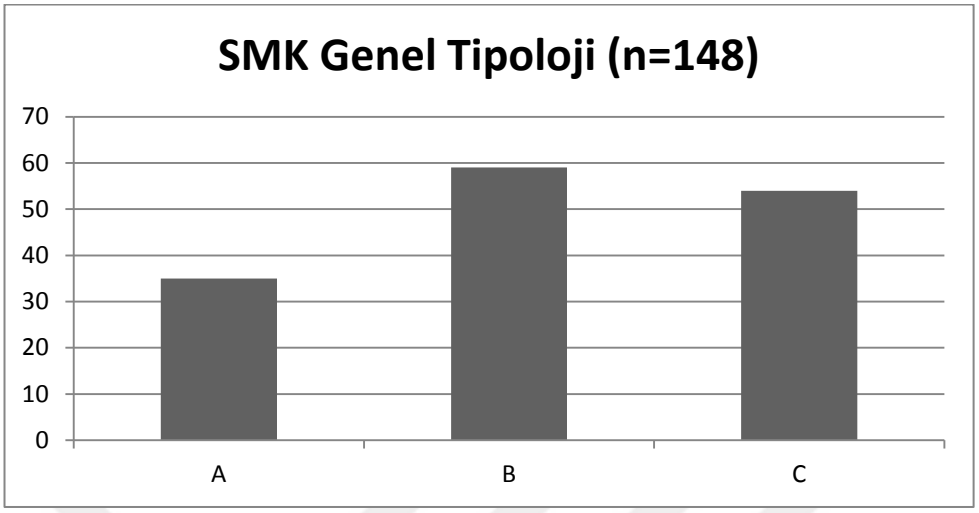
4.3. Malzemenin Mal ve Biçim Açısından Değerlendirmesi

Sumaki Höyük

Sumaki Höyük'te 148 adet yeniden kullanılmış çanak parçası bulunmaktadır. Parçaların büyük bir kısmı bitkisel katkılı mallar grubuna ait kapların parçalarından üretilmiştir. İkinci olarak kırmızı astarlı malların kullanımı görülürken, erken mineral katkılı mal grubuna ait parçalar oldukça azdır.

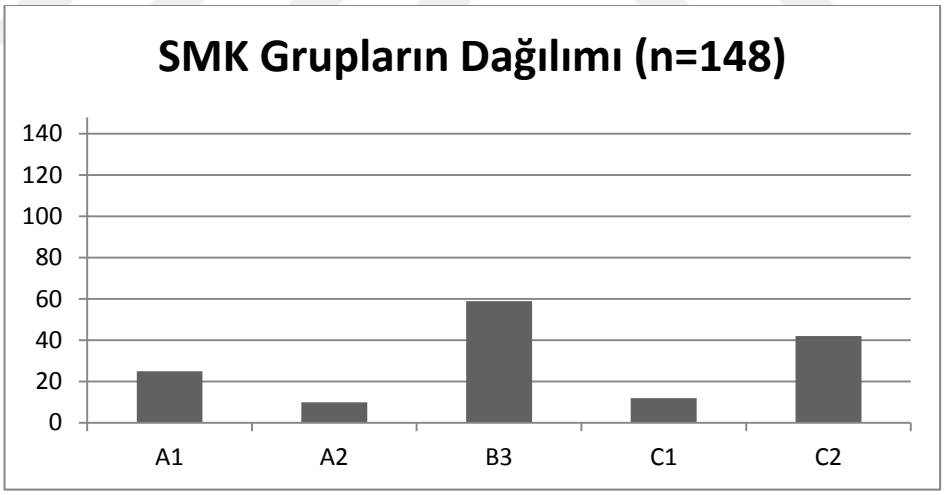

Tablo:2 Sumaki Höyük geri dönüştürülen parçaların çanak gruplarına göre dağılımı

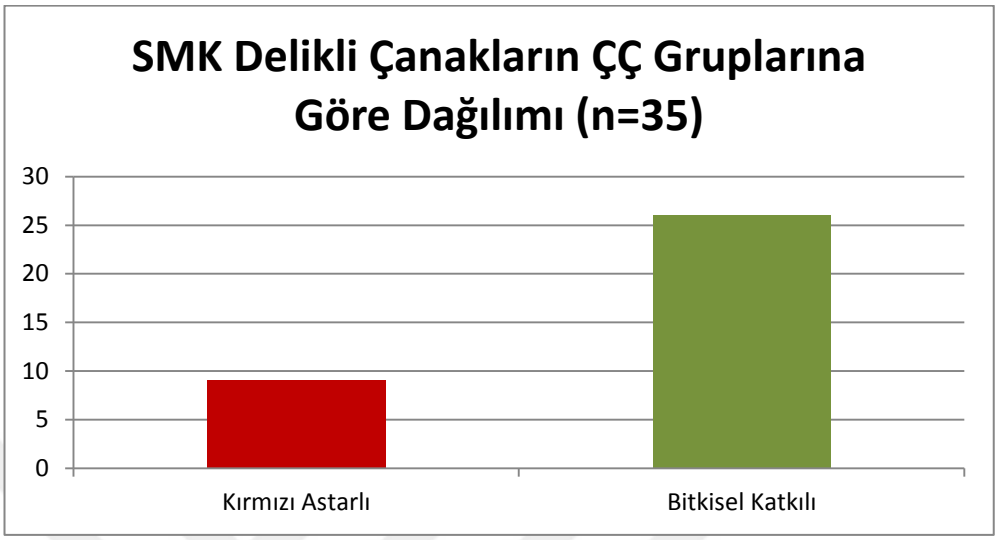
Tablo 3: Sumaki Höyük genel tipoloji

Sumaki Höyük'te incelenen 148 parçanın %24'ü delikli çanak parçaları, %40'ı sürtme işlemi görülen yuvarlatılmış çanak parçaları ve %36'sı yongalanmış çanak parçaları grubuna aittir.

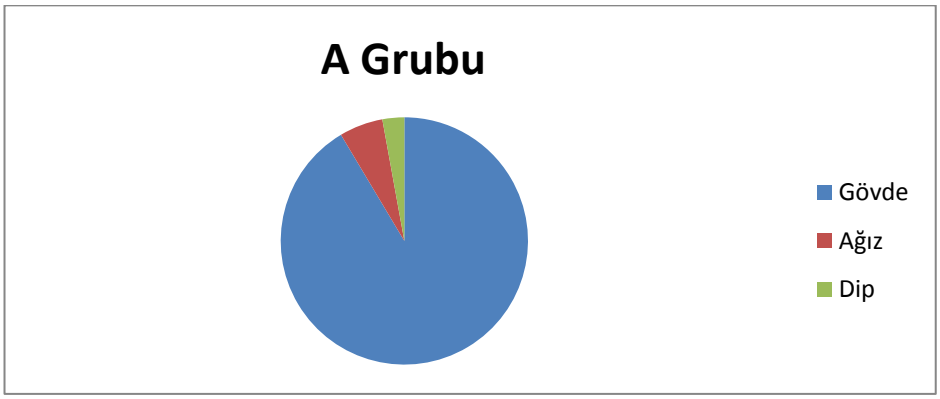
Tablo 4: Sumaki Höyük grupların dağılımı

Sumaki Höyük A Grubu

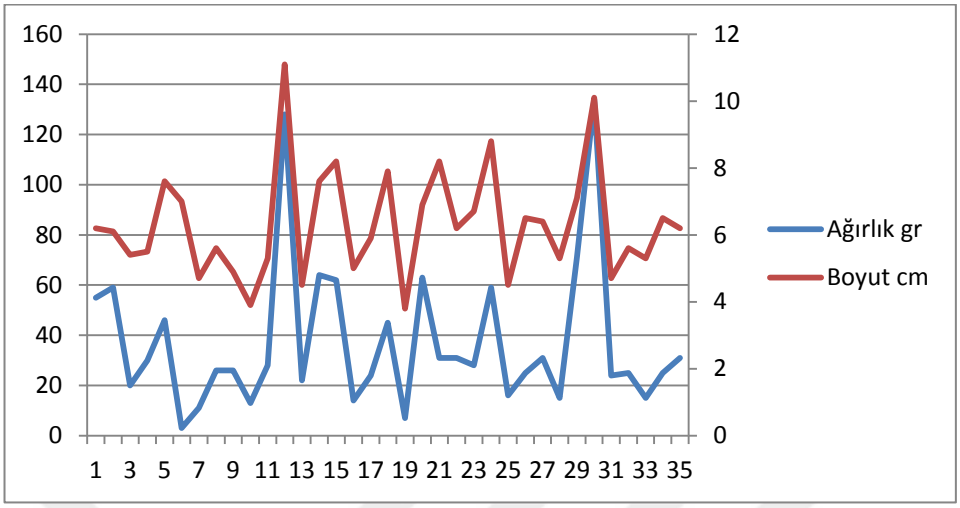
Tablo 5: Sumaki Höyük delikli çanakların mal gruplarına göre dağılımı

A grubuna dâhil edilen parçaların %17'si tam delinmiş, %7'si delinmeye başlanmış fakat bitirilmemiştir. %26'sı kırmızı astarlı mallar ve %74'ü bitkisel katkılı mallar grubuna ait çanak parçalarından üretilmiştir, erken mineral katkılı mal grubuna ait parça bulunmamaktadır.

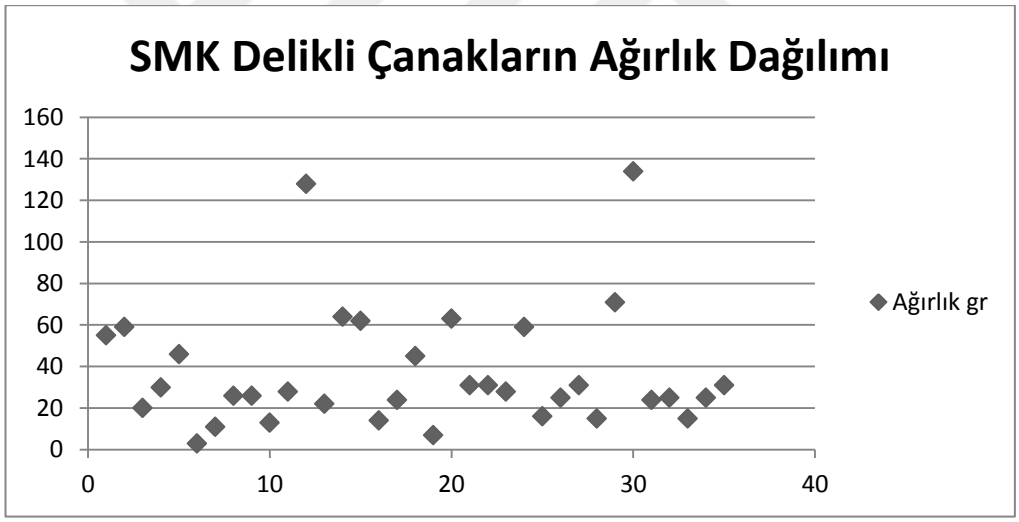

Tablo 6: Sumaki Höyük A grubu

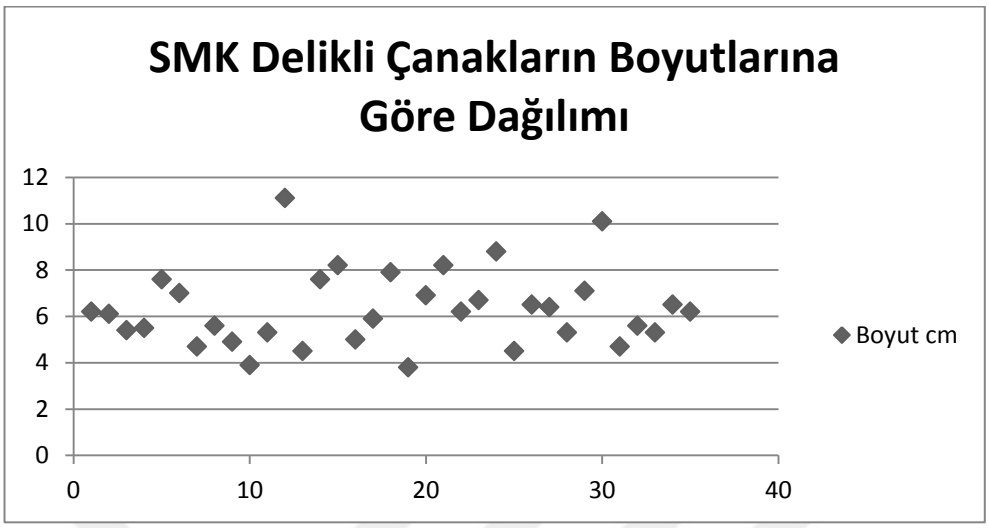
Delinmiş çanak parçalarının üretiminde genellikle gövde parçaları kullanılmıştır, az sayıda ağız ve dip vardır. Gövde kırıklarının daha geniş ve düz yüzeyler olması bu seçimi etkilemiş olmalıdır.

Tablo 7: Sumaki Höyük delikli çanakların ağırlık ve boyutlarının karşılaştırmalı dağılımı

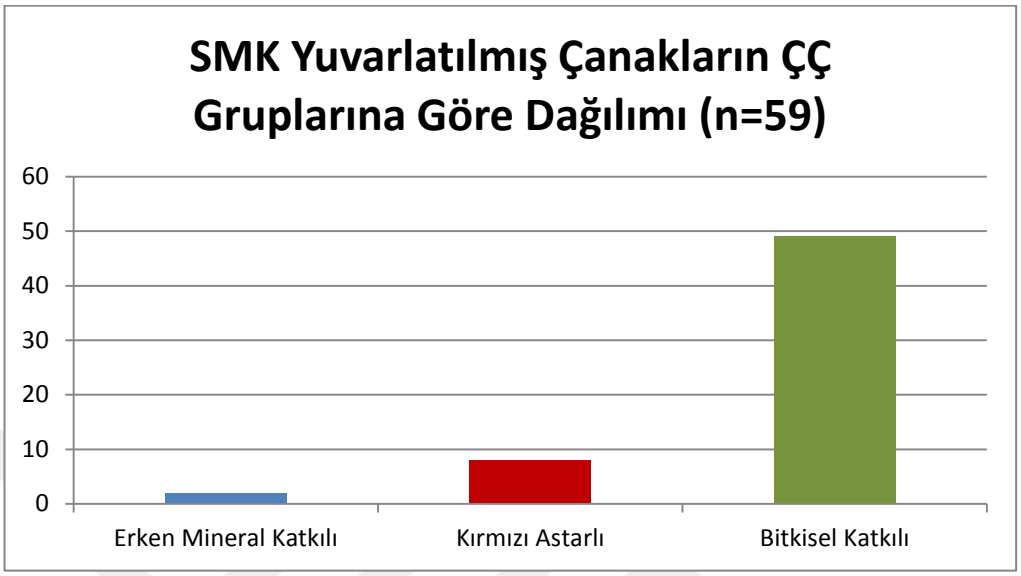
Tablo 8: Sumaki Höyük delikli çanakların ağırlık dağılımı

Tablo 9: Sumaki Höyük delikli çanakların boyutlarına göre dağılımı

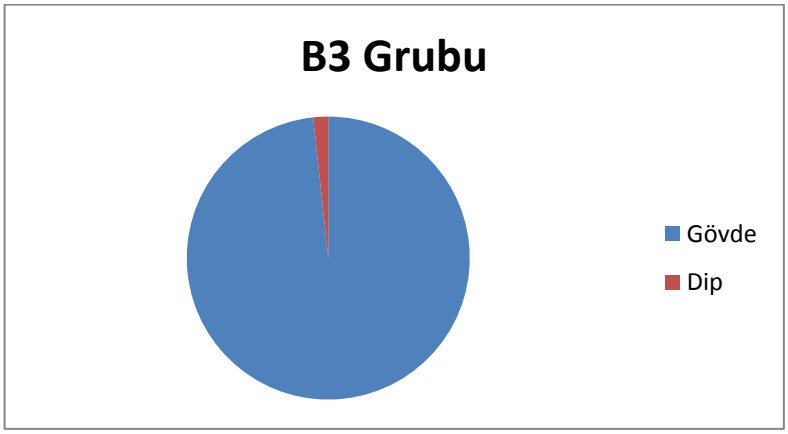
Delikli çanakların boyutları ile ağırlıkları arasında, hemen hemen paralel bir düzen görülmektedir. Boyutlar için yuvarlak parçaların çapları, köşeli olanların ise uzunlukları alınmıştır. Buna göre sekiz parçanın ağırlığı 20 gramın altındadır. 16 parça 20 gram ile 40 gram, üç parça 40 ile 60 gram, altı parça 60 gram ile 80 gram ve iki parça da 120 ile 140 gram arasındadır. 16 parça 4 ile 6 cm, 13 parça 6 ile 8 cm, dört parça 8 ile 10 cm ve iki parça da 10 ile 12 cm arasındadır. Parçalar, genel olarak ya düzelti olmadan sadece delik açılarak kullanılmış ya da kenarları kabaca yongalanarak biçimlendirilmiştir. Hiçbiri tam olarak yuvarlatılmamıştır, kenarlarında sürtülerek yapılan düzelti yoktur. Parçaların kaba kenarlara sahip olacak şekilde bırakılmış olmaları, biçimlerinin kullanım amaçlarını etkilemediğini göstermektedir.

Sumaki Höyük B Grubu

Tablo 10: Sumaki Höyük yuvarlatılmış çanakların mal gruplarına göre dağılımı

Sumaki Höyük'te yuvarlatılmış çanaklar grubunda (B grubu) tam yuvarlatılmış ve söbe biçimli çanak parçaları bulunmamaktadır. Bu parçalar yongalanarak yuvarlatılmış ardından kenarlarında gözlenen farklı derecelerdeki sürtme izlerinden de anlaşılacağı üzere düzeltilmişlerdir. Örneklerin %3'ü erken mineral katkılı, %14'ü kırmızı astarlı mal ve %83'ü bitkisel katkılı mal grubuna aittir.

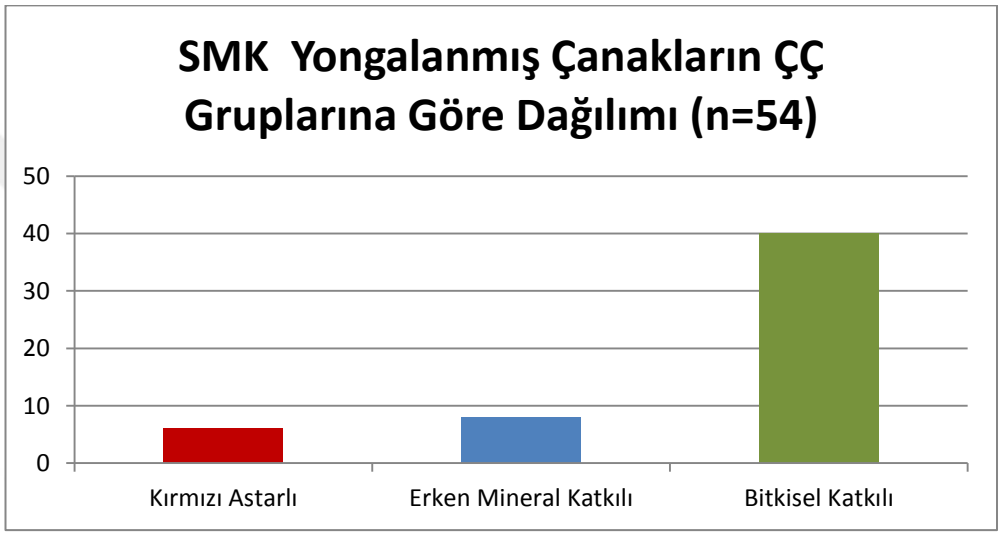

Tablo 11: Sumaki Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları

B3 grubundaki (yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş) parçaların neredeyse tamamı gövde kısımlarından yapılmıştır. Bu gruba dahil edilen parçaların kenarları yongalanarak

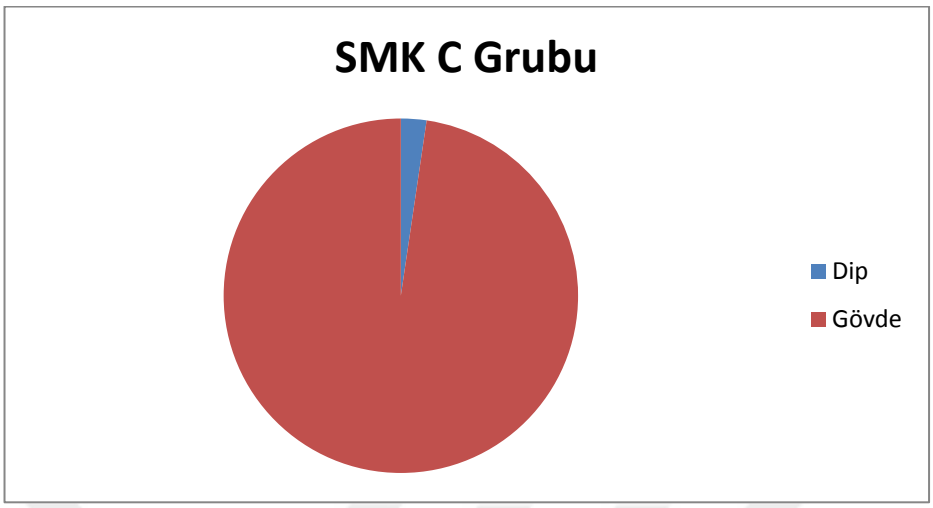
oval/yuvarlak veya bu formlara yakın biçimde şekillendirilmiştir. Kenarlarında çeşitli derecelerde sürtme mevcuttur. Sürtme işlemi parçaları düzeltmek, biçimlendirmek için yapılmış olması olasıdır, ancak geri dönüştürülmüş parçalar arasında tüm kenarları sürtülerek düzeltilmiş örneklerin bulunmuyor oluşu, sürtme işleminin kullanımdan kaynaklandığını düşündürmektedir.

Sumaki Höyük C Grubu

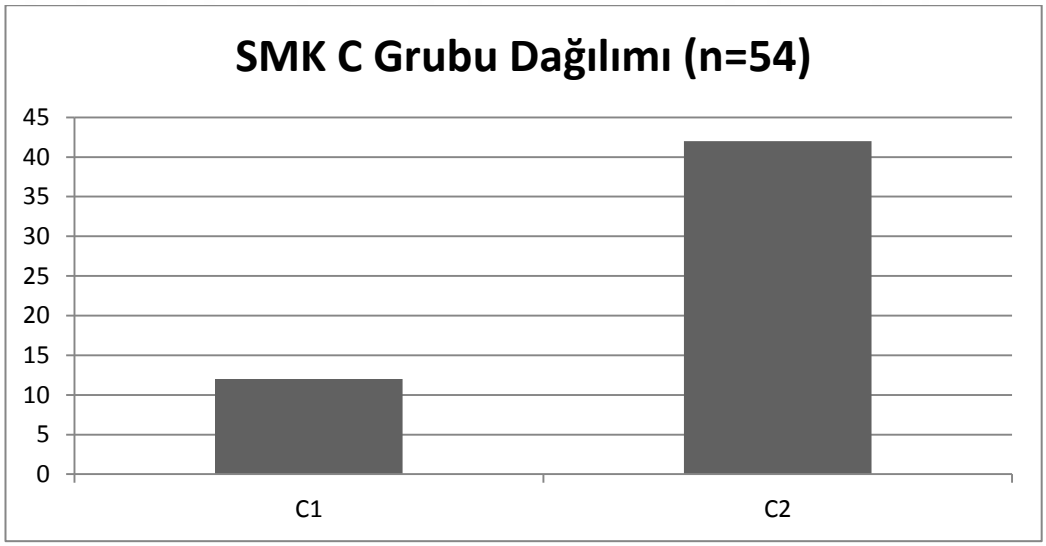
Tablo 12: Sumaki Höyük yongalanmış çanakların mal gruplarına göre dağılımı

Yongalanmış örneklerin %11'i kırmızı astarlı, %15'i erken mineral katkılı ve %74'ü bitkisel katkılı mal grubuna ait kapların kırık parçalarından yapılmıştır.

Tablo 13: Sumaki Höyük yongalanmış çanaklar

Parçaların neredeyse tamamı gövde kısımların aittir. Bu gruba dahil edilen örnekler oval/yuvarlak veya bu formlara yakın biçimde yongalanarak şekillendirilmiştir. Bazılarında belli belirsiz sürtme/aşınma izleri mevcuttur. Bu aşınma/sürtme olasılıkla kullanım nedeniyle oluşmuştur.

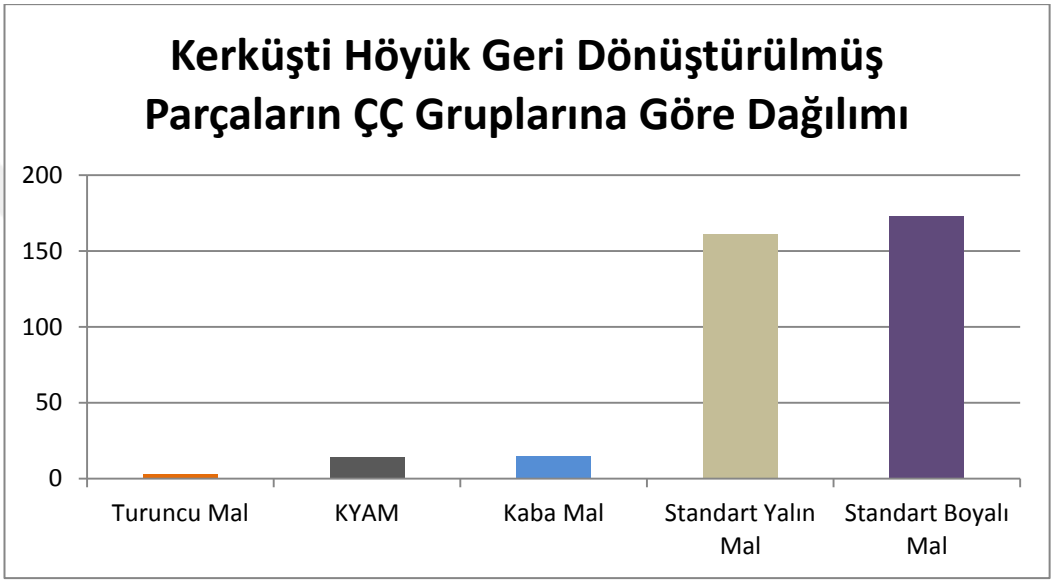

Tablo 14: Sumaki Höyük yongalanmış çanak parçalarının kendi içinde tipolojik dağılımı

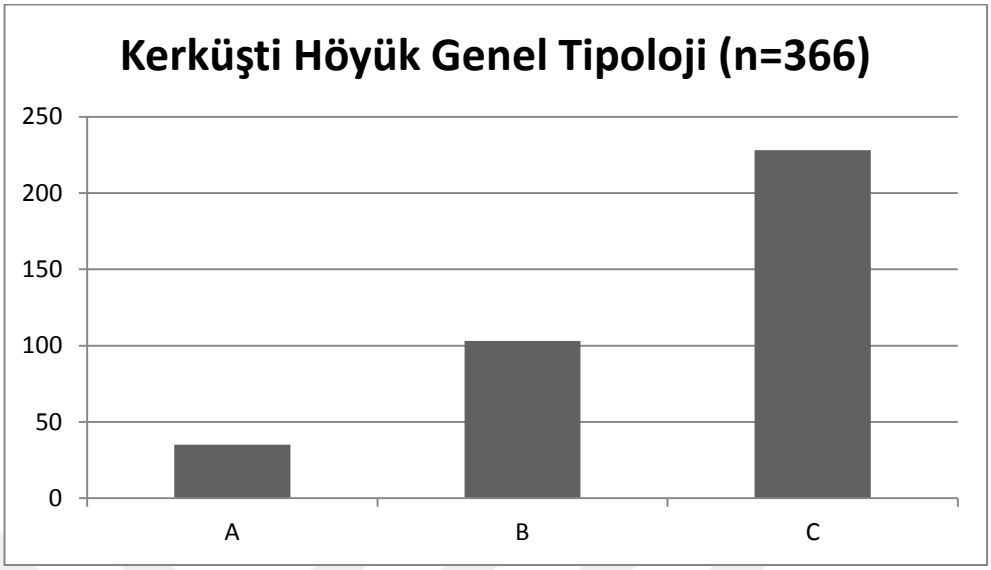
C grubundaki parçaların %22'si tek yüzeyden, %78'i her iki yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiştir. Tamamı yuvarlak/oval, bu formlara yakın veya dörtgenimsi formlarda şekillendirilmiştir. Bazılarında hafif sürtme izleri mevcuttur, bu izlerin kullanım nedeniyle oluştuğunu söylemek mümkündür.

Kerküşti Höyük

Kerküşti Höyük'te toplam 366 yeniden kullanılmış çanak parçası bulunmaktadır. Parçaların çoğu standart yalın mal ile standart boyalı mal grubuna ait kapların kırıklarından yapılmıştır. Turuncu mal, kaba mal ve KYAM kullanımı ise oldukça azdır.

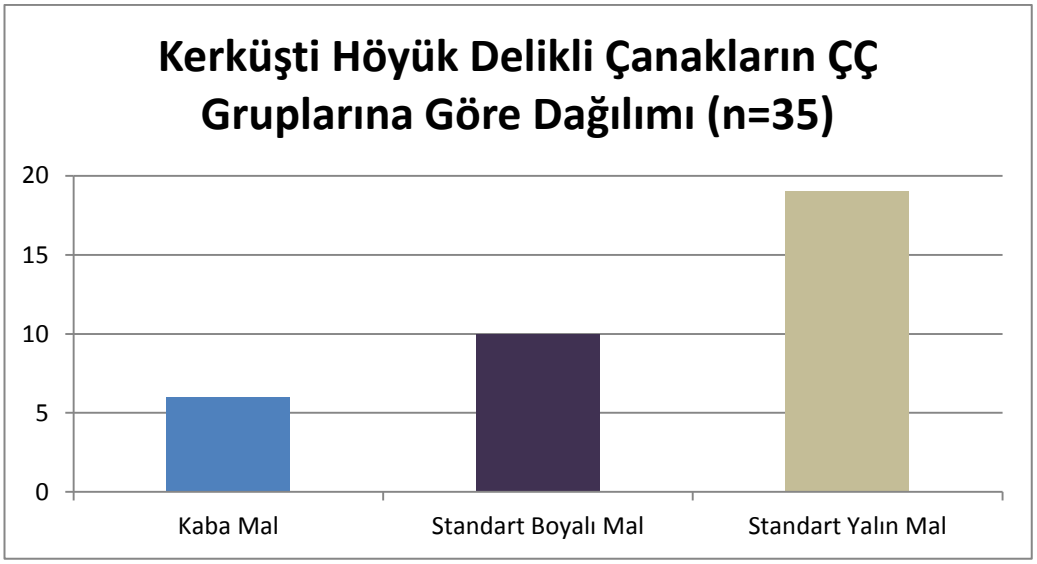
Tablo 15: Kerküşti Höyük geri dönüştürülmüş parçaların mal gruplarına göre dağılımı

Tablo 16: Kerküşti Höyük Genel Tipoloji

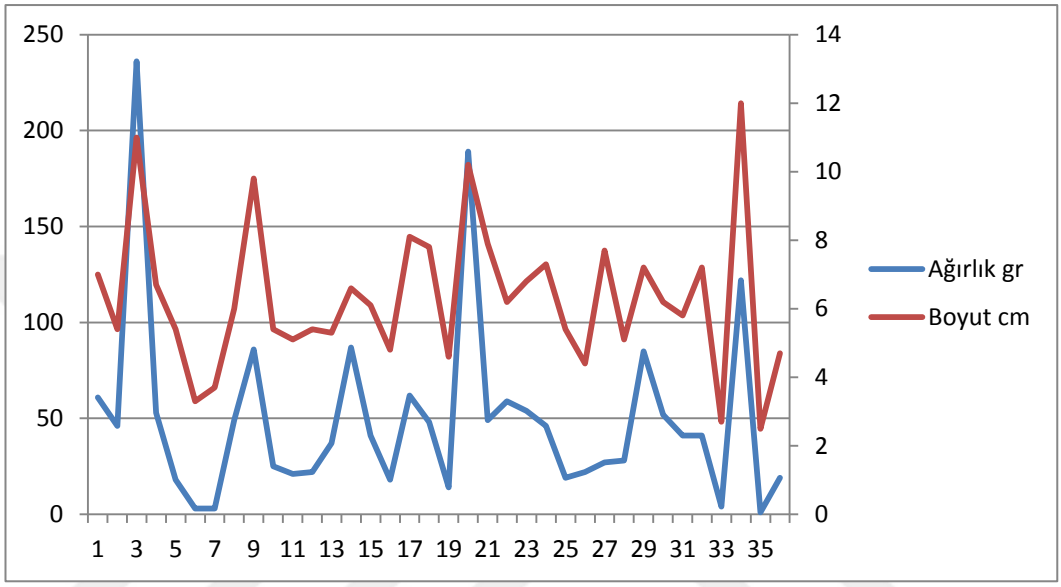
İncelenen parçaların %10'u delikli çanak parçaları grubunda, %28'i yuvarlatılmış çanak parçaları ve %62'si yongalanmış çanak parçaları grubundadır.

Kerküşti Höyük A Grubu

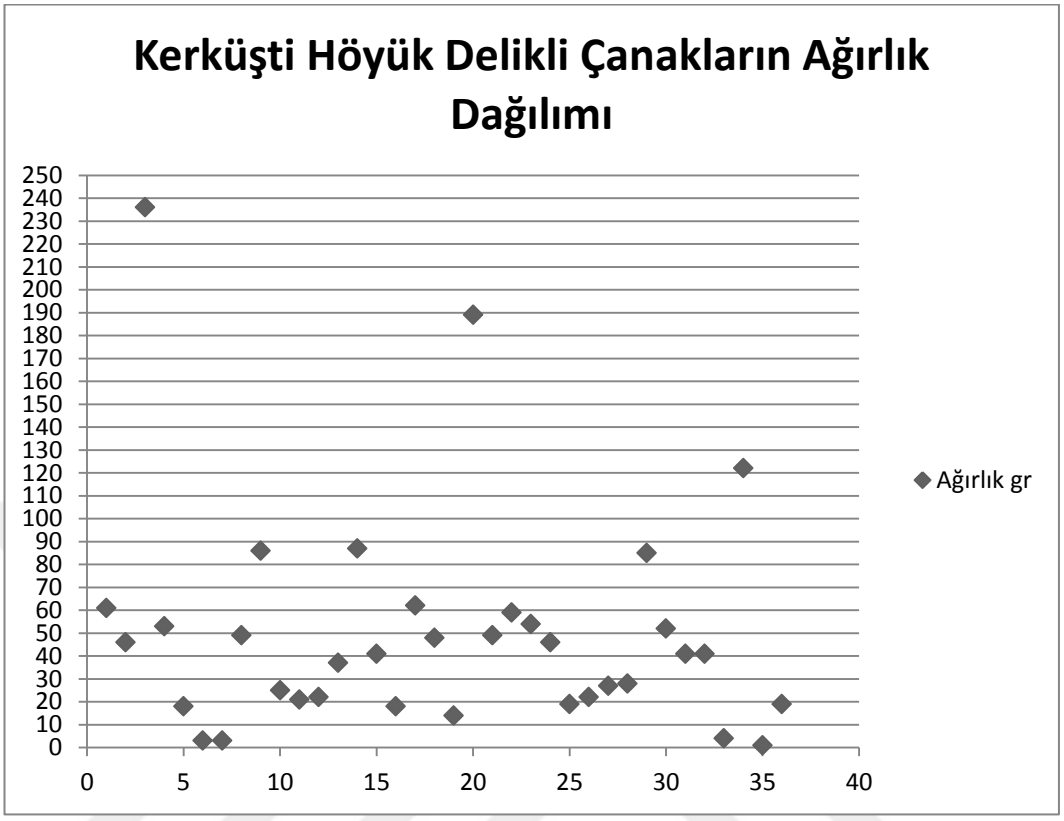

Tablo 17: Kerküşti Höyük delikli çanakların mal gruplarına göre dağılımı

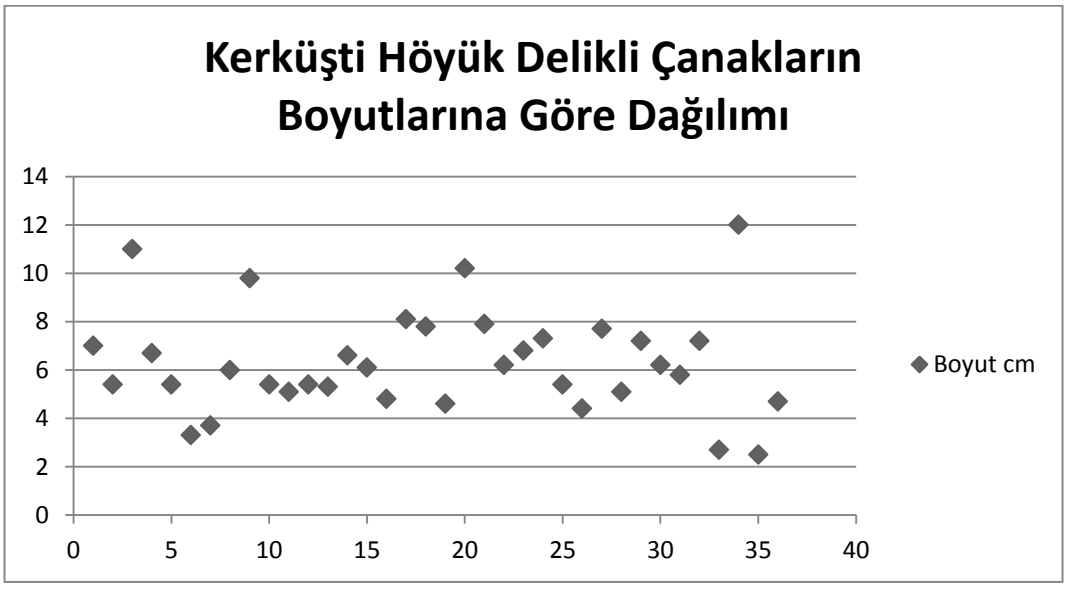
A grubuna dahil edilen parçaların % 69'u tam delinmiş, % 31'i delinmeye başlanmış fakat bitirilmemiştir. % 17'si kaba mal, % 29'u standart boyalı mal ve % 54'ü de standart yalın mal grubuna ait kapların parçalarından yapılmıştır ve tamamı gövde kısmındandır.

Tablo 18: Kerküşti Höyük delikli çanakların ağırlık ve boyutlarının karşılaştırmalı dağılımı

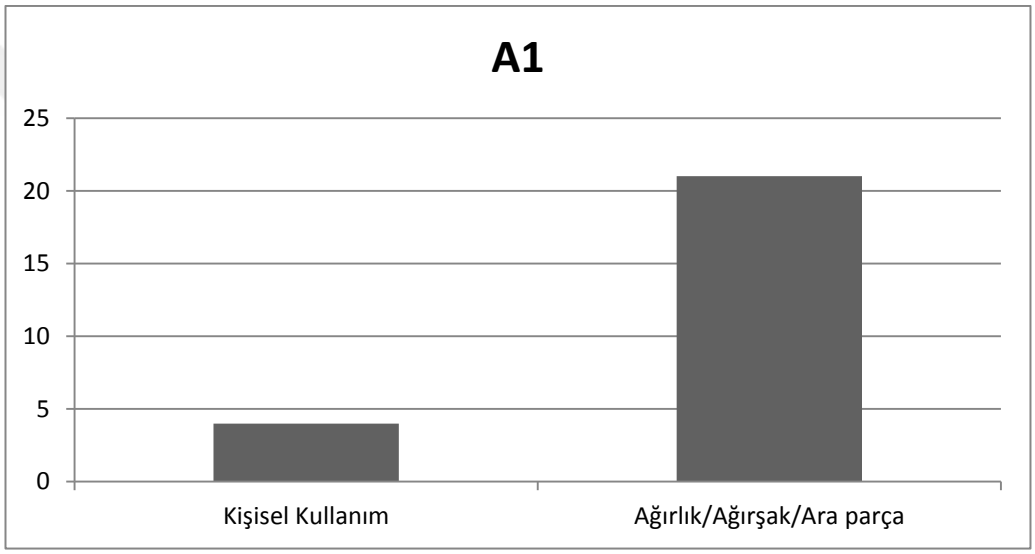

Tablo 19: Kerküşti Höyük delikli çanakların ağırlık dağılımı

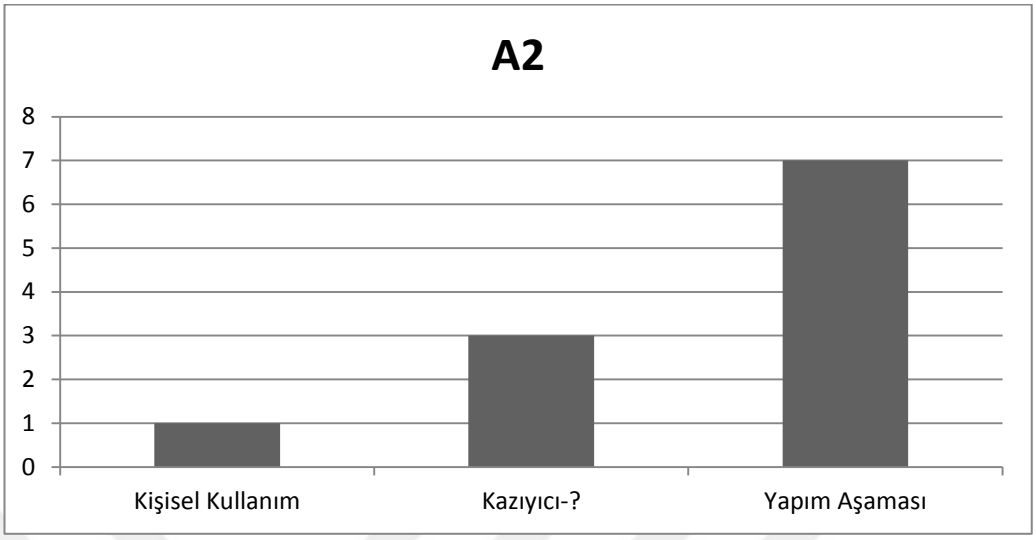
Tablo 20: Kerküşti Höyük delikli çanakların boyutlarına göre dağılımı

Delikli çanakların boyutları ile ağırlıkları arasında Sumaki Höyük'te olduğu gibi hemen hemen paralel bir düzen görülmektedir. Boyutlar için yuvarlak parçaların çapları, köşeli olanların ise uzunlukları alınmıştır. Beş parçanın ağırlığı 10 gramın altındadır, iki parça 10 gram ile 20 gram, sekiz parça 20 gram ile 30 gram, iki parça 30 ile 40 gram, dört parça 40 ile 50 gram, altı parça 50 ile 60 gram, üç parça 80 ile 90 gram arasındadır, bir parça 122 gram, bir parça 189 ve bir parça 236 gramdır. Dört parça 4 cm'in altında, 12 parça 4 ile 6cm, 12 parça 6 ile 8 cm, üç parça 8 ile 10 cm, üç parça 10 ile 12 cm arasında ve bir parça 12 cm'den büyüktür.

Tablo 21: Kerküşti Höyük delikli çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı

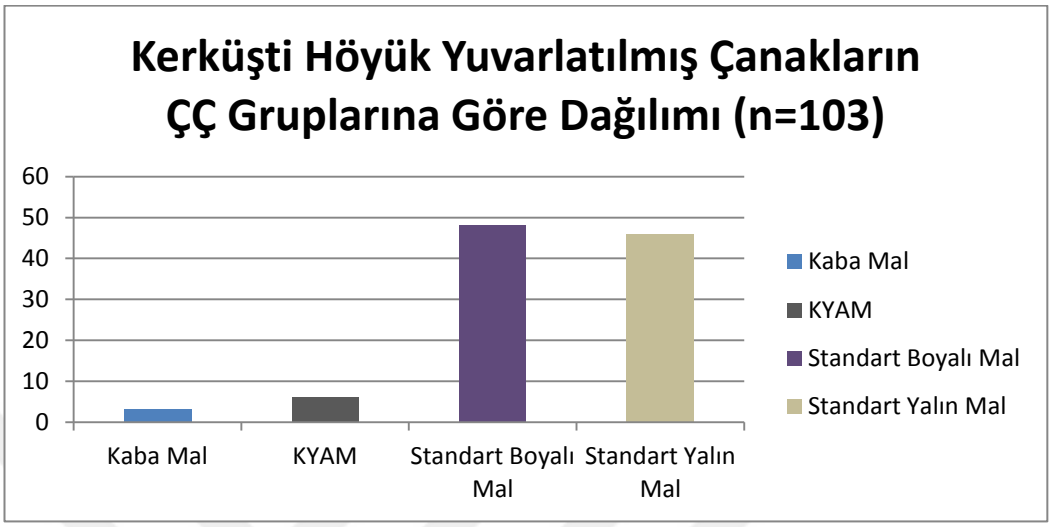
Tam delinmiş çanak parçaları takı, süs eşyası gibi kişisel kullanım için kullanılmış olabilecekler ile ağırlık/ağırşak veya matkap düzeneği gibi çeşitli düzeneklerde ara parça olarak kullanılmış olabilecekler olarak ikiye ayrılmıştır. Olasılıkla kişisel kullanım eşyası olan parçalar yongalanarak yuvarlak/oval biçimde şekillendirilmiş, ardından kenarları iyi derecede sürtülerek düzeltilmiştir. Grubun geri kalanına göre ince cidarlı kap parçaları kullanılmıştır. Tümünün çapı 4 cm'nin ve ağırlıkları 4 gramın altındadır. İkinci gruptaki parçalarda yuvarlak veya oval biçimde şekillendirilmiştir, ancak birinci gruptakiler kadar özenli değildir. Boyutları ve ağırlıkları ilk gruba göre daha fazladır. Özellikle ağırlıkları 100 gramın üzerine çıkan üç parçanın ağırlık olarak kullanılmış olabileceğini söylemek mümkündür.

Tablo 22: Kerküşti Höyük delinmeye başlanmış/bitirilmemiş çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı

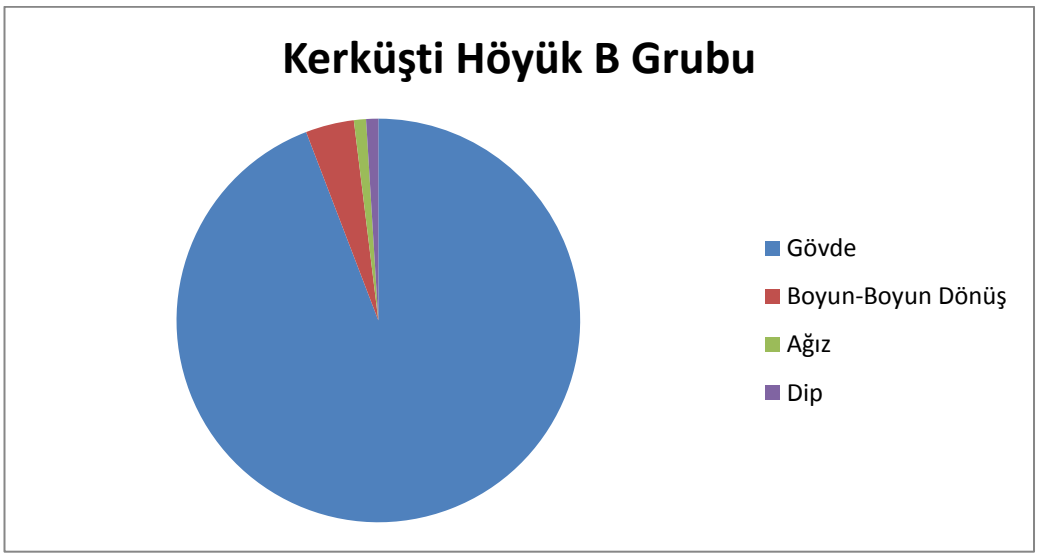
Delinmeye başlanmış ancak bitirilmemiş çanak parçaları kişisel kullanım, olasılıkla alet olarak kullanılanlar ve ağırlık/ ağırşak ya da ara parçalar olmak üzere üç alt gruba ayrılmıştır. Kişisel kullanım eşyası olarak belirlenen parça ince cidarlı bir kaptan üretilmiştir, 4,6 çapında ve 14 gram ağırlığındadır. Yongalanarak şekillendirilmiş ve sürtülerek iyi derecede düzeltilmiştir. Alet olarak kullanıldığı düşünülen parçalar birbirlerinden boyut ve ağırlık olarak farklıdır. Bir kenarları dik ve küt bırakılan bu parçaların, dik ve küt kenarın karşısındaki kenarları yongalanarak inceltilmiş, kısmen keskinleştirilmiştir. Tez kapsamında kazıyıcı olarak belirlenen gruptaki parçalara oldukça benzemektedirler. Kazıyıcılardan en önemli farkları hepsinin delinmeye başlanmış ancak bitirilmeden bırakılmış olmasıdır. Bu parçalar, beklide kullanılmış olan çanak çömlek parçalarının yeniden kullanım döngüsüne tekrar tekrar girdiğini göstermesi bakımından önemlidir. Ağırlık/ağırşak veya bir düzenek için ara parça olabilecek üçüncü gruptaki parçalar çoğunluktadır. Boyutları ve ağırlıkları farklılık göstermektedir. Tümü yongalanarak yuvarlak veya oval biçimde şekillendirilmiştir.

Kerküşti Höyük B Grubu

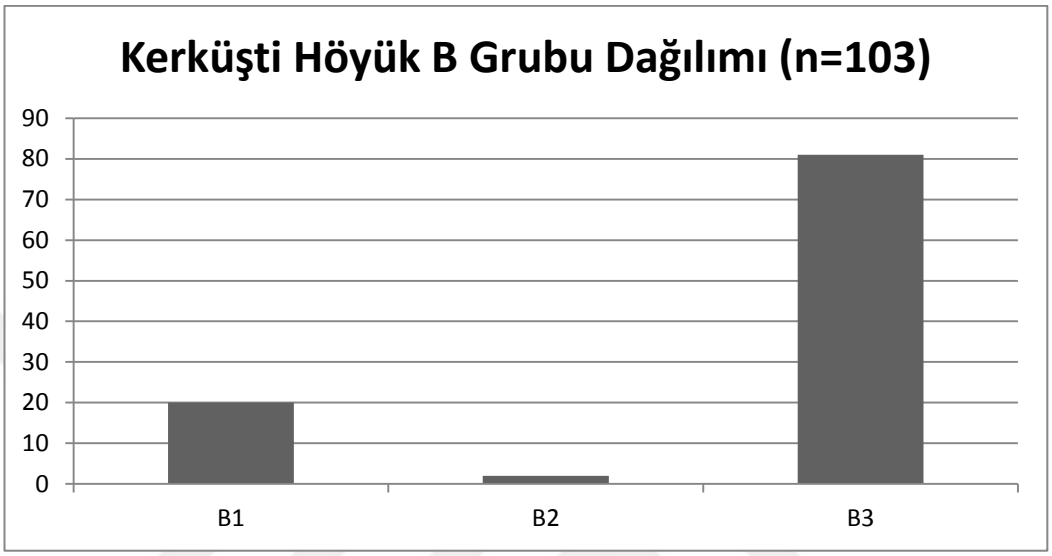
Tablo 23: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış çanakların mal gruplarına göre dağılımı

Yuvarlatılmış çanakların % 3'ü kaba mal, % 6'sı KYAM, % 45'i standart yalın ve % 47'si standart boyalı mal grubuna ait kap kırıklarından yapılmıştır.

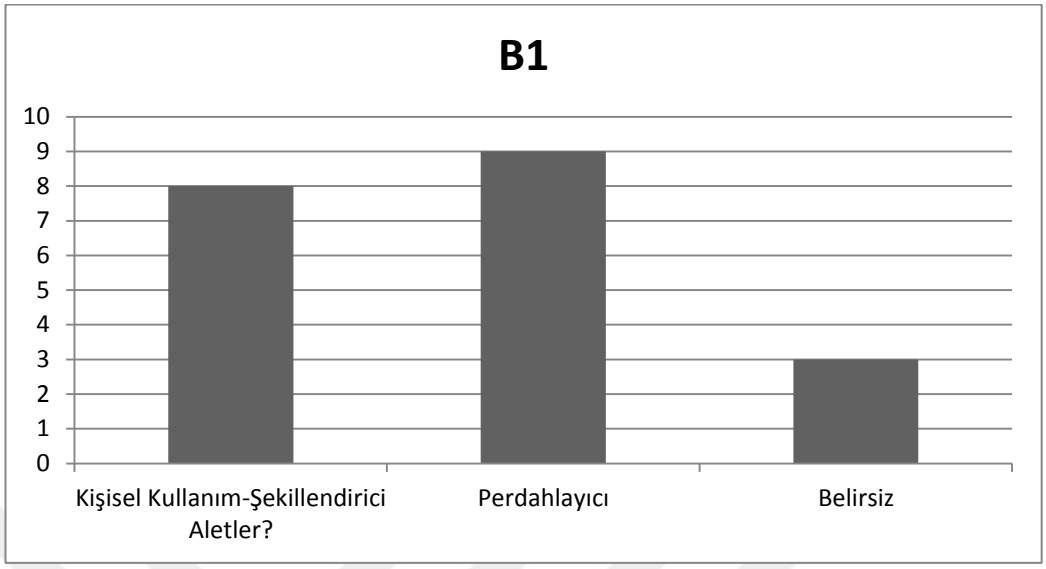
Tablo 24: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış çanak parçaları

Yeniden kullanılmış çanak parçaları için genellikle kapların gövde kısımları kullanılmıştır, az miktarda boyun-boyun dönüşü ve oldukça az sayıda ağız ve dip kısımlarından yapılan parçalar da bulunmaktadır.

Tablo 25: Kerküşti Höyük yuvarlatılmış çanak parçalarının kendi içinde tipolojik dağılımı

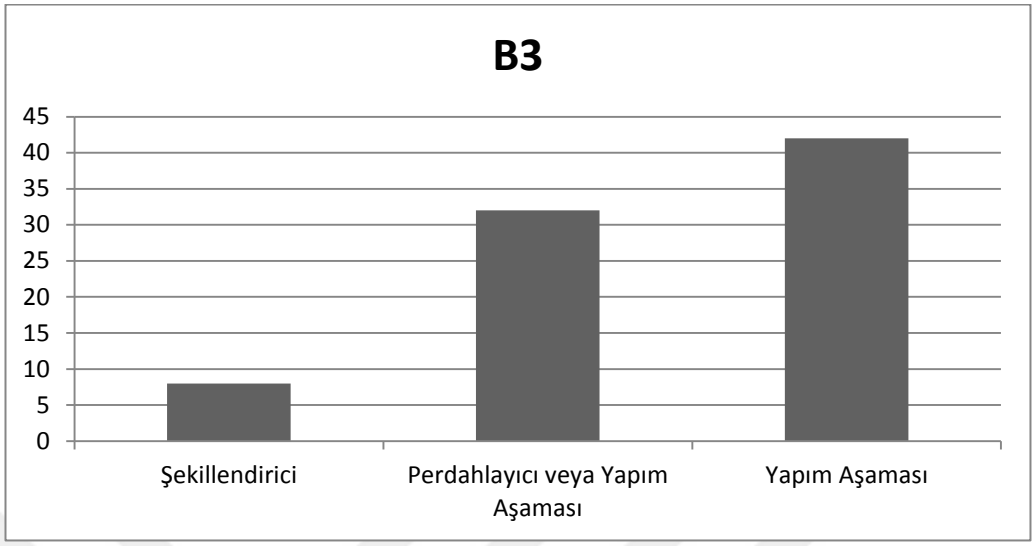
B grubuna dahil edilen parçaların %79'u yongalanarak yuvarlatılmış ve sürtülerek düzeltilmeye başlanmış veya sürtülerek kullanılmış parçalardan oluşmaktadır. %19'unun tüm kenarları boyunca sürtülme izleri mevcuttur, bunlar tamamen yuvarlatılmıştır. % 2'si ise söbe biçimli çanak parçalarıdır, kenarları iyice sürtülerek düzeltilmiş olan bu grup sadece iki parça ile temsil edilmektedir.

Tablo 26: Kerküşti Höyük tam yuvarlatılmış çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı

B1 grubundaki örnekler biçimsel özellikleri ve işlevlerine yönelik değerlendirmelere göre üç alt gruba ayrılmıştır. İlk gruptakilerin tümü oval/yuvarlak formdadır. Ayrıca kenarları çeşitli derecelerde sürtülerek düzeltilmiştir. Özenli işlenmiş olmalarıyla B1 grubundaki diğer parçalardan ayrılmaktadırlar. İşçiliklerine gösterilen özen takı, süs eşyası gibi kişisel kullanıma işaret edebileceği gibi, özel bir amaç için bilinçli olarak düzgün işlenmiş olmaları da muhtemeldir. İkinci gruptaki parçaların tamamı yongalanarak yuvarlak/oval şekillendirilmiş fakat hafif köşeli bırakılmıştır. Bu köşeler ve parçaların kenarlarındaki çapraz veya dikey sürtme izleri, elde döndürülerek ve sürtülerek kullanıldığına, belki de perdah yapmak için kullanılmış olduklarına işaret etmektedir. Üçüncü gruptaki parçaların ise yarım/kırık olmaları ve mevcut kısımlarında herhangi bir kullanım izi olmaması sebebiyle işlevleri belirsizdir.

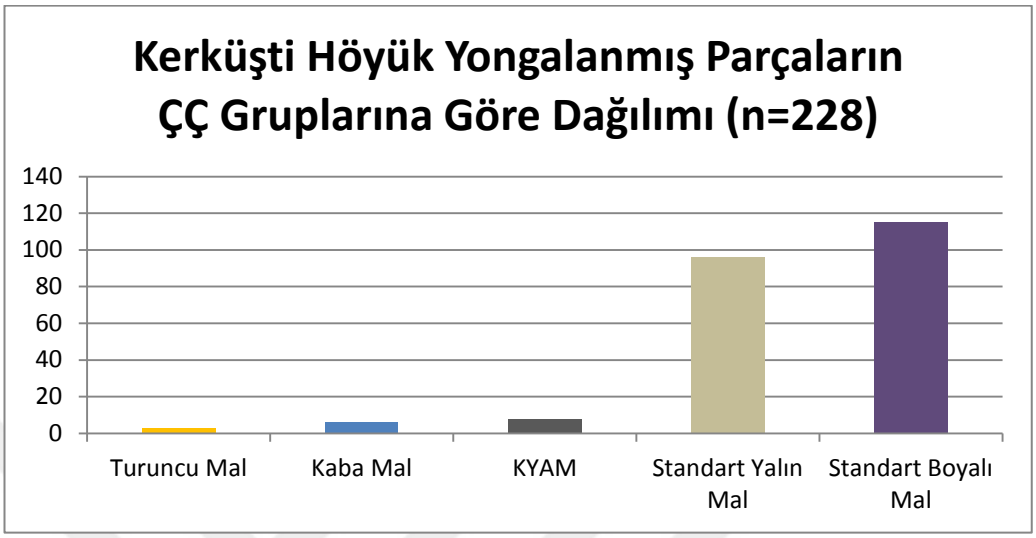
B2 grubuna ait sadece iki parça mevcuttur. Parçaların ikisi de aynı boyuttadır ve ağırlıkları birbirlerine oldukça yakındır. Her ikisi de bir kabın boyuna dönen üst gövde kısmından yapılmıştır. Gövdenin alt tarafındaki kısım geniş ve dış bükey kavis yapacak şekilde yontulmuş ve sürtülerek düzeltilmiştir. Parçanın bu kısmı yumuşak bir yüzeye sürtülerek kullanılmıştır. Bu nedenle kenarlarında parlaklık oluşmuştur.

Tablo 27: Kerküşti Höyük yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı

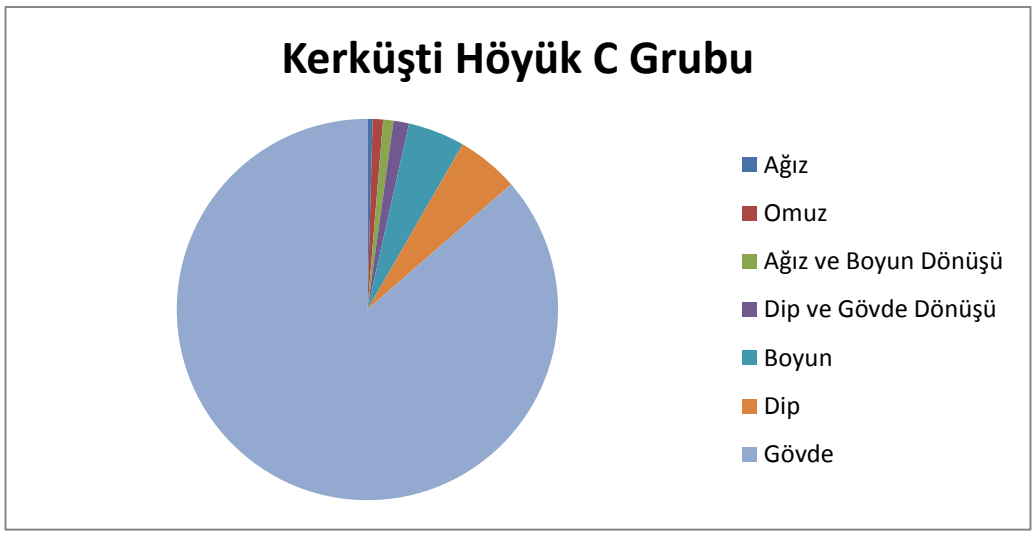
B3 grubuna alınan parçalar detaylı inceleme nedeniyle üç alt gruba ayrılmış olsalar da benzer nitelikledir. Ancak boyut ve ağırlıkları farklılık göstermektedir. Tümü yongalanarak, yuvarlak veya oval biçimde şekillendirilmiştir. Kenarlarında farklı derecelerde sürtme işlemi mevcuttur, bununla birlikte tam yuvarlatılmış çanak parçaları gibi tüm kenarlar boyunca değil kenarların bir kısmına sürtme işlemi uygulanmıştır. Olasılıkla bu parçalar sürtülerek kullanılan aletler, perdah araçları ya da bu aletlerin yapım aşamalarını temsil ettiklerini söylemek mümkündür.

Kerküşti Höyük C Grubu

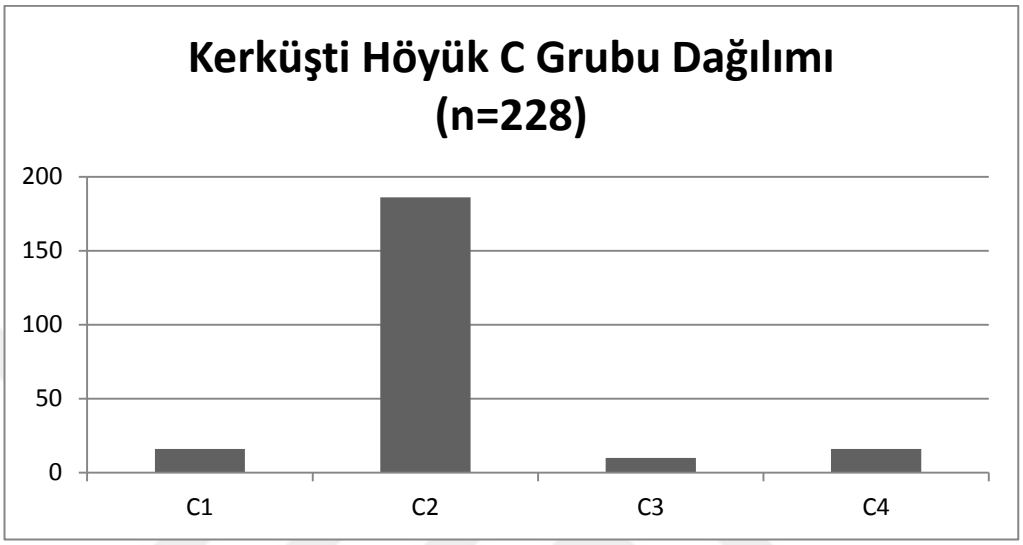
Tablo 28: Kerküşti Höyük yongalanmış parçaların mal gruplarına göre dağılımı

Yongalanmış çanakların % 1'i turuncu mal, % 3'ü kaba mal, % 4'ü KYAM, % 42'si standart yalın mal ve % 50'si standart boyalı mal grubuna ait kapların kırıklarından yapılmıştır.

Tablo 29: Kerküşti Höyük yongalanmış çanak parçaları

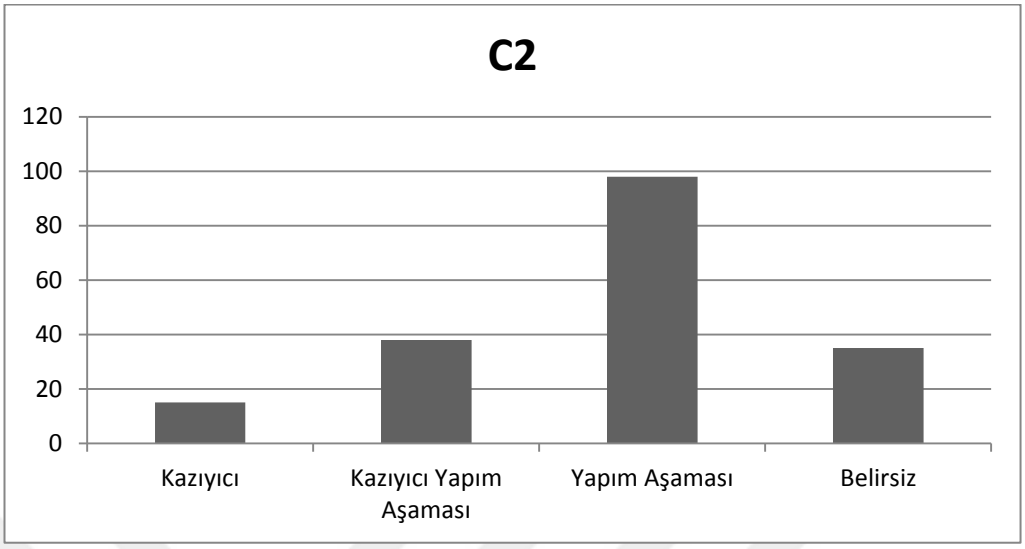
Yongalanmış parçalar için genellikle gövde parçaları kullanılmıştır. Az sayıda dip, boyun parçaları bulunmaktadır. Ağız, omuz, ağız ve boyun dönüşü ile dip ve gövde dönüşü olan parçalar da bulunmakla birlikte oldukça az sayıdadır.

Tablo 30: Kerküşti Höyük yongalanmış çanak parçalarının kendi içinde tipolojik dağılımı

C grubuna dâhil edilen örneklerin % 7'si tek yüzeyden, % 82'si her iki yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiştir. % 4'ünün bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış, % 7'sinin ise kenarları yongalanmış ve bir kenarı düzleştirilmiştir.

C1 grubuna dâhil edilen parçaların boyut ve ağırlıkları farklılık göstermektedir. Hepsi yuvarlak/oval, bu formlara yakın veya dörtgenimsidir. Bir kenarı kısmen dik ve küt bırakılmış, bu kenarın karşısındaki taraf ise kavisli olarak şekillendirilmiş ve yongalanarak kısmen inceltilmişlerdir.

Tablo 31: Kerküşti Höyük iki yüzeyden yongalanmış çanak parçalarının olası işlevlerine göre dağılımı

C2 grubunda dâhil edilen parçalar detaylı inceleme nedeniyle dört alt gruba ayrılmıştır, ancak kazıyıcı olarak belirlenen grup dışındakiler kısmen benzer niteliktedir. Kazıyıcıların tümü iyi pişmiş parçalardan farklı boyut ve ağırlıklarda üretilmiştir. Her iki yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş, bir kenarları kısmen dik ve küt bırakılmıştır. Bu kenarın karşısındaki taraf yine her iki yüzeyden yongalanarak inceltilmiş, kısmen keskinleştirilmiştir. Kazıyıcı oldukları düşünülen bu parçalarla hemen hemen aynı nitelikte, fakat yarım bırakılmış olan parçalar kazıyıcıların yapım aşaması olarak farklı bir gruba ayrılmıştır. Her iki yüzeyden yongalanmış fakat tamamlanmamış üçüncü grup ise kazıyıcıların yapım aşaması olabileceği gibi, yuvarlatılmış çanakların, perdah için kullanılan aletlerin veya diğer grupların yapım aşaması olarak da değerlendirilebilirler. İşlevleri belirsiz olan dördüncü gruptaki parçalar ise genellikle yarım ay biçimlidir. Kenarları yongalanarak şekillendirilmiştir, ancak parçaların hangi aşamada kırıldığı ya da B2 grubu gibi özellikle mi yarım ay şeklinde yapıldıklarını söylemek güçtür.

C3 grubundaki örneklerin boyut ve ağırlıkları farklılık göstermektedir. Tümü oldukça iyi pişmiş kapların parçalarından yapılmıştır. Üçgen veya dörtgen formludur. Kavisli olarak biçimlendirilen bir kenarları özenle yongalanarak inceltilmiş ve

keskinleştirilmiştir. Bu kenarda olasılıkla kullanımdan kaynaklı milimetrik kırılmalar mevcuttur. Kesici ya da kazıyıcı olarak kullanılmış olmaları olasıdır.

C4 grubuna dahil edilen parçaların boyut ve ağırlıkları farklılık göstermektedir. Bütün parçalar yongalanarak yuvarlak / yuvarlağa yakın veya oval / ovale yakın biçimde şekillendirilmiş, bir kenarları dik ve küt bırakılmış ardından sürtülerek düzeltilmiştir. Özellikle bu dik ve küt kenarın karşısındaki taraf bazen tek yüzeyden, bazen her iki yüzeyden özenle yongalanarak inceltilmiş ve keskinleştirilmiştir. keskin kenarlarında olasılıkla kullanımdan kaynaklı milimetrik dalgalanma ve kırılmalar da mevcuttur. Muhtemelen kazıyıcı veya kesici olarak kullanılmışlardır.

Genel olarak bakıldığında; Sumaki Höyük'te geri dönüştürülmüş çanak çömlek parçaları için çoğunlukla bitkisel katkılı mallar kullanılmıştır. İkinci olarak kırmızı astarlı mallar tercih edilmiştir. Mineral katkılı malların kullanımı ise oldukça azdır. Yerleşmedeki kronolojik sürece baktığımızda Pre-Proto Hassuna evresinde çanak çömleğin yeniden kullanımı, Proto Hassuna kültür aşamasına göre oldukça azdır. Mevcut örneklerin büyük bir bölümünde gövde parçalarının ağırlıkla olduğu gözlenmektedir. Ancak bu durum ağız parçalarındaki kullanımı tespit etme zorluğuyla ve malzemeye bu bilinçle bakılmamasıyla ilgili olabilir. Sumaki Höyük'te bulunan malzemenin kontekstleriyle ilgili bir değerlendirmede bulunmak güçtür. Parçaların büyük bir kısmı tabaka dolgularından, İki parça yapıların üst dolgularında, üç parça da çukurlarda bulunmuştur. Sumaki Höyük'teki örnekler, Kerküşti Höyük kadar çeşitlilik göstermemektedir. Ana grupların içinde alt gruplara ayrılmış olsa da, delikli çanak parçaları dışındakiler tipolojik olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Kerküşti Höyük'te yeniden kullanılmış parçalarda çanak çömleğin oranlarına uygun bir şekilde ağırlıklı olarak standart boyalı mallar ile standart yalın mallar tercih edilmiştir. Sumaki'de olduğu gibi örneklerin çoğu kapların gövde kısımlarından yapılmıştır. Parçaların yalnızca %1'i oldukça özenlidir ve kişisel kullanım eşyası olarak tanımlanmışlardır. Geri kalan malzemenin %3'ü perdah işleminde kullanılabilecek parçalardır, %20'si perdah türevi aletlerin yapım aşaması, %8'i ağırlık/ağırşak veya çeşitli düzenekler için ara parça, %16'sı kazıyıcı, %10'u

kazıyıcıların yapım aşaması, %4'ü şekillendirici aletler, %27'si çeşitli aletlerin yapım aşaması, %10'u ise belirsiz olarak tanımlanmıştır. Kazıyıcı veya kesici olarak tanımlanan aletlerde genellikle oldukça iyi pişmiş, kaliteli parçaların seçildiği görülmektedir, ancak diğer aletler için böyle bir seçicilikten bahsetmek güçtür. Mevcut parçaların kontekstleri ile ilgili ayrıntılı değerlendirmeler, kazının buluntu ve buluntu dağılımına ilişkin analizleri henüz tamamlanmamış olduğu için güçtür. Ancak örneklerin 40'ı mekânların içinde veya mekânlarla ilişkili alanlarda, 43'ü tolosların içinde veya ilişkili birimlerde, 24'ü duvarlarla ilişkili çalışmalarda, 34'ü taşlı alanlarda, üçü fırınlarda, ikisi mezar hediyesi ve üçü iskeletlerin üst dolgularında,19'u sondajlarda veya sondajlarla ilişkili çalışmalarda, 16'sı ise çukurlarda bulunmuştur.

4.4 Yapım Teknolojisi ve Kullanıma İlşkin Gözlemler ile Deneysel Çalışmalar

Bu bölümde tez kapsamında değerlendirilen malzemenin yapım ve kullanımına ilişkin yorum ve değerlendirmelerde fikir edinebilmek amacıyla yapılan deneysel çalışmanın aşama ve sonuçları anlatılacaktır.

Bu çalışmanın amacı;

- Çanak çömlek parçaları kırıldığında kırıkların nasıl göründüğü,
- Kırık çanak çömlek parçalarına uygulanan delme, sürtme, yongalama gibi işlemlerin nasıl gerçekleştirilmiş olabileceği,
- Bu uygulamaların parçalar üzerinde bırakacağı izler ile aşınma biçimlerini belgeleyerek, kırık parçaların hangi amaçlar için kullanılmış olabileceği hakkında yorum yapabilmektir.
- Deneysel çalışma için, birkaç çanak çömlek ile birlikte doğadan toplanan taş, ahşap malzemeler kullanılmıştır. Öncelikle, cidar kalınlıkları 1,2 ile 0,6 cm arasında değişen ikisi çömlek, biri kâse olmak üzere üç adet pişmiş toprak kap yaklaşık 1,50 m yükseklikten yere bırakılarak, kalan büyük parçalar da sert zemine vurularak

kırılmıştır. Kırılma sonucu oluşan parçaların kenarlarının oldukça keskin[6] olduğu saptanmıştır.

-

Resim 20: Kırıldıktan hemen sonra çanak parçalarının kenarlarının görünümü

- Parçaların bazılarının bir kenarı ovalimsi biçimde kırılmış olsa da diğer kenarlar köşelidir, dolayısıyla parçalarda işlenmeden önce doğal olarak bir yuvarlanma ya da ovalleşme söz konusu değildir.

<u>Yapıma yönelik denemeler</u>

Yuvarlak ya da oval, kenarları düzgün parçalar yapmak için, öncelikle parçanın kenarlarını yongalayarak kabaca yuvarlatmak gerekmektedir. Sonrasında parça, kenarları boyunca düzenli döndürülerek daha sert bir cisme örneğin taşa sürtülerek düzleştirilmelidir. Bir parçayı 5 ile 10 dakika arasında düzgünce yuvarlatmak mümkündür, ancak bu süre parçanın boyut ya da yapısına bağlı olarak değişmektedir. Tamamen yuvarlatılmış/ovalleştirilmiş parçalar büyük olasılıkla olarak bilinçli biçimlendirilmiştir.

Resim 21: Yongalayarak şekillendirme

Resim 22:Sürterek kenarları düzeltme

[6] Kırılan kap parçası homojen ve yüksek ısıda fırınlanmış bir kaptır. Keskinliğin katkı maddesi artıp pişirme derecesi düştükçe azalacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

a

b

Resim 23: Yongalanmış ve kenarları sürtülerek düzeltilmiş parçalar (a) ve sürtülerek düzeltilen parçanın kenar görünümü (b)

Yuvarlak olmayan, kullanım kenarının farklı olması gerektiği durumlarda, alete şekil verilirken belirleyici olan yongalama işlemi buna göre yapıldı ve kullanım amacına göre farklı biçimlere sahip parçalar elde edildi.

a

b

c

Resim 24: Yongalanarak şekillendirilmiş, kenarı sürtülerek düzeltilmiş parçanın görünümü (a-c)

Yongalanmış kazıyıcı ya da kesici olarak kullanıldığı düşünülen çanak parçalarının yapımı için yine bir taş kullanıldı. Çanak parçasının keskin kenarlı olması için yongalama açılı yapıldı ve keskin kenarlar elde edildi. Bu türdeki aletlerin yapımı sırasında sürtme işleminden yararlanılmadı.

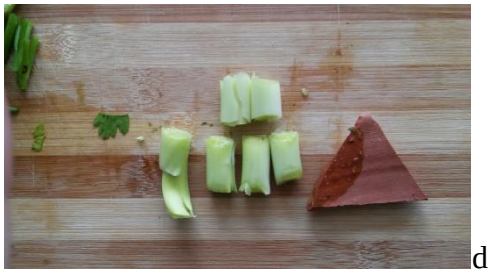
<u>Kullanıma Yönelik Denemeler</u>

Keskin kenarlı parçalar herhangi bir işlem uygulamadan önce bitki kesimi ve doğranması ya da ağaç dallarının yontulması gibi işlemlerde kullanıldı. Ayrıca çanak çömlek yapımında da yine işlenmemiş bu parçalardan yararlanıldı.

Bitki kesme doğrama gibi işlerde; homojen dokulu, pişme derecesi yüksek kaliteli bir çanak parçası ile daha düşük ısıda pişmiş başka bir çanak parçası kullanıldı. Kaliteli olan parçanın kullanımı maydanoz benzeri otsu bitkiler ile daha kalın saplı bitkileri kesmekte oldukça başarılı olmuştur.

a

b

 c d

Resim 25: Keskin kenarlı, kaliteli çanak parçasının bitki kesmek/doğramak için kullanımı (a-d)

Daha kaba olan parça ile maydanoz, pürüzsüz düzgün kesikler yerine parçalanarak kesilebilmiştir, daha kalın yapılı bitkiler ise doğranamamıştır.

Resim 26: Kaba yapım bir çanak parçasının bitki kesmek /doğramak için kullanımı

Resim 27: Bitki kesme/doğrama işleminde; pişme derecesi yüksek kaliteli mal ile kaba mal arasındaki fark

Kısa süreli kullanımlarda parçaların kullanılan kenarlarında aşınma oluşmamaktadır. Aşınma hızı, bitkinin üzerine konularak doğrandığı malzemeye göre de farklılık göstermektedir. Ahşap gibi yumuşak malzemelerde sürtünme daha yumuşak olduğundan bu süre uzarken, üzeri pürüzlü taş benzeri sert yüzeyler süreyi kısaltmakta ve aşınma derecesini artırmaktadır. Parçanın kenarındaki aşınmalar körelmesine yol açmaktadır. Pişme derecesi yüksek olmayan kaba parçaların doğrama ve kesme gibi işlemler için uygun olmadığı açıktır. Kaliteli parçalar kesme doğrama işlevlerini kenarları körelinceye kadar yerine getirebilmektedir.

Resim 28: Uzun süreli kullanımda kenarı aşınan parça

Kuru ve yaş ağaç dallarının kabuğunu soymak amacıyla ağaç dalına paralel tutularak yapılan ikinci denemede özellikle yaş ağaç dalının kabuğunu soyarken kısa sürede oldukça başarılı sonuçlar alınmıştır. Kullanım sonrasında, parçanın kenarında milimetrik, dalgalanma şeklinde kırılmalar gözlenmiştir.

Resim 29: Çanak parçasının ağaç dalının kabuğunu soyma amaçlı kullanımı ve kullanım sonucu oluşan milimetrik kırılmalar

Kullanım öncesinde herhangi bir düzeltme yapılmadığı için, parçanın keskin kenarları insan eline zarar vermektedir. Bu nedenle sadece kullanılan kenarın değil,

kullanılmayan kenarın da ele oturacak şekilde düzeltilmiş olması anlamlıdır ancak şart değildir.

Çanak çömlek parçalarının olası bir kullanımı da çanak çömlek yapımı sırasındadır. Kısmen hasar almış kaplar kalıp olarak kullanılabileceği gibi daha küçük boyutlarda kırılmış parçalar iyice öğütülerek kil hamurunda katkı (grog) olarak da kullanılmaktadır. Bunun dışında kırık parçalar çanak yapımı sırasında şekil vermek, fazla kili sıyırmak ve düzeltmek amacıyla da işlev görebilirler. Günümüzde seramik yapımı sırasında kullanılan metal ya da ahşaptan yapılmış aletler, özellikle Kerküşti Höyük'te bulunan söbe biçimli çanak çömlek parçaları ile oldukça benzerdir.

Resim 30: Günümüzde seramik yapımında kullanılan aletlerden örnekler

Bu parçalar, yapılacak olan kabın biçimine ve bu işlem sırasında nasıl kullanılacağına bağlı olarak yarım ay, söbe, üçgenimsi formlarda olabilmektedir. Genellikle ahşap olanlarda tutma kolaylığı sağlamak ve istenildiğinde duvara asabilmek amacıyla bir delik bulunmaktadır. Uzun süreli kullanımda ahşap aletlerin kullanım kenarları aşınmaktadır.

Resim 31: Günümüzde çeşitli aletlerin seramik yapımında kullanımı

Resim 32: Kerküşti Höyük Tip B2

Çanak çömlek yapımı sırasında parçaların kullanımını gözlemlemek amacıyla şerit/sucuk yöntemi ile bir kap yapımı denendi. İlk aşamada kabı oluşturan şeritlerin birbirlerine kenetlenmeleri için aralara bir çanak parçasının keskin kenarı kullanılarak çentikler atıldı. Sonrasında şeritlerin araları daha sulu bir kille doldurularak fazlalıkları bir ağız parçasının ağız kısmı kullanılarak sıyrıldı.

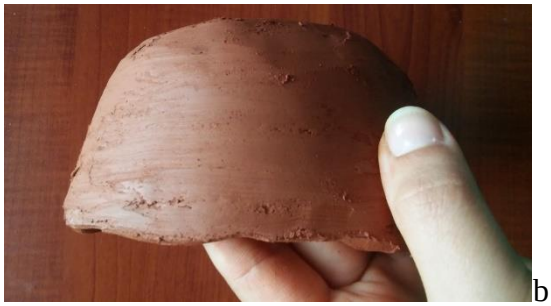

a

b

Resim 33: Çanak parçasının çentik açmak ve yapılan çanağın yüzeyindeki fazla kilin sıyrılması (a-b)

Bu şekilde üst üste konan şeritleri düzelterek homojen bir yüzey oluşturmadan önce, kabın bir süre kuruyup deri sertliğine ulaşması için bekletildi. Yüzey düzeltme işlemi için Kerküşti Höyük'te bulunan söbe biçimli çanak parçalarına benzeyecek şekilde biçimlendirilen[7] bir çanak parçasından yararlanıldı. Kabın yüzeyi çanak kırığından yapılan aletle sıvazlanarak fazla kil sıyrıldı ve düzgün bir yüzey elde edildi.

[7] Bunun için bir çanak parçası alınıp kenarları uygun formda yongalanarak kabaca şekillendirildikten sonra sürtülerek düzeltildi.

 a b

Resim 34: Yapılan çanak yüzeyinin düzeltilmesi ve düzeltilen çanağın yüzey görünümü

Kısa süreli kullanımda bu işlem alet üzerinde bir iz bırakmamaktadır, ancak uzun süreli kullanımda sürtünme nedeniyle aşınmalar meydana gelmektedir.

 a b

Resim 35: Uzun süreli kullanım sonucu kenarı aşınan parça (a-b)

Kabın yüzeyi düzeltildikten sonra perdahlamak amacıyla yine kırık bir çanak parçasından yapılan alet kullanıldı. Kenarlarında herhangi bir düzeltme işlemi yapılmamış ya da hamurunda iri tanecikli katkısı olan parçaların çanak yüzeyinde derin oluklar, çizikler oluşturduğu gözlendi.

Resim 36: Kenarları düzeltilmemiş ya da iri tanecikli çanak parçalarının düzeltme veya perdahlama amacıyla kullanımı sonrası çanak yüzeyinde oluşan derin izler

Bunun üzerine perdah yapmak amacıyla kenarları düzeltilmiş bir parça kullanıldı. Bu işlem sırasında parçaların kullanılan kenarlarının sürtünme nedeniyle aşındığı ve aşınma derecesinin, yapılan işlemin süresi ile yüzeyi düzeltilen çanağın hamurundaki katkı malzemesine göre değiştiği gözlendi. Temiz hamurlu bir çanakta pürüzsüz yüzey nedeniyle aşınma az olurken; taşçık veya iri taneli kum gibi katkılı hamura sahip çanak yüzeylerinde aşınmanın artacağını öngörülebilir.

a

b

Resim 37: Perdah aracı olmak üzere düzeltilen parça ve çanak parçasının perdahlayıcı olarak kullanımı sonrası çanak yüzeyi

a

b

Resim 38: Perdahlama için kullanılan parçanın kenarında oluşan aşınma/düzleşme

Parçaların bir kısmında, kullanılan kenarda sürtme yönünde kenar boyunca gözle görülebilecek çizgiler oluşmaktadır. Ancak bazı parçalarda bu izler çıplak gözle görülememekte bunun için düşük büyütmeli bir mikroskoptan ya da yüksek büyütmeli bir büyüteçten yararlanmak gerekmektedir. Sürtme işlemi nedeniyle parçanın kullanılan kenarı düzleşmekte ve parçanın sadece bir kenarını kullanmak mümkün olduğu gibi parçayı çevrilerek diğer kenarları kullanmak mümkün olabilmektedir. Bir kenarın kullanıldığı durumlarda, parçanın bu kenarı sürtünme nedeniyle düzleşirken diğer kenarları biçimlendirildiği şekliyle kalmaktadır. Diğer kenarların da kullanıldığı durumlarda parçanın kenarları sürtünme nedeniyle aşınarak düzleşmekte ve köşeli bir hale gelmektedir. Bu işlem sırasında (eğer özellikle tercih

edilmemişse) parçanın yuvarlaklaşması ya da ovalleşmesi mümkün değildir. Parçanın bir kısmı kendiliğinden kavisli kırılmış olabilir, bu durumda bu kısım sürtünme sırasında ovalleşebilir ya da yuvarlaklaşabilir, fakat yine de parçanın bütün çeperinin kavisli kırılma olasılığı olmadığından kendiliğinden yuvarlaklaşması mümkün değildir. Başka bir anlatımla, tamamıyla yuvarlatılmış ya da ovalleştirilmiş parçalar perdahlamak veya benzeri uygulamalar sırasında değil, muhtemelen özellikle sürtülerek yuvarlatılmış/ovalleştirilmiştir. Perdah aletlerinde kullanım, kenarların kırılma yönüne doğru sürterek gerçekleştiğinde kolaylık sağlanmaktadır. Buna göre eğer içe doğru kırılmışsa içe doğru sürtme, dışa doğru kırılmışsa dışa doğru sürtme daha rahat yapılabilmekte, böylelikle çanak yüzeyinde derin çizgiler oluşmamaktadır. Bu tür uygulamada parçanın kenarı içe ya da dışa verevleşmekte, eğer kesit dikse değişmemektedir.

Etnografik ve deneysel çalışmalar ortası delinmiş çanakların ağ ağırlığı, tezgah ağırlığı, ağırşak veya delme, ateş yakma gibi çeşitli düzenekler için ara parça olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Arkeolojik çalışmalarda bulunan parçalar her zaman tam yuvarlak değildir. Ağırlık olarak kullanılacak parçanın formunun özellikle ara parça olarak kullanıldığı durumlardaki etkisini görmek için kenarlarında herhangi bir düzeltme yapılmamış çanak parçası alınarak ortasına bir taş yardımı ile delik açıldı. Delinen çanak parçası, kabuğu soyulmuş bir ağaç dalına geçirildi.

Resim 39: Biçimlendirilmeden, ortası delinerek ağaç dalına geçirilen parça

Kenarları düzeltilmemiş ve yamuk biçimli olan parçanın kullanım sırasında ağırlık merkezi olarak dengeli olup olmayacağını ölçmek için, ağaç dalının uç kısmına mürekkep sürüldü ve düzenek iki avuç içerisinde döndürülerek kullanıldı.

Resim 40: Oluşturulan düzeneğin ağırlık merkezinin dengeli olup olmayacağını ölçmek için yapılan mürekkep testinin sonucu

Mürekkep izlerine bakıldığında, parçanın tam yuvarlak olmamasının, özellikle ağaç dalının ucuna yakın yerleştirildiğinde büyük bir etkisi olmadığı görüldü. Benzeri sistem günümüzde geleneksel olarak devam eden ip eğirme düzeneğinde de kullanılmaktadır. Çanak parçası ile oluşturulan düzeneğin ip eğirmek için işe yarayıp yaramayacağını görmek için yünün didiklenmesinden başlanarak tüm süreç deneysel olarak takip edildi ve sonuçta çanak parçasının ağırşak olarak kullanımının oldukça başarılı olduğu görüldü.

Resim 41: Oluşturulan düzeneğin ip eğirmek için kullanımı

Aynı sistemi delme düzenekleri ve ateş yakmak gibi işler için kullanmak da mümkündür. Ağaç dalının üst kısmına sarmal bir şekilde ip sarmak, kullanımı kolaylaştırılabilir.

Resim 42: Ortası delik çanağın ateş yakma düzeneğinde ara parça olarak kullanımı

BEŞİNCİ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

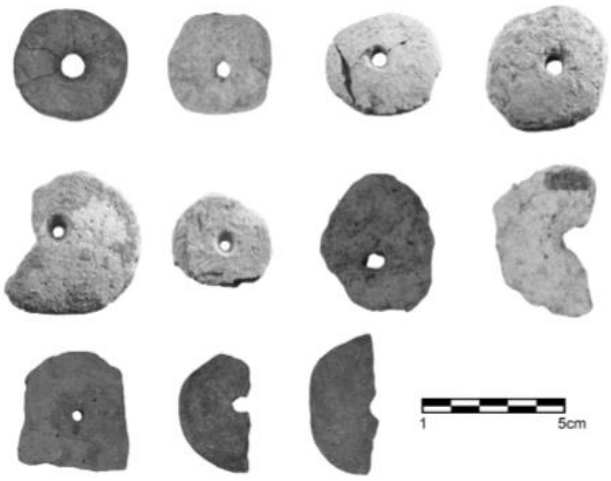
Yeniden kullanım davranışı, bireysel ya da toplumsal ölçeklerde ekonomik, siyasi ve sembolik yönleriyle modern dünyanın önemli olgularından biridir. Fakat yaygın kanının aksine insanın en eski davranış biçimlerinden biridir, olasılıkla insanın doğayı kendi yararına kullanabileceğinin farkına vardığı süreçle birlikte başlamıştır. Paleolitik Çağ'dan itibaren bu davranışa ilişkin somut kanıtlara sıklıkla rastlanmaktadır (Belfer-Cohen ve Bar-Yosef, 2014; Amick, 2015). Günümüze kalabilen en eski buluntu gruplarından olan yontmataş aletlerin arasında daha eski döneme tarihlenen alet ve çekirdeklerin sonraki dönemlerde toplanarak işlendiği örneklere, daha sonraları kemik aletler de eklenmiştir (Choyke, 2009). Esasında kullanılan hammadde ve malzeme çeşitliliği arttıkça, yeniden kullanıma ilişkin uygulamalar da artmaktadır.

Tez çalışması kapsamında ele alınan malzeme, kırılmış ve artık işlevini kaybetmiş olan çanak çömleklerin parçalarıdır. Çanak çömlek yapımının başlayıp yaygınlaşmasına paralel olarak, kırılan parçaların değerlendirilerek kullanıldığı örneklere de bu aşamadan itibaren sıklıkla rastlanmaktadır. Bununla birlikte yeniden kullanılmış çanak parçaları, tıpkı diğer yeniden kullanılan malzemeler gibi, arkeolojik çalışmalarda üzerinde ayrıntılı olarak durulan bir konu olmamış, hem malzeme doğru bir şekilde ayıklanarak incelenmemiş hem de yayınlara yansımamıştır. Bu nedenle Sumaki Höyük ve Kerküşti Höyük yerleşimlerinden gelen malzemenin karşılaştırmaları sınırlı bir yayın çeşitlemesine bağlı olarak yapılmış, benzer örneklerin bulunduğu yayınlarda ise ayrıntılı değerlendirmelerle karşılaşılmamıştır. Ancak yapılabilen karşılaştırmalar çanak çömlek parçalarının yeniden kullanımının yaygın bir uygulama olduğuna dair somut kanıtlar vermektedir.

Yeniden kullanılmış çanak parçaları, kolay ayırt edilebilen delikli örnekler dolayısıyla genellikle ağırlık ya da ağırşak olarak tanımlanmıştır. Ağırşaklar, Mezopotamya ve Suriye'de MÖ 7. binin sonlarından itibaren karşılaşılan ögeler arasındadır. Proto-Hassuna evresinde (Sabi Abyad'ta Pre-Halaf'a karşılık gelir)

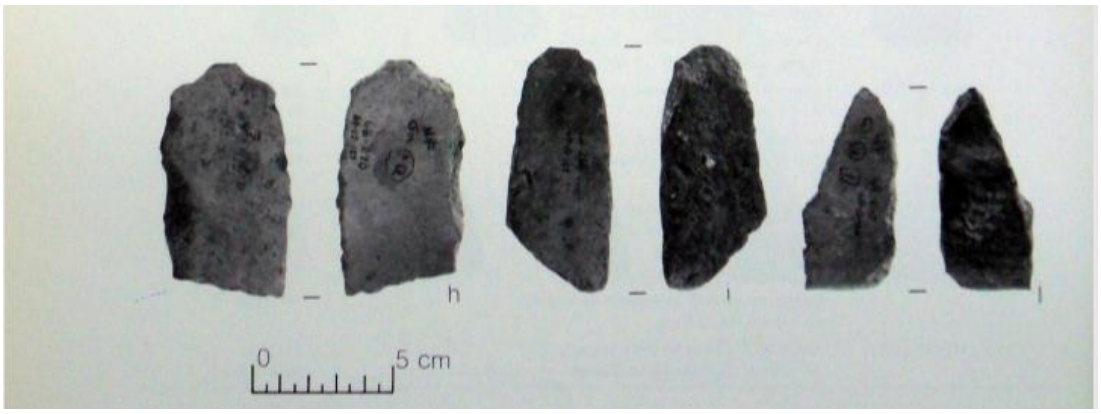
Kashkashok II, Boueid II, Tell Sotto, Kültepe, Telul eth-Thalathat I ve Umm Dabaghiyah'ta bikonik ağırşakların yanı sıra ortası delinerek yapılmış çanaklar da bulunmuştur. Bu gelenek Yarim Tepe I, Shimshara, Tell Hassuna, Kharabeth Shattani, Matarrah, Tell es-Sawwan, Choga Mami gibi yerleşimlerde de devam etmektedir. Tell Halaf, Arpachiyah, Kharabeh Shattani gibi Halaf yerleşimlerinin hemen hemen hepsinde taş ve kilin yanı sıra çanak parçalarından yapılmış ve ağırşak olarak yorumlanmış buluntular belgelenmiştir (Rooijakkers, 2012: 101).

Güney Levant ve Anadolu'da ağırşakların ilk kullanımı Neolitik Dönem'de başlamaktadır. Jericho'da bir ağırşakların yaygınlaşması gözlemlenebilmektedir. Çanak Çömleksiz Neolitik tabakalarda ortası delinmiş sadece iki taş varken, Çanak Çömlekli Neolitik Dönem'de ortası delinmiş otuz çanak parçası bulunmuştur. Wadi Raba, Ein el Jerba, Munhata gibi yerleşimlerde de çok sayıda çanak diske rastlanmıştır (Rooijakkers, 2012: 101). Güney Levant'ta bir Yarmukian yerleşimi olan Jebel Abu Thawwab'ta da ortası delinmiş çanak parçaları belgelenmiştir Ürdün'de bulunan Wadi Ziqlab'da Son Neolitik'e tarihlenen yerleşmelerde oval ya da yuvarlak formlu, ortası delik çanak parçaları bulunmuştur. Bunlar genellikle ağırşak olarak tanımlanmıştır, ancak önerilen diğer olası işlevleri; oyun taşları, hesap taşları, kimlik belirteçleri, süs eşyaları, kapak ya da tıpalar, delme sistemleri için ara parçalar olarak tanımlanmaktadır (Gibbs, 2006: 89).

Resim 43: Wadi Ziqlab (Gibbs, 2006: 94)

İran'da, Neolitik Dönem'e tarihlenen Haji Firuz'da çanak parçalarından yapılan bant şeklindeki parçalar (sherd strips) ve yine çanak parçalarından yapılan ve sürtülerek kullanılan aletler (sherd rubbing tools) olarak iki grup belirlenmiştir. İlk gruptaki parçalar genellikle kırılmış bir kabın gövde, daha az olarak ağız kısımlarından yongalanarak şekillendirilmiş, ardından kenarları düzeltilmiş ya da kullanımdan dolayı aşınmıştır. Parçalar genellikle uzun eksenleri boyunca kavislidir. Uzunlukları 4,2 ile 9,0 cm arasında, genişlikleri 2,4 ile 4,8 cm arasında, kalınlıkları ise 0,85 ile 1,3 cm arasında değişmektedir. Kısa kenarlarından biri yuvarlak/konik diğeri ise düz ya da verev bitirilmiştir. Yuvarlak/konik kısımda aşınma izleri mevcuttur, ancak kenarın yuvarlak dönüşü bilinçli olarak yapılmıştır. Kenarlarda aşınma izlerine de rastlanmakta ancak bunların, şekillendirme işleminin bir parçası mı yoksa kullanım sonucu mu olduğu belirsizdir. MÖ 6. bin yılın ikinci yarısına tarihlenen Chagha Sefid'te ise 12.000'in üzerinde 'hafif pişmiş kilden şeritler /*strips of lightly baked clay*' bulunmuştur. Bunlar Haji Firuz'da bulunanlara oldukça benzerdir. Aradaki temel fark, imalat yöntemi ile kenar biçimlerindedir. Chagha Sefid'teki buluntular sazdan hasır benzeri düz bir yüzeye bastırılarak üretilmiştir. Kenarları oldukça pürüzsüzdür ve aşınma görülmemektedir. Sürtme alet grubuna dahil edilen köşeleri yuvarlatılmış, dörtgen biçimli bir pithos parçası bulunmuş ve kenarlarının özenle düzeltilmiş olduğu görülmüştür. Dış yüzeyi sağlam olan parçanın iç yüzeyi olasılıkla sürtme işlemi nedeniyle siyah çekirdeğe/öze kadar aşınmıştır. Boyutları yaklaşık 5,1 x 5,1 cm'dir. Araştırmacılara göre bu aletler, olasılıkla çanak yapımında şekillendirme ve yüzeylerin düzeltilmesinde kullanılmaktadır (Voigt, 1983: 185).

Resim 44: Haji Firuz (Voigt, 1983: Levha 28)

Irak'ta Shahrizor Vadisi'nde yapılan ve Son Neolitik ile Son Kalkolitik Dönem yerleşimlerinin tespit edildiği yüzey araştırmalarında da çanak çömlek parçalarından yapılmış, kenarları yongalanarak yuvarlatılmış, bazıları delikli örnekler bulunmuş ve ağırşak olarak tanımlanmıştır (Nieuwenhuijse,2013:https://www.universiteitleiden.nl /en/research/research-projects/archaeology/shahrizor-survey-fproject).

Resim 45: Shahrizor Vadisi'nden örnekler

Sumaki Höyük ile çağdaş olan ve yine Dicle Havzası'nda yer alan Salat Camii Yanı'da da çanak parçalarından yapılan delikli diskler bulunmuştur. Buradaki örneklerin kenarları kabaca yontularak biçimlendirilmiştir. İşlenmiş bu parçaların yapımı için yalnızca üst tabakalarda yaygın olarak bulunan bitkisel katkılı çanak çömlek parçaları kullanılmıştır (Miyake, Maeda ve Tao, 2013: 46). Yine Dicle Havzası'nda yer alan yer alan Hakemi Use'nin Son Neolitik Dönem'e tarihlenen tabakalarında ise, tezgâh ağırlığı olarak yorumlanan ortası delinmiş çanak parçaları bulunmuştur (Tekin, 2011: 158).

Orta Anadolu'da, Volkanik Kapadokya Bölgesi'nde yer alan ve Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'den İlk Kalkolitik Dönem'in sonlarına kadar iskân görmüş olan Tepecik-Çiftlik'te yongalanarak şekillendirilmiş, kenarları sürtülerek düzeltilmiş delikli ve deliksiz çanak parçaları bulunmuştur. Delikli parçalar genellikle ağırlık veya ağırşak olarak, kenarlarında sürtülme işlemi olan, deliksiz parçalar perdah aracı olarak tanımlanmıştır. Bunların yanı sıra, çok daha az sayıda kenarları sürtülerek düzeltilmiş, bir kenarlarında derin bir yiv bulunan parçalar da mevcuttur. Bu parçalar ise figürün olarak yorumlanmıştır (Tepecik-Çiftlik Kazı Arşivi- Y.G. Çakan sözlü bilgi).

Resim 46: Tepecik-Çiftlik, delikli çanak parçaları (Tepecik-Çiftlik Kazı Arşivi)

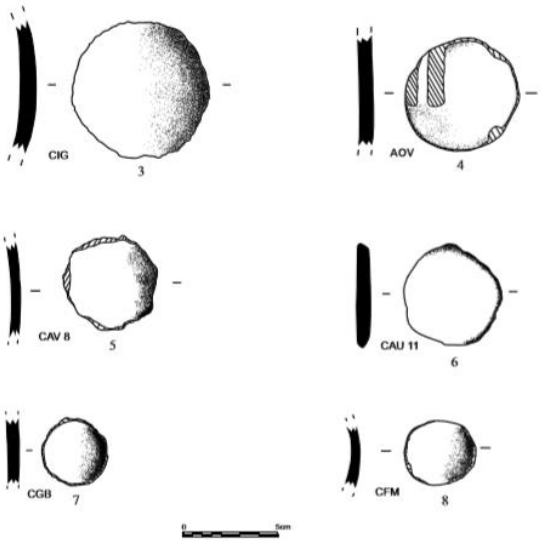

Resim 47: Tepecik-Çiftlik, perdah işleminde kullanıldığı ön görülen yuvarlatılmış çanak parçaları (Tepecik-Çiftlik Kazı Arşivi)

Resim 48: Tepecik-Çiftlik, çanak parçasından şekillendirilen ve figürin olarak tanımlanan parçalar (Tepecik-Çiftlik Kazı Arşivi).

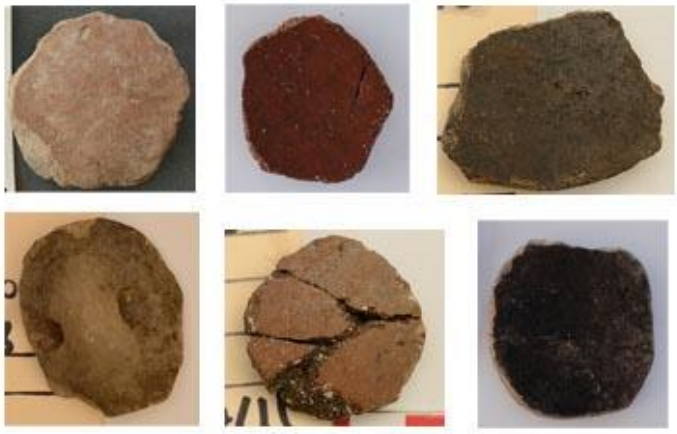
Daha batıda yine Neolitik Dönem'e tarihlenen Ege Gübre yerleşiminde de çok sayıda yuvarlatılmış çanak parçası bulunmuştur (Ozan, 2012: 226).

Resim 49: Ege Gübre (Ozan, 2012: Levha 87)

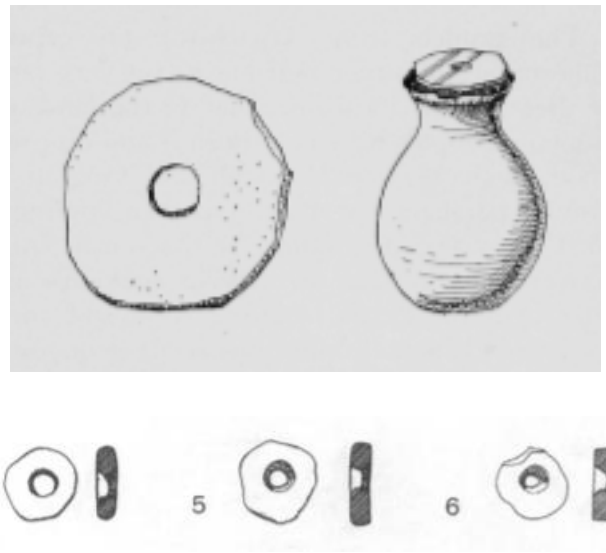
Marmara Bölgesi'nde yer alan Son Neolitik ile İlk ve Orta Kalkolitik tabakaları saptanan Aktopraklık'ta sayıları çok fazla olmasa da işlenmiş çanak parçaları bulunmuştur. Hemen hemen tam yuvarlak formda ve çapları ortalama 4-5 cm olan parçaların merkezlerinde bir delik bulunmaktadır. Bazı örneklerde deliklerin tam olarak açılmadığı ve yarım bırakıldığı görülmüştür (Serap Ala sözlü bilgi).

Marmara Bölgesi'nde yer alan bir diğer yerleşim Barcın Höyük'te de yuvarlak diskler ve yuvarlak olmayan, kenarları işlenmiş, kazıyıcı olarak tanımlanan örnekler vardır. Bunların çanak çömlek yapımında fazla kili sıyırmak için kullanıldıkları düşünülmektedir (Rana Özbal sözlü bilgi).

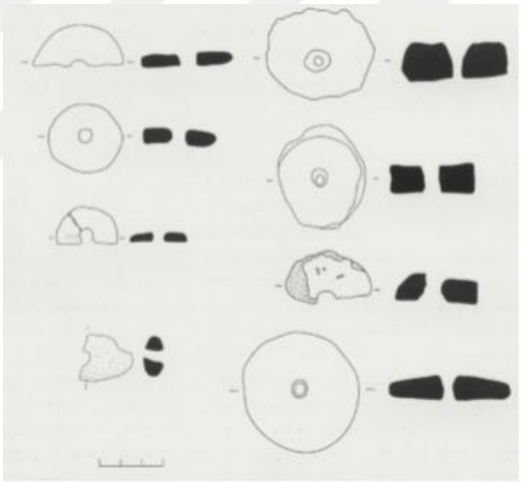
Resim: Barcın Höyük (Barcın Höyük kazı arşivi)

Kuzey Irak'ta bulunan ve Halaf'ın anahtar yerleşimlerinden biri Arpachiyah'da ortası delikli, genellikle oval ya da yuvarlak formlu, ortası delik çanak diskler ya da ağırşak olarak tanımlanan örnekler mevcuttur (Campbell, 2000: 19). Bununla birlikte Obeyd Dönemi'ne tarihlenen bir örnek küçük, kısa boyunlu bir kabın ağzına kapatılmış olarak bulunmuştur. Ortası delik olan bu örnek bitümle kabın ağzına yapıştırılmıştır. Bu haliyle parçanın kapak işlevi gördüğü kesindir (Mallowan ve Cruikshan-Rose, 1935: 90).

Resim 50: Arpachiyah (Mallowan ve Cruikshan Rose, 1935: 90)

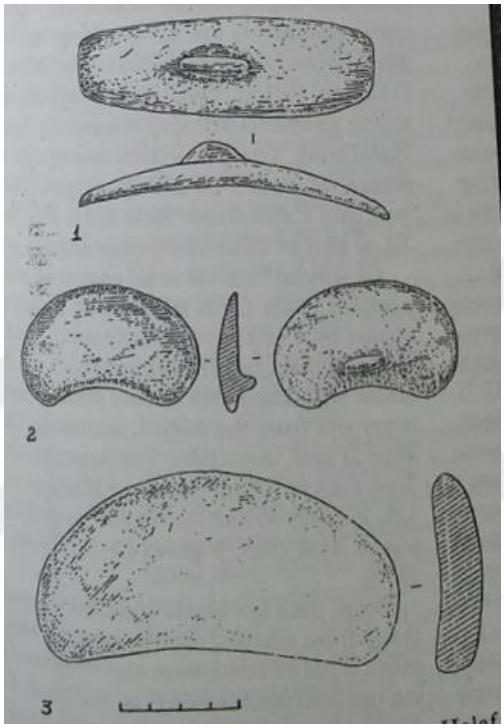
Türkiye – Suriye sınırının güneyinde, Balikh Vadisi'nde bulunan Tell Sabi Abyad'ta çok sayıda delikli çanak disk ve yongalanmış çanak parçaları bulunmuş ve ağırşak olarak tanımlanmıştır. Aynı formda taş ve kilden yapılmış örnekler de mevcuttur. Çapları genellikle 1 ile 20 cm arasındadır. Bu alet tipi Suriye ve Irak'ta ki birçok Halaf yerleşiminde yaygındır. Amuq'ta ilk olarak B Evresinde görülen bu aletler, Tell Sabi Abyad'ta Son Neolitik Dönem'de ve Erken Halaf tabakalarında bulunmaktadır (Akkermans, 1987: 33). Bu tür buluntuların işlevlerine dair farklı yorumlar da bulunmakta; bunların boncuk, jeton, tezgah ağırlığı, ağ ağırlığı ve delme düzenekleri için çark olarak kullanılmış olduğu ileri sürülmektedir (Rooijakkers, 2012: 98).

Resim 51: Tell Sabi Abyad (Rooijakkers, 2012: 100)

Kuzey Irak'ta Sincar Ovası'nda yer alan, Halaf'a tarihlenen Yarim Tepe II'nin tüm evrelerinde kazıyıcı veya ağırşak olarak tanımlanan oval veya üçgen biçimli, kenarları yongalanmış çanak parçaları bulunmuştur. Bunların olasılıkla hayvan derilerini hazırlamak için kullanıldıkları düşünülmektedir (Merpert ve Munchaev, 1993: 152). Yarim Tepe III'te kazıyıcılar az sayıdadır ve tamamı yeniden kullanılan çanak parçalarından yapılmıştır. Kenarları her zaman iç taraftan çalışılmış olan bu parçaların hayvan postlarının işlenmesi gibi çeşitli amaçlar için kullanıldıkları belirtilmektedir. Bu alet tipi Yarim Tepe II tabakası boyunca yaygındır. Bu tip Kerküşti Höyük'te bulunan ve tez kapsamında yuvarlatılmış söbe biçimli çanak

parçaları olarak belirlenen grup ile oldukça benzerdir. Yarim Tepe III tabakalarında bulunan bir diğer tip ise ortası delik, ağırşak olarak tanımlanmış çanak parçalarıdır (Merpert ve Munchaev, 1993: 197).

Resim 52: Yarim Tepe (Merpert ve Munchaev, 1993: 196)

Yeniden kullanılmış çanak parçalarının detaylı olarak incelendiği yerleşimlerden biri olan, Fırat Havzası'nda yer alan Fıstıklı Höyük'te, Fırat Nehri tarafından doğal olarak şekillendirilmiş yassı, yuvarlak çakıllar, yontulmuş kalker taşları veya 2 – 13 cm çaplarında çanak çömlek parçalarından oluşan grup 'jeton / *token*' olarak adlandırılmıştır ve bunların 'hafıza araçları, hatırlatıcı ipuçları' (*mnemonic tools*), oldukları düşünülmektedir. Jetonlar, yerleşmenin tüm birimlerinde ve tüm tabakalarında bulunmuştur. Bu buluntular, diğer pek çok Halaf yerleşmesi ile benzerlikler göstermektedir. Fıstıklı Höyük'te bulunan taş jetonların çoğunluğu oval ve yassı biçimleri nedeniyle seçilmiş ve üzerinde değişiklik yapılmamış nehir taşlarıdır. Diğer jetonlar, oval ya da yuvarlak olarak biçimlendirilmiş kireç taşları veya çanak çömlek parçalarıdır. Bunların sayısı, taş jetonlar kadar çok değildir. Çoğu

durumda kenarları keskin olarak bırakılmış, bazılarının kenarları sürtülerek düzeltilmiştir. Fıstıklı Höyük araştırmacıları, jetonların anımsatıcı işlevlerini birkaç kanıta dayandırmaktadır. Öncelikle Yakındoğu'da uzun bir '*mnemonic*' araç geleneği vardır. Ancak, Halaf evresinde bir boşluk vardır. Tokenlerin ve mühürlerin hesaplama sisteminde kullanılması, MÖ 7. binyıla kadar gitmektedir. Birçok Halaf yerleşiminde mühür ve mühür baskılarına rastlanmakta, ancak nadiren kayıt tutma sisteminin kanıtlarıyla ilişkilendirilmektedir. Halaf yerleşmelerinde tespit edilen tokenlerin sayısı, önceki (Halaf'a Geçiş) ve sonraki dönemlere oranla daha az sayıdadır. Çoğu Halaf yerleşiminde *mnemonic* sistemler eksik gibi görünmektedir. İkincisi, jetonlarda kullanım aşınmasına ilişkin bir kanıt olmamasıdır, bu onların kazıyıcı veya benzeri bir el aleti olarak işlev görmediğini düşündürmektedir. Üçüncüsü, Fıstıklı Höyük'te çok az sayıda yuvarlatılmış ve delinmiş çanak parçası bulunmuştur, bunların 'ağırşak' olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Ağırşaklar, pürüzsüz kenarlı jetonlardan kolaylıla ayırt edilebilmektedir. Araştırmacılara göre, taş, çanak gibi farklı hammaddelerden yapılmı, farklı boyutlara sahip grupların varlığı, bu buluntularda olasılıkla birkaç farklı bilginin kategorik olarak depolandığını düşündürmektedir (Bernbeck ve Pollock, 2003).

Jetonlar dışında, Fıstıklı Höyük'te keskin bir kenar elde etmek amacıyla yongalanmış ve kazıyıcı olarak adlandırılan çanak parçaları da bulunmuştur, bu parçalar nitelikli mallardan yapılmıştır (*fine ware*) (Bernbeck ve Pollock,2013: 66).

Şanlıurfa'nın güneydoğusunda yer alan bir diğer Halaf yerleşimi Kazane Höyük'te Halaf çanaklarının çoğu yeniden kullanılmıştır. Genellikle yuvarlatılmış, bazılarının kenarları yongalanmış ve keskin bırakılmış, bazılarının kenarları ise özenli bir şekilde yuvarlatılarak pürüzsüzleştirilmiştir (Bernbeck, Pollock ve Coursey, 1999: 121).Bunların dışında ağırşak olarak tanımlanan ortası delik örnekler de mevcuttur (Bernbeck, Pollock ve Coursey, 1999: 124). Fıstıklı Höyük ile benzer şekilde S. Costello, Kazane'de bulunan geri dönüştürülmüş çanak parçalarının bir kısmının bilgi depolamak amaçlı olduğunu öne sürmektedir (Costello, 2000: 475-476).

Resim 53: Kazane (Costello, 2000: 475)

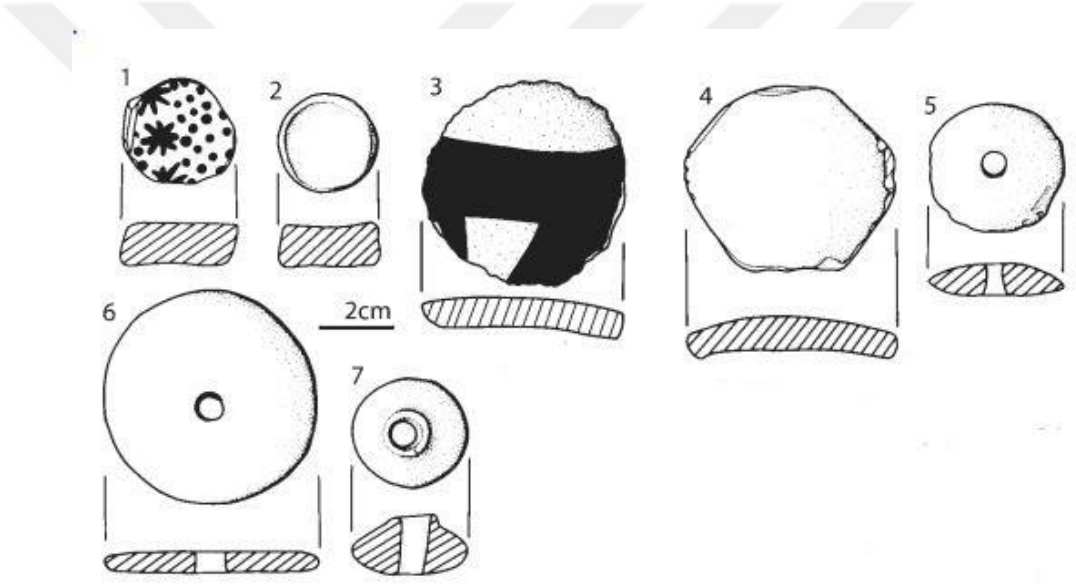
Kahramanmaraş sınırları içinde yer alan ve Halaf'a tarihlenen Domuztepe'de kırıldıktan sonra onarılan, eğer onarılamamışsa kazıma ve delme işlerinde kullanılan basit disk veya ağırşak olduğu düşünülen örnekler bulunmuştur. Parçalar *grog* olarak çanak çömlek yapımında da kullanılmıştır (Carter ve Campbell, 2007: 129).

Resim 54: Domuztepe (Erdem, 2013: 124)

Dicle Havzası'nda bulunan ve bir Halaf yerleşimi olan Grikihaciyan'da kenarları yongalanarak veya sürtülerek şekillendirilmiş, çoğu oval/yuvarlak, az sayıda dörtgen formlu işlenmiş parçalar bulunmuştur, bazıları deliklidir. Parçaların oyun taşları veya ağırşak benzeri işlevleri olduğu düşünülmektedir (J. Watson ve LeBlanc, 1990: 107).

Amik Ovası'nda yer alan Tell Kurdu'da çanak kulbundan yapılmış bir mühür bulunmuştur. İşlenmiş çanak parçalarının bazılarının tokenlerle ilişkili olabileceği, bazılarının da kapak veya kaplar için stand olduğu düşünülmektedir. Çoğunlukla Amuq C tabakalarında işlenmiş çanaklara sıklıkla rastlanmaktadır. İşlenen parçaların yapımında kaliteli çanakların yanı sıra kaba çanaklarda tercih edilmiştir. Bazı parçalarda kenarlardaki yongalama açıkça görülebilmektedir. Parçaların boyutları 2,5 cm'den 10 cm'ye kadar çeşitlilik göstermektedir. Yuvarlak parçalarla birlikte altıgen biçimli ya da 'D' biçimli parçalar da bulunmuştur. Ağırşak olarak tanımlanan ortası delik parçalar da mevcuttur (Özbal v.d., 2004: 60-61).

Resim : Tell Kurdu işlenmiş çanak parçaları (Özbal v.d., 2004: 105)

Neolitik Dönem'de bulunan yeniden kullanılmış buluntuların başında delikli çanak parçaları gelmektedir. Bunlar genellikle ağırlık veya ağırşak olarak yorumlanmıştır. Ancak, Haji Firuz'da tanımlanan ince bantlar ve perdah aracı olarak kullanıldığı düşünülen aletler ile Tepecik – Çiftlik'te bulunan ve idol olarak tanımlanan parçalar farklı tiplerde üretimlerin de olduğunu göstermektedir. Haji Firuz'da tanımlanan tipler, son çanak gruplarının analizleri sırasında fark edilmiştir, dolayısıyla parçaların bir kısmı gözden kaçmıştır ve yerleşimdeki dağılımları bilinmemektedir (Voigt, 1983: 185). Geri dönüştürülmüş çanak parçaları, genel olarak tanınmayan bir malzeme olarak birçok yerleşimde gözden kaçmış olabilir. Bu malzeme gurubuna

yayınlarda ya çok sınırlı yer verilmesi ya da hiç değinilmemiş olması malzemeye dair yorum yapmayı güçleştirmektedir.

Halaf'da, Neolitik Dönem'de olduğu gibi en çok tanımlanan tip ortası delik olan çanak parçalarıdır. Ancak, Halaf buluntuları, önceki dönemlere kıyasla çok daha geniş bir çeşitliliğe sahiptir. Karmaşıklaşan sosyal yaşam ile birlikte materyal kültürünün de sosyal yaşamdaki yerinin değiştiği, geliştiği düşünülebilir. Özellikle çanak kalitesinin artması ve çanak çömleğin Halaf kültüründeki yeri, onun birçok farklı işlevsel veya sembolik kullanımını mümkün kılmış gibi görünmektedir.

Tüm veriler ışığında yeniden kullanılan çanak parçalarının delme, yongalama ve sürtme yöntemleriyle biçimlendirildikleri görülmektedir. Farklı boyut, ağırlık ve formlarda olabilen çanak parçalarının işlevleri genel olarak aşağıdaki şekilde belirlenmiştir;

- Ağırşak
- Tezgâh ağırlıkları
- Ağ ağırlıkları
- Deri işçiliğinde kullanılan aletler, iç yağların kazınması için kazıyıcılar
- Yün işleme, ağaç kabuklarının soyulması/hazırlanması gibi işlerde kazıyıcılar
- Çanak çömlek üretiminde şekillendirici veya yüzeylerin düzeltilmesinde kullanılan aletler ile kap yüzeylerinin perdahlamasında kullanılan aletler
- Çanak çömlekler için kapaklar
- Delme, ateş yakma gibi çeşitli düzenekler için ara parça
- Takı, süs objesi gibi kişisel kullanım eşyaları
- Sembolik anlamlar yüklenmiş nesneler (örn. mezar hediyeleri)
- Sahiplik belirten etiketler
- Ticari değerler veya belirli bilgiler yüklenmiş anımsatıcı cihazlar
- Oyun taşları

Genel olarak bakıldığında, yayınlarda geri dönüştürülmüş çanak çömlek parçaları ile ilgili bilgiler oldukça kısıtlıdır. Malzeme yeterince tanınmamakta ve olasılıkla çalışmalar sırasında çoğunlukla gözden kaçmaktadır. Bulunan parçalar, genellikle

sonradan, çanak çömlek analizleri sırasında fark edilmekte ve bu durum, parçaların hangi kontekstlerden geldiklerinin net olarak tanımlanamamasına yol açmaktadır. Tez kapsamında değerlendirilen yerleşmelerde de arazi çalışmaları sırasında, bazı tiplerin gözden kaçmış olması muhtemeldir. Kazı çalışmaları sırasında işlenmiş olduğu açık biçimde belirgin olmayan parçaların, özellikle arazide, işlenmemiş çanak parçalarından ayırt edilmesi zordur. Ancak, bu çalışma malzemeye yönelik farkındalık yaratmak açısından önemlidir. Sonraki araştırmalarla geri dönüştürülmüş çanak çömlek parçalarının işlevlerini değerlendirmek ve diğer buluntularla ilişkilerini tespit etmek için, mekân dağılım analizleri, iz analizleri, deneysel çalışmalar, etnografik çalışmalar v.b yapılması faydalı olacaktır.

SONUÇ

Bu çalışmayla Sumaki ve Kerküşti Höyük bulgularından yola çıkarak, çanak çömleğin ortaya çıkışından itibaren farklı dönemler boyunca devam ettiğini gördüğümüz çanak çömlek kırıklarının geri dönüştürülerek yeniden kullanım alışkanlığı irdelenmeye çalışılmıştır. Yapılış amacını tamamlamış nesnelerin, yeniden kullanıma sokulması bu davranışın sosyo-ekonomik anlamı, sembolik yapısı ve nihayetinde kullanılan materyalin tipolojisi ve yeni kazandığı işlevi, çalışmamız bakımından üzerinde durulan konular olmuştur.

Tarihöncesi toplulukların öznel veya toplumsal akıllarının somut çıktıları olarak elimize geçen maddi kültür ögelerinin özgün bağlamları, kullanım izi vb. analizlerle, yeterli nitelik ve nicelikte değerlendirildiğinde işlevleri ile anlamlarına ilişkin gerçekçi yorumlarda bulunmak mümkün olabilmektedir. İnsan aklının bir ürünü olan yeniden kullanım davranışı bir anlamda tüketim kavramının tersine döndürülmesidir. Bu bakımdan, sıfırdan üretim süreçlerinden farklı ve özgün bir sürece sahiptir. Bir nesne; üretim, kullanım, bakım ve onarım, çöp olarak atma ya da farklı amaçlar için kullanmak üzere muhafaza edilme gibi birkaç farklı davranışsal uygulama serisine tabiidir. Yeniden kullanım, nesnenin ilk kullanım ömrünün dolmasıyla başlamakta; bir nesnenin, ilk yaşam döngüsünden sonra, formundaki, işlevindeki veya kullanıcısındaki değişikliği (Schiffer, 1987: 28) ya da esas işlevini yerine getiremediğinde ikincil bir amaçla kullanılmasını ifade etmektedir (Deal ve Hagstrum, 1995: 111). Geri dönüşüm, ikincil kullanım, *latereal cycling* (el değiştirme*), conservatory process* (koruma amaçlı/muhafaza süreci) gibi çeşitli yeniden kullanım biçimleri tanımlanmıştır (bkz. Schiffer, 1987). Tez içinde değerlendirilen malzeme geri dönüşüm kapsamına girmektedir. Geri dönüşüm, nesneler üzerinde tanımlanabilir izler bırakması nedeniyle arkeolojik çalışmalarda sıklıkla belirlenebilen bir yeniden kullanım sürecidir. Ancak arkeolojik çalışmalarda farklı derecelerde hasar veya işlem görmüş çanak çömleklerin bulunması, geri dönüşüm kavramının çanak çömlek için tanımlanmasında bazı sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenle tez kapsamında net bir tanım yapma gerekliliği ortaya çıkmış ve **geri dönüşüm kavramı;** biçimsel özelliği ya da bütünlüğünü kaybetmiş

nesnelere yeniden biçim verilerek ya da verilmeden üretim amacından tamamen farklı amaçlarla kullanılması olarak tanımlanmıştır.

Nesnelerin geri dönüştürülerek yeniden kullanılması davranışı, çeşitli etkenlerle tetiklenmektedir. Hammadde ve kaynaklara erişim, insanın doğadan ve çevresinden maksimum oranda faydalanma isteği, ekonomik strateji, topluluklardaki yüksek ya da düşük hareketlilik, nesnelerin sembolik anlamları bu davranışı tetikleyen başlıca nedenler olarak görülmektedir. Kuşkusuz nedenler kadar geri dönüştürme biçimleri ve uygulamalar da çeşitlilik göstermektedir. Çanak çömleğin bir kap olarak kullanımı sona erdikten sonra kırılan parçaların her birinin farklı işlevler için kullanılarak yeni bir yaşam döngüsüne başlaması mümkündür. Parçaların hammadde haline geri dönüştürülmesi veya örneğin inşaat malzemesi olarak kullanımı yaşam döngülerinin sonu anlamına gelebilir, ancak alet olarak geri dönüştürülen bir parçanın, sonrasında başka bir alete dönüştürülmesi olanaklıdır. Dolayısıyla kırık parçaları geri dönüşüm döngüsüne birden fazla kez sokmak mümkündür.

Gerek tez kapsamındakiler gerekse diğer tarihöncesi yerleşimlerde yeniden kullanım davranışının sadece çanak çömleğe özgü olmadığı görülmektedir. Sumaki Höyük'te, Proto-Hassuna evresinde yapıların inşaasında eski öğütme taşları yapı malzemesi olarak değerlendirilmiştir. Yontmataş endüstrisinde ise yoğun patinalı bazı aletlerin tekrar biçimlendirildikleri görülmektedir. Sürtmetaş endüstrisinde, iri el taşları ve öğütücüler yoğun, genellikle ya kenarları kırılana ya da yüzeylerindeki gözenek oranı değişerek işlev göremez hale gelene, hatta bazıları delininceye kadar kullanılmıştır. Alt öğütme taşlarının çift taraflı kullanılmış olanları da mevcuttur. Değişik boyutlarda balta, keser gibi aletler daha sonra perdah taşı olarak değerlendirilmiştir. Benzeri bir şekilde kemik aletlerin de kırıldıktan sonra düzeltilerek kullanılmaya devam edildiğini gösteren örnekler vardır (bkz. Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2018).

Kerküşti Höyük'te de sürtmetaş aletlerin ikincil kullanımı gözlenmektedir (Sarıaltun, 2008). Bazalt bir havanelinin kırıldıktan sonra kullanım yüzeyinin korunduğu ve sonrasında el taşı olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir. Taşları yuvarlatma amacıyla kullanıldığı düşünülen ve düzeltici olarak tanımlanan bir sürtmetaş grubundaki parçaların tümü, kırılan havanellerinin yeniden işlenmesiyle

oluşturulmuştur. Yeniden üretim işlemi yapılırken havanelinin kullanım yüzeyi bu yeni alette ele oturan kısım olarak tasarlanmıştır. Bu yüzeyin simetriğinde ise aletin yeni kullanım yüzü bulunmaktadır. El taşlarından bazıları da vurgu taşları olarak kullanılmaya devam edilmiştir (Atalay, 2009).

Yeniden kullanım davranışının Sumaki Höyük ve Kerküşti Höyük için alışılmadık bir davranış biçimi olmadığı açıktır. Ancak, geri dönüştürülmüş çanak parçaları bakımından iki yerleşim arasında benzerlikler olduğu kadar birtakım farklılıklar da bulunmaktadır. Birey ya da gruplar tarafından çok çeşitli nedenlerle geri dönüştürülen aletler hem yeniden üretim hem de yeni kullanımları bakımından iki ayrı süreci yansıtmaktadır. Bununla birlikte ele alınan iki yerleşim arasındaki kronolojik ve kültürel farklılıklar ayrıca çanak çömlek gruplarının nicelik ve niteliksel özellikleri, geri dönüştürülen çanak parçalarının farklılaşmasına neden olmaktadır.

Her iki yerleşmede bulunan ve geri dönüştürülmüş olduğu düşünülen çanak çömlek parçaları; delikli çanaklar, yuvarlatılmış çanaklar ve yongalanmış çanaklar olarak üç gruba ayrılmıştır. Kerküşti Höyük'te incelenen 366 parçanın %10'u delikli çanak parçaları grubunda, %28'i yuvarlatılmış çanak parçaları ve %62'si yongalanmış çanak parçaları grubundadır. Detaylı incelemede bu üç grup, tam delinmiş parçalar ve delinmeye başlanmış, bitirilmemiş parçalar, tam yuvarlatılmış parçalar, yuvarlatılmaya başlanmış fakat bitirilmemiş parçalar, söbe biçimli parçalar ile tek yüzeyden yongalanmış, her iki yüzeyden yongalanmış, bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış parçalar, yongalanmış ve bir kenarı düzleştirilmiş parçalar olarak alt gruplara ayrılmıştır. Parçaların biçimsel özellikleri ve üzerlerindeki izler, geri dönüştürülmüş çanakların işlevlerine dair bazı önerileri olası kılmıştır. Bununla birlikte işleve ilişkin daha kesin sonuçlar ancak kapsamlı iz analizleri ve deneysel çalışmalarla mümkün olabilecektir. Kerküşti'deki parçaların %1'i oldukça özenli üretimleridir ve bu nedenle kişisel kullanım eşyası olarak değerlendirilmiştir. %3'ü perdahlama benzeri bir iş için kullanılmış olmalıdır. %20 gibi büyük bir orandaki parçanın perdahlama araçlarının yapım aşamalarını yansıtan örnekler olduğu düşünülmüştür. %16'sı kazıyıcı, %10'u kazıyıcıların yapım aşaması, %4'ü şekillendirici aletler, %8'i ağırlık/ağırşak veya çeşitli düzenekler için ara parça,

%27'si ise çeşitli aletlerin yapım aşaması olarak tanımlanmıştır. İşlenmiş olduğu düşünülen parçaların %10'unun ise hangi amaçla kullanıldığı öngörülemiştir.

Sumaki Höyük'te ise incelenen 148 parçanın %24'ü delikli çanaklar, %36'sı yongalanmış çanaklar ve %40'ı üzerinde sürtme izleri görülen yuvarlatılmış çanaklar olduğu tespit edilmiştir. Tam delinmiş, delinmeye başlanmış bitirilmemiş parçalar, yuvarlatılmaya başlanmış bitirilmemiş parçalar, tek yüzeyden yongalanmış parçalar ve her iki yüzeyden yongalanmış parçalar olarak dört alt gruba ayrılmıştır. Kerküşti Höyük'te bulunan bir ya da iki yüzeyden tek kenarı yongalanmış parçalar ile yongalanarak şekillendirilmiş, bir kenarı düzleştirilmiş parçalar Sumaki Höyük'te yoktur. Ayrıca, detaylı incelemede alt tiplere ayrılmış olsa da delikli çanaklar dışındaki parçalar, Kerküşti Höyük'te bulunan parçalar kadar farklılık göstermemekte, işlevlerine yönelik yorumlar oldukça sınırlı kalmaktadır.

Her iki yerleşimde de parçalar delme, yongalama ve sürtme gibi işlemler uygulanarak üretilmiştir. Bununla birlikte Kerküşti Höyük'te bulunan yongalanmış, keskinleştirilmiş ve olasılıkla kazıyıcı olarak kullanılmış parçalara benzer biçimde üretilmiş parçalar Sumaki Höyük'te bulunmamaktadır. Bu durum, olasılıkla çanağın niteliği ile ilgilidir. Halaf Dönemi'nde, özellikle artan pişirme kalitesi çanak çömleği sertlik açısından taşa yaklaştırmıştır. Olasılıkla bu nedenle hem daha yoğun olarak kullanılmış hem de işlevsel açıdan daha geniş bir çeşitliliğe sahiptir. Bu nedenle Sumaki Höyük'te yongalama işlemi, kenarları keskinleştirerek kazıma ya da kesme işlemlerinde kullanılacak farklı aletler üretmek yerine, parçayı biçimlendirmek amacıyla yapılmış gibi görünmektedir. Gerek çanak çömleğin içerisindeki iri taneli katkı, gerek pişme derecesi, çanak parçalarının Kerküşti'de bulunan örnekler ile benzer keskin kenarlı dayanıklı aletler üretilmesine engeldir.

Ek olarak verilen Menekşe Çatağı'nda 95 parça incelenmiştir. İncelenen parçalar ağırlıklı olarak delikli çanak parçalarıdır (67 parça), parçaların bazıları yongalanarak şekillendirilmiş ve kenarları özenle düzeltilmiştir. Bu nedenle takı, düğme gibi kişisel kullanım eşyaları olmaları muhtemeldir. Bazı parçalar ise kabaca şekillendirilmiş, bazen köşeli bırakılmıştır. 19 parçadan oluşan yuvarlatılmış çanaklar içindeki kenarları özenle sürtülerek düzeltilmiş parçalar Kerküşti Höyük'te

bulunan tam yuvarlatılmış ve kişisel kullanım eşyaları olarak kullanılmış olabilecek parçalar ile benzerdir, kabaca işlenmiş olanlar ise ağırlık, kapak, kişisel kullanım eşyaları gibi çeşitli işlevler için üretilmiş ya da üretilmeye başlanmış olabilir. Menekşe Çatağı'nda herhangi bir sürtme işlemi görülmeyen üç parça bulunmuştur. Yongalanarak kısmen inceltilip keskinleştirilen bu parçalar kazıyıcılara benzemektedir, ancak sayıca oldukça az olmaları nedeniyle kesin bir yorum yapmak mümkün değildir. Menekşe Çatağı'nda işlenmiş çanakların büyük bir kısmı delikli parçalardan oluşmaktadır. Bu parçaların bazıları özenle şekillendirilip, düzeltilmişken bazıları daha kaba bırakılmıştır, dolayısıyla Menekşe Çatağı'nın delikli çanakları hem Sumaki hem de Kerküşti Höyük buluntuları ile benzerlik göstermektedir. Yuvarlatılmış ve yongalanmış parçaların sayılarının oldukça az olması bu parçaların belki de delikli çanakların yapım aşaması olabilecekleri düşündürmektedir. Menekşe Çatağı'nda tespit edilen yongalanmış parçalar, Kerküşti Höyük'te bulunan yongalanmış, kazıyıcı olarak belirlenmiş parçalar kadar tipik değildir. Halaf Dönemi'nde çanağın farklılaşan yeri ve kaliteli niteliği ile daha fazla işlev için kullanıldığı, öncesi dönemde olasılıkla çanak niteliği nedeniyle işlevlerinin daha kısıtlı olduğu, Menekşe Çatağı gibi daha geç yerleşimlerde ise çanağın kazıyıcı gibi çeşitli işlevlerinin yerini belki de maden gibi çeşitli materyallerin almasıyla kırık parçaların işlevlerinin ve tiplerinin Halaf Dönemi'ne oranla azaldığı düşünülebilir. Ancak, kesin bir yargıya varmak için gerek erken dönem gerek daha geç dönem yerleşimlerinde bulunan işlenmiş çanak parçalarının ayrıntılı incelemeleri ve tipolojilerinin belirlenmesi gereklidir.

Yeniden kullanımın olgusunun ikinci aşamasını üretilen aletlerin kullanımı oluşturmakatadır. Bütün bu süreç yeniden kullanımın toplumların sosyal, ekonomik veya sembolik dünyalarına dair ipuçları sunmaktadır. Tez kapsamında, dönemsel veya bölgesel ayrım yapılmadan geri dönüştürülmüş çanak çömlek parçaları için çeşitli olası işlevler belirlenmiştir. Bu işlevlerin her biri aynı zamanda çeşitli iş alanlarına ve kimi zaman toplulukların sembolik değerlerine işaret etmektedir.

NİTELİK/TANIMLAMA	İŞLEV/ KULLANIM AMACI
Ağırşak	İp eğirme / dokumacılık
Tezgâh ağırlığı	Dokumacılık
Ağ ağırlığı	Balıkçılık
Kazıyıcı	Deri işleme, ahşap işçiliği ?, çömlekçilik
Perdah aracı	Çömlekçilik ?
Çanak çömlek üretiminde şekillendirici alet, turnet, kalıp v.s	Çömlekçilik
Delme düzenekleri için ara parça	Boncuk vb. nesnelerin üretimi (çeşitli)
Ateş yakma düzeneğinde ara parça	Ateş kullanımı
Takı, süs eşyası	Kişisel kullanım
Oyun taşları	Eğlence, eğitim ve ritüeller
Kapak, tıpa benzeri çeşitli işlevsel kullanımlar	Gündelik hayatı kolaylaştırıcı işlevsel kullanım
Sembolik anlam yüklenmiş nesneler (örn. mezar hediyeleri)	Sembolik kullanım
Sahiplik belirten etiketler	Mülkiyet göstergesi
Ticari değerler veya belirli anlamlar/bilgiler taşıyan nesneler, kimlik belirteçleri, kişisel hafıza araçları	Ticaret veya bilgi aktarımı

Yeniden kullanılmış çanak parçalarının büyük bir kısmı delinmiş parçalardan oluşmaktadır. Bu tipteki örnekler, genel olarak ağırşak olarak tanımlanmakta ve yayınlarda bu şekilde ele alınmaktadır. Ağırşağın varlığı, yerleşimde ip eğirme ve dokumacılık yapıldığına işaret etmektedir. Dokumacılık ürünlerinin arkeolojik açıdan tespit edilmesi oldukça güçtür. Ancak ağırşak ve mekik, bız ya da tezgâh ağırlıkları gibi çeşitli buluntular dokumacılığa dair dolaylı kanıtları oluşturması bakımından önem taşımaktadır. Anadolu'da dokumacılığa ilişkin bilinen en eski örnekler Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'e kadar iner. İlk dokumaların bitkisel liflerden üretilmiş olduğu ve yünün kullanımına dair somut örneklerin ise Kalkolitik Dönem ile birlikte başladığı bilinmektedir (Maner, 2018). Anadolu'da ağırşaklar Son

Neolitik Dönem'den itibaren tespit edilen bir buluntu türüdür. Bununla birlikte Sumaki ve Kerküşti Höyük'te ise doğrudan ağırşak olarak tanımlanmış bir buluntu yoktur. Ancak, dokumacılıkla ilişkilendirilen başka aletler bulunmuş olmasına karşın ağırşakların olmayışı vurgulanmaya değer bir konudur. Bu durum iki olasılığı akla getirmektedir; birincisi, ahşap gibi kalıcı olmayan malzemelerden üretilmiş olması, ikincisi ise bu yerleşimlerde bulunan delikli çanakların hepsi değilse de bir kısmının ağırşak olarak kullanılmış olmasıdır. Özellikle Sumaki Höyük'te bulunan delikli çanaklar biçimsel açıdan çok düzeltilmemiştir, ancak tez kapsamında yapılan deneysel çalışmada, benzer amaçlarla kullanılan aletlerde deliğin ortada veya ortaya yakın olarak açılması şartıyla, ağırşak olarak kullanılabilmesi için çanak parçasının tam yuvarlak olmasına gerek olmadığı anlaşılmıştır.

Tezgâh ağırlıkları da yine dokumacılıkla ilişkili bir başka buluntu türüdür. Tezgâhlar, olasılıkla ahşap gibi organik malzemeden üretilmektedir. Dolayısıyla tezgâhlar bulunamamakta, ancak bu üretimi gösteren çeşitli buluntulara rastlanmaktadır. Piramit, yuvarlak, disk ya da hilal biçimindeki kil ya da kerpiç çamurundan çok ender olarak da taştan yapılan tezgâh ağırlıkları bu üretimin yapıldığını işaret eden başlıca buluntulardır. Piramit ve hilal biçimli tezgâh ağırlıkları Tunç Çağı'nda yaygın olarak kullanılmıştır. Disk biçimli ağırlıklar ise kimi zaman kilden özel olarak üretilmişken kimi zaman da çanak kırıklarının ortasının delinmesiyle yapılmıştır. En erken örnekleri Ulucak Höyük'ün Son Neolitik tabakalarından bilinmektedir (Yılmaz, 2016:100). Deneysel çalışmalarda, tezgâh ağırlıklarının ağırlık ve cidar kalınlıklarının kumaş üretimi için önemli etkenler olduğunu ortaya konulmuştur. Örneğin kalın ipliklerle gevşek dokuma için ağır ve kalın tezgâh ağırlıkları, sık dokuma içim ağır ama ince tezgâh ağırlıklarının kullanılması gerekmektedir (bkz. Maner 2018; Yılmaz 2016; Martensson v.d. 2009). Bu çalışmalar ağırlıkların üretilmek istenen kumaşın yapısını ve türünü etkilediğini göstermektedir. Sumaki ve Kerküşti Höyük'te doğrudan tezgâh ağırlığı olarak kullanıldığı düşünülen bir buluntuya rastlanmamıştır. Ancak; Sumaki Höyük'te 25 adet tam delinmiş çanak parçası bulunmuştur. Parçaların yuvarlak olanlarının çapları 8,2 ile 3,8 cm arasında, köşeli olanların boyutları ise 11,1 -3 x 9,1 - 2,8 cm arasında değişmektedir. Cidar kalınlıkları 1,7 ile 0,7 cm, ağırlıkları 128 ile 7 gram arasındadır. Benzer biçimde

Kerküşti Höyük'te de 25 delikli parça tespit edilmiştir. Yuvarlak olanların çapları 9,8 ile 2,5 cm, köşeli olanların boyutları ise 11 - 5,4 x 9,4 - 3,3 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 61 gram ile 1 gram arasında değişen bu parçaların yanı sıra 236 gram ağırlığında olan bir parça da mevcuttur. Eldeki veriler her iki yerleşim için de tezgâhta dokumacılık yapıldığına dair yorum yapmak için yetersiz görünmektedir. Özellikle ağırlık ölçülerinin birbirinden çok farklı olması, parçaların ağırlık olarak tanımlanmasını güçleştirmektedir. Bu durumda belki de her iki yerleşmede de ağırlık kullanılmasını gerektiren dikey dokuma tezgâhları yerine, iplerin karşılıklı olarak gerildiği, ağırlıksız olarak kullanılan yatay tezgâhların olduğunu düşünmek de olasıdır. Bununla birlikte, tezgah ağırlığı olarak kullanılmış olmasalar da bu parçaların tanımlayamadığımız bazı amaçlar için ağırlık olarak kullanılmış olduğunu önermek mümkündür.

Doğal çevreden yararlanma, insanın en doğal ve eski davranışlarından biridir. Doğal çevre ortamı el verdiği ölçüde tarihöncesi toplumların hemen hemen tümünde balık avına ilişkin kanıtlarla karşılaşılmaktadır. Balık avı için herhangi bir alet kullanmadan elle yakalama, balık hareketliliğini kullanarak doğal ya da insan yapımı tuzaklarla pasif balıkçılık ve insan yapımı aletlerle balık yakalanmasını sağlayan aktif balıkçılık gibi çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem başlarına tarihlenen Körtik Tepe gibi ilk yerleşmelerde de bulunan ve modern balıkçılıkta kullanılan günümüz oltalarıyla biçimsel ve işlevsel açıdan benzer özelliklere sahip olan kemik oltalar, dönemin balıkçılığına ilişkin önemli örneklerdendir. Oltaların yanı sıra Neolitik ve sonrasına tarihlenen birçok yerleşimde ağ ağırlığı olarak tanımlanan delikli taşlar veya delikli çanak diskler bulunmuştur. Bitkilerden elde edilen liflerle örülen ağlara, delikli taş veya delikli çanak disklerin bağlanmasıyla oluşturulan sistemin tarihöncesi balıkçılıkta da kullanılmış olduğu önerilmektedir (Galili vd., 2013). Ağ ağırlıkları, su derinliği ve akıntıya göre değişebilmektedir. Sumaki ve Kerküşti höyüklerin her ikisi de su kaynaklarına yakın bir konumdadır, ancak balıkçılık ile ilgili detaylı bir çalışma yapılmamıştır. Bununla birlikte delikli çanak parçalarının bu işlev için kullanılmış olması da olasılık dahilindedir.

Deri kullanımı, olasılıkla ilk çağlardan itibaren insanların doğa şartlarına karşı koymak için örtünme ve barınma gibi ihtiyaçları nedeniyle ortaya çıkmıştır. Çayönü'nünde bulunan ve deri işçiliğine işaret eden veriler (Erim-Özdoğan, 2007) buna örnektir. Sumaki Höyük'teki çeşitli kemik aletlerin deri işçiliği ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Kerküşti Höyük'te kemik aletler oldukça az sayıdadır ve detaylı bilgi yoktur, ancak Sumaki Höyük'e göre geç bir döneme tarihlenen yerleşimde deri kullanımı/işçiliği olduğunu öngörmek mümkündür. Deri kullanıma hazır hale getirilmeden önce çeşitli aşamalardan geçirilerek hazırlanır. Bu aşamalardan bir kısmı kılların ve iç yağların kazınmasını içermektedir. Yerleşimlerde bulunan çanak parçalarının bu işlem için kullanımı mümkün görünmektedir. Deneysel çalışmanın gösterdiği üzere benzer biçimde, ağaç kabuklarının soyulması veya hazırlanmasında keskin kenarlı çanak parçaları oldukça başarılı sonuçlar vermektedir. Sumaki Höyük'te kazıyıcı ya da kesici olarak kullanıldığı düşünülen parçalarla karşılaşılmamışsa da, Kerküşti Höyük'te kenarları inceltilerek keskinleştirilmiş parçalar, bu ve benzeri işler için oldukça uygundur. Bununla birlikte söz konusu parçalara iz ve kalıntı analizleri yapılmamıştır. Bunun için parçaların yüzeyindeki izlerin mikroskop altında izlenerek, deneysel çalışmalardan sağlanan örneklerle karşılaştırılması gerekmektedir. Konuyla ilgili kesin sonuçlara, iz analizlerinin yanı sıra deri işçiliği sırasında alete işleyecek hayvansal yağların ya da bitki kesimi ve ağaç işçiliği sırasında alet yüzeyinde parlamaya sebep olacak silis gibi kalıntıların tespitine yönelik analizlerin de yapılması sonucunda varmak mümkün olacaktır.

Çanak çömlek parçalarının yeniden kullanıldığı bir diğer alan çanak çömlek yapımı olmalıdır. Arkeolojik bulgular, deneysel çalışmalar ve etnografik gözlemler; çanak çömlek kırıklarının katkı malzemesi, turnet, kalıp, perdah araçları veya şekillendirici aletler olarak kullanıldığını göstermektedir. Sumaki ve Kerküşti Höyük'te kırık parçaların katkı malzemesi veya kalıp olarak kullanıldığına dair bir veri yoktur, ancak her iki yerleşimde de perdah aracı veya şekillendirici aletler olarak kullanılmış olmaları mümkündür. Sumaki Höyük malzemesi üzerinde bu kullanım net biçimde belirlenememişse de Kerküşti Höyük malzemesi içerisinde biçimsel nitelikleri ve üzerlerindeki kullanım izleri nedeniyle perdah aracı veya şekillendirici aletler olarak kullanılmış olabilecek parçalar belirlenmiştir.

Taş veya kemik gibi malzemelerin yontularak uçlarının sivrileştirildiği deliciler, matkap uçları veya bunlar kullanılarak üretilmiş boncuk, delikli taş ya da kemik nesneler, delikli çanak parçaları gibi buluntular bölgede Çayönü (Erim-Özdoğan, 2007), Gusir Höyük (Karul, 2013), Körtik Tepe (Özkaya ve San, 2007), Salat Camii Yanı (Miyake, 2013) gibi Neolitik Dönem'in farklı evrelerine tarihlenen birçok yerleşimde yaygındır. Sumaki Höyük'te bir adet obsidyen ve az sayıda da olsa çakmaktaşından yapılan deliciler/matkap uçları bulunmuştur. Ahşap bir sapa geçirilen delikli taş veya çanak disklerle bir matkap ya da benzer biçimde ateş yakma düzeneği oluşturmak mümkündür. Kerküşti Höyük için matkap uçları ile ilgili veri yoktur. Ancak, her iki yerleşimde de delikli çanak parçalarının, söz edilen düzenekler için ara parça olarak kullanılmış olması mümkündür. Özellikle Sumaki Höyük'teki parçalar düzeltilmemiştir. Bununla birlikte deneysel çalışmalarımızda ağırşak kullanımında olduğu gibi bu tür düzeneklerde de delik ortaya veya ortaya yakın bir noktaya açıldığında çanak parçasının tam yuvarlak olmasına gerek yoktur.

Üst Palaeolitik Çağ'dan itibaren başta deniz kabukları olmak üzere avcı-toplayıcı gruplar arasında arttığı gözlenen takı ve süs eşyası kullanımı vardır. Neolitik Dönem ile birlikte yeni teknolojiler ve materyallerin eklenmesiyle bu gelenek gelişmiştir (Ayrıntılı bilgi için bkz. E. Baysal, 2015). Sumaki Höyük'te kaliteli işçilik sergileyen taş, diş, kemik boncuklar ile az sayıda kireçtaşından basit halka ve bilezik parçaları bulunmuştur (Erim-Özdoğan ve Sarıaltun, 2013:63). Kerküşti Höyük'te de az sayıda da olsa süs eşyaları bulunmaktadır. Dolayısıyla her iki yerleşimde de bireysel süslenme ve takı geleneğinin kanıtları mevcuttur, tez kapsamında incelenen, biçimsel özellikleri ve nitelikli işçilikleri nedeniyle dikkat çeken örneklerin bu geleneğin parçaları olmaları muhtemeldir.

Oyun, insan yaşamının yanı sıra hemen hemen tüm hayvan türlerinde de gözlemlenen ve yalnızca eğlence amaçlı olmayan, özellikle çocuk ve genç bireylerin yaşam içerisinde deneyim kazanması ve öğrenmesi için de gerçekleştirilen bir eylemdir. Bu bakımdan oyun, soyut ve somut düşünce arasında köprü olmasının yanı sıra gelecekte karşılaşılabilecek davranış biçimleriyle ilgili tecrübe sahibi olmak veya problemlerin çözümlerine yönelik fikir edinmek konusunda da yardımcı bir işleve sahiptir. Bazı oyunların belirli ritüellerin parçası olarak yapıldığını gösteren

etnoğrafik çalışmalar da bulunmaktadır. İnsanlar tarafından oynanan en eski oyunlar kil, ağaç, âşık kemiği veya taştan yapılmış nesneleri içermektedir. Tohum veya çakıl taşların da, erken dönemlerden başlayarak tüm dönemler boyunca oyunlarda kullanıldığı söylenebilir (Sağlamtimur, 2018). En eski örnekler Fırat ile Suriye arasında bulunan El Kown 2 ve Beida'da Çanak Çömleksiz Neolitk B'ye tarihlenen oyun tahtası ve Ürdün'de Ain Ghazal yerleşiminin Çanak Çömleksiz Neolitik C evresindeki merkezinde iki sıra halinde altı yuvarlak girintiye sahip levhadır (Rollefson, 1992). Güneydoğu Anadolu'da ise en eski örneklerden biri olarak Çayönü tabakalarında bulunan işlevleri tam anlaşılamamış ama satranç taşlarına benzeyen konik biçimli nesneler gösterilebilir (Erim-Özdoğan, 1994: 153). Benzer biçimde çanak parçalarının da oyun taşları olarak kullanıldığına dair görüşler bulunmaktadır (Tomber, 2011). Ancak, *in situ* olarak bulunan bir örnek olmadığı veya tez içerisinde değerlendirilen parçaların bir oyunu işaret edebilecek diğer buluntularla ilişkileri tespit edilemediği için net bir yorum yapmak mümkün değildir. Ele aldığımız yerleşmeler açısından olmasa da, değişik biçimlerde işlenmesi kolay bu malzemenin oyun taşı olarak da kullanılma olasılığı mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Kuzey Irak'ta bulunan Arpachiyah'ta, Obeyd Dönemi'ne tarihlenen ortası delik bir parçanın küçük, kısa boyunlu bir kabın ağzına bitümle yapıştırılmış halde bulunması işlenmiş parçaların kapak ve/veya tıpa olarak kullanılmış olabileceğinin en net kanıtıdır (Mallowan ve Cruikshan-Rose, 1935: 90). Sumaki Höyük ve Kerküşti Höyük'te *in situ* halde böyle bir buluntuya rastlanmamış veya incelenen parçalar üzerinde kapatılarak kullanıldığına dair herhangi bir iz tespit edilememiştir.

Tarihöncesi topluluklar nesneleri yalnızca işlevsel amaçlarla değil, kimi zaman da sembolik nedenlerle de kullanmıştır. Mezar hediyeleri, bu toplulukların sembolik dünyalarını en iyi yansıtan örneklerden biridir. Örneğin PPNA'ya tarihlenen Körtik Tepe'de ölüler gömü öncesi ve sonrası tekrarlanan bazı ritüellerle uğurlanmış olmalıdır. Bu tür uygulamaların en belirgin örnekleri arasında iskeletlerin bir kısmının sıvanması ve kemiklerin aşı boyası ile bezenmesidir. Mezarlarda sıkça klorit taşından yapılmış taş kaplara, üzerleri bezeli taş ve kemik plakalara, taş boncuklardan yapılmış kolyelere, obsidyen bloklarına ve üst bitimleri yırtıcı kuş ve

dağ keçisi başı şeklindeki havanellerine rastlanmıştır (Özkaya ve Coşkun, 2013: 36). Benzer biçimde Çayönü Kafataslı Yapı da tarihöncesi dönem topluluklarının sembolik dünyalarına ışık tutmaktadır. Kerküşti Höyük'te işlenmiş ve geri dönüştürülmüş iki çanak parçası mezar hediyesi olarak bulunmuştur. Bu veri, Kerküşti Höyük'te kimi durumlarda çanak parçalarına sembolik anlamlar yüklendiğini göstermektedir.

Mısır'da çanak çömleğin yeniden kullanımıyla ilgili çalışmalar yapan Tomber'a göre (Tomber, 2011) olasılıkla delikli çanak parçaların bazıları etiket olarak kullanılmıştır. Bu belirli anlamlar yüklenen parçalarla belirli tanımlamaların ya da mesajların verildiğini düşündürmektedir. Bu durum tam olarak benzeşmemekle birlikte mülkiyet kavramını da akla getirmektedir. Mülkiyet kavramının somut göstergelerinden en tanımlısı mühürlerdir. Mühürler, aidiyeti, yasal statüyü ve mülkiyeti göstermek amacıyla kullanılan araçlardır. Mühür kullanımına ilişkin en eski veriler, MÖ 7. bin yıla tarihlenen Suriye, Anadolu ve Kuzey Mezopotamya'da bulunmuş damga mühürlerdir (Abay, 2001:321). Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem sonlarına denk gelen mühür kullanımı, büyük yerleşimler ve sosyal karmaşıklığı işaret etmektedir. Bu dönemde, insan bilgiyi ve güveni bir simge haline getirmiş, bu simgesel ögeler, belirli nesnelerin etiketlenerek kayıt altına alınmasını ve olasılıkla güven içinde transfer edilmesini sağlamış olmalıdır (Oates, 1996: 165). Arkeolojik çalışmalarda, çeşitli malzemelerden üretilmiş mühürler ile kaplar üzerine veya bir malın ağzını bağlayan iplere tutturulmuş kil topaklar üzerindeki baskı mühürlerle karşılaşılabilmektedir. Bulla olarak adlandırılan bu baskılı topaklar da mühür kullanımını gösteren buluntular arasındadır. Kimi zaman bullalar üzerinde bastırıldıkları iplerin ya da hasır, kumaş gibi nesnelerin izlerine de rastlanmaktadır. Sumaki Höyük'te kil buluntular arasındaki en büyük grubu oluşturan kil kapamaların da benzer şekilde değişik malzemelerden yapılan kapların ağızlarının kapatılmasında kullanıldıkları düşünülmektedir. Bazılarının içlerinden ip/sırım geçirilmiş ve ucu içeride kalacak şekilde kapatılmıştır. Yerleşmede bulunan hayvan, insan ve üç ayaklı betimlerin bazılarının da bir şeyin üzerine bastırılarak kapama olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bir Halaf yerleşimi olan Kerküşti Höyük'te ise bir mühür boncuk ile taş bir mühür bulunmuştur. Özetle hem Sumaki Höyük hem de Kerküşti Höyük'te -

tam olarak mülkiyet olmasa bile- aidiyet göstergesi nesnelerin kullanımı veya mallarının korunmasına yönelik davranışların yansımaları mevcuttur. Dolayısıyla, Tomber'in önerdiği gibi işlenmiş ve geri dönüştürülmüş delikli çanak parçalarının bazı durumlarda etiket niteliği taşımış olabileceğini önermek olasıdır.

Yakındoğu genelinde mühürler, tokenler veya daha önce söz edildiği gibi mezar hediyeleri, gelişmiş bir sembolik dünyaya işaret etmekte ve bazı durumlarda çeşitli nesnelere sembolik anlamlar veya çeşitli bilgiler yüklendiğini göstermektedir. Buradan yola çıkılara, Costello'nun önerdiği gibi; işlenmiş çanak parçalarının bilgi depolamak ve gerektiğinde kullanmak için üretilmiş geçici veri depolama araçları olmaları da olasıdır. Bununla birlikte bu parçalar kimi zaman bireylerin kimlik temsillerinin sembolleri ya da kişisel değeri olan aile yadigârları da olabilir. Ancak, eldeki veriler böylesi bir çıkarıma ulaşmak için engeldir, bunun için çok daha kapsamlı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Neolitik Dönem'in erken evrelerini yansıtan Sumaki Höyük ve karmaşıklaşmış sosyal yaşamıyla Halaf kültürünü yansıtan Kerküşti Höyük düşünüldüğünde, Halaf ile birlikte gündelik yaşam aktivitelerinin çeşitlendiği varsayılabilir. Olasılıkla buna paralel olarak işlenmiş çanak parçalarının kullanım alanları da artmış ve çeşitlenmiştir. Sadece kültürel farklılıklar değil teknolojik gelişmeler de farklı dönemlere tarihlenen her iki yerleşmede işlenmiş çanakların kullanımına yönelik ayrımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Halaf'ta çanak çömlek yapımında izlenen gelişkin teknoloji, yoğun üretim ve çanak çömlek yapımına gösterilen özen ve özellikle de yüksek ısıda yapılan fırınlama çanağın sertlik derecesini artırarak kullanım alanlarının artmasını sağlamıştır. Bu bakımdan Kerküşti'de bulunan kırık çanak parçaları daha dayanıklı, şekillendirilmesi kolay bir hammaddedir ve olasılıkla bu nedenle daha fazla çeşitlilik gösteren bir kullanım alanına sahiptir.

İşlenmiş ve geri dönüştürülmüş çanak parçaları, arkeolojik çalışmalarda çoğunlukla göz ardı edilen ve üzerinde pek düşünülmeyen bir buluntu grubudur. Yayınlarda çok yer bulmaması, genellikle sadece seçilmiş belli başlı tiplerin yayınlanması, bölgesel ve kronolojik çerçevesinin belirlenmesini güçleştirmektedir. Ancak daha da önemli bir sorun, malzemeye bu gözle bakılmamış olması ve sadece delikli olan ya da

özenle şekillendirilmiş, yuvarlatılmış parçaların seçilmiş olmasıdır. Bu durum tarihöncesi toplumlarda çanak çömlek kırıklarının yeniden kullanımına ilişkin mevcut verinin oldukça eksik olduğunu düşündürmektedir. Tez kapsamında incelenen malzeme çoğunlukla –özellikle Sumaki Höyük malzemesi- arazide toplanan çanak çömlekler içerisinden ayrılmıştır. Dolayısıyla malzemenin belirli bir kontekst içerisinde, diğer buluntularla ilişkileri tam olarak anlaşılamamış, parçalar tipolojik özelliklerine ve varsa kullanım izlerine yönelik olarak sınıflandırılmıştır. Parçaların işlevlerine yönelik yorumlamalar yapılmışsa da kesin sonuçlara bu çalışma ile varmak mümkün değildir. Bunun için parçaların kontekstleri ve yerleşmedeki diğer buluntu gruplarıyla birlikte daha kapsamlı olarak çalışılmasının yanı sıra iz ve tortu analizleri, deneysel çalışmalar ve etnoğrafik araştırmalarla desteklenmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, çoğu zaman göz ardı edilen bir buluntu gurubu olan işlenmiş ve geri dönüştürülmüş çanak parçalarının üretimi ve kullanımı ile ilgili bir farkındalık oluşturarak, konuya ilişkin bir tartışma başlatmak ve sonraki çalışmalarda malzemenin daha sağlıklı toplanması ve yorumlanması için bir altlık oluşturabilmektir. Bir diğer amacımız ise tarihöncesi toplumlarda yeniden kullanım davranışına dikkati çekerek bunun söz konusu toplumların sosyal ve ekonomik yaşantısındaki yerini tartışmak olmuştur.

Yeniden kullanım davranışı insanın doğayı kendi amaçları ve istekleri doğrultusunda kullanabileceğini fark etmesiyle başlamış ve yaygınlaşmıştır. Taş, kemik, çanak gibi malzemelerin farklı biçimlerde yeniden kullanımı günümüzde modernize edilerek devam etmektedir. Bu bakımdan yeniden kullanım davranışı, sosyal yapının yanı sıra teknolojik gelişmelerden de etkilenerek dönüşmekte ve değişmektedir. Bu açıdan tarihöncesi toplulukların gündelik hayatlarını, sosyal ve ekonomik dünyalarını anlamakta önemli bir konu olarak ilgiyi hak etmektedir.

KAYNAKÇA

ABAY, E.

2001 "Seals and Sealings", **Ayanis 1: Ten Years' Excavations at Rusahinili Eiduru-kai**, 1988-1998, A. Çilingiroğlu ve M. Salvini (ed.), Roma, 321-353.

AKDENİZ, E.

2016 "Halaf ve Obeyd Kültürleri Üzerine Bazı Gözlemler ve Pirot Höyüğün Halaf – Obeyd Boyalı Çanak Çömleği", **DergiPark**, Sayı 17 / 2, 1 – 48.

AKKERMANS, P. M. M. G.

1987 A Late Neolithic and Early Halaf Village at Sabi Abyad, Northern Syria, **Paleorient**, Vol. 13, 13/1, 23-40.

1989 "Halaf Mortuary Practices: A Survey", **To the Euphrates and Beyond, Archeological Studies in honour of Maurits N. Van Loon**, O. M. C. Haex, H. H. Curvers, P. M. M. G. Akkermans (ed.), Offprint, 75 – 88.

2000 "Old and New Perspectives on the Origins of the Halaf Culture", **Subartu VII**, Turnhout: Brepols, 43 – 54.

AKKERMANS, P.M.M.G., G.M. SCHWARTZ

2003 **The Archaeology of Syria**, "From Complex Hunter – Gatherers to Early Urban Societies (c.16.000 – 300 BC)", Cambridge University Press, UK.

ALTAMURA, F.

2013 "Reuse of Prehistoric Lithic Implements in Historical Times: Case Studies From the Alban Hills", **ORIGINI XXXV**, Gangemi Editore, Roma, 7 – 29.

ALVER, K.

2003 "Modern Kültürde Çatışma", (Çevrimiçi,) http://www.istanbul.dergipark.gov.tr , 2 Ocak 2018, 191 – 195.

ATALAY, İ., K. MORTAN

2006 **Türkiye Bölgesel Coğrafyası**, İnkılap Kitabevi Yayınları, İstanbul.

ATALAY, K.

2009 **Kerküşti Höyük Halaf Dönemi Sürtmetaş Endüstrisi**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

AYTEK, Ö.

2008 **Mezraa – Teleilat Kazısı Bulguları Işığında; Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye İlk Çanak Çömlekli Neolitik Dönem Bitkisel Katkılı Çanak Çömlek Sorunu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

AZİZAĞAOĞLU, A., R. ALTUNIŞIK

2012 "Postmodernizm, Sembolik Tüketim ve Marka", **Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi,** Cilt 4, Sayı 2, (Çevrimiçi) www.betadergi.com, 2 Aralık 2017, 33 – 50.

AMICK, DANIEL S.

2007 "Investigating the Behavioral Causes and Archaeological Effects of Lithic Recycling", **Alternative Approaches to Stone Tool Analysis**, Shannon P. McPherron (ed.), Cambridge Scholars Publishing, Newcastle, UK, 223 – 252.

2014 "Reflection on the Origins of Recycling: A Paleolithic Perspective", **Lithic Technology,** Vol. 39, No 1, 64 – 69.

2015 "The Recycling of Material Culture Today and During the Paleolithic", **Quaternary International 361**, 4 – 20.

APPADURAI, A.

1986 **The Social Life of Things**, Commodities in Cultural Perspective, Arjun Appadurai (ed.), Cambridge University Press, New York.

ARSEBÜK, G.

1995 **İnsan ve Evrim**, Ege Yayınları, İstanbul.

BACKWELL, L., FRANCESCO d'ERRICO

2014 "Bone Tools, Paleolithic, **Encyclopedia of Global Archaeology**, C. Smith (ed.), Springer, New York, 950 – 962.

BAHN, P.

1999 **Arkeolojinin ABC'si**, Banu Örenk (çev.), Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

BAKER, T.

2007 "Recycling", (Çevrimiçi) http://www.ele.net/recycling/diffsurf.htm, 2 Ocak 2018, 1 – 8.

BAR- YOSEF, O.

2003 "Early Neolithic Stone Masks", **Köyden Kente**, (M. Özdoğan, N. Başgelen, H. Hauptmann (ed.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 73 - 86.

BAŞAK, O.

2008 "Taş Çağı'ndan Tunç Çağı'na Anadolu'da Maden Sanatın Gelişimi ve Kullanımı", **Dergipark,** Sayı 21, 15 – 33.

BAŞARAN, M.

2009 **Kerküşti Höyüğü III. Ve IV. Tabakaları Çanak Çömleği**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

BAŞGELEN, N., M. ÖZDOĞAN, P. KUNIHOLM

2011 **The Neolithic in Turkey, New Excavations & New Research – The Tigris Basin**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

BAYKARA, İ., B. DİNÇER

2007 "İnsan Evriminde Taş Aletler", **Jeoloji Mühendisleri Odası Bülteni,** Sayı 2, 82 – 86.

BAYSAL, E. L.

2015 " Neolitik Dönem Kişisel Süs Eşyaları: Yeni Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Son Araştırmalar", **TÜBA-AR** 18, 9-25.

BELFER-COHEN, A., O. BAR-YOSEF

2014 "Paleolithic Recycling: The Example of Aurignacian Artifacts from Kebara and Hayonim Caves", **Quaternary International** XXX 1-4.

BERNBECK, R., O. NIEUWENHUYSE

2013 "Established Paradigms, Current Disputes and Emerging Themes: The State of Research on the Late Neolithic in Upper Mesopotamia", O. Nieuwenhuyse, R. Bernbeck, P. M. M. G. Akkermans ve J. Rogasch (ed.), **Interpreting the Late Neolithic of Mesopotamia**, Brepols, 17-37.

BERNBECK, R. ve S. POLLOCK

2003 "The Biography of an Early Halaf Village: Fıstıklı Höyük 1999-2000", **Istanbuler Mitteilungen**, Vol.53, İstanbul, 9-77.

BERNBECK, R., S. POLLOCK, C. COURSEY

1994 "Die Auflosung der Hauslichen Produktionweise", Berlin.

1999 "The Halaf Settlement at Kazane Höyük, Preliminary Report on the 1996 and 1997 Seasons", **Anatolica XXV**, 109 – 147.

BIÇAKÇI, E.

2009 "Neolitik Dönemde Anadolu ve Trakya'da Malzeme ve Mimarlık", **Mimarlıkta Malzeme** 4/12, 35-50.

BIÇAKÇI, İ.

2008 "Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Tüketimin Evrimi ve Türkiye'deki Yansımaları", **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt 5, Sayı 1, 1 – 25.

BİLDİRİCİ, H.

2011 **Güneydoğu Anadolu Bölgesi Neolitik Çağ Heykel Sanatı**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

BOURDIEU, P., L.WACQUANT

2003 **Düşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar**, Nazlı Ökten (çev.), İletişim Yayınları, İstanbul.

BRAIDWOOD, R.J., H. ÇAMBEL, B. LAWRENCE, C. REDMAN, R. STEWART

1974 "Beginnings of Village-Farming Communities in Southern Turkey 1972", **Proceedings of the National Academy of Sciences 71(2),** 568-572.

BRAY, A.

1982 "Mimbres Black on White, Melamine or Wedgewood? A Ceramic Use – Wear Analysis", **The Kiva** 47, 133 – 149.

BROWN, J. A.

1989 "The Beginnings of Pottery as An Economic Process", **What's New? A Closer Look at the Process of Innovation**, Sander E. Van der Leeuw, Robin Torrence (ed.), London Unwin Hyman, 203 – 224.

CAMPBELL, S.

1986 "The Halaf Culture Pottery from the 1983 Season", **Kharabeh Shattani I, Occasional Paper 14 of Department of Archaeology**, Edinburgh, 37 – 56.

1992 "The Halaf Period in Iraq: Old Sites and New**", BiblArch** 55 / 4, 182 – 195.

2000 "The Burnt House at Arpachiyah: A Reexamination", **Bulletin of the American Schools of Oriental Research**, No. 318, 1 – 40.

2007 "Rethinking Halaf Chronologies**", Paléorient** 33/1, CNRS Êditions, 103 – 136.

CANEVA, I.

2011 "Til Huzur-Yayvantepe", **The Neolithic in Turkey, New Excavations and New Research**, M. Özdoğan, N. Başgelen ve P. Kuniholm (eds.), Archaeology and Art Publications, İstanbul, 173-184.

CARTER, E. ve S. CAMPBELL

2007 "The Domuztepe Project, 2006" **29. Kazı Sonuçları Toplantısı 3. Cilt**, Kocaeli, 123-136.

CARTER, T., S. GRANT, M. KARTAL, A. COŞKUN ve V. ÖZKAYA

2013 "Networks and Neolithisation: Sourcing Obsidian from Körtik Tepe (SE Anatolia)", **Journal of Archaeological Science** 40(1), 556-569.

CHILDE, G.

2004 **Kendini Yaratan İnsan**, İnsanın Çağlar Boyunca Gelişimi, Varlık Yayınları, İstanbul.

CHOYKE, ALICE M.

2009 "Grandmother's Awl: Individual and Collective Memory Through Material Culture, **Materializing Memory**, Archaeological Material Culture and the Semantics of the Past, Irene Barbiera, Alice M. Choyke ve Judith A. Rasson (ed.), National Cultural Fund of Hungary, 21 – 41.

COHEN, A., O. BAR – YOSEF

2014 "Paleolithic Recycling: The Example of Aurignacian Artifacts from Kebara and Hayonim Caves, **Quaternary International** 361, 1- 4.

COSTELLO, SARAH, K.

2000 "Memory Tools in Early Mesopotamia", **Antiquity** 74, 475 – 476.

COŞKUN, A., M. BENZ, Y.S. ERDAL, M,M KORUYUCU, K. DECKERS, S. RIEHL, A. SIEBERT, K.W. ALT ve V. ÖZKAYA

2010 "Living by the Water-Boon and Ban efor the People of Körtik Tepe", **Neo Lithics** 02/10, 60-71.

COŞKUNSU, G.

2008 "Hole-making Tools of Mezraa Teleilat with Special Attention to Micro-borers and Cylindrical Polished Drills and Bead Production", **Neo-Lithics**, 25-26.

2011 "Flint and Obsidian Industry of Mezraa – Teleilat (Urfa, South – East Anatolia), PPN – PN", **The State of the Stone: Terminologies, Continuities**

and Contexts in Near Eastern Lithics, Studies in Early Near Eastern Production, Subsistence and Environment 13, 385 – 394.

CRAIG,O.E, H. SAUL, A. LUCQUIN, Y. NISHIDA, K. TACHE, L. CLARKE, A. THOMPSON, D. T. ALTOFT, J. UCHIYAMA, M. AJIMOTO, K. GIBBS, S, ISAKSSON, C.P. HERON, P. JORDAN

2013 "Earliest Evidence for the Use of Pottery", **Nature**, Vol. 000, Letter Research, Macmillan Publishers, 1 – 4.

CRUELLS, W.

1998 "The Halaf Levels of Tell Amarna (Syria), First Preliminary Report", **Akkadica 106**, 1 – 21.

2006 "The Proto – Halaf: Origins, Definition, Regional Framework and Chronology", **Proceedings of the 5th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East**, Joaquin M. Cordoba, Miquel Molist, M. Carmen Perez, Isabel Rubio, Sergio Martinez (ed.), Madrid, 671 – 689.

ÇAMBEL, H., R.J. BRAIDWOOD (ed.)

1980 **Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları**, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.

ÇİFTÇİ, A.

2016 "Sakçagözü in Context: Gastang's 1908 – 1911 Excavations Revisited", **Heritage Turkey**, Çevrimiçi, doi:10.18866/biaa2016.031, 3 Aralık 2017.

ÇİLİNGİROĞLU, Ç.

2004 **İlk Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışında Kırmızı Astarlı Mallar Sorunu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

ÇİNER, R.

1958 "Gaziantep Çevresinde Paleolitik Buluntular**", Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi** 16 / 3 – 4, 125 – 129.

DEAL, M., M.B. HAGSTRUM

1995 "Ceramic Reuse Behavior among the Maya and Wanka Implications for Archaeology", **Expanding Archaeology**, James M. Skibo, William H. Walker ve Axel E. Nielsen (ed.), University of Utah Press, Salt Lake City, 111 – 126.

DIETRICH, O., J. NOTROFF

2015 "Erken Neolitik Dönem, Göbekli Tepe**", Aktüel Arkeoloji** 46, 66-81.

DİNÇER, B.

2010 **Dülük (Gaziantep) Paleolitik Çağ Buluntuları**, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

2017 **Marmara Çevresinde Alt Paleolitik Çağ: İlk İnsan Hareketleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

DOOIJES, R., O. P. NİEUWENHUYSE

2007a "Ancient Repairs in Archaeological Research: A Near Eastern Perspective", (Çevrimiçi) https://www.academia.edu/, 2 Ocak 2018, 8 -12.

2007b "Ancient Repairs: Techniques and Social Meaning", (Çevrimiçi) https://www.academia.edu/, 2 Ocak 2018, 17 - 22.

DUBIEL, U.

2014 "The Lure of the Orient", **Minerva July / August**, England, 44 – 48.

EFE, T.

2000 "Küllüoba 2001 Yılı Kazı Çalışmaları", **22. Kazı Sonuçları Toplantısı 1. Cilt**, İzmir.

EKMEN, A.

1983 "Kerküşti 1981 Yılı Çalışmları", **IV. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Ankara, 313 – 314.

ERDALKIRAN, M.

2010 **Çanak Çömlek Verilerine Dayanarak Dicle Havzasındaki Halaf Döneminin Gelişimi**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

ERDEM, D.

2013 **Social Context of Small Find Distribution at Domuztepe, Ritual Display and Society**, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

ERİM-ÖZDOĞAN, A.

1994 **Çayönü Yerleşmesinin Çanak Çömleksiz Neolitikteki Yeri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

1999 "Çayönü", **Neolithic in Turkey, The Cradle of Civilization, New Discoveries**, M. Özdoğann, N.Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 35 – 63.

2003 "Kuzeybatı Marmara'da Bir Kıyı Köyü, Menekşe Çatağı**", Köyden Kente – Yakındoğu'da İlk Yerleşimler**, M. Özdoğan, N.Başgelen ve H. Hauptmann (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 217-233.

2007 "Çayönü", **Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı, Türkiye'de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar-Yeni Bulgular**, M. Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 57-99.

2007 "Kerküşti Höyüğü Kurtarma Kazıları Mardin, Derik", **TÜBA – AR / 10**, Ankara, 132 – 144.

2011 "Çayönü", **The Neolithic in Turkey, Tigris Basin, vol.1**, M. Özdoğan, N. Başgelen ve P. Kuniholm (eds.), Archaeology and Art Publications, İstanbul, 19-60.

2011 "Sumaki Höyük, A New Neolithic Settlement in the Upper Tigris Basin", **The Neolithic in Turkey, The Tigris Basin**, Volume 1, Mehmet Özdoğan, Nezih Başgelen, Peter Kuniholm (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 19 – 60.

2013a "Sumaki Höyük / Batman, Yerleşik Hayattan Göçerliğe", **Arkeoatlas** 8, İstanbul, 54 – 61.

2013b "Sumaki Höyük Kazıları 2007 – 2008 Batman / Beşiri**", Ilısu Barajı ve HES Projesi Arkeolojik Kazıları 2004 – 2008 Çalışmaları**, T.C Kültür Bakanlığı, Diyarbakır.

ERİM-ÖZDOĞAN, A., N. YALMAN

2004 "Katkılı Kil Kaplar ve Çanak Çömlek: Çayönü Çanak-Çömleksiz ve Çanak Çömlekli Neolitik Buluntuları Üzerinden Bir Yorum", **TÜBA-AR** 7, 67-92.

ERİM-ÖZDOĞAN, A., S. SARIALTUN

2011 "Studies on the Halaf Pottery of the Kerküşti Höyük", **Anatolia Antiqua** XIX, 39-52.

2018 "Sumaki Höyük", **Ilısu Barajı Kurtarma Kazıları**, Batman Müzesi, 55-65.

ERİM-ÖZDOĞAN, F. AKSAÇ, M. A. IŞIN

2004 "Tekirdağ Menekşe Çatağı Doğu Çatak Kazısı", **XXV. Kazı Sonuçları Toplantısı I**, Kültür ve Turizm Bakanlığı DÖSİMM Basımevi, Ankara, 421-434.

ERİNÇ, S.

1980 "Kültürel Çevrebilim Açısından Güneydoğu Anadolu", **İstanbul ve Chicago Üniversiteleri Karma Projesi, Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları**, Halet Çambel, Robert J. Braidwood (ed.), Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 65 – 83.

EZER, S.

2008 **Güneydoğu Anadolu Bölgesi Orta Tunç Çağı Seramiği**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

FİDAN, E.

2016 "Tarihöncesi Dönemlerde Anadolu'da İşletilen Maden Yatakları", **MTBilimsel Dergisi 9**, 84 – 92.

FRANGİPANE, M.

2002 **Yakındoğu'da Devletin Doğuşu**, Z. Zühre İlkgelen (çev.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

2007 "Different Types of Egalitarian Societies and the Development of Inequality in Early Mesopotamia", **World Archaeology** 9 / 2, 151 – 176.

2013 "Societies without Boundaries: Interpretting Late Neolithic Patterns of Wide Interaction and Sharing of Cultural Traits: The Case of the Halaf Communities", **Interpreting the Late Neolithic of Upper Mesopotamia**, O.P. Nieuwenhuyse, R. Bernbeck, P.M.M.G. Akkermans, J. Rogasch (eds.), Brepols Publishers, Turnhout, Belgium, 89 – 99.

GALILI, E., A. ZEMER, B. ROSEN

2013 "Ancient Fishing Gear and Associated Artifacts from Underwater Explorations in Israel – A Comparative Study", **Archaeofauna** 22, 145-166.

GARFİNKEL, Y.

2003 **Dancing at the Dawn of Agriculture**, University of Texas Press.

GAULON, A.

2008 "Human Activities and Environment in Halaf Communities as Revealed by Hunting Practices", **Proceedings of the 4th International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East**, The Reconstruction of Environment: Natural Resources and Human Interrelations through Time Art History: Visual Communication, Hartmut Kühne, Rainer M. Czichon, Florian Janoscha Kreppner (eds.), Berlin, 77 – 99.

GHEORGHİU, D.

2009 **Early Farmers, Late Foragers, and Ceramic Traditions: On the Beginning of Pottery in the Near East and Europe**, Dragos Gheorghiu (ed.), Cambridge Scholars Publishing.

GIBBS, K.

2006 "Pierced Clay Disks and Late Neolithic Textile Production**", Proceedings of the 5th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East**, Madrid, April 3-8.

2014 "Pottery Invention and Innovation in East Asia and the Near East", **Cambridge Archaeological Journal** 25:1, 339 – 351.

GIMBUTAS, M.

1982 **The Goddesses and Gods of Old Europe, 6500 – 3500, Myths and Cult Images**, University of California Press, Berkeley, Los Angels.

GUBENKO, N., A. RONEN

2014 "More from Yiftahel (PPNB), Israel", **Paleôrient** 40, 149 – 158.

GÜLDOĞAN, E.

2008 **Mezraa-Teleilat Tarak-Baskı "Impresso" Çanak Çömleğinin Kökeni ve Dağılımı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

GÜNAY, D., R. WHALLON JR.

1980 "Araştırma Bölgesinde Daha Önce Yapılmış İncelemeler ve Geziler", **İstanbul ve Chicago Üniversiteleri Karma Projesi, Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları**, Halet Çambel, Robert J. Braidwood (eds.), Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 83 – 107.

GÜRDİL, V.

2006 **Güneydoğu Anadolu'da Halaf Külütür'ne kadar Boya Bezemeli Çanak Çömlek'in Gelişimi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

HABICHT – MAUCHE, J.A., S. L. ECKERT, D. L. HUNTLEY

2006 **The Social Life of Pots**, Glaze Wares and Cultural Dynamics in the Southwest, AD 1250 – 1680, Judith A. Habicht – Mauche, Suzanne L. Eckert ve Deborah L. Huntley (eds.), The University of Arizona Press, Tucson.

HARMANKAYA, S.

1996 "Türkiye Paleolitik Araştırmaları Üzerine Bir Değerlendirme**", TAY – Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri – 1: Paleolitik / Epipaleolitik**, Ege Yayınları, İstanbul, 7 – 21.

HAUPTMANN, H.

1999 "Yukarı Mezopotamya'da Erken Neolitik Dönem", **1998 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları**, Ankara, 117 – 154.

2007 "Nevali Çori ve Urfa Bölgesinde Neolitik Dönem: Genel Bir Bakış", **Türkiye'de Neolitik Dönem, Yani Kazılar-Yeni Bulgular**, M.Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 131-165.

HAUPTMANN, H., M. ÖZDOĞAN

2007 "Anaolu'da Neolitik Devrim", **12.000 Yıl Önce Anadolu, İnsanlığın En Eski Anıtları**, C. Lichter, S. Gün (eds.), Bandisches Landesmuseum, Karlsruhe, 404 – 411.

HIRTH, K. G.

1993 "The Household as An Analytical Unit: Problems in Method and Theory", **Prehistoric Domestic Units in Western Mesoamerica: Studies of the Household, Compound and Residence**, R. S. Santley ve K. G. Hirth (eds.), CRC Press, Michigan.

HODDER, I.

1987 'The Meaning of Discard: Ash and Domestic Space in Baringo', **Method and Theory for Activity Area Research: an Ethnoarchaeological Approach**, S. Kent (ed.), Columbia University Press, New York, 424 – 448).

1990 **The Domestication of Europe, Structure and Contingency in Neolithic Societies**, Oxford, Blackwell.

2006 **Çatalhöyük, Leoparın Öyküsü**, Dilek Şendil (çev.), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

HORKHEIMER, M.

1986 **Akıl Tutulması**, Orhan Koçak (çev.), Metis Yayınları, İstanbul.

HORNE, G., G. AISTON

1924 **Savage Life in Central Australia**, London, MacMillan.

KALKAN, E.

2014 **Uruk Kültürünün Yayılım Teorileri**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

KANSU, Ş. A.

1964 "Güneydoğu Anadolu ve 'Chopper' 'Chopping – Tools' Endüstrisi Hakkında", **Belleten** 28 / 109, 161 – 164.

KARABIÇAK, M., R. ARMAĞAN

2004 "Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkış Süreci, Çevre Yönetiminin Temelleri ve Ekonomik Etkileri", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,** Cilt 9, Sayı 2, 203 – 228.

KARABIÇAK, M., M. B. ÖZDEMİR

2015 "Sürdürülebilir Kalkınmanın Kavramsal Temelleri", **Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi**, Cilt 6, Sayı 13, 44 – 49.

KARTAL, M.

1992 **Paleolitikte Çekirdekler ve Güney Doğu Anadolu Bölgesine Ait Örnekleri**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

2003 "Anadolu'nun Epi – Paleolitik Dönem Buluntu Toplulukları: Sorunlar, Öneriler, Değerlendirmeler ve Çeşitli Yaklaşımlar, **Anadolu / Anatolia** 24, 35 – 43.

2009 **Türkiye'de Son Avcı – Toplayıcılar**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

KARUL, N.

2013 "Gusir Höyük/Siirt, Yerleşik Avcılar", **Arkeo Atlas**, Sayı: 8, 22-30.

2017 **Aktopraklık Tasarlanmış Prehistorik Bir Köy**, Ege Yayınları, İstanbul.

KARUL, N., A. AYHAN, M. ÖZDOĞAN

2002 "2000 Yılı Mezraa Teleilat Kazısı", **Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2000 Yılı Çalışmaları**, N. Tuna ve J. Velibeyoğlu (eds.), ODTÜ Yayınları, Ankara.

KELLY, R. L.

2001 "Prehistory of the Carson Desert and Stillwater Mountains: Environmentt, Mobility and Subsistence in a Great Basin Wetland, **University of Utah Anthropogical Papers 123**, Salt Lake City, University of Utah.

KILIÇ, S.

2012 "Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Ekonomik Boyutuna Ekolojik Bir Yaklaşım", **İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, No 47, 201 – 226.

KILIÇBEYLİ, B.

2004 **Mezraa Teleilat Kazısı Verilerine Göre Hassuna Kültürü İçinde "Husking Tray" Türü Kapların Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

KINGERY, W. D., P.B. VANDIVER, M. PRICKETT

1988 "The Beginnings of Pyrotechnology, Part II: Production and Use of Lime and Gypsum Plaster in the Pre – Pottery Neolithic Near East, **Journal of Field Archaeology**, Vol. 15, No. 2, 219 – 244.

KIRKBRIDE, D.

1972 "Umm Dabaghiyah 1971: A Preliminary Report, An Early Ceramic Farming Settlement in Marginal North Central Jazira", **Iraq** 34, 3 – 15.

KOPYTOFF, I.

1986 "The cultural biography of things: commodization as process", **In The Social Life of Things, Commodities in Cultural Perspective**, A. Appadurai (ed.), Cambridge University Press, 64 – 94.

KÖKTEN, İ. K.

1952 "Anadolu'da Prehistorik Yerleşme Yerlerinin Dağılışı Üzerine Bir Araştırma", **Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi 10 / 3 -4**, 167 – 207.

KUDELIC, A., I. MILOGLAV

2017 "Recycle, Ideas from the Past", Archaeological Museum in Zagreb, Yayınlanmamış poster.

KUHN, S. L.

1995 **Mousterian Lithic Technology**, Princeton, New Jersey, Princeton University Press.

KÜÇÜKKALAY, M.

1997 "Endüstri Devrimi ve Ekonomik Sonuçlarının Analizi", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** Sayı 2, 51 – 68.

Le BLANC, S. A., P. JO WATSON

1973 "A Comparative Statiscal Analysis of Painted Pottery from Seven Halafian Sites", **Paléorient 1 / 1**, 117 – 133.

LE MIÊRE, M.

2009 "Early Neolithic pottery from the Near East: The question of temper and its implications", **Methodes d'approche des premieres productions ceramiques: etude de cas dans les Balkans et au Levant**, Laurence Astruc, Alain Gaulon et Laure Salanova (eds.), Berichte de Kolloquiums in Nanterre, Maison de l'Archeologie et de l'Ethnologie, 28. Februar 2006, 73 - 80.

2013 "Uniformity and Diversity of Pottery in the Jazirah and the Northern Levant during the Early Pottery Neolithic", **Interpreting the Late Neolithic of Upper Mesopotamia**, O.P. Nieuwenhuyse, R. Bernbeck, P.M.M. G. Akkermans, J. Rogasch (ed.), Turnhout: Brepols, 323 – 330.

LE MIÊRE, M., M. PICON

1998 "Les dêbuts de la cêramique au Proche – Orient**, Palêorient** 24 / 2, 27 – 48.

MALINOWSKI, B.

1939 "The Group and Individual in Functional Analysis", **The American Journal of Sociology**, Vol. 44, No.6, 938 – 964.

MALLOWAN, M.E.L. ve J. CRUIKSHANK ROSE

1935 **Prehistoric Assyria The Excavations at Tall Arpachiyah 1933**, Oxford University Press, London.

MANER, Ç.

2018 "Anaolu'da Dokuma Devrimi Neolitik Çağ'dan Demir Çağı'na Yünün Tarihi ve Maddi Değeri", **Tairihi Dokumak: Bir Kentin Gizemi: Sof**, Koç Üniversitesi VEKAM, Ankara.

MARTENSON, L., M. L. NOSCH, E. ANDERSSON

2009 "Shape of Things: Understanding a Loom Weight", **Oxford Journal of Archaeology** 28/4, 373-398.

MARTIN, L., N. RUSSELL

2000 "Trahing Rubbish", **In Towards Reflexive Method in Archaeology: The Example at Çatalhöyük**, Ian Hodder (ed.), Cambridge, McDonald Institute for Archaeological Research, 57 – 70.

MARTIN, L., N. RUSSELL, D. CARRUTHERS

2002 "Animal Remains from the Central Anatolian Neolithic", **The Neolithic of Central Anatolia**, Internal Developments and External Relations During The 9th – 6th Millennia cal BC, Frederic Gerard ve Laurens Thissen (eds.), Ege Yayınları, 193 – 206.

McDONALD, M. M . A.

1991 "Systematic Reworking of Lithics from Earlier Cultures in the Early Holocene of Dakhleh Oasis, Egypt", **Journal of Field Archaeology 18**, 269 – 273.

McGINNIS, J., M. W. MONROE, D. WICKE, T. MATNEY

2014 'Hesap Taşları', www.aktüelarkeoloji.com.tr (Çevrimiçi) 3 Mart 2018.

MELLAART, J.

1970 "The Earliest Settlements in Western Asia from the Ninth to the End of the Fifth Millenium B.C"., **CAH I**, 248 – 303.

1975 **The Neolithic of the Near East**, Thames and Hudson, London.

MELOSİ, M. V.

1981 **Garbage in the Cities: Refuse, Reform and the Environment, 1880 1980**, Texas A. Ve M Press, College Station.

MERPERT, N. I., R. MUNCHAEV

1993 "Yarım Tepe II: The Halaf Levels**", Early Stages in the Evolution of Mesopotamian Civilization, Soviet Excavations in Northern Iraq**, N. Yoffee, J. J. Clark (eds.), The University of Arizona Press, Tucson & London, 129 – 162.

MIDDLETON, D., D. EDWARDS

1990 **Collective Remembering**, David Middleton ve Derek Edwards (eds.), Sage Publications, London.

MICHELS, J. W.

1969 "Testing Stratigraphy and Artifact Re-use Through Obsidian Hydration Dating, **American Antiquity** 34, 15 – 22.

MIYAKE, Y.

2007 "Salat Camii Yanı: dicle Havzası'nda Çanak Çömlekli Neolitik Döneme Ait Yeni Bir Yerleşme", **Türkiye'de Neolitik Dönem, Yani Kazılar-Yeni Bulgular**, M.Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 37-47.

2013 "Hasankeyf Höyük/Batman, Dicle'nin İlk Köyü", **Arkeo Atlas**, Sayı:8, 40-48.

2013 "Salat Camii Yanı/Diyarbakır, Evcilleştirmeyle Gelen Çöküş", **Arkeo Atlas**, Sayı:8, 48-54.

MIYAKE, Y., A. TSUNEKI

1996 "The Earliest Pottery Sequence of the Levant: New Data from Tell El – Kerkh 2, Northern Syria", **Paleôrient** 22/1, 109 – 123.

MIYAKE, Y., O. MADAE, Y. TAO

2013 "Salat Camii Yanı Kazıları: 2004-2008", **Ilısu Barajı ve HES Projesi Arkeolojik Kazıları**, 2004-2008 Çalışmaları, Diyarbakır Müze Müdürlüğü (ed.), Diyarbakır, 39-71.

MIYAKE, Y., O.MAEDA, K.TANNO, H.HONGO, C.Y.GÜNDEM

2012 "New Excavations at Hasankeyf Höyük: A 10th millenium cal. BC site on the Upper Tigris, Southeast Anatolia", **Neo-Lithics** 1/12, 3-7.

NEEDHAM, S., T. SPENCE

1997 "Refuse and the Formation of Middens", **Antiquity** 71, 77 – 90.

NEUVİLLE, R.

1951 "Paleolithique et le Mesolithique du Desert de Judee", **Archives de I'institut de Paleontologie Humaine**, Paris.

NIEUWENHUYSE, O.

1997 "Following the Earliest Halaf: Some Later Halaf Pottery from Tell Sabi Abyad, Syria**", Anatolica XXIII**, 227 – 242.

2009 "The 'Painted Pottery Revolution': Emulation, Ceramic Innovation and the Early Halaf in Northern Syria", **Mêthodes d'approche des Premiêres Productions Cêramiques: êtude de cas dans les Balkans et au Levant**, Verlag Marie Leidorf GmbH, Rahden / Westf, France, 81 – 91.

2013 "The Proto – Hassuna Culture in the Khabur head waters: A Western Neighbour's View", **Neolithic Archaeology in the Khabur Valley, Upper Mesopotamia and Beyond**, Yoshihiro Nishiaki, Kaoru Kashima, Marc Verhoeven (eds.), Studies in Early Near Eastern Production, Subsistence and Environment 15, Berlin, 110 -138.

NIEUWENHUYSE, O. P., R. DOOİJES

2008 "A New Life For Old Pots. Early Pottery Repairs From 7th Millenium Tell Sabi Abyad (Northern Syria)", **Leidan Journal of Pottery Studies, Volume 24,** 159 -170.

NISHIAKI, Y., M. LE MİÊRE

2005 "The Oldest Neolithic Pottery from Tell Seker al – Aheimar, Upper Khabur, Northeastern Syria",**Paleôrient**, Vol. 31/2, 55 – 68.

2017 "The Oldest Neolithic Pottery from Tell Seker al – Aheimar, Upper Khabur, Northeastern Syria", **The Emergence of Pottery in West Asia**, Akira Tsuneki, Olivier Nieuwenhuyse, Stuart Campbell (ed.), OXBOW BOOKS, UK, 43 – 54.

OATES, J.

1996 "A Prehistoric Comminication Revolution", **Cambridge Archaeological Journal,** Vol. 6, 165-173.

OZAN, A.

2012 **Ege Gübre Yerleşiminden Elde Edilen Veriler Kapsamında Kıyı Ege Neolitik Kültürünün Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, İzmir.

ÖKSE, T.

2012 **Önasya Arkeolojisinda Çanak Çömlek**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

ÖZBAL, R.

2010 "A Comparative Look at Halaf and Ubaid Period Social Complexity and the Tell Kurdu Case", **TÜBA – AR** 13, 39 – 59.

2011 "The Chalcolithic of Southeast Anatolia", **The Oxford Handbook of Ancient Anatolia (10.000 – 323 BCE)**, Gregory McMahon, Sharon Steadman (ed.), Oxford University Press, 174 – 204.

ÖZBAŞARAN, M., M. MOLIST

2007 "Akarçay Tepe: Orta Fırat'ta Neolitik Dönem'e Ait Yeni Bir Yerleşme", **Türkiye'de Neolitik Dönem, Yani Kazılar-Yeni Bulgular**, M.Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 179-189.

ÖZBEK, M.

2005 "Neolitik Toplumlarda Baş veya Tüm Bedeni Alçılama Geleneği: Anadolu ve Yakındoğu'dan Bazı Örnekler, **TÜBA – AR VIII**, 127 – 136.

ÖZÇELİK, K.

2015 "Türkiye'de Üst Paleolitik Dönem: Çeşitli Yaklaşımlar ve Problemler, **APAD I**, Ankara, 123 – 137.

ÖZDOĞAN, M.

1977 **Aşağı Fırat Havzası 1977 Yüzey Araştırması**, ODTÜ Aşağı Fırat Projesi Yayınları, Seri 1, No: 2, Tekofset Basımevi, İstanbul.

1995 "Yakın Doğu Neolitiği ve Güneydoğu Anadolu Eleştirisel Bir Değerlendirme", **In Memoriam, İ. Metin Akyurt Bahattin Devam Anı Kitabı**, Armağan Erkanal ,Hayat Erkanal, Halime Hüryılma, A. Tuba Ökse, Nazlı Çınardalı, Sevinç Günel, Halil Tekin, Bora Uysal, Derya Yalçıklı (eds.), Nezih Başgelen (yay.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 267 – 280.

2002 "İlk Adımlar Paleolitik Çağ**", Arkeo Atlas**, Sayı 1, İstanbul, 55 – 79.

2002 "Köyden Kente", **ArkeoAtlas,** Sayı 1, İstanbul, 110 – 117.

2009 "Çanak Çömleğin Anadolu'da En Erken Kullanımı", **Early Farmers, Late Foragers and Ceramic Traditions: On the Beginning of Pottery in the Near East and Europe**, Dragos Gheorghiu (ed.), Cambridge Scholars Publishing, 2 – 16.

ÖZDOĞAN M., A. ÖZDOĞAN

1993 "Pre-Halafi an Pottery of Southeastern Anatolia, with Special Reference to the Çayönü Sequence", **Beetween the Rivers Over the Mountains, Archaeologica A n atolica et Mesopotamica Alba Palmieri Dedicata**, M.Frangipane, H. Hauptman, Liverani, Matthiae, Melling (eds.), Roma, 87-103.

ÖZKAYA, V., A. COŞKUN

2013 "Körtik Tepe/Diyarbakır", **Arkeo Atlas**, Sayı 8, İstanbul, 30-40.

ÖZKAYA, V., O. SAN

2007 "Körtik Tepe: Bulgular Işığında Kültürel Doku Üzerine İlk Gözlemler", **Türkiye'de Neolitik Dönem, Yani Kazılar-Yeni Bulgular**, M.Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 21-37.

ÖZTAN, A.

2000 " 1998 – 1999 Acemhöyük Kazıları", **22. Kazı Sonuçları Toplantısı 1. Cilt**, İzmir.

PARILTI, U.

2011 **Mezopotamya'da Halaf Seramikleri ve Önasya'da Yayılım Alanlarının İncelenmesi**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

PENA, THEODORE J.

2006 **Roman Pottery in the Archaeological Record**, Cambridge University Press, New York.

PERKINS, A. L.

1949 **The Comparative Archaeology of Early Mesopotamia**, The Oriental Instıtute of the University of Chicago, Studies in Ancient Oriental Civilization, No. 25, The University of Chicago Press, Chicago.

PERROT, J.

1955 "Le Paleolithiqıe Superieur d'El – Quesir et de Masaraq an Na'aj (Palestine), **Bulletin de la Societe Prehistorique Francaise 52**, 493 – 506.

PONTING, C.

2000 **Dünyanın Yeşil Tarihi, Çevre ve Büyük Uygarlıkların Çöküşü**, Ayşe Başçı – Sander (çev.), Sabancı Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.

RODENBERG, J.

1984 "1983 Yılı Hayaz Höyük ve Civarı (Kumartepe) Kazıları", **VI. Kazı Sonuçları Toplantısı**, İzmir, 1-5.

1989 "Hayaz Höyük and Final PPNB in the Taurus Foothills", **Paleorient** 15/1, 91-101.

ROLLAND, N.

1981 "The Interpretation of Middle Paleolithic Variability, **Man 16**, 15 – 42.

ROLLEFSON, G. O.

1992 "A Neolithic Game Board from Ain Ghazal, Jordan", **Bulletin of the American Schools of Oriental Research**, No.286, 1-5.

ROOIJAKKERS, C. T.

2012 "Spinning Animal Fibres at Late Neolithic Tell Sabi Abyad, Syria", **Paleorient**, Vol.38, No1/2, 93-109.

ROSENBERG, M.

1992 "The Batman River Archaeological Reconnaissance Survey, 1990", **IX. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, (Çanakkale, 27 – 31 Mayıs 1991), Ankara Üniversitesi Basımevi, 447 – 460.

1994 "Hallan Çemi: Some Further Observations Concerning Stratigraphy and Material Culture", **Anatolica** 20: 121-140.

1998 "Hallan Çemi, Pig Husbandry and Post Pleistocene Adaptations along the Taurus Zagros Arc (Turkey)", **Paleorient** 24(1), 25-41.

2007 "Hallan Çemi", **Türkiye'de Neolitik Dönem, Yani Kazılar-Yeni Bulgular**, M.Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1-13.

2007 "Demirköy", **Türkiye'de Neolitik Dönem, Yani Kazılar-Yeni Bulgular**, M.Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 13-19.

2011 "Hallan Çemi", **The Neolithic in Turkey, New Excavations and New Resarch**, **The Euphrates Basin**, M. Özdoğan, N. Başgelen ve P. Kuniholm (eds.), Archaeology and Art Publications, İstanbul, 61-78.

ROTHMAN, S. M.

2017 ' Erken Yönetim Sistemleri', **Aktüel Arkeoloji,** Sayı: 58, İstanbul.

ROTTLANDER, R.

1975 "The Formation of Patina on Flint, **Archaeometry 17**, 106 – 110.

RUSSELL, N.

2001a "Neolithic Relations of Production: Insight From The Bone Tool Industry", Crafting Bone – Skeletal Technologies Through Time and Space, Proceedings of the 2nd meeting of the (ICAZ) Worked Bone Research Group 1999, Alice M. Choyke ve Laszlo Bartosiewicz (eds.), **BAR International Series**, 270 – 280.

2001b "The Social Life of Bone: A Preliminary Assessment of Bone Tool Manufacture and Discard at Çatalhöyük", Crafting Bone – Skeletal Technologies Through Time and Space, Proceedings of the 2nd meeting of the (ICAZ) Worked Bone Research Group 1999, Alice M. Choyke ve Laszlo Bartosiewicz (eds.), **BAR International Series**, 241 – 249.

2005 "Çatalhöyük worked bone". In: I. Hodder (ed.), **Changing Materialities at Çatalhöyük: Reports from the 1995 – 99 Seasons**, Cambridge.

2016 "Anatolian Neolithic Bone Tools", **Anatolian Metal VII**, 125 – 135.

RUSSELL, N., K.C.TWISS, D. C. ORTON, G. A. DEMİRERGİ

2013 "Changing Animal Use at Neolithc Çatalhöyük, Turkey", **Archaeozoology of The Near East X**, Proceedings of the Tenth International Symposium on the Archaeozoology of South – Western Asia and Adjacent Areas, Bea De Cupere, Veerle Linseele ve Sheila Hamilton – Dyer, 45 – 69.

SAĞLAMTİMUR, H.

2018 " 5 Bin Yıllık Oyun Seti", **Aktüel Arkeoloji**, Sayı 65.

SARIALTUN, S.

2008 **Kerküşti Höyük Halaf Dönemi Mimarisi ve Çanak Çömleği**, Çanakkale Onseki Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

2009 "Kuzey Mezopotamya'da Bir Halaf Yerleşmesi: Kerküşti Höyük", Güneydoğu Anadolu Araştırmaları Sempozyumu, **Yerleşim Arkeolojisi Serisi 3**, 87 – 106.

2010 "A Halaf Settlement in the Northern Mesopotamia: Kerküşti Höyük", **Güney Doğu Anadolu Araştırmaları Sempozyumu**, Ege Yayınları, İstanbul, 503 – 512.

SAYIN, N., M. K. TUNCER, N. ORBAY, M. ÖZDOĞAN, A. ÖZDOĞAN, F. ÖZÇEP, M. HİSARLI

1995 "Menekşe Çatağı Höyüğünde Arkeojeofizik Çalışmalar", **Jeofizik 9 / 10**, 25 – 29.

SAZCI, H.

2001 "Seramikte Kullanılan Killerin Tanımı", **4. Endüstriyel Hammaddeler Sempozyumu** 118 – 119 Ekim, İzmir, 28 – 42.

SCHIFFER, M. B.

1987 **Formation Processes of the Archaeological Record,** University of Utah Press, Salt Lake City.

SCHMANDT – BESSERAT, D.

1974 "The Use of Clay Before Pottery in the Zagros", **Winter**, 11 – 16.

SCHMIDT, K.

2007 **Göbekli Tepe**, En Eski Tapınağı Yapanlar / Taş Çağı Avcılarının Gizemli Anıtsal Alanı, Rüstem Aslan (çev.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

2007 "Göbekli Tepe", **Türkiye'de Neolitik Dönem, Yani Kazılar-Yeni Bulgular**, M.Özdoğan ve N. Başgelen (eds.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 115-131.

SEVİN, V.

1961 **Anadolu Arkeolojisinin ABC'si**, Simavi Yayınları, İstanbul.

SHICK, T.

2010 "Basketry Finds from Gilgal", **Gilgal: Early Neolithic Occupations in the Lower J ordan Valley, The Excavations of Tamar Noy**, O. Bar – Yosef (ed.), Oxford: Oxbow Books, 245 – 249.

SINOPOLI, C. M.

1991 **Approaches to Archaeological Ceramics**, Springer Science + Business Media, New York.

SKIBO, J. M.

2013 **Understanding Pottery Function**, Springer Science + Business Media, New York.

SKIBO, JAMES M., W. H. WALKER, A. E. NILSON

1995 **Expanding Archaeology**, James M. Skibo, William H. Walker ve Axel E. Nielsen, University of Utah Press, Salt Lake City.

SÖZER, A. N.

1984 "Güneydoğu Anadolu'nun Doğal Çevre Şartlarına Coğrafi Bir Bakış", **Ege Coğrafya Dergisi**, İzmir, 8 – 30.

SPATARO, M., A. FLETCHER

2010 "Centralisation or Regional Identity in the Halaf Period? Examining Interactions within Fine Painted Ware Production", **Paléorient** 36 / 2, 91 – 116.

SULLIVAN, ALAN P., J.M. SKIBO, M,VAN BUREN

1991 "Sherds as Tools: The Roles of Vessel Fragments in Prehistoric Succulent Plant Processing,"**North American Archaeologist,** Vol 12 (3), 243 – 255.

SÜMER, G.

2007 **Anadolu'da Neolitik Dönemde Tanrı ve Tanrıça**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

TANI,M., W.A. LONGACRE

1999 "On Methods of Measuring Ceramic Uselife: A Revision og the Uselife Estimates of Cooking Vessel Among the Kalinga, Philippines", **American Antiquity**, 64 (2), 299 308.

TATLICAN, Ü., G. ÇEĞİN

2016 'Bourdieu ve Giddens: Habitus veya Yapının İkiliği', **Ocak ve Zanaat**, Güney Çeğin, Emrah Göker, Alim Arlı, Ümit Tatlıcan (Der.), İletişim Yayınları, 303 – 367.

TEKİN, H.

2008 "Late Neolithic Ceramic Traditions in Southeastern Anatolia: New Insights from Hakemi Use", **Proceedings of the 5th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East**, Vol III, J. M. Cordoba, M. Molist, M. C. Pérez v.d (eds.), Madrid, 257 – 267.

2011 "Hakemi Use: A Newly Discovered Late Neolithic Site in Southeastern Anatolia", **The Neolithic in Turkey, New Excavations and New Research**, M. Özdoğan, N. Başgelen ve P. Kuniholm (eds.), Archaeology and Art Publications, İstanbul, 151-172.

2015 "Yukarı Mezopotamya'nın İlk Boyalı Çanak – Çömlekleri: Hassuna, Samarra ve Halaf Yeni Yorumlar ve Yaklaşımlar I: Bölüm 1: Hassuna ve Samarra", **OLBA XXIII**, KAAM Yayınları, 1 – 59.

THIEBAUT, C., E. CLAUD, V. MOURRE, M. G. CHACON, G. ASSELIN, M. BRENET, B. PARAVEL

2010 "The Recycling and Reuse of Cores and Bifaces During the Middle Paleolithic in Western Europe: functional and cultural interpretations", **Palethnologie**.

TOMBER, R.

2011 "Reusing Pottery in the Eastern Desert of Egypt," **Pottery in the Archaeological Record: Greece and Beyond**, Mark L. Lawall ve John Lund (eds.), Aarhus University Press, 108 – 116.

TURAN, D.

2006 **Menekşe Çatağı Hellenistik Dönem Seramiği**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

ÜLGER, S.

2007 **Yakındoğu İlk Neolitik Kültürlerinde Yapı Kültü ve Yapıların Gömülme Sorunu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

VANDIVER, PAMELA B., O. SOFFER, B. KLIMA, J. SVOBODA

1989 "The Origins of Ceramic Technology at Dolni Vestonice, Czechoslovakia", **SCIENCE**, Vol. 246, 1002 – 1008.

VAQUERO, M.

2011 "New Perspectives on Recycling of Lithic Resources Using Refitting and Spatial Data", **Quartar 58**, 113 – 130.

VARIEN, M. D., B. J. MILLS

1997 "Accumulations Research: Problems and Prospects for Estimating Site Occupation Span" , **Journal of Archaeological Method and Theory**, 4 (2), 141 - 191.

VOIGHT, M. M., R. S. ELLIS

1981 "Excavations at Gritille, Turkey**" Paleorient** 7/(2), 87-100.

VOIGHT, M. M.

1983 Hajji Firuz Tepe, Iran: The Neolithic Settlement, **Hasanlu Excavation Reports Volume I**, H. Dyson Jr (ed.) The University Museum Monograph 50.

VUKOVIC, J.

2013 "Pottery Sherds as Tools in Late Neolithic Vinca", **Starinar LXIII**, 191 – 207.

2015 "Secondary Use, Reuse and Recycling of Ceramic Vessels: Evidence From Late Neolithic Vinca", **Archaica 3**, 112 – 126.

WAGNER, R.

1975 **The Invention of Culture**, Prentice Hall", Englewood Cliffs, NJ.

WATKINS, T.

2010 "New Light on Neolithic Revolution in South-West Asia", **Antiquity** 84,621-634.

WATSON, P. J. ve S. A. LeBLANC

1990 **Grikihacıyan, a Halafian Site in Southeastern Turkey**, University of California, Los Angeles.

WİLSON, DOUGLAS C.

1995 "The Analysis of Domestic Reuse in Historical Archaeology", **Expanding Archaeology**, James M. Skibo, William H. Walker ve Axel E. Nielsen (ed.), University of Utah Press, Salt Lake City, 126 – 143.

YAKAR, J., I. HERSHKOVITZ

1988 **The Modelled Skulls in Nahal Hemar Cave**, O. Bar Yosef, D. Alon (eds.), Israel Department of Antiquites and Museums, Jerusalem.

YALÇIKLI, D.

1991 **Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin M.Ö. III.Bine Tarihlendirilen Tunç Silahları**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

YALÇIN, Ü.

2016 "Anadolu Madencilik Tarihine Toplu Bir Bakış", **Yer Altı Kaynakları Dergisi 9**, 3- 15.

YALÇINKAYA, I.

2009 "Arkeoloji ve Sanat Tarihi, Eski Anadolu Uygarlıkları, Paleolitik Çağ (Eski Taş Çağı / Yontma Taş Çağı), **T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı Projesi**, Ankara.

YILMAZ, D.

2016 "Geç Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'da Tekstik Üretimi: Çine – Tepecik Höyüğü Tezgah Ağırlıkları", **TÜBA – AR 19**, 93 – 111.

YILMAZ, Ş. ve S. C. KURNAZ

2001 "Metalurjik Süreçler ve Arkeometalurji", **SAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 5. Cilt, 1.Sayı, 45 – 49.

Çevrimiçi, Paleoberkay.blogspot.com.tr, 5 Ocak 2018.

Çevrimiçi, http://www.donsmaps.com/dolni.html, 5 Ocak 2018.

Çevrimiçi, http://mandalaprojects.com/ice/ice-cases/bronze.htm, 8 Ocak 2018.

Çevrimiçi, http://ncscrapmetal.com/blog/the-history-of-recycling/, 8 Ocak 2018.

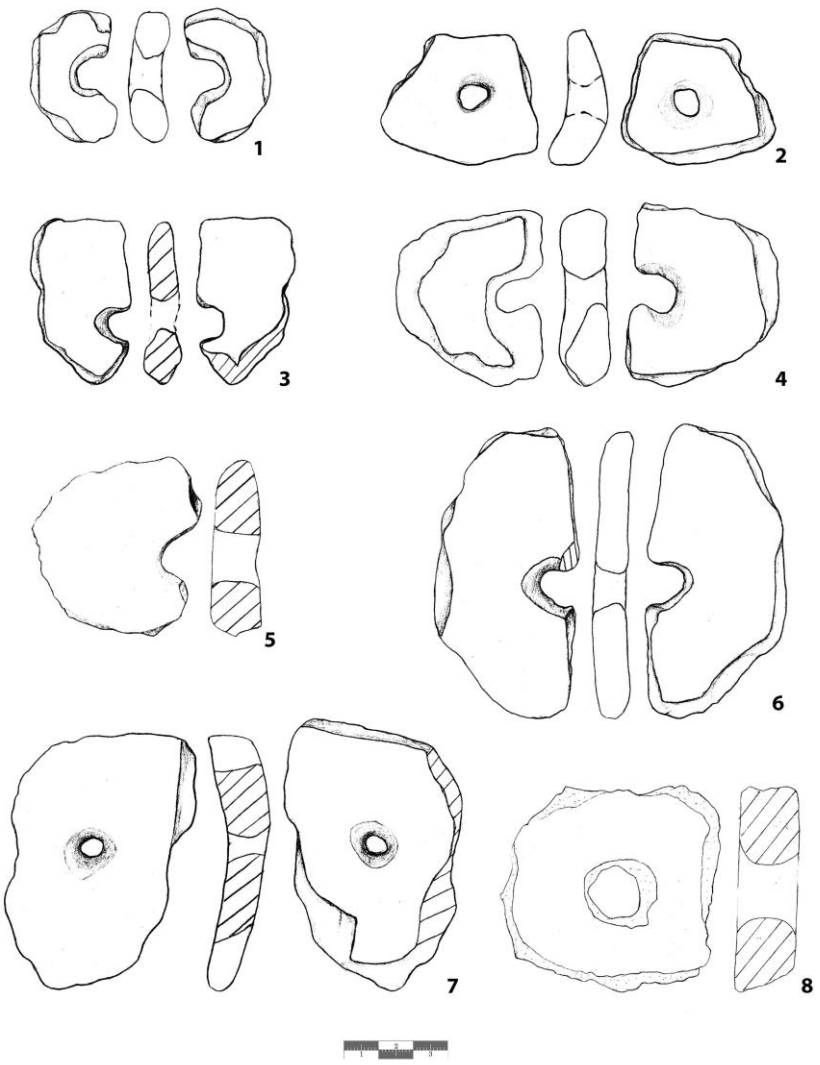
Çevrimiçi, www.tayproject.com.

Çevrimiçi, http://arkeofili.com

Çevrimiçi, http://www.arkeo-tr.com/alt-paleolitik-cag.html, 2 Aralık 2017.

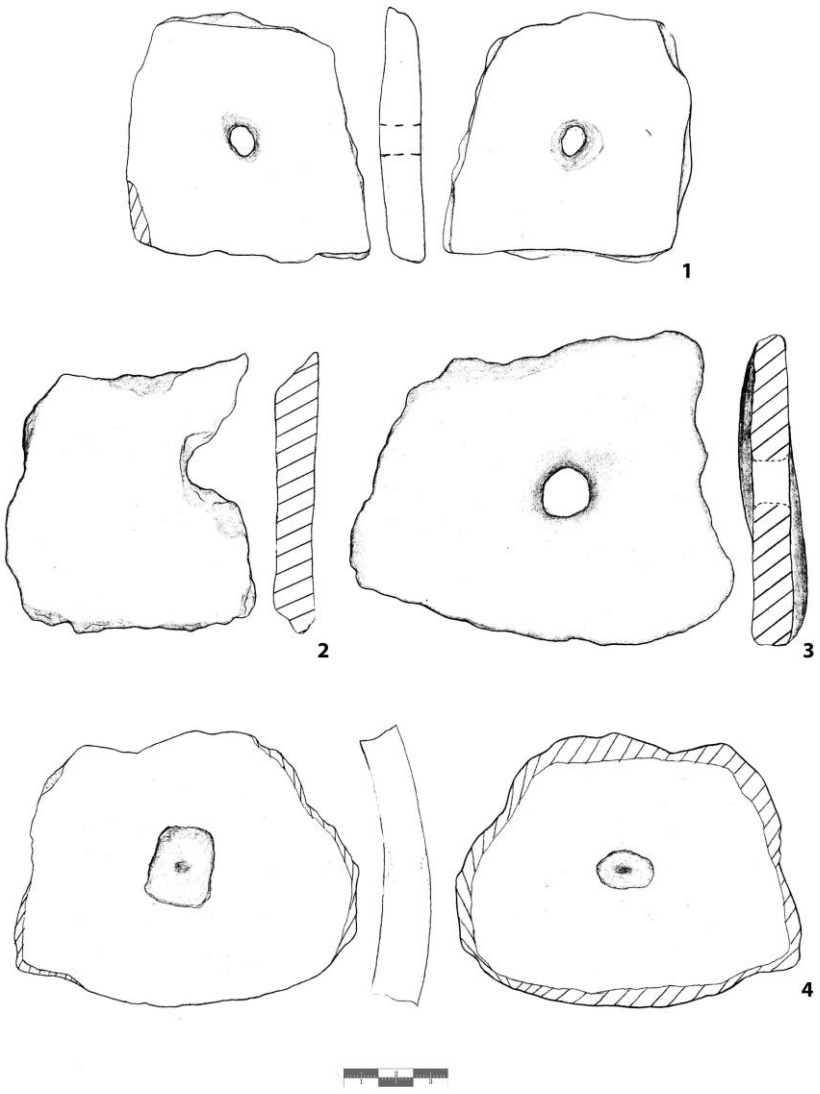
Çevrimiçi, http://tacdam.metu.edu.tr/paleolitik-arastirmalar, 2 Aralık 2017.

LEVHA 1

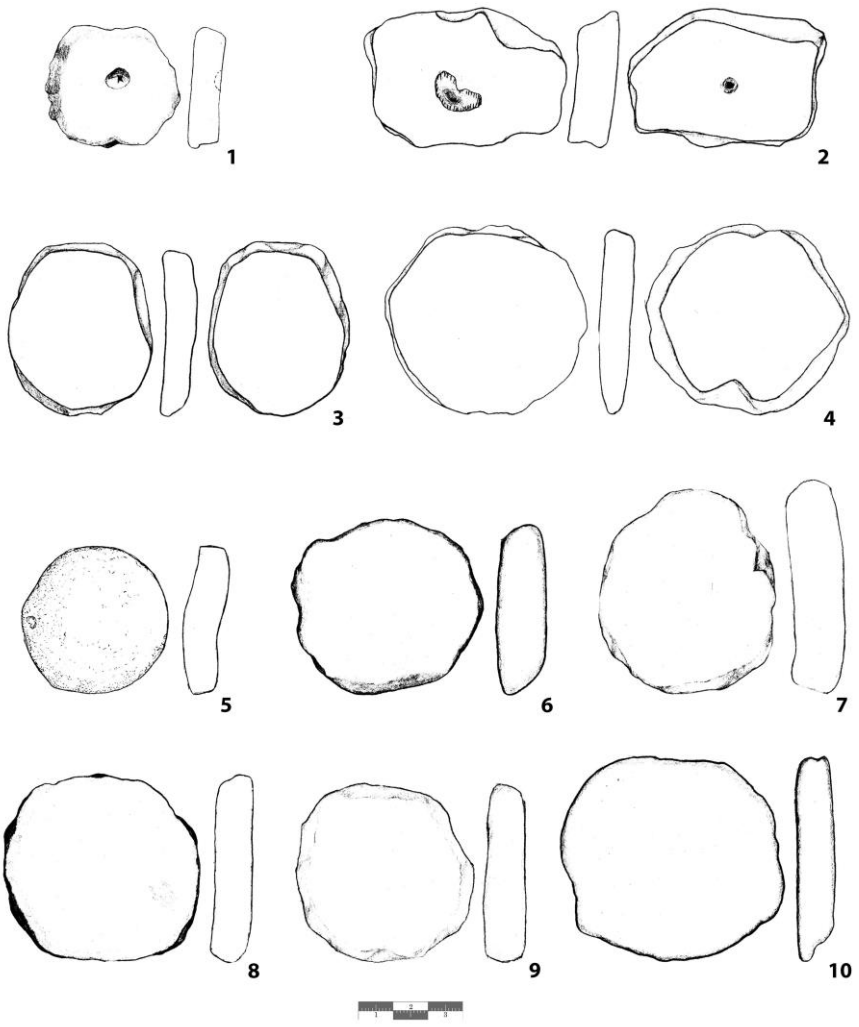
Lev. 1: Sumaki Höyük A1; 1 (Kat.no: 7), 2 (Kat.no: 5), 3 (Kat.no: 3), 4 (Kat.no: 2) 5 (Kat.no: 9), 6 (Kat.no: 11), 7 (Kat.no: 6), 8 (Kat.no: 1)

LEVHA 2

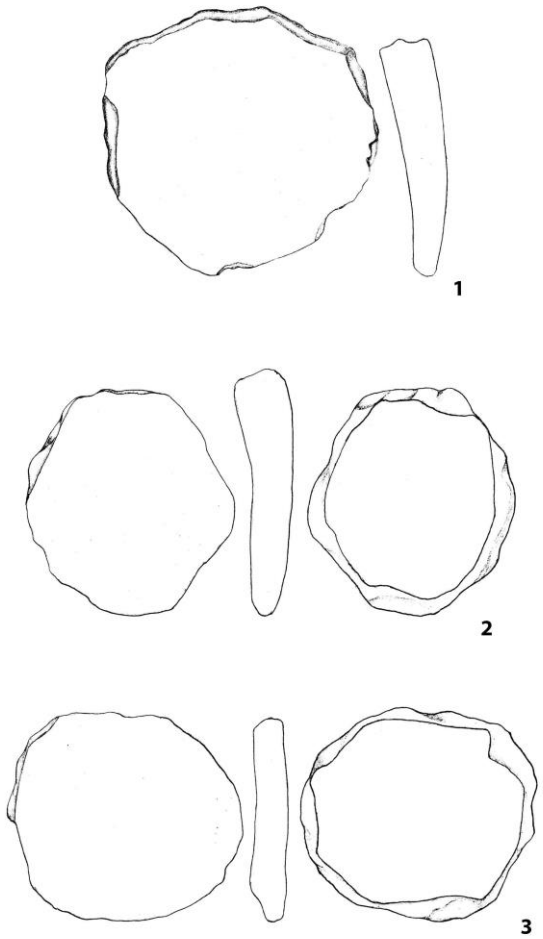
**Lev. 2: Sumaki Höyük A1; 1 (Kat.no: 10), 2 (Kat.no: 4), 3 (Kat.no: 8)
A2; 4 (Kat.no: 14)**

LEVHA 3

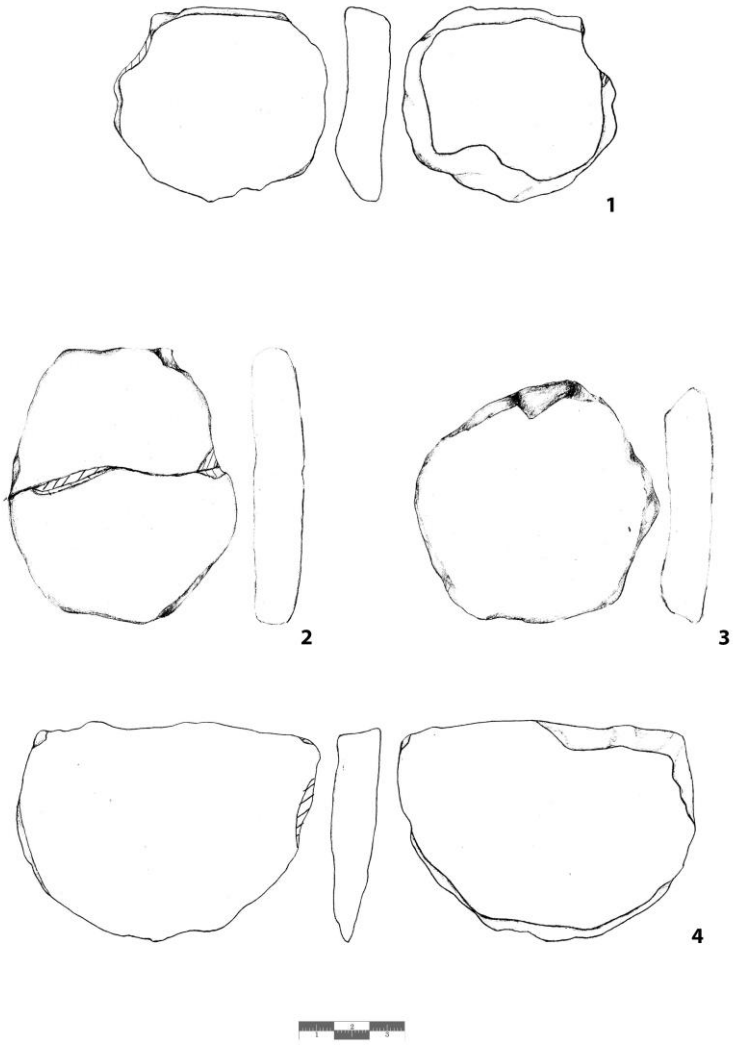
Lev. 3: Sumaki Höyük A2; 1 (Kat.no: 13), 2 (Kat.no: 12)
B3; 3 (Kat.no: 21), 4 (Kat.no: 16), 5 (Kat.no: 15), 6 (Kat.no: 23)
7 (Kat.no: 17), 8 (Kat.no: 18), 9 (Kat.no: 19), 10 (Kat.no: 22)

LEVHA 4

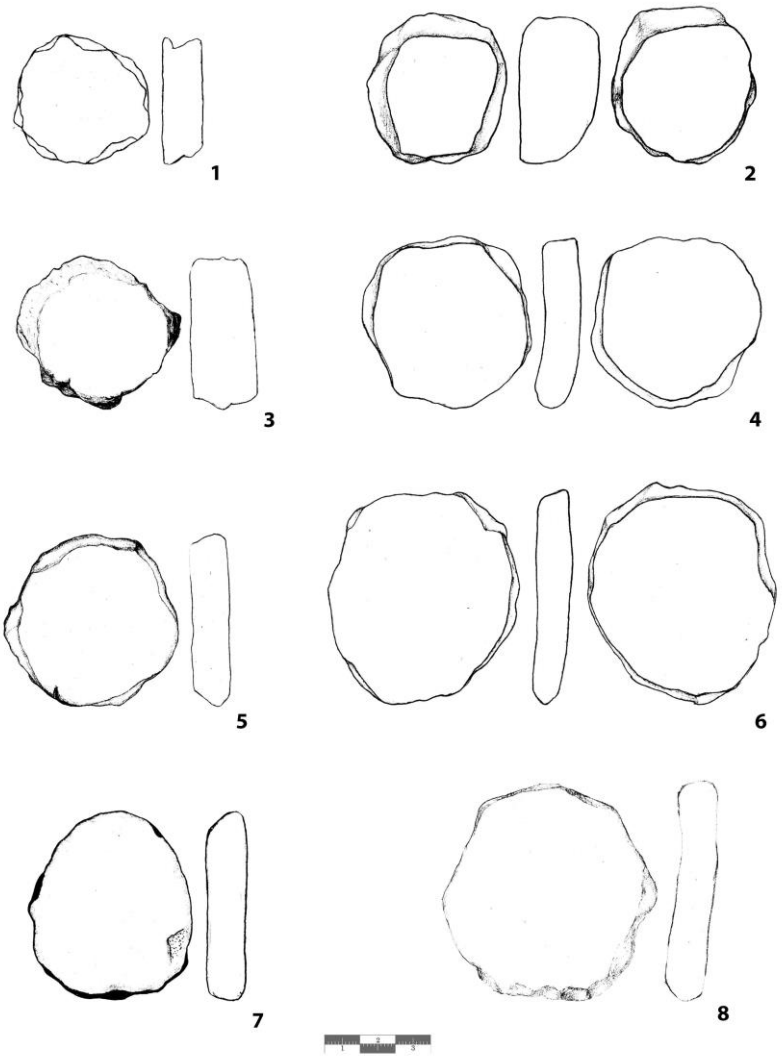
Lev.4: Sumaki Höyük B3; 1 (Kat.no: 20)
C1; 2 (Kat.no: 24), 3 (Kat.no: 27)

LEVHA 5

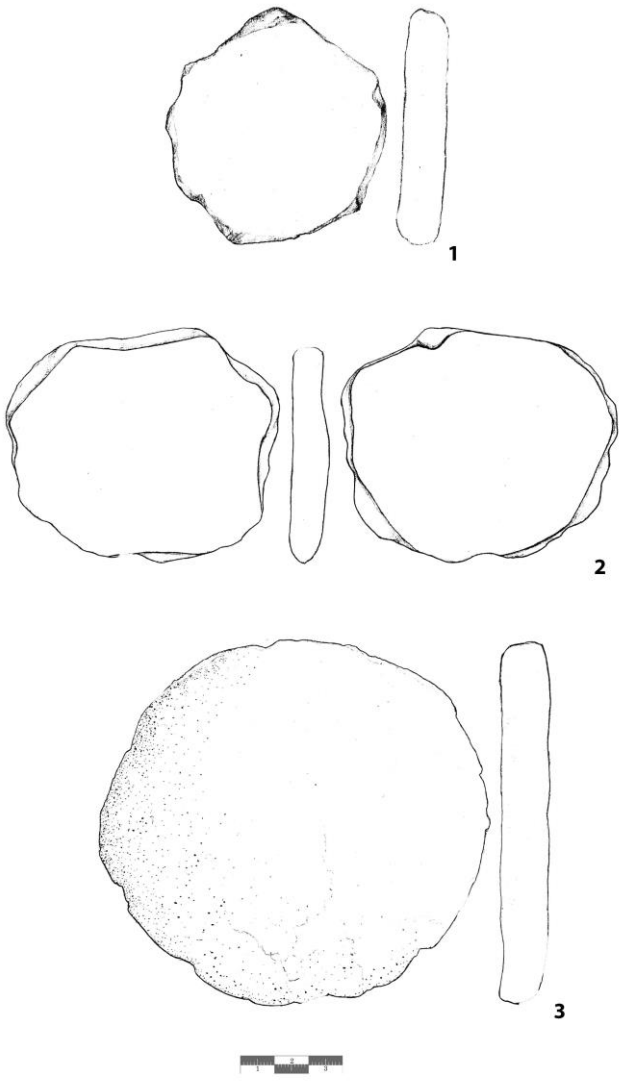
**Lev. 5: Sumaki Höyük C1; 1 (Kat.no: 25), 2 (Kat.no: 26), 3 (Kat.no: 28)
4 (Kat.no: 29)**

LEVHA 6

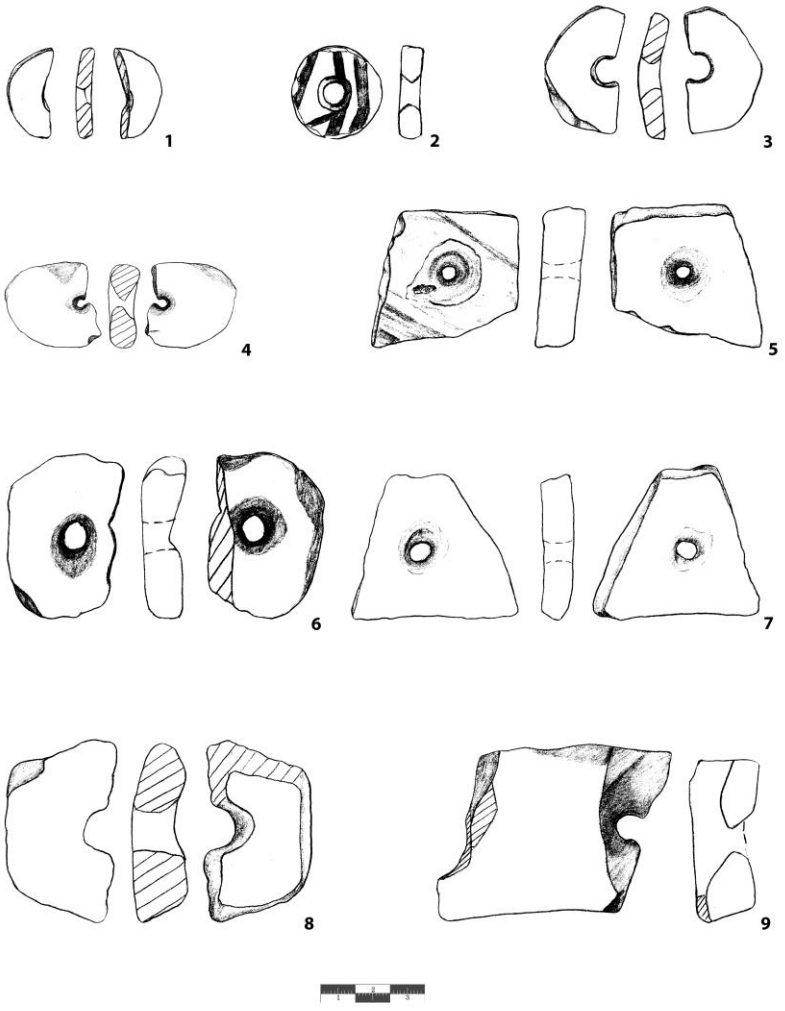
**Lev. 6: Sumaki Höyük C2: 1 (Kat.no: 40), 2 (Kat.no: 38), 3 (Kat.no: 31)
4 (Kat.no: 30), 5 (Kat.no: 37), 6 (Kat.no: 34)
7 (Kat.no: 35), 8 (Kat.no: 39)**

LEVHA 7

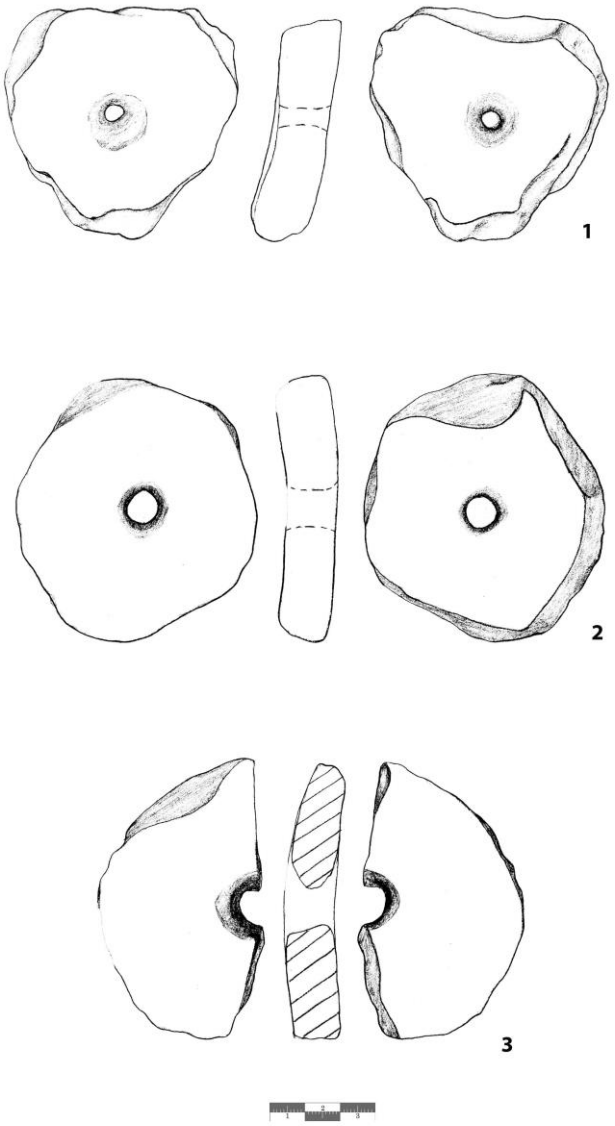
Lev. 7: Sumaki Höyük: C2; 1 (Kat.no: 36), 2 (Kat.no: 33), 3 (Kat.no: 32)

LEVHA 8

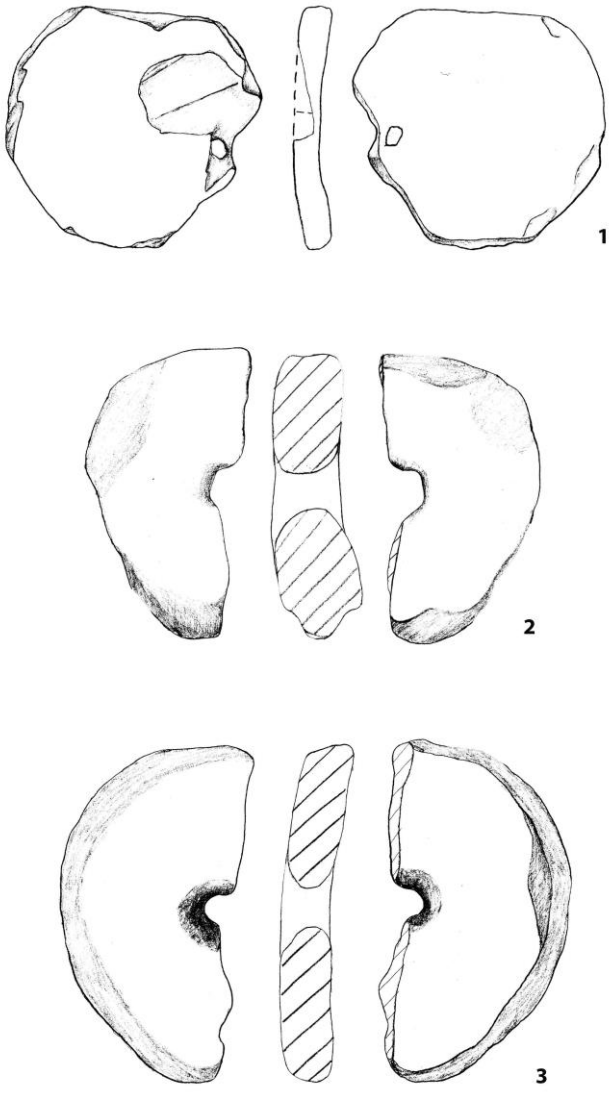
Lev.8: Kerküşti Höyük A1; 1 (Kat.No:41), 2 (Kat.No:42), 3 (Kat.No:43), 4 (Kat.No:44) 5 (Kat.No:45), 6 (Kat.No:46), 7 (Kat.No:47), 8 (Kat.No:48) 9 (Kat.No:49)

LEVHA 9

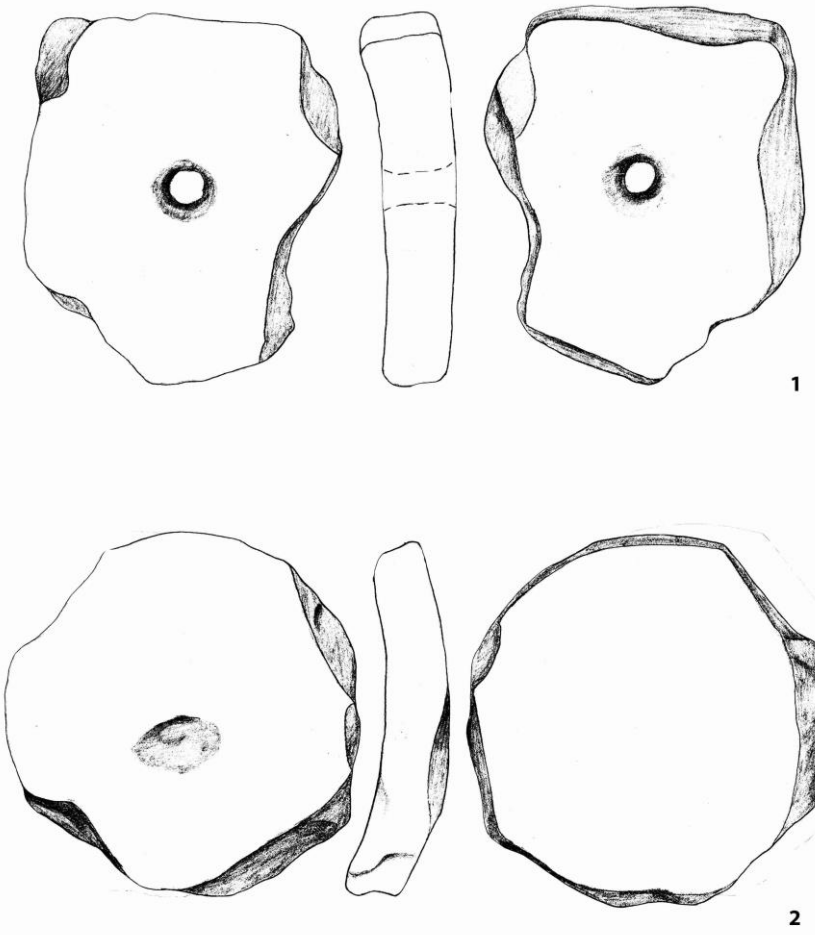
Lev.9: Kerküşti Höyük A1; 1 (Kat.No:50), 2 (Kat.No:51), 3 (Kat.No: 52)

LEVHA 10

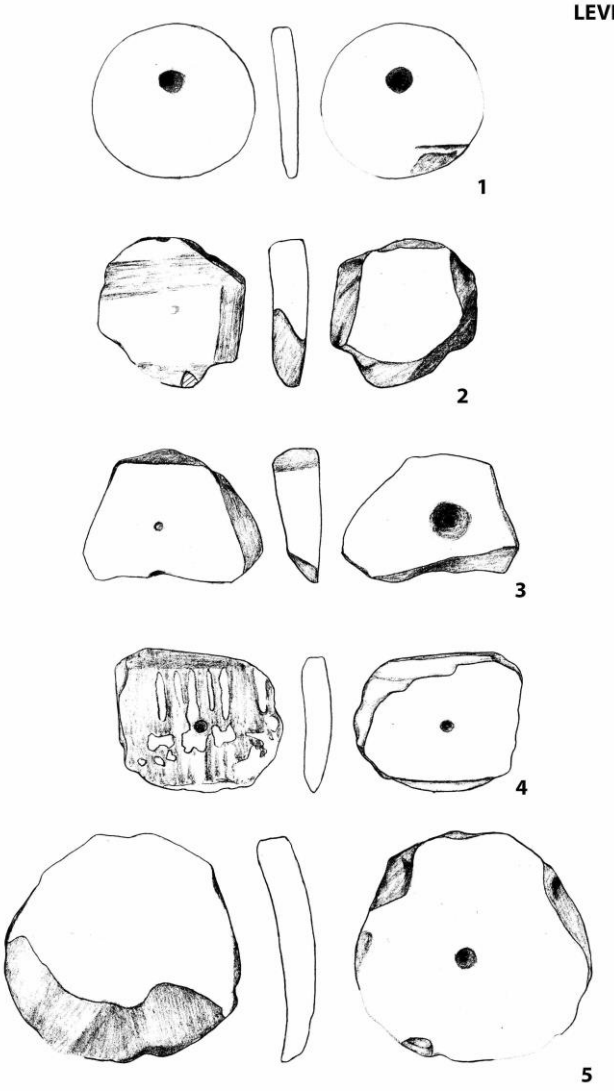
Lev.10: Kerküşti Höyük A1; 1 (Kat.No:53), 2 (Kat.No:54), 3 (Kat.No:55)

LEVHA 11

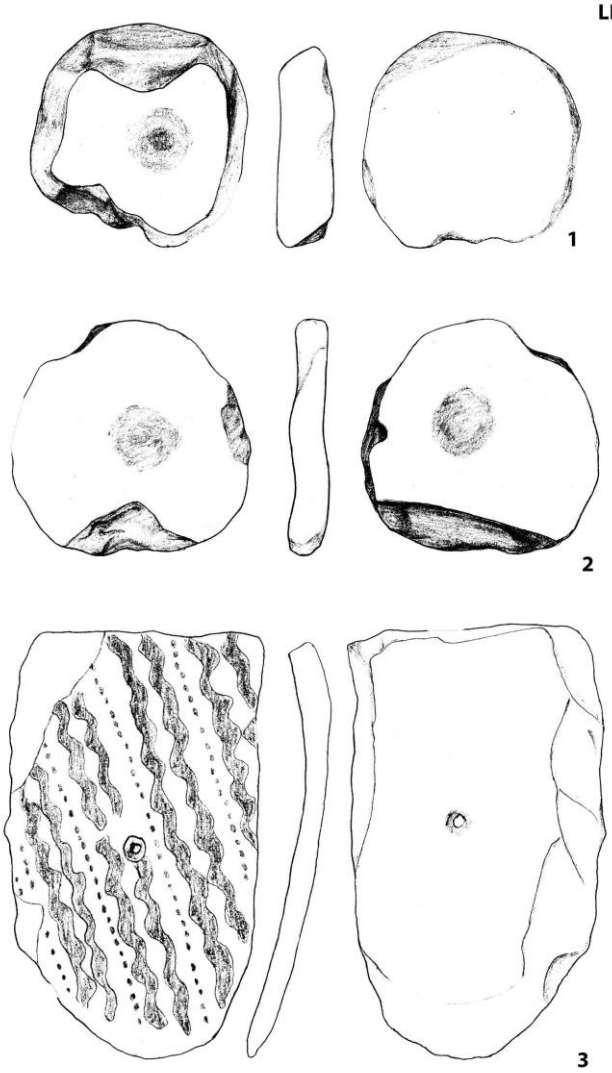
Lev.11: Kerküşti Höyük A1; 1 (Kat.No:56)
A2: 2 (Kat.No:57)

LEVHA 12

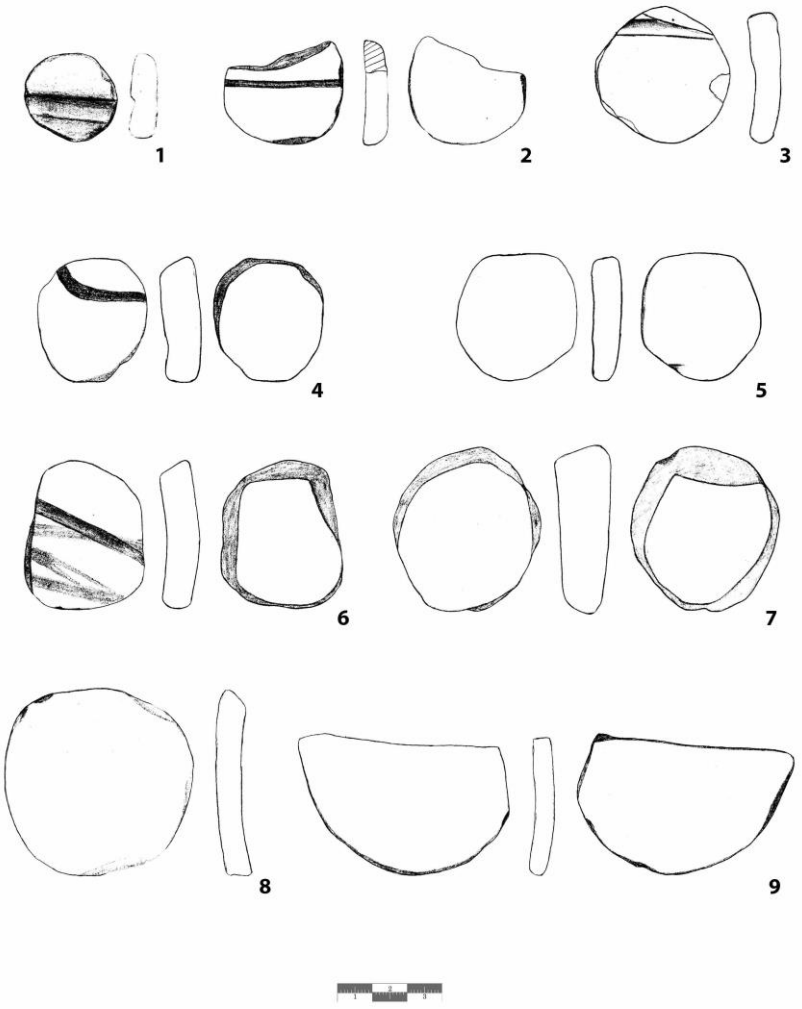
Lev. 12: Kerküşti Höyük A2; 1 (Kat.No:58), 2 (Kat.No:59), 3 (Kat.No:60), 4 (Kat.No: 61) 5 (Kat.No:62)

LEVHA 13

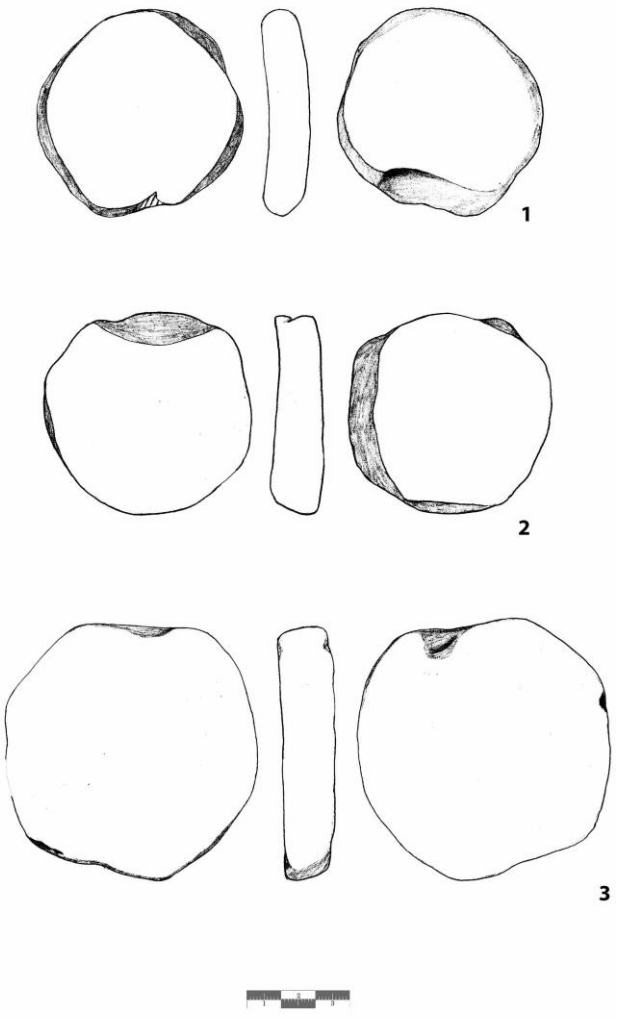
Lev.13: Kerküşti Höyük A2; 1 (Kat.No:63), 2 (Kat.No:64), 3 (Kat.No:65)

LEVHA 14

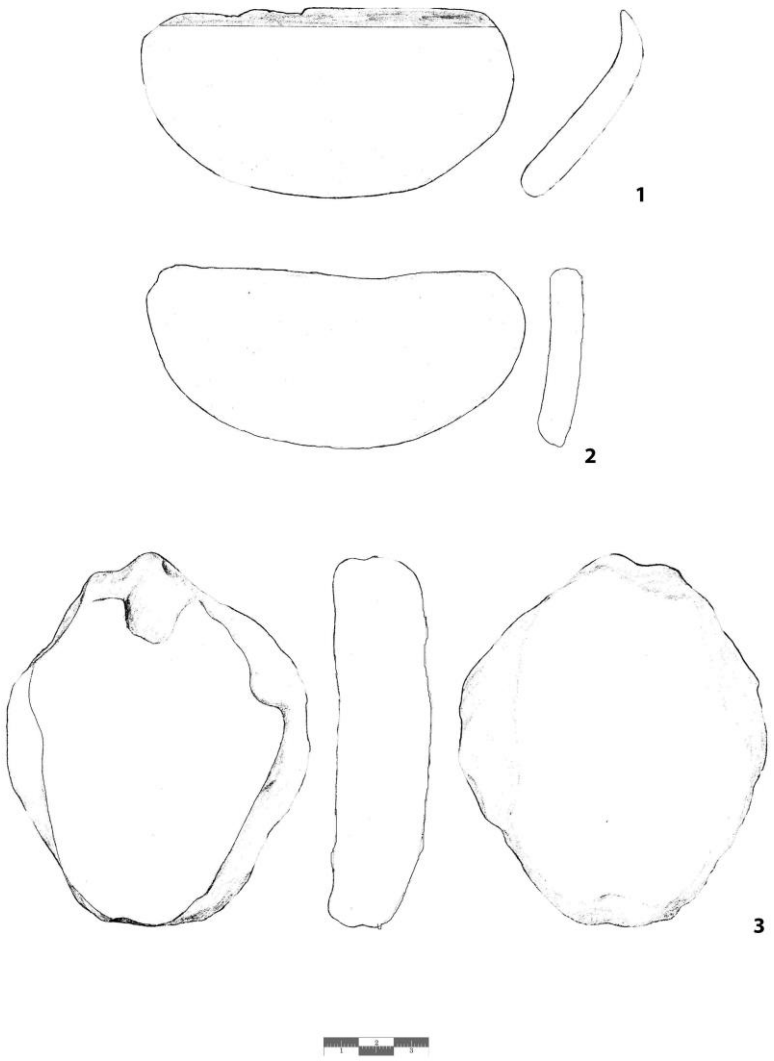
Lev. 14: Kerküşti Höyük B1; 1 (Kat.No:66), 2 (Kat.No:67), 3 (Kat.No:68), 4 (Kat.No:69), 5 (Kat.No:70), 6 (Kat.No:71), 7 (Kat.No:72), 8 (Kat.No:73), 9 (Kat.No:74)

LEVHA 15

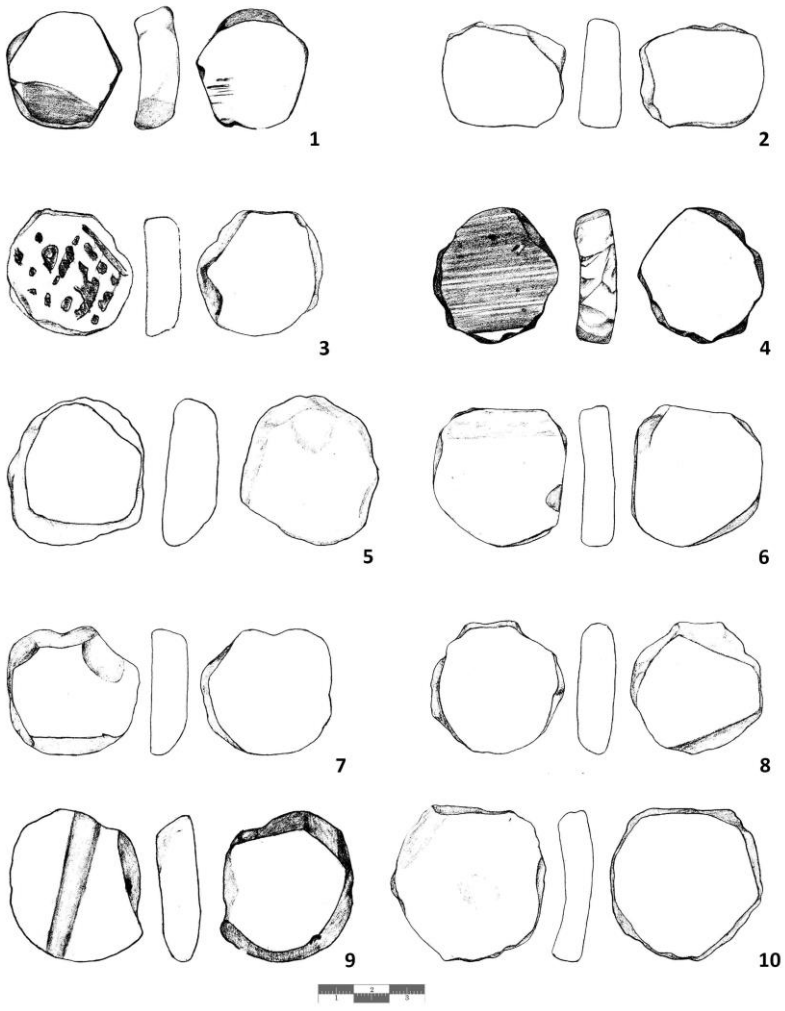
Lev.15: Kerküşti Höyük B1; 1 (Kat.No:75), 2 (Kat.No:76), 3 (Kat.No: 77)

LEVHA 16

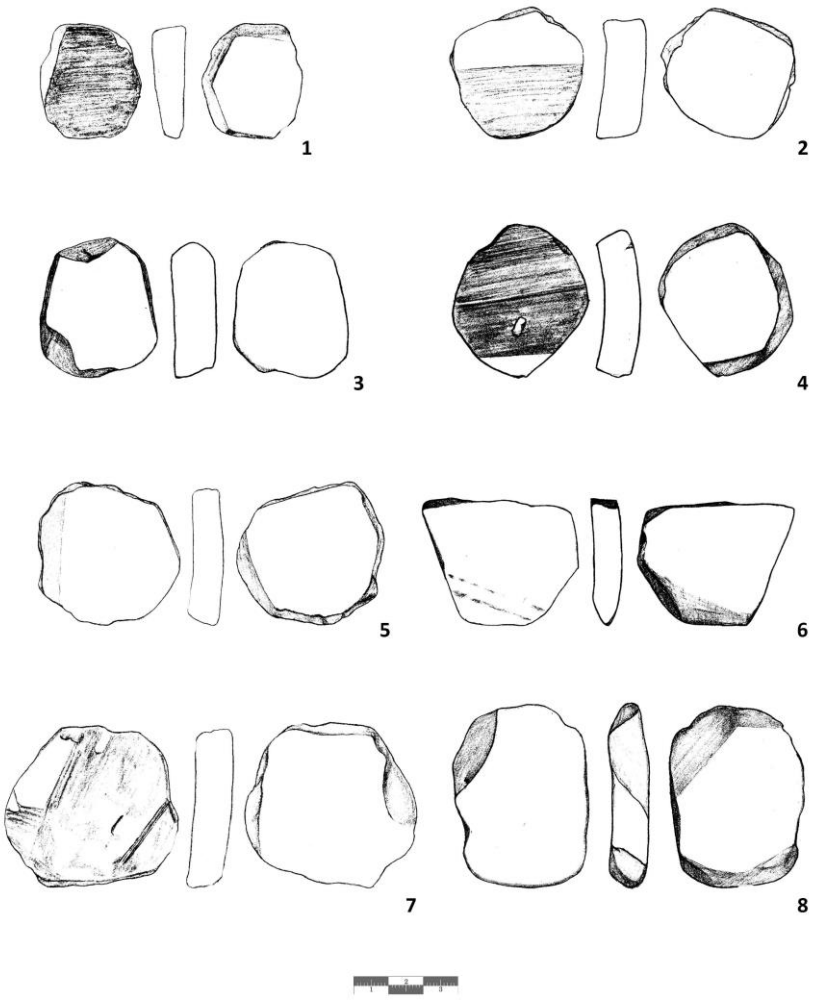
Lev.16: Kerküşti Höyük B2; 1 (Kat.No:78), 2 (Kat.No:79)
B3; 3 (Kat.No:80)

LEVHA 17

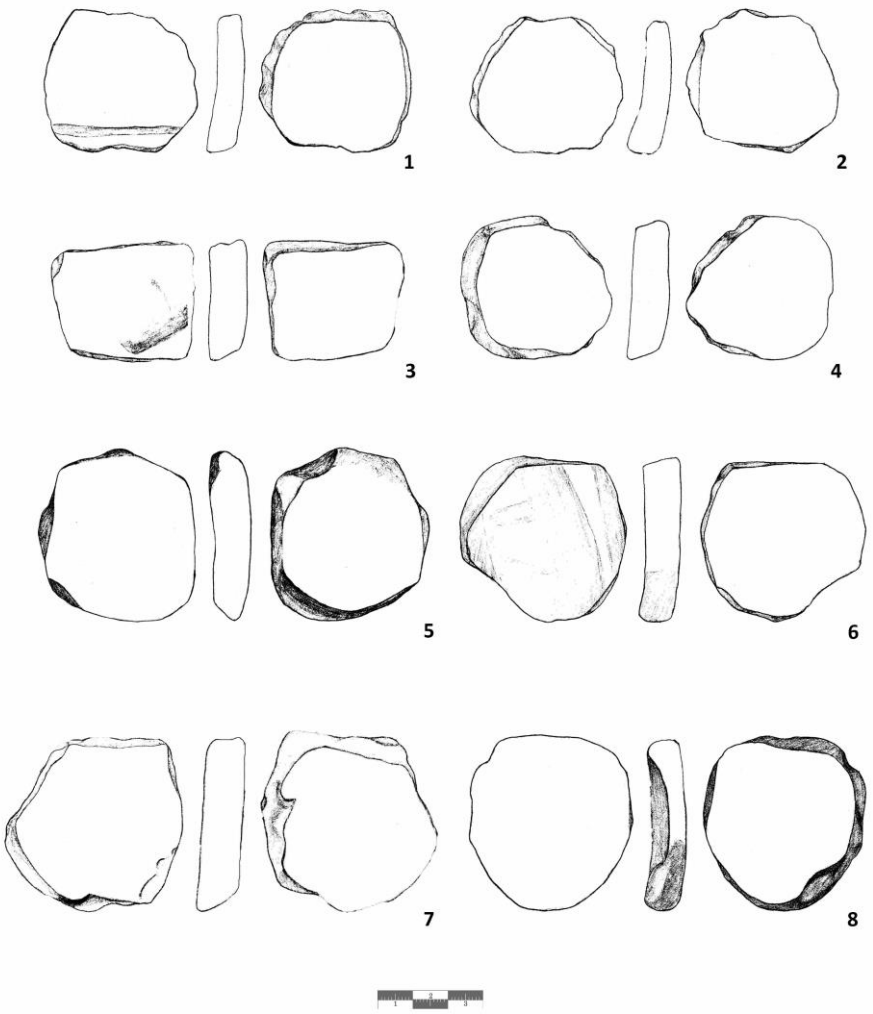
Lev.17: Kerküşti Höyük B3; 1 (Kat.No:81), 2 (Kat.No:82), 3 (Kat.No:83), 4 (Kat.No: 84) 5 (Kat.No:85), 6 (Kat.No:86), 7 (Kat.No:87), 8 (Kat.No:88) 9 (Kat.No:89), 10 (Kat.No:90)

LEVHA 18

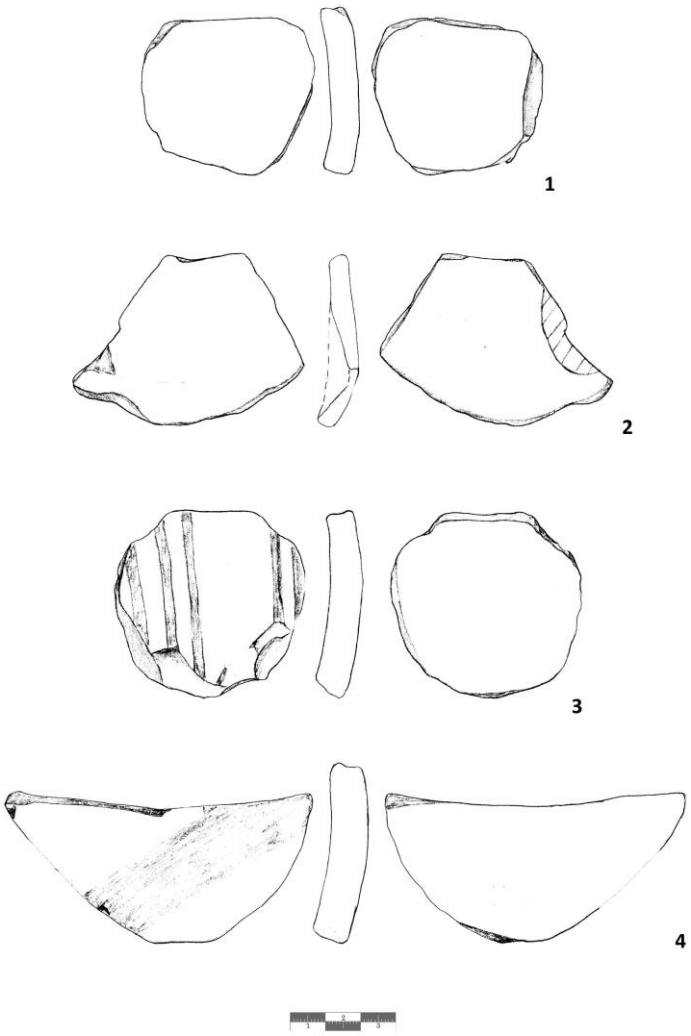
Lev. 18: Kerküşti Höyük B3; 1 (Kat.No:91), 2 (Kat.No:92), 3 (Kat.No:93), 4 (Kat.No:94), 5 (Kat.No:95), 6 (Kat.No:96), 7 (Kat.No:97), 8 (Kat.No:98)

LEVHA 19

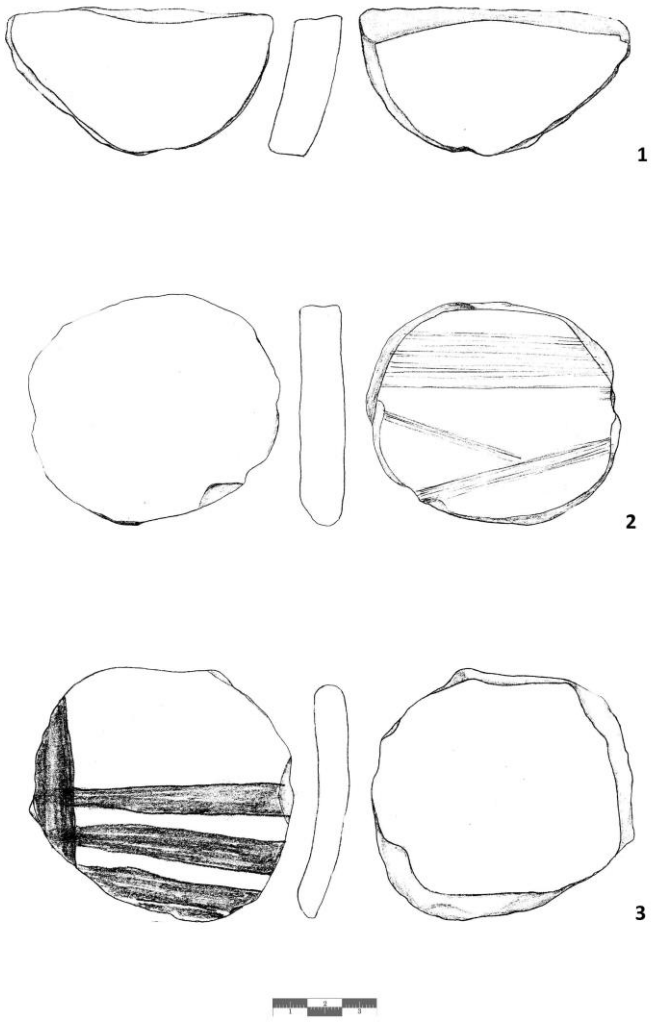
Lev. 19: Kerküşti Höyük B3; 1 (Kat.No:99), 2 (Kat.No:100), 3 (Kat.No:101), 4 (Kat.No:102), 5 (Kat.No:103), 6 (Kat.No:104), 7 (Kat.No:105), 8 (Kat.No:106)

LEVHA 20

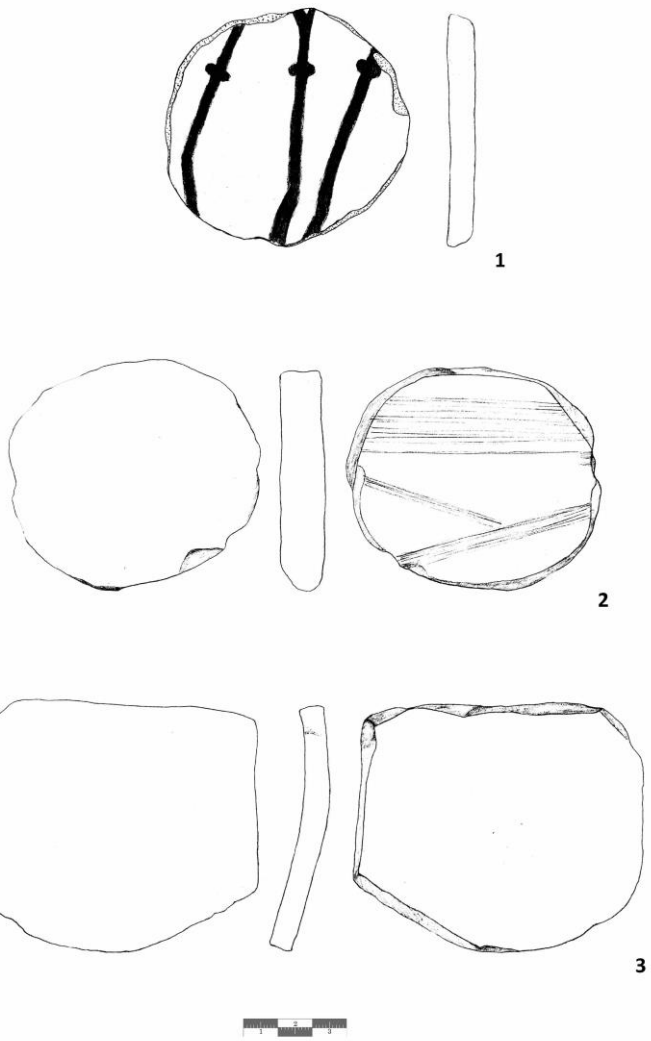
Lev.20: Kerküşti Höyük B3; 1 (Kat.No:107), 2 (Kat.No:108), 3 (Kat.No:109), 4 (Kat.No:110)

LEVHA 21

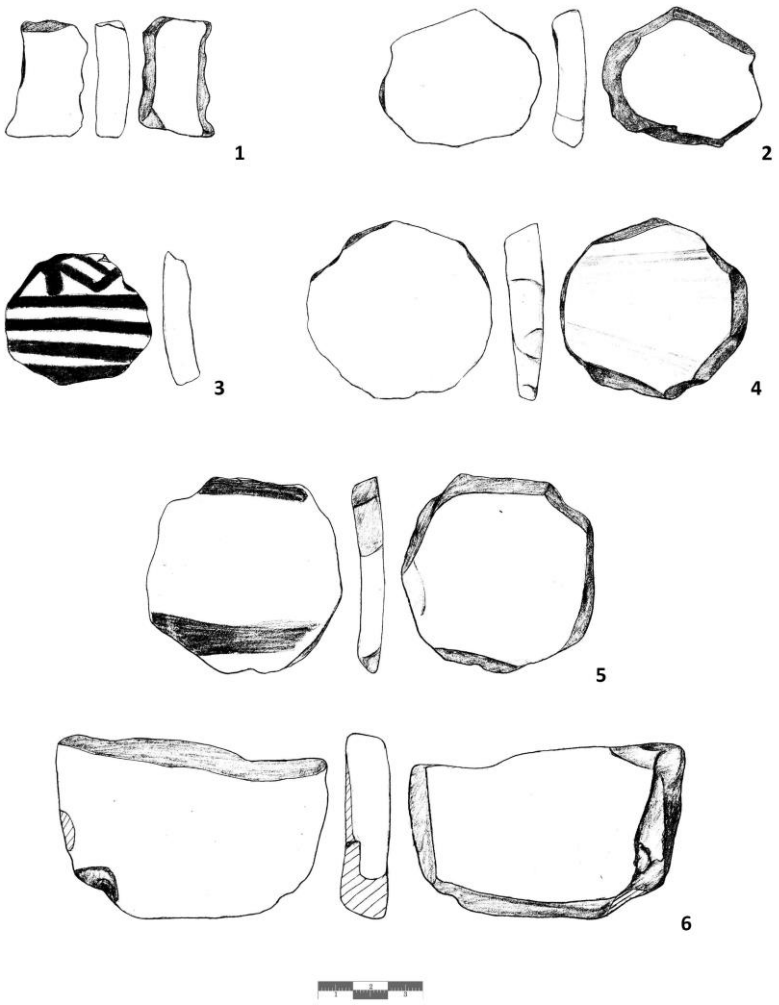
Lev.21: Kerküşti Höyük B3; 1 (Kat.No:111), 2 (Kat.No:112), 3 (Kat.No:113)

LEVHA 22

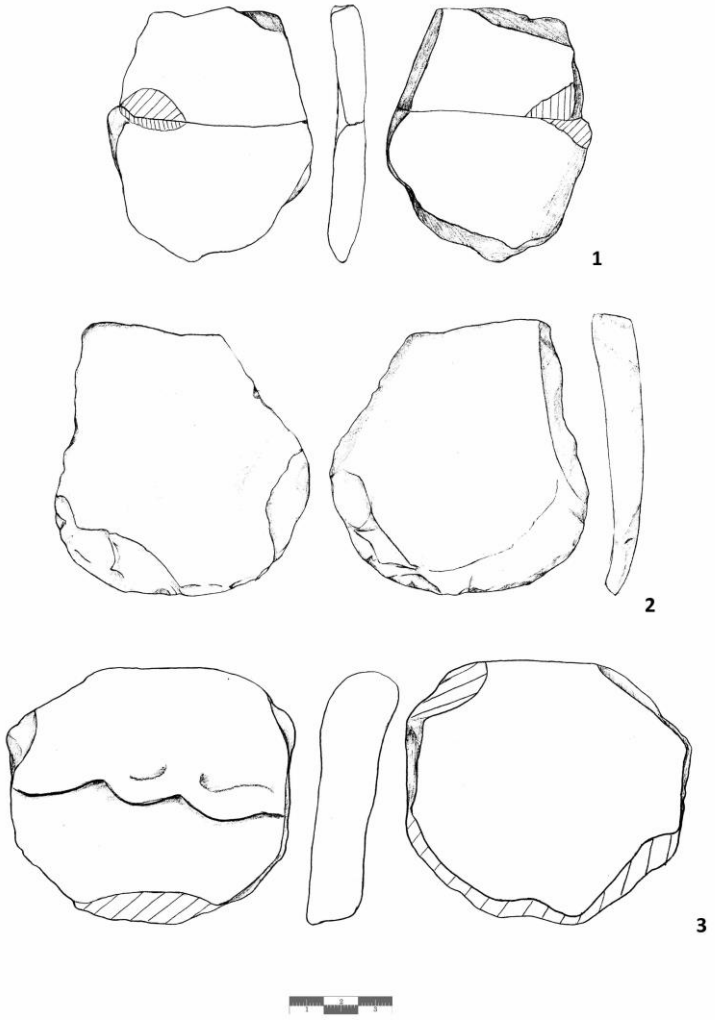
Lev. 22: Kerküşti Höyük B3; 1 (Kat.No:114), 2 (Kat.No:115), 3 (Kat.No:116)

LEVHA 23

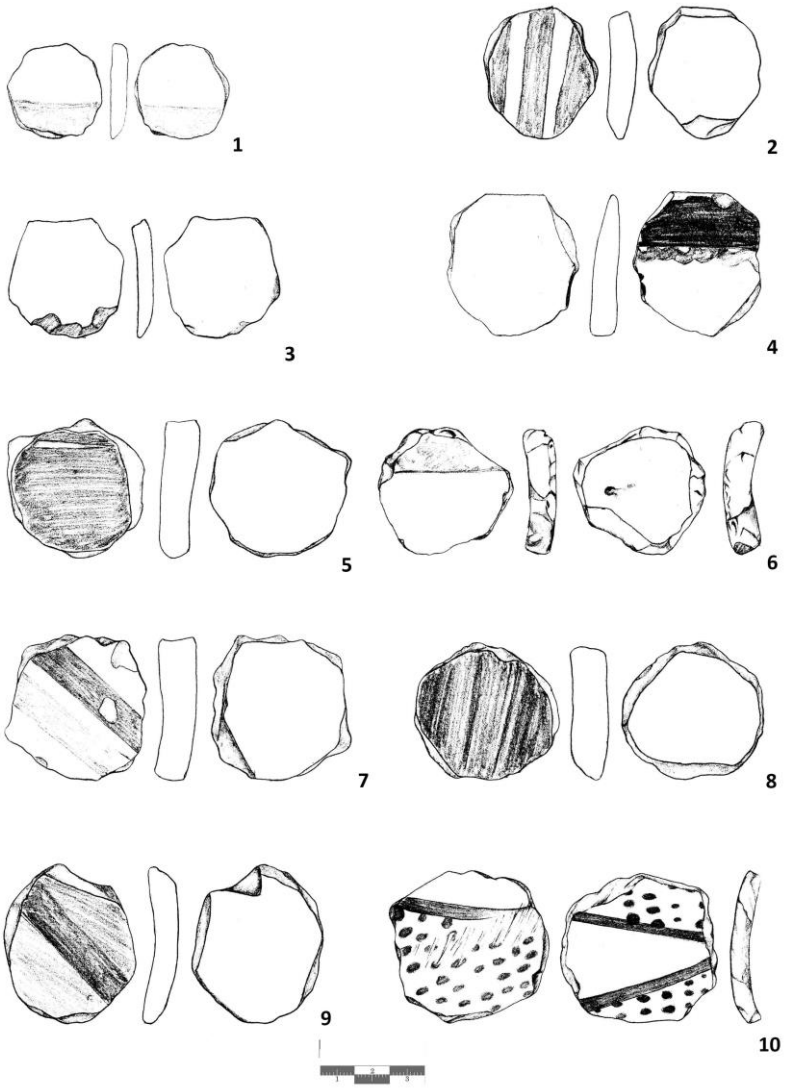
Lev.22: Kerküşti Höyük C1; 1 (Kat.No:117), 2 (Kat.No:118), 3 (Kat.No:119), 4 (Kat.No:120), 5 (Kat.No:21), 6 (Kat.No:122)

LEVHA 24

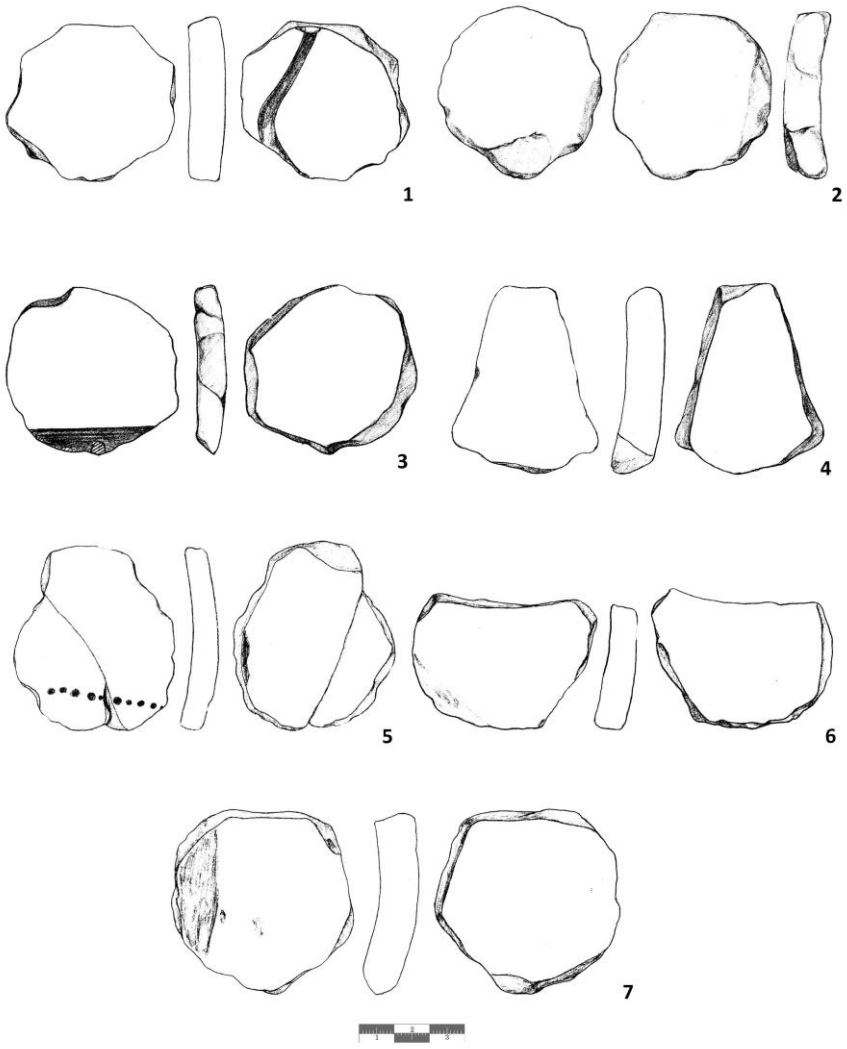
Lev. 24: Kerküşti Höyük C1; 1 (Kat.No:123)
C2; 2 (Kat.No:124), 3 (Kat.No:125)

LEVVHA 25

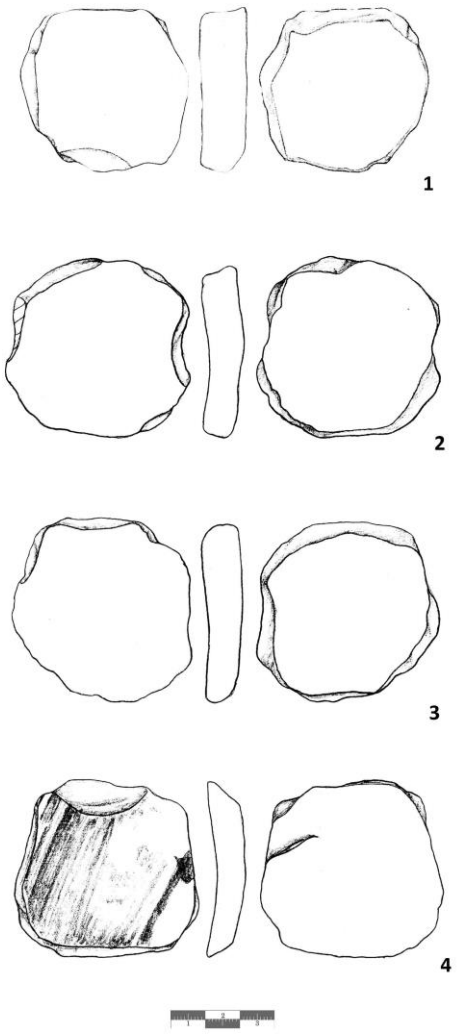

Lev.25: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:126), 2 (Kat.No:127), 3 (Kat.No:128), 4 (Kat.No:129), 5 (Kat.No:130), 6 (Kat.No:131), 7 (Kat.No:132), 8 (Kat.No:133), 9 (Kat.No:134), 10 (Kat.No:135)

LEVHA 26

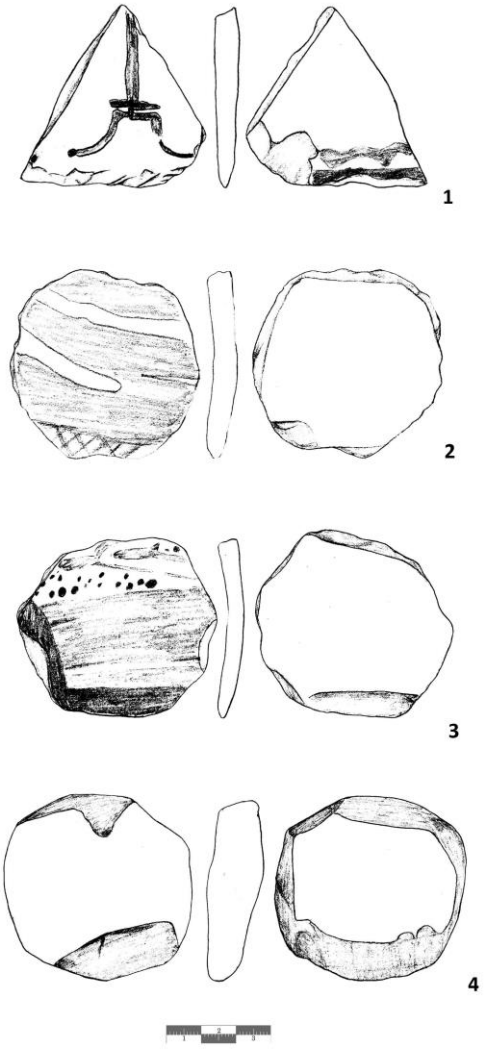

Lev.26: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:136), 2 (Kat.No:137), 3 (Kat.No:138), 4 (Kat.No:139), 5 (Kat.No:140), 6 (Kat.No:141), 7 (Kat.No:142)

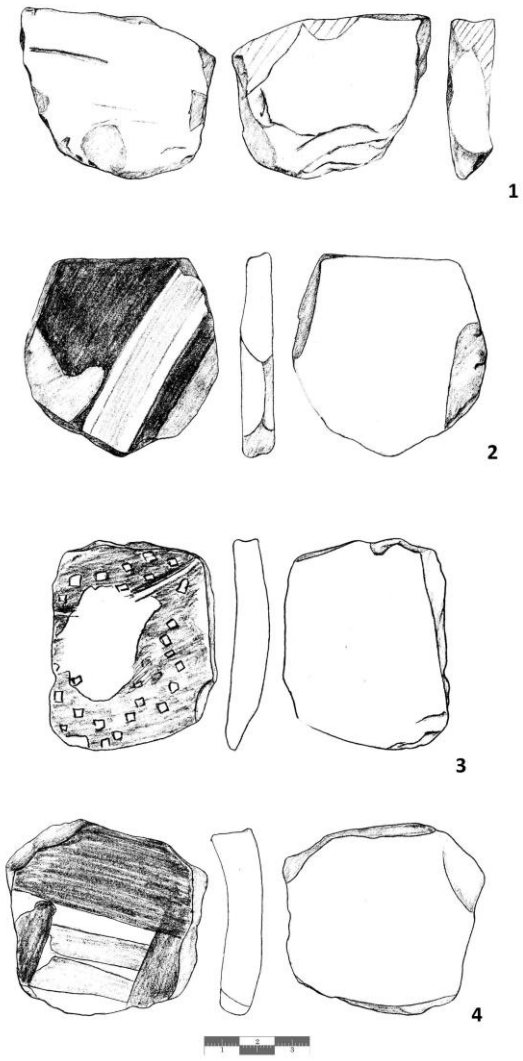
Lev. 27: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:143), 2 (Kat.No:144), 3 (Kat.No:145) 4 (Kat.No:146)

LEVHA 28

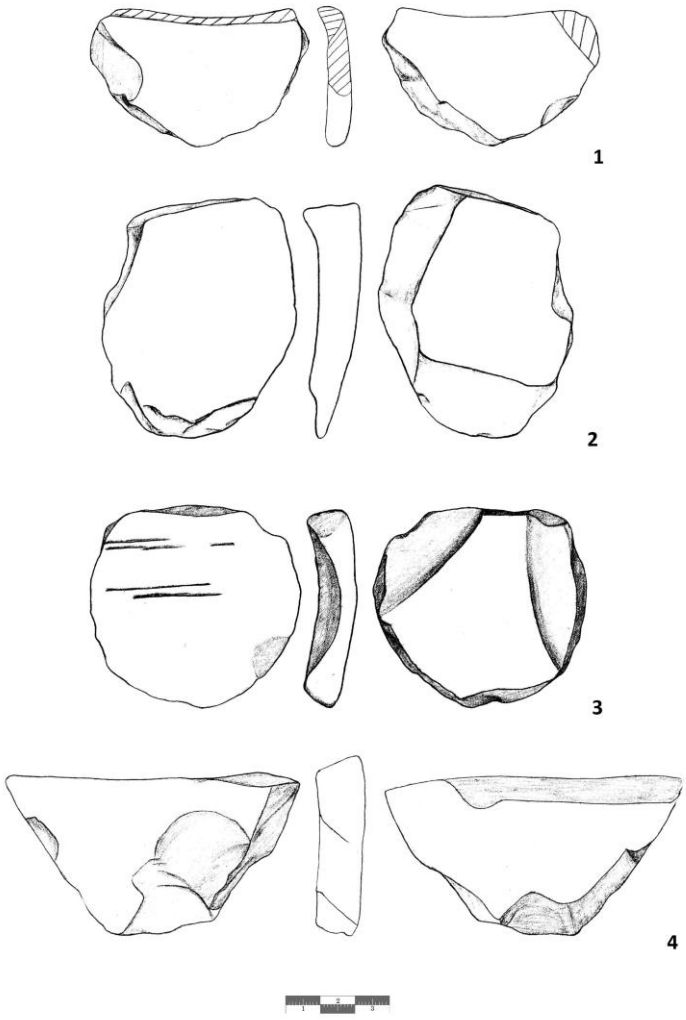

Lev.28: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:147), 2 (Kat.No:148), 3 (Kat.No:149), 4 (Kat.No:150)

LEVHA 29

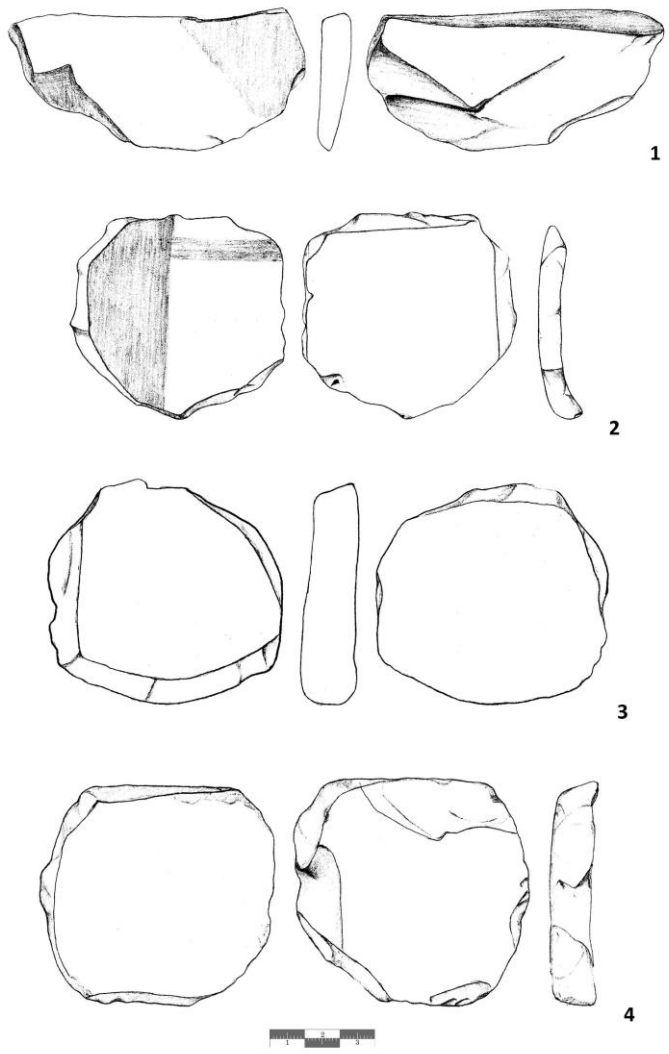

Lev.29: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:151), 2 (Kat.No:152), 3 (Kat.No:153), 4 (Kat.No:154)

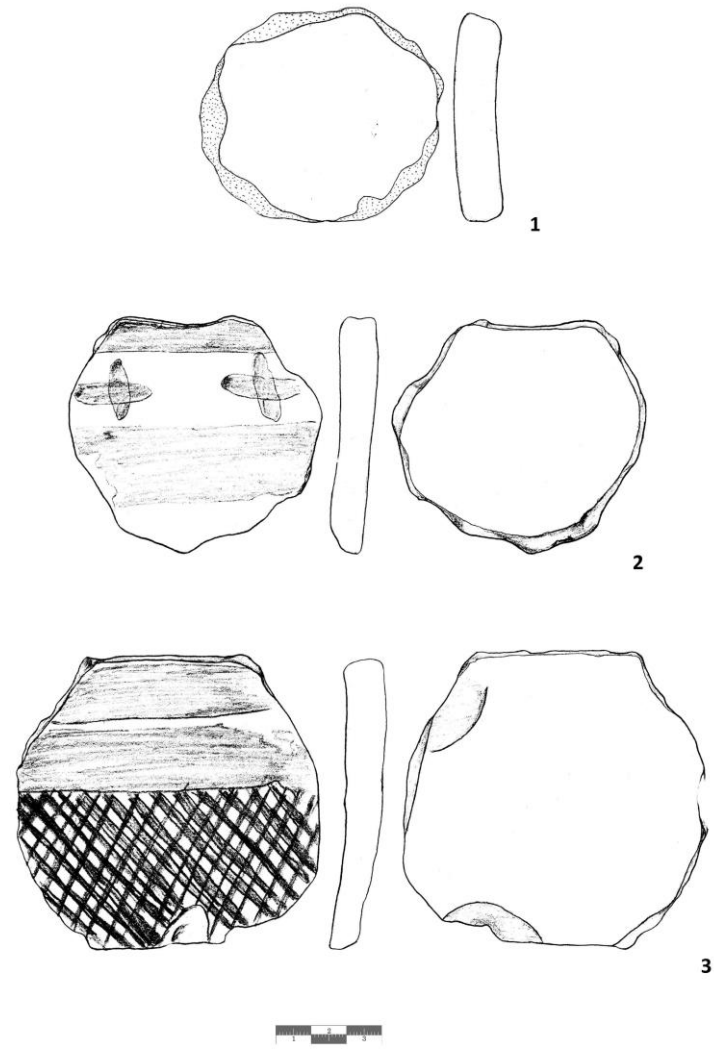
Lev.30: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:155), 2 (Kat.No:156), 3 (Kat.No:157), 4 (Kat.No:158)

LEVHA 31

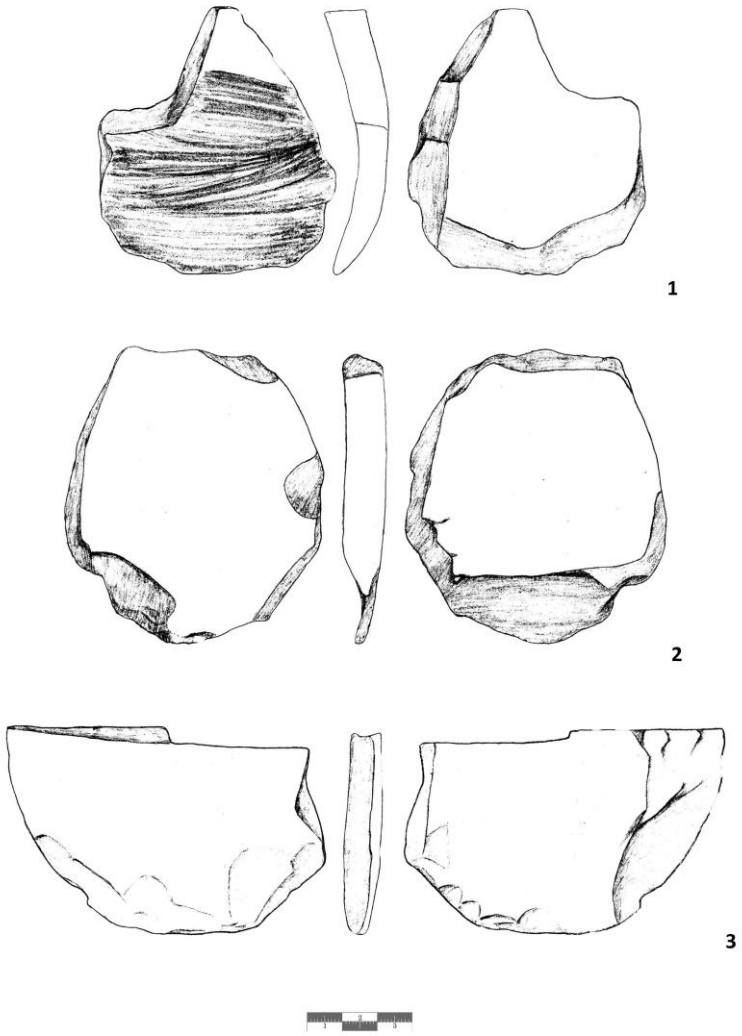
Lev.31: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:159), 2 (Kat.No:160), 3 (Kat.No:161), 4 (Kat.No:162)

LEVHA 32

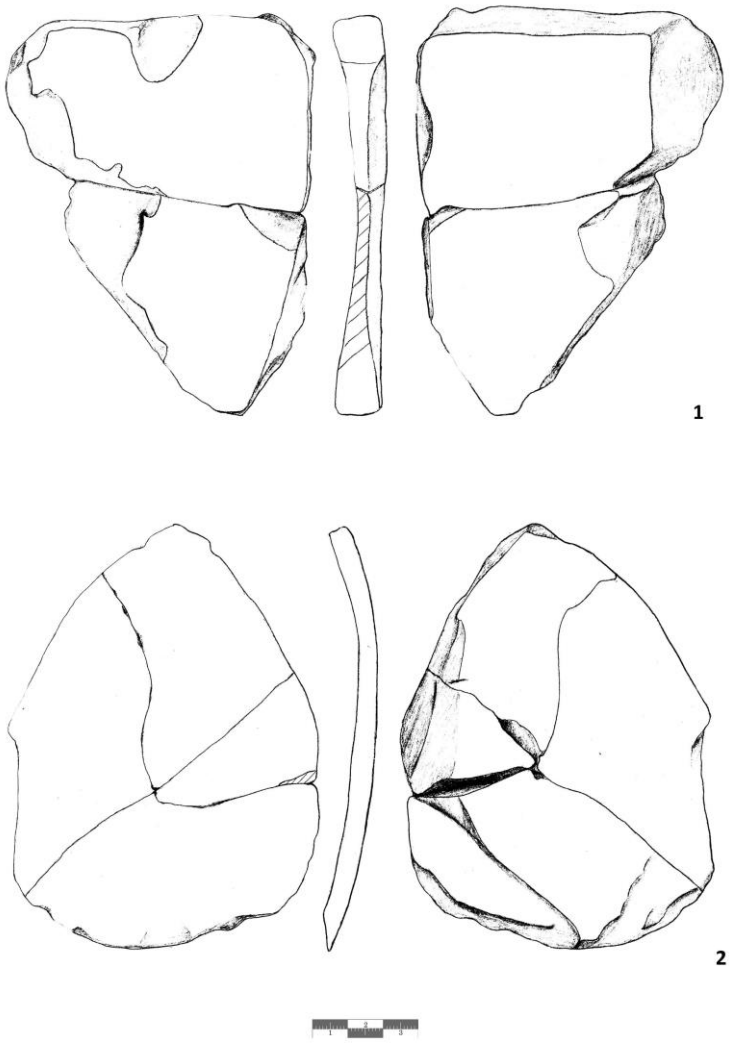
Lev. Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:163), 2 (Kat.No:164), 3 (Kat.No:165)

LEVHA 33

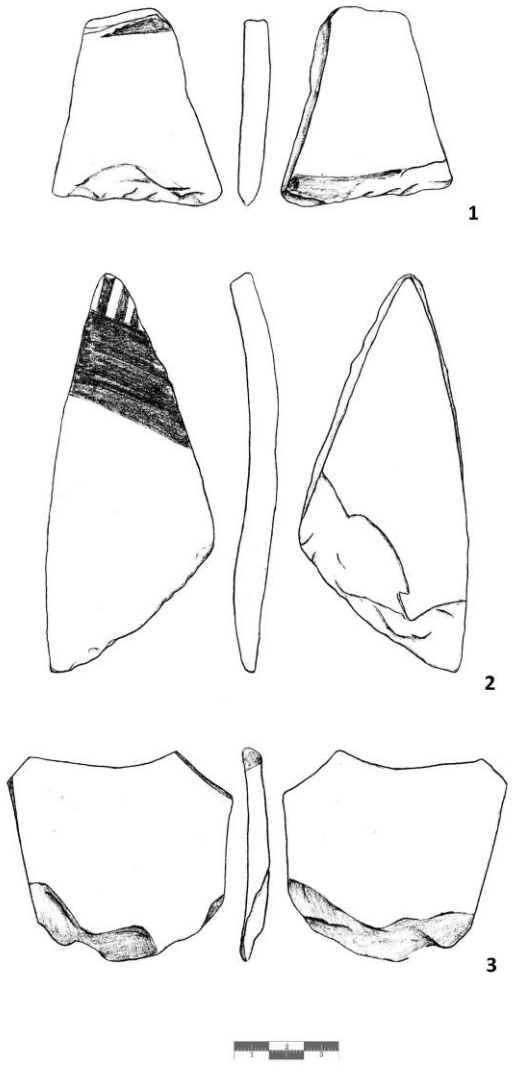
Lev.33:Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:166), 2 (Kat.No:167), 3 (Kat.No:168)

LEVHA 34

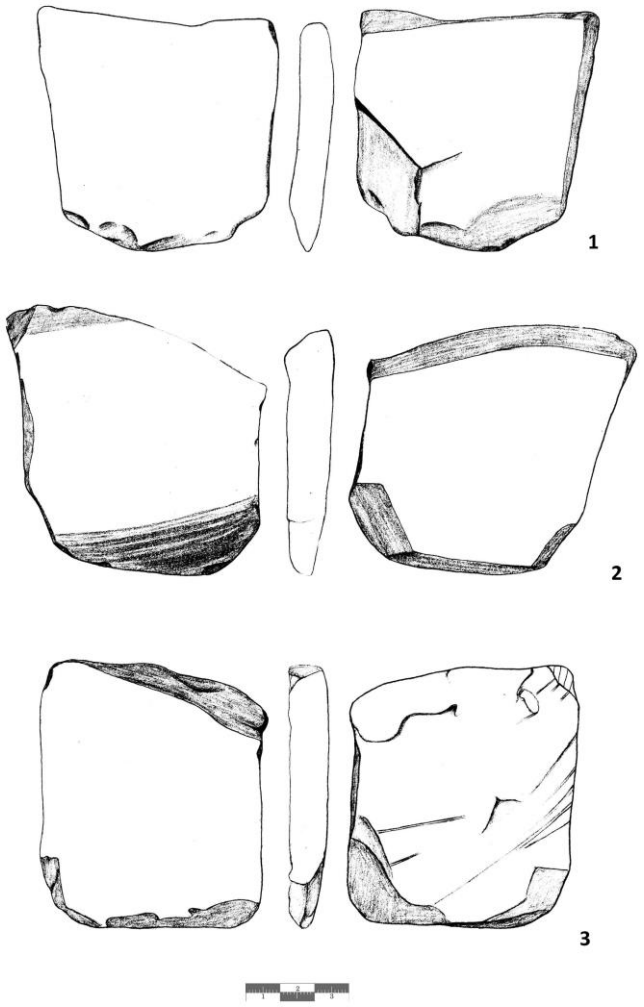
Lev.34: Kerküşti Höyük C2; 1 (Kat.No:169), 2 (Kat.No:170)

LEVHA 35

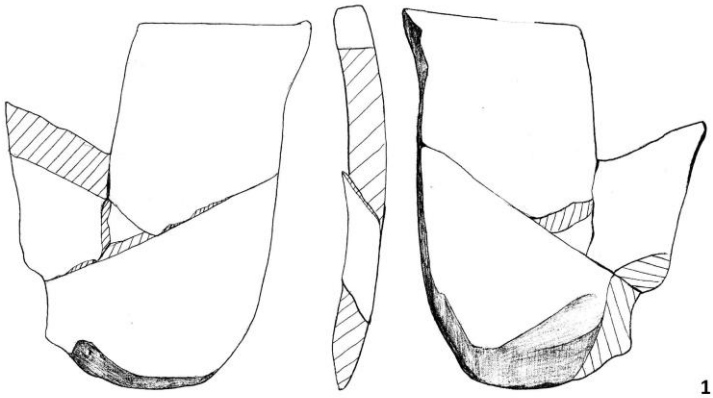
Lev.35: Kerküşti Höyük C3; 1 (Kat.No:171), 2 (Kat.No:172), 3 (Kat.No:173)

LEVHA 36

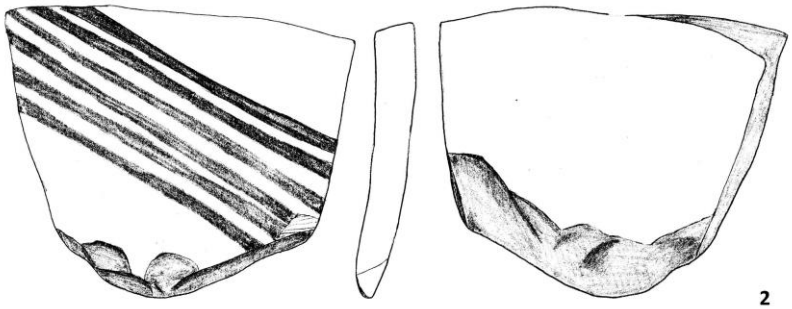

Lev.36: Kerküşti Höyük C3; 1 (Kat.No:174), 2 (Kat.No:175), 3 (Kat.No:176)

LEVHA 37

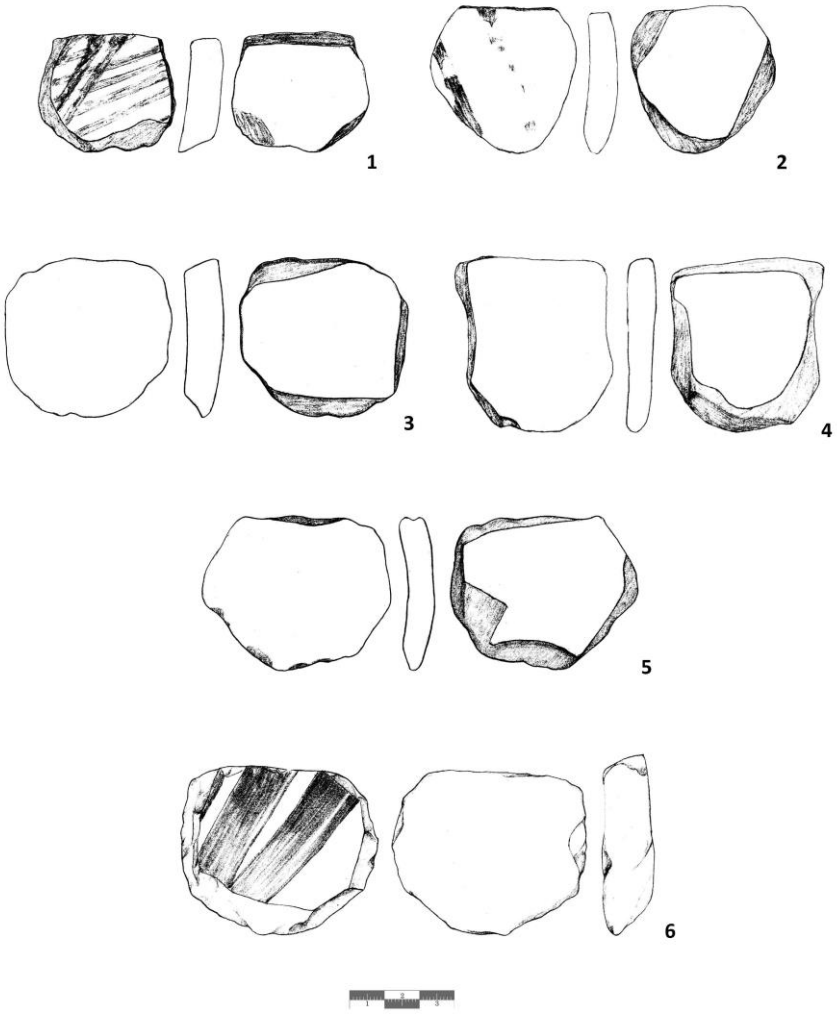
1

2

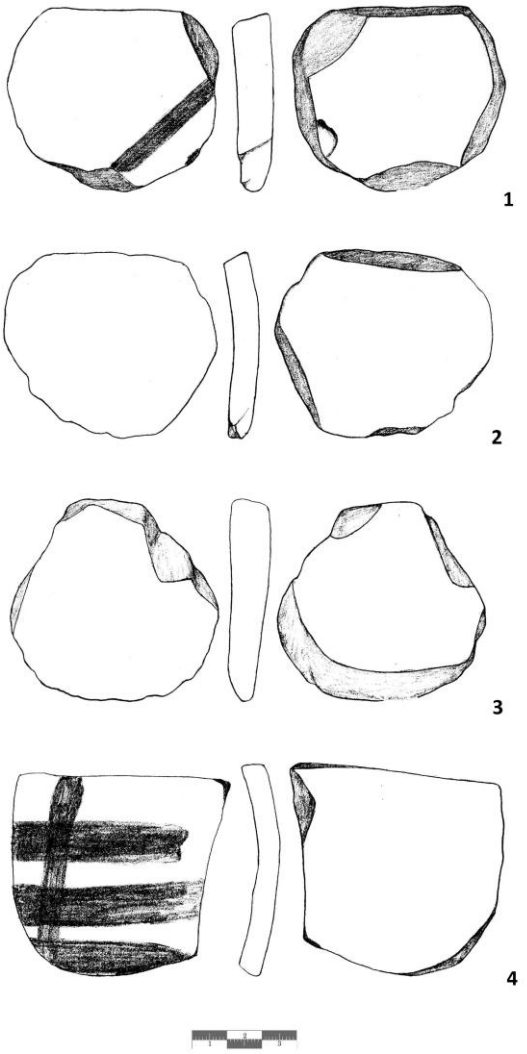
Lev.37: Kerküşti Höyük C3; 1 (Kat.No:177), 2 (Kat.No:178)

LEVHA 38

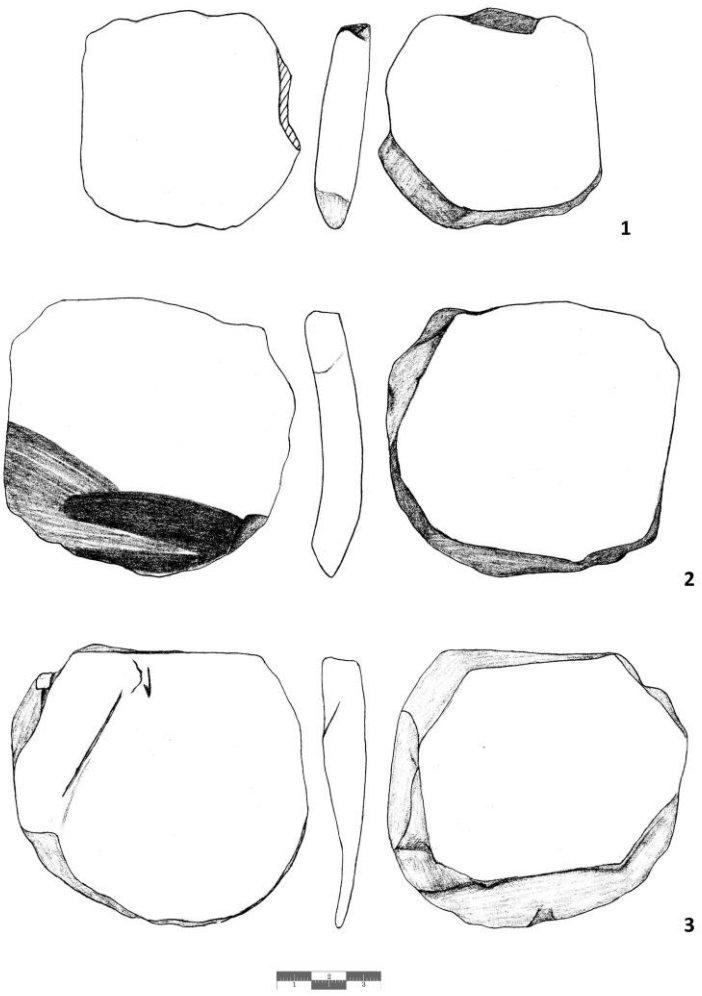

Lev.38: Kerküşti Höyük C4; 1 (Kat.No:179), 2 (Kat.No:180), 3 (Kat.No:181), 4 (Kat.No:182), 5 (Kat.No:183), 6 (Kat.No:184)

LEVHA 39

Lev.39: Kerküşti Höyük C4; 1 (Kat.No:185), 2 (Kst.No:186), 3 (Kat.No:187), 4 (Kat.No:188)

Lev.40: Kerküşti Höyük C4; 1 (Kat.No:189), 2 (Kat.No:190), 3 (Kat.No:191)

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'07 F.026 **Yıl** 2007 **Bul no** Yüzey 4
Açma 22L **Grid** 4/k **Kot** 699.81

Katalog no 1 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, yalın yüzeyli. Levha ekleme. Pişme orta. Kalın bir gövde parçası. Köşeleri ovalleştirilmiş dörtgene yakın formda. Kenarları kabaca yongalanmış, sürterek düzelti yok. Delik iki yüzeyden ortaya açılmış, açıldıktan sonra genişletilmiş. Her iki yüzeyden delinmesi nedeniyle oluşan birleşme yerinin aşındığı görülmekte.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.7cm
Çap
Delik çapı 1.4cm
Uzunluk 6.1cm
Genişlik 5.7cm
Ağırlık 59gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'09 F.037 **Yıl** 2009 **Bul no** 72.2
Açma 14G **Grid** 1/f **Kot** 702.42

Katalog no 2 **Lev no** 1

Yeri Batı profil önü
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, siyah özlü. Levha ekleme. Pişme orta. Gövde parçası. Oval formda. Kenarları her iki yüzeyden kabaca yongalanarak şekillendirilmiş. Delik her iki yüzeyden ortaya yakın olarak açılmış. İki yüzeyden açılmasından kaynaklanan birleşim yeri görülmemekte.

Durumu Yarım
Kalınlık 1.3cm
Çap
Delik çapı 0.9cm
Uzunluk 4.5cm mev
Genişlik 4.9cm
Ağırlık 22gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'07 F.070 **Yıl** 2007 **Bul no** 6.16
Açma 22M **Grid** 1-10/e-k **Kot** 700.12/700.03

Katalog no 3 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, yalın yüzeyli. Levha tekniği. Pişme orta. Kase ağız parçası. Amorf. Sürterek düzelti yok. İç yüzeyden delik açılmış, deliğin olduğu yerden kırılmış.

Durumu Parça
Kalınlık 0.9cm
Çap
Delik çapı 0.9cm
Uzunluk 4.7cm mev
Genişlik 2.8cm mev
Ağırlık 11gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'09 F.80 **Yıl** 2009 **Bul no** 72.3
Açma 14G **Grid** 1/f **Kot** 702.40

Katalog no 4 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, içi siyah. Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Kenarlar dış yüzeyden kısmen kabaca yongalanmış, sürtülerek düzelti yok. Delik iki yüzeyden açılmış, düzeltilmemiş, iki yüzeyden açılmasından kaynaklanan birleşim yeri mevcut.

Durumu Yarım
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı 1.4cm
Uzunluk 7.6cm
Genişlik 7.3cm mev
Ağırlık 64gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'10 F.180 **Yıl** 2010 **Bul no** 53.1
Açma 22M 23M **Grid** 10/a-k **Kot** 699.40/699.34

Katalog no 5 **Lev no** 1

Yeri Doğu Profil
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, yüzeyler devetüyü yalın. Levha ekleme. Pişme orta. Gövde parçası. Dörtgene yakın formda. Kenarları kabaca düzeltilmiş. Sürtülerek düzelti yok. Ortaya iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış. Delik düzeltilmiş, parça iki taraftan delinmiş olmasına rağmen iki deliğin birleşim yeri görülmemekte.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı 0.8cm
Uzunluk 4.5cm
Genişlik 3.5cm
Ağırlık 16gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'09 F.245 **Yıl** 2009 **Bul no** 33.6
Açma 18G **Grid** 1-8/a-k **Kot** 699.66/699.62

Katalog no 6 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu,, siyah özlü. Levha ekleme. Pişme orta. Mevcut parça dörtgene yakın formda. Kenarları çok kabaca yongalanmış, sürtülerek düzelti yok. Ortaya iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış. Delik düzeltilmiş, iki yüzeyden açılmasına rağmen birleşim yeri aşınmış.

Durumu Yarım
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk 7.9cm
Genişlik 5.3cm
Ağırlık 45gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'09 F.301 **Yıl** 2009 **Bul no** 7.2
Açma 18G **Grid** 1-10/a-k **Kot** 699.91/699.86

Katalog no 7 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, yüzeyler yalın. Levha tekniği. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarları her iki yüzeyden yongalanarak yuvarlatılmış. Ortasına her iki yüzeyden çalışılarak genişçe bir delik açılmış.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.9cm
Çap 3.8cm
Delik çapı 0.9cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 7gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'09 F.029 **Yıl** 2014 **Bul no** 2.18
Açma 14F **Grid** 1/e **Kot** 702.07

Katalog no 8 **Lev no** 2

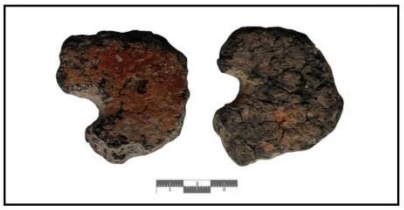
Yeri Batı Profili
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, gri özlü. Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgen formlu. Kenarlarda düzelti yok. Ortaya yakın her iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış. Delik düzeltilmiş, iki yüzeyden açılmasından kaynaklanan birleşim yeri görülmekte.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı 1.4cm
Uzunluk 11.1cm
Genişlik 9.1cm
Ağırlık 128

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'08 F.400 **Yıl** 2008 **Bul no** 30.2
Açma 20C **Grid** 1-6/f-k **Kot** 695.00/694.90

Katalog no 9 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Kırmızı Astarlı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, kırmızı astarlı. Levha tekniği. Pişme kötü. Gövde parçası. Oval bir bütünün yarısı. Kenarları yongalanmış, sürtülerek düzelti yok. İki yüzeyden çalışılarak delik açılmış. Delik düzeltilmiş ve oldukça kireçli. İki taraftan delinmesine rağmen birleşim yeri görülmemekte.

Durumu Yarım
Kalınlık 1.3cm
Çap 5.3cm mev
Delik çapı 1cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 28gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç
Tip A1
Env no SMK'09 F.441 **Yıl** 2009 **Bul no** 45.7
Açma 18G **Grid** 9/b **Kot** 699.44

Katalog no 10 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Kırmızı Astarlı Mal

Tanım Devetüyü hamurlu, siyah özlü, kırmızı astarlı. Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgen formlu. Kenarları dikine yongalanmış, sürtülerek düzelti yok. Ortaya her iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap
Delik çapı 0.9 ve 0.6
Uzunluk 6.9cm
Genişlik 6.8cm
Ağırlık 63gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç

Tip A1

Env no SMK'09 F.581 **Yıl** 2009 **Bul no** 17.1

Açma 20/0 **Grid** 8/f **Kot** 701.00

Katalog no 11 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, yüzey devetüyü yalın. Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli. Kenarları her iki yüzeyden kabaca yongalanmış. Sürtülerek düzelti yok. Ortaya yakın her iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış. Deliğin olduğu yerden kırılmış. Delik düzeltilmiş, iki yüzeyden açılmasından kaynaklanan birleşme yeri aşınmış.

Durumu Yarım

Kalınlık 1cm

Çap 8.2cm

Delik çapı 1.1cm

Uzunluk

Genişlik

Ağırlık 31gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç
Tip A2
Env no SMK'07 F.118 **Yıl** 2007 **Bul no** 4.4
Açma 22L **Grid** 5-10/i-k **Kot** 699.93/80

Katalog no 12 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Kırmızı Astarlı Mal

Tanım Bitkisel + mineral katkılı, siyah özlü, kırmızı astarlı. Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Dikdörtgene yakın formda. Kenarları kısmen yongalanmış, sürterek düzelti yok. İki taraftan açılmaya başlanan delik tamamlanmamış.

Durumu Yarım
Kalınlık 1.3cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 5.6cm mev
Genişlik 3.9cm mev
Ağırlık 26gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç
Tip A2
Env no SMK'08 F.398 **Yıl** 2008 **Bul no** 17.4
Açma 20L **Grid** 1-7/a-c **Kot** 700.55/47

Katalog no 13 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, açık renk yüzeyli, siyah özlü. Levha ekleme. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzelti yok. Dış yüzeyden delik açılmaya başlanmış, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 3.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 13gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no SMK'14 F.534 **Yıl** 2014 **Bul no** 123.3

Açma 18G **Grid** 10/a-k **Kot** 700.08/699.07

Katalog no 14 **Lev no** 2

Yeri Doğu Baulk

Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel ve mineral katkılı, yüzeyler yalın. Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgene yakın formda. Kenarları kabaca düzeltilmiş. Ortaya her iki yüzeyden çalışılarak delik açılmaya başlanmış, bitirilmeden bırakılmış.

Durumu Tüm

Kalınlık 1.6cm

Çap

Delik çapı

Uzunluk 10.1cm

Genişlik 7.9cm

Ağırlık 134gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'14 F.159 **Yıl** 2014 **Bul no** 5.3
Açma 17M **Grid** 3/d **Kot** 701.93

Katalog no 15 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, gri özlü, pembemsi devetüyü yüzeyler yalın. Levha tekniği. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları yongalanarak şekillendirilmiş, kısmen sürtülerek düzeltilmiş, ancak bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 17gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'09 F.302 **Yıl** 2009 **Bul no** 37.1
Açma 18G **Grid** 7/b **Kot** 699.57

Katalog no 16 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü.Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar dikine ve iç yüzeyden yongalanmış. Bir kısmı iç yüzeye doğru sürtülerek düzeltilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 5.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 31gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'09 F.403 **Yıl** 2009 **Bul no** 42.1
Açma 18G **Grid** 7/b **Kot** 699.50

Katalog no 17 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarları iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Bir kısmı sürtülerek düzeltilmiş, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.4cm
Çap 5.6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 43gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'08 F.528 **Yıl** 2008 **Bul no** 23.4
Açma 20G **Grid** 1-10/f-k **Kot** 698.17/06

Katalog no 18 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, yüzey aşınmış. Levha tekniği. Pişme kötü. Gövde parçası. Hafif dörtgenimsi, ovale yakın formda. Kenarları yongalanarak yuvarlatılmış, kısım kısım sürtülerek düzeltilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 33gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'09 F.576 **Yıl** 2009 **Bul no** 13.1
Açma 20/O **Grid** 1-10/a-k **Kot** 701.13/07

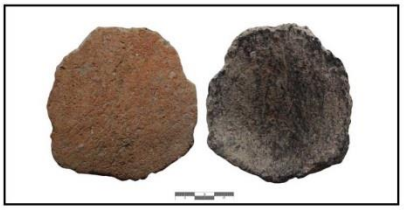
Katalog no 19 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarı dış yüzeyden yongalanarak kabaca şekillendirilmiş. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 5.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 24gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'09 F.637 **Yıl** 2009 **Bul no** 29.2
Açma 18G **Grid** 1-8/a-k **Kot** 699.71/66

Katalog no 20 **Lev no** 4

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, siyah özlü. Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarları dikine ve çok hafif iç yüzeyden yongalanmış. Bir kısmı sürtülerek hafifçe düzeltilmiş, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.4
Çap 8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 73gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'09 F.897 **Yıl** 2009 **Bul no** 29.8
Açma 15F **Grid** 1-3/a-k **Kot** 701.13/06

Katalog no 21 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katklı Mal
Tanım Devetüyü hamurlu, siyah özlü, bitkisel ve mika katkılı, el yapımı. Yüzeyler deve tüyü ve yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarları daha çok dış yüzeyden kabaca yongalanmış. Bir kısmı sürtülerek düzeltilmiş, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 17gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no SMK'09 F.955 **Yıl** 2009 **Bul no** 10.1
Açma 18G **Grid** 1-10/a-h **Kot** 699.84/82

Katalog no 22 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Kırmızı Astarlı Mal
Tanım Kırmızı astarlı, kurşuni özlü. Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları dikine yongalanmış. Bir kısmı iyi derecede sürtülerek düzeltilmiş, tamamen bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 6.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 45gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no SMK'09 F.967 **Yıl** 2009 **Bul no** 5.4

Açma 18G **Grid** 1-10/f-k **Kot** 699.98/698.91

Katalog no 23 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü çç, yüzeyler kahverengi. Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Hafif köşeli bırakılmış, Kenarları iç ve dış yüzeylerden kabaca yongalanmış. Kenarları sürtülerek düzeltilmiş.

Durumu Tüm

Kalınlık 1.4cm

Çap 5.3cm

Delik çapı

Uzunluk

Genişlik

Ağırlık 35gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C1

Env no SMK'09 F.946 **Yıl** 2009 **Bul no** 14.8

Açma 18G **Grid** 5-10/a-h **Kot** 699.82/74

Katalog no 24 **Lev no** 4

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, Yüzeyler açık kahverengi, özü siyah,Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarları iç yüzeyden kabaca yongalanmış, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 6.6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 52

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C1

Env no SMK'09 F.824 **Yıl** 2009 **Bul no** 65.2

Açma 18G **Grid** 7/e **Kot** 699.20

Katalog no 25 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Oval formlu, bir kenar dikine diğer kısımlar iç yüzeyden yongalanmış, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 6.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 41gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C1
Env no SMK'09 F.442 **Yıl** 2009 **Bul no** 12.1
Açma 20/O **Grid** 2/e **Kot** 701.19

Katalog no 26 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel ve mineral katkılı, yüzeyler devetüyü yalın. Levha tekniği. Pişme kötü. Dibe yakın gövde parçası. Oval formlu. Kenarları iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş, bir kısmı sürtülerek düzeltilmiş

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 7.8cm
Genişlik 6.3cm
Ağırlık 64gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C1
Env no SMK'09 F.707 **Yıl** 2009 **Bul no** 52.3
Açma 18G **Grid** 8/f **Kot** 699.27

Katalog no 27 **Lev no** 4

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, turuncumsu devetüyü hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu, kenarları kısmen dikine kısmen iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 6.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 43gr

SUMAKİ HÖYÜK

Katalog no 28 **Lev no** 5

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C1
Env no SMK'09 F.826 **Yıl** 2009 **Bul no** 61.11
Açma 18G **Grid** 5-10/a-g **Kot** 699.24/21

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, açık kahverengi hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları iç yüzeyden kabaca yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.5cm
Çap 6.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 57gr

SUMAKİ HÖYÜK

Katalog no 29 **Lev no** 5

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C1
Env no SMK'09 F.893 **Yıl** 2009 **Bul no** 15.2
Açma 18G **Grid** 7-10/h-k **Kot** 699.84/80

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel -mineral katkılı, açık kahverengi hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme iyi. İri bir çömleğe ait gövde parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli. Bir kenarı dik ve küt bırakılan parçanın bu kenarının karşısındaki kısmı iç yüzeyden dikkatlice yongalanmış, kısmen keskinleştirilmiş. Sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3 - 1.6cm
Çap 8.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 55gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'09 F.660 **Yıl** 2009 **Bul no** 46.13
Açma 18G **Grid** 6-10/a-f **Kot** 699.43/41

Katalog no 30 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Kırmızı Astarlı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü, iç yüzey yalın, dış yüzey kırmızı astarlı (aşınmış). Levha ekleme. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 25cm

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'08 F.402 **Yıl** 2008 **Bul no** 58.18
Açma 22L **Grid** 5-10/a-h **Kot** 699.47/38

Katalog no 31 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, siyah özlü, yüzeyler pembemsi devetüyü, dış yüzey açkılı. Levha tekniği. Pişme iyi. Gövde parçası, Yuvarlak formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.8cm
Çap 4.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 40gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'14 F.168 **Yıl** 2014 **Bul no** 6.1
Açma 15F **Grid** 8/c **Kot** 700.55

Katalog no 32 **Lev no** 7

Yeri AA yapısı üst dolgusu
Tabaka **Mal grubu** Erken Mineral Katkılı
Tanım Mineral katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü, iç yüzey yalın, dış yüzey açkılı iri bir çanak. Levha tekniği. Pişme iyi. Dip parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar dikine yongalanarak yuvarlatılmış, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.4cm
Çap 11.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 234

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'09 F.533 **Yıl** 2009 **Bul no** 15.2
Açma 18G **Grid** 7-10/h-k **Kot** 699.84/80

Katalog no 33 **Lev no** 7

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme iyi. Gövde parçası. Ovale yakın formda. Her iki yüzeyden kenarları kabaca yongalanmış, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 8cm
Genişlik 6.7cm
Ağırlık 69cm

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'09 F.498 **Yıl** 2009 **Bul no** 45.3
Açma 18G **Grid** 7/c **Kot** 699.46

Katalog no 34 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarları her iki yüzeyden kabaca yongalanarak şekillendirilmiş. Sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 6.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 35gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'10 F.283 **Yıl** 2010 **Bul no** 109.1
Açma 18G **Grid** 8/d **Kot** 699.98/92

Katalog no 35 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, turuncumsu devetüyğ hamurlu, siyah özlü, yüzey yalın. LevhA tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Hafif söbe ve kavisli. Kenarları yongalanmış, bir kenarı özellikle iç yüzeyden yongalanarak bu kısım inceltilmiş. Sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 5.4cm
Genişlik 4.5cm
Ağırlık 26gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'09 F.303 **Yıl** 2009 **Bul no** 33.3
Açma 18G **Grid** 4-8/a-k **Kot** 699.66/62

Katalog no 36 **Lev no** 7

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, yüzeyler devetüyü yalın. Levha ekleme. Pişme orta. Gövde parçası. Düzensiz yuvarlak formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürterek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 6.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 50gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'09 F.304 **Yıl** 2009 **Bul no** 28.2
Açma 18G **Grid** 7-10/g-k **Kot** 699.71/66

Katalog no 37 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal
Tanım Bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlak formlu, kenarları iç ve dış yüzeylerden küçük küçük yongalanmış, bitirilmemiş. Sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 25gr

SUMAKİ HÖYÜK

Katalog no 38 **Lev no** 6

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'08 F.401 **Yıl** 2008 **Bul no** 58.21
Açma 22L **Grid** 5-10/a-h **Kot** 699.47/38

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Erken Mineral Katkılı

Tanım Mineral katkılı, siyah özlü, devetüyü, açkılı yüzeyli. Levha tekniği. Pişme iyi. Kalın cidarlı bir kabın gövde parçası.Oval formlu. Kenarları iki yüzeyden yongalanarak yuvarlatılmış. Sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 2cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 37gr

SUMAKİ HÖYÜK

Katalog no 39 **Lev no** 6

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no SMK'09 F.496 **Yıl** 2009 **Bul no** 4.1
Açma 18G **Grid** 1-5/a-k **Kot** 700.08/03

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, devetüyü hamurlu, siyah özlü. Levha tekniği. Pişme orta. Gövde parçası.Yuvarlağa yakın formda. Kenarları iç ve dış yüzeylerden kabaca yongalanmış. Sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 35gr

SUMAKİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no SMK'08 F.505 **Yıl** 2008 **Bul no** 2.8

Açma 20G **Grid** 1-8/h-k **Kot** 698.88/75

Katalog no 40 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Bitkisel Katkılı Mal

Tanım Bitkisel katkılı, siyah özlü, alacalı yüzeyli, iç ve dış siyah. Levha tekniği. Pişme kötü. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar her iki yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzelti yok.

Durumu Tüm

Kalınlık 1.2cm

Çap 3.8cm

Delik çapı

Uzunluk

Genişlik

Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç
Tip A1
Env no Ker'05 F.002 **Yıl** 2005 **Bul no** 29.2
Açma 56Y **Grid** 6-8/h-k **Kot** 471.25/470.93

Katalog no 49 **Lev no** 8

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı, devetüyü hamurlu, iç yalın, dış krem astarlı. Pişme iyi. Gövdenin tutamak kısmından iki taraflı çalışılarak delik açılmış ve çevresi düzeltilmiş. Dörtgen biçimli parçanın kenarları dikine yongalanmış, düzeltme izi yok. Çift taraflı delme sonucu oluşan eşik belirgin.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Yarım
Kalınlık 0.9cm
Çap
Delik çapı 0. 7cm
Uzunluk 5.4cm
Genişlik 4.7cm
Ağırlık 46gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç
Tip A1
Env no Ker'05 F.004 **Yıl** 2005 **Bul no** 5.1
Açma 56Y **Grid** 4/b **Kot** 472.53

Katalog no 56 **Lev no** 11

Yeri Toplama Birimi
Tabaka M.Ö.2.bin **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. İri bir çömleğe ait gövde parçası. Amorf. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, iki kenar dik ve küt bırakılmış, sürterek düzeltme izi yok . Delik iki taraftan çalışılarak, ortaya açılmış. Deliğin çevresi düzeltilmiş. Çift yönlü delme işlemi nedeniyle oluşan eşik mevcut.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Tüm
Kalınlık 2.6cm
Çap
Delik çapı 0.9cm
Uzunluk 11cm
Genişlik 9.4cm
Ağırlık 236gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç
Tip A1
Env no Ker'06 F.004 **Yıl** 2006 **Bul no** 27.6
Açma 57Y **Grid** 1-10/a **Kot** 471.73/470.43

Katalog no 43 **Lev no** 8

Yeri Kuzey profil
Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım İnce kum katkılı pembe hamurlu, yalın yüzeyli, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden küçük küçük yongalanarak şekillendirilmiş ve iyi derecede sürtülerek yuvarlatılmış. Delik dış yüzeyden düzgün açılmış. Delik çevresi düzeltilmiş.

Olası işlev: Kişisel kullanım eşyası

Durumu Yarım
Kalınlık 0.7cm
Çap 3.3cm
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 3gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç
Tip A1
Env no Ker'06 F.037 **Yıl** 2006 **Bul no** 38.3
Açma 55Y **Grid** 9-10/a-c **Kot** 472.69/.65

Katalog no 55 **Lev no** 10

Yeri Toplama Birimi
Tabaka Yerel Son **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum , kireç ve bitkisel katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın, dış kendinden astarlı (çok aşınmış) iri bir kaba ait gövde parçası. Pişme orta. Yuvarlağa yakın bir bütünün yarısı. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş. Ortadaki delik iki taraftan çalışılarak açılmış. Çift yönlü delme sonucu oluşan eşik belirgin. Suda kalmış olabilir.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Yarım
Kalınlık 1.7cm
Çap 9.8cm
Delik çapı 1cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 86gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç
Tip A1
Env no Ker'06 F.039 **Yıl** 2006 **Bul no** 13.4
Açma 52Y **Grid** 3/e **Kot** 471.47

Katalog no 48 **Lev no** 8

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı devetüyü hamurlu, siyah özlü , iç ve dış yalın. Pişme orta. Gövde parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli, yuvarlak bütünün yarısı. Kenarlar genel olarak iç yüzeyden, çok hafif dış yüzeyden yongalanmış, sürterek düzelti yok. Delik iç yüzeyden dışa doğru düzgün açılmış.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Yarım
Kalınlık 1.7cm
Çap 5.1cm mev
Delik çapı 1cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 21gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç
Tip A1
Env no Ker'06 F.040 **Yıl** 2006 **Bul no** 122.1
Açma 56Y **Grid** 1-4/g-k **Kot** 469.85/.79

Katalog no 45 **Lev no** 8

Yeri Tolos C batısı, 113 ocak çevresi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı pembe-devetüyü hamurlu, iç yalın, dış ince astar üzerine siyah kalın boya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgen biçimli. Kenarlar dikine yongalanmış, hafifçe düzeltilmiş. Ortasında iki taraftan çalışılarak açılmış bir delik var. İki taraflı delme sonucu oluşan eşik görülmekte.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı 0.4cm
Uzunluk 5.4cm
Genişlik 4.3cm
Ağırlık 22gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'06 F.041 **Yıl** 2006 **Bul no** 33.3

Açma 54Y **Grid** 4/g **Kot** 471.62

Katalog no 44 **Lev no** 8

Yeri toplama birimi

Tabaka **Mal grubu** Kaba Mal

Tanım Kum, kireç, bitkisel katkıl kehverengi hamurlu, siyah özlü, iç ve dış yalın. Pişme orta . Gövde parçası. Parça yuvarlak değil, söbemsi. Kenarlar dikine yongalanmış. Delik iki taraftan çalışılarak açılmış ve delik çevresi düzeltilmiş. Çift yönlü delme sonucu oluşan eşik belirgin. Suda kalması sebebiyle kenarları yuvarlanmış.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Yarım
Kalınlık 1.4cm
Çap 5,3cm mev
Delik çapı 0.5cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 37gr

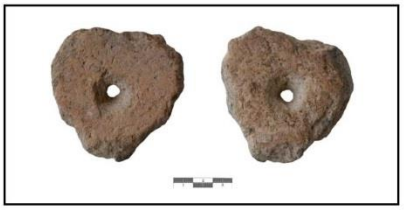
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'06 F.042 **Yıl** 2006 **Bul no** 147.2

Açma 56Y **Grid** 8/a **Kot** 469.82

Katalog no 50 **Lev no** 9

Yeri Toplama Birimi, Yanıklı kerpiçli alan

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Taşçıkve az bitkisel katkılı devetüyü hamurlu , iç yalın, dış ince pembe astarlı. Pişme orta. Gövde parçası, Yuvarlağa yakın üçgenimsi formda. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanmış. Tam ortasında iki taraftan açılmış delik. Delik çevresi düzeltilmemiş. Çift yönlü delme işlemi nedeniyle oluşan eşik aşınmış.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Tüm
Kalınlık 1.9cm
Çap 6.6cm
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 87gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'06 F.046 **Yıl** 2006 **Bul no** 44.2

Açma 57Y **Grid** 2/a **Kot** 469.99

Katalog no 46 **Lev no** 8

Yeri L mekanının kuzey duvarı

Tabaka **Mal grubu** Kaba Mal

Tanım Taşçık, kum ve bitkisel katkılı kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme orta. Gövde parçası. Oval biçimli, bir kısmı kırık. Dikine ve iç yüzeyden yongalanmış. İki taraftan çalışılarak ortaya delik açılmış. Deliğin çevresi düzeltilmiş. Çift yönlü delme sonucu oluşan eşik görülmekte, ancak aşınmış. Suda kalma sonucu kenarları yuvarlanmış.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu 2/3
Kalınlık 1.4cm
Çap 4.8cm
Delik çapı 0.8cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'06 F.047 **Yıl** 2006 **Bul no** 63.3

Açma 54Y **Grid** 10/f-g **Kot** 471.16/470.97

Katalog no 54 **Lev no** 10

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Kaba Mal

Tanım Taşçık , kireç, kum ve bitkisel katkılı kırmızı hamurlu , iç ve dış yalın . Pişme orta. Gövde parçası. Ovale yakın bir bütünün yarısı. Kenarlar yongalanmış (?) ya da kullanım sonucu yonga atmış olabilir. Ortaya iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış. Çift yönlü delme sonucu oluşan eşik oldukça aşınmış. Parça suda kalma sonucu yuvarlanmış.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Yarım
Kalınlık 2.2cm
Çap 8.1cm
Delik çapı 0.2cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 62gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'06 F.048 **Yıl** 2006 **Bul no** 54.10

Açma 57Y **Grid** 5-10/h-k **Kot** 470.60/.38

Katalog no 52 **Lev no** 9

Yeri yoğun taş lı alan , yoğun sürtme taş alet var.

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç ve bitkisel katkılı kahverengi hamurlu, siyah özlü, iç yalın, dış kendinden astarlı. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarlar dikine yongalanmış ve sürtülerek bir kısımı düzeltilmiş. Delik iki taraftan çalışılarak açılmış ve çevresi düzeltilmiş. Çift taraflı delik açılmasından kaynaklanan birleşme eşiği görülmekte.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Yarım
Kalınlık 1.4cm
Çap 7.8cm
Delik çapı 1cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 48gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'06 F.104 **Yıl** 2006 **Bul no** 175.2

Açma 56Y **Grid** 6-9/c-f **Kot** 469.56/.48

Katalog no 53 **Lev no** 10

Yeri 176 çukur çevresi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç ve taşçık katkılı pembemsi devetüyü renkil hamurlu , içte ince kanverengi çizgi var. Dış beyaz astarlı . Pişme iyi. Gövde parçası. Oval. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden küçük küçük yongalanmış. sürtme izi yok. Bir kenarına yakın ön yüzden içi doğru bir delik açılmış. Delik kenarları düzeltilmemiş. Deliğin bir tarafında yüzeyde derin bir aşınma izi var.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Tüm
Kalınlık 10.7cm
Çap 7.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 49gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'06 F.168 **Yıl** 2006 **Bul no** 43.9

Açma 57Y **Grid** 1-3/b-h **Kot** 470.24/.14

Katalog no 47 **Lev no** 8

Yeri L mekanının güneybatısı

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası.Düzensiz üçgen biçimli. Kenarlar dikine yongalanmış ve hafifçe sürtülerek düzeltilmiş. Tam ortaya iki taraflı çalışarak delik açmış. Deliğin çevresi düzeltilmemiş. Çift yönlü delme işlemi nedeniyle oluşan eşik görülmekte, ancak aşınmış.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk 5.4cm
Genişlik 3.3cm
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'05 F.113 **Yıl** 2005 **Bul no** yüzey-1

Açma 56Y **Grid** - **Kot** -

Katalog no 51 **Lev no** 9

Yeri yüzey

Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı, kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın .Pişme iyi. Gövde parçası. Formu yuvarlağa yakın. Kenarlar kısmen dikine , kısmen iç yüzeyden yongalanmış ve yer yer sürtülerek düzeltilmiş. Tam ortada iç ve dış yüzden düzgün bir delik açılmış. İki taraflı delme sonucu oluşan eşik görülmemekte, delindikten sonra düzeltilmiş ya da kullanım sonucu eşik aşınmış.

Olası işlev: Ağırlık/ağırşak/ara parça

Durumu Tüm
Kalınlık 1.9cm
Çap 7.2cm
Delik çapı 0.9cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 85gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam Delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'05 F.120 **Yıl** 2005 **Bul no** 3.1

Açma 57Y **Grid** 10/i **Kot** 470.86

Katalog no 42 **Lev no** 8

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı kirli beyaz hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine siyah çizgi bezek Pişme iyi. El yapımı kase veya çömleğin gövde parçasından. Yuvarlak formlu. Sürtülerek kenarları iyi derecede düzelilmiş ve yuvarlatılmış. Tam ortada iki taraftan çalışılarak geniş bir delik açılmış.

Olası işlev: Kişisel kullanım eşyası

Durumu Tüm
Kalınlık 0.6cm
Çap 2.7cm
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 4gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam delinmiş çç

Tip A1

Env no Ker'05 F.122 **Yıl** 2005 **Bul no** 2.4

Açma 57Y **Grid** 3-10/a-f **Kot** 471.18/470.93

Katalog no 41 **Lev no** 8

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden asatar üzerine siyah boya bezek . Pişme iyi. Gövde parçası. Kenarlar sürtülerek yuvarlatılmış, iki taraftan çalışılarak ortaya delik açılmış. Çift yönlü delme sonucu oluşan eşik belirgin olarak görülmekte. Delinen yerden kırılmış.

Olası işlev: Kişisel kullanım eşyası

Durumu Yarım
Kalınlık 0.5cm
Çap 2.5cm
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 1gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı delinmiş / bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no Ker'05 F.009 **Yıl** 2005 **Bul no** Yüzey.1

Açma 57Y **Grid** 1-10/a-g **Kot** 471.69./.21

Katalog no 62 **Lev no** 12

Yeri Yüzey

Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve bitkisel katkılı kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formlu. Kenarlar dikine yongalanarak yuvarlatılmış, iç yüzeyden küçük yongalar çıkarılmış. Dış yüzeyden bir kenar yoğun olarak yongalanarak uç kısma doğru inceltilmiş. Kenarların diğer kısımları hafifçe sürtülerek düzeltilmiş. İç yüzeyde ortaya yakın bir yerde delik açılmaya başlanmış, bitirilmeden bırakılmış.
Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 6.7cm
Delik çapı 0.5cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 53gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı delinmiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.049 **Yıl** 2006 **Bul no** 127.1

Açma 56Y **Grid** 5/e **Kot** 469.81

Katalog no 58 **Lev no** 12

Yeri Tolos E 138 duvar kenarından, doğu kesimi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış ortada kalın siyah bandın her iki tarafında içi benekli kafes bezeme var ancak yüzey oldukça aşınmış , özellikle delik çevresi. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar yongalanarak şekillendirildikten sonra oldukça düzgün sürtülerek düzeltilmiş. Her iki taraftanda delik açılmaya başlanmış ancak bitirilmemiş. Tam ortadan değil, kenara yakın bir yerden delinmeye başlanmış.
Olası işlev: Kişisel kullanım eşyası

Durumu Tüm
Kalınlık 0.5cm
Çap 4.6cm
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 14gr

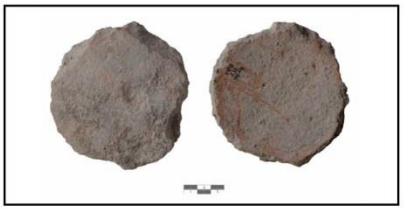
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.055 **Yıl** 2006 **Bul no** 80.1

Açma 55Y **Grid** 1-10/f-k **Kot** 471.93/.85

Katalog no 57 **Lev no** 11

Yeri step B temizlik

Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme yi. İri bir kaba ait gövde parçası. Düzensiz yuvarlak formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Sürterek düzelti yok. Dış yüzeyden, kenara yakın bir yerden delinmeye başlanmış ancak bitirilmemiş.

Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.9cm
Çap 10. 2cm
Delik çapı 1.4-2.2 yak.
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 189gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.113 **Yıl** 2006 **Bul no** 158.4

Açma 56Y **Grid** 5-7/f-h **Kot** 469.72/.66

Katalog no 63 **Lev no** 13

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.A **Mal grubu** Kaba Mal

Tanım Kum, kireç, bitkisel katkılı pembe hamurlu, siyah özlü, iç yalın ve aşınmış, dış ince kendinden astarlı ve oldukça aşınmış, Pişme orta. Gövde parçası. Ovale yakın formlu. Kenarlar dikine yongalanarak yuvarlatılmış ve kısmen sürtülerek düzeltilmiş. Dış yüzeyden yonga atmış. Ortaya yakın bir yerinden dış yüzeyden delik açılmaya başlanmış ancak tamamlanmamış.

Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm (yak.)
Kalınlık 1.5cm
Çap 6.2cm
Delik çapı 018cm yak.
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 59gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.122 **Yıl** 2006 **Bul no** 192.1

Açma 56Y **Grid** 6-10/a-b **Kot** 469.05/468.98

Katalog no 64 **Lev no** 13

Yeri sondaj, az yanıklı toprak, w-d yapı

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı pembe hamurlu, iç ve dış yalın . Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formlu. Kenarlar dikine yongalanarak yuvarlatılmış, bir tarafı hem dış hem de iç yüzeyden yongalanarak kısmen inceltilmiş. Çevresi yer yer hafifçe sürtülerek düzeltilmiş, bitirilmemiş, Ortasına yakın bir yer iki taraftan başlanarak delinmeye başlanmış ancak bitirilmeden bırakılmış.
Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.0cm
Çap 6.8cm
Delik çapı 1.8cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 54gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.172 **Yıl** 2006 **Bul no** 29.6

Açma 57Y **Grid** 8-10/a-d **Kot** 470.66/.51

Katalog no 59 **Lev no** 12

Yeri Tolos M'nin batı çevresi ve hemen üstü

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı, deve tüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine kahverengi yatay ve dik çizgi bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz oval biçimli. Kenarlar iç yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş ve kısmen inceltilerek keskinleştirilmiş. Sürtülerek düzeltme izi yok. Dış yüzeyden delmek için bir nokta belirlenmiş, ancak delinmemiş.

Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 4.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.201 **Yıl** 2006 **Bul no** 17.6

Açma 58Y **Grid** 3-10/a-e **Kot** 470.41/27

Katalog no 60 **Lev no** 12

Yeri Yoğun kerpiçli yer yer yanıklı alandan , Tolos M doğusu

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım İnce kum katkılı pembemsi devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi .Gövde-boyun parçası. Amorf. Kenarlar kısmen dikine, kısmen iç ve dış yüzeyden yongalanmış. Sürterek düzeltme izi yok. Her iki yüzeyden delinmeye başlanmış. Bir yüzeyde delme işi bitirilmiş, diğer yüzeyde delinmeye başlayan yerden kırılmış. Kırılan yere yakın yeni bir nokta belirlenerek tekrar delinmeye başlanmış, ancak tamamlanmamış.
Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap
Delik çapı 1.1cm
Uzunluk 5.1cm
Genişlik 3.5cm
Ağırlık 28gr

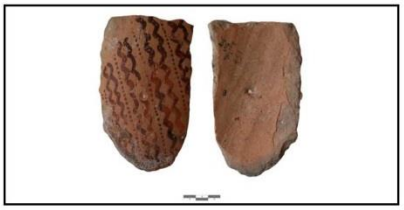
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş / bitirilmemiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.273 **Yıl** 2006 **Bul no** 167.2

Açma 56Y **Grid** 3-7/f-h **Kot** 469.66/.57

Katalog no 65 **Lev no** 13

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Bol kireç taşçığı ve kum katkılı pembe hamurlu, gri özlü, iç ve dış kendinden astarlı. Dış kahverengi çift yatay dalga bezeği arası bir sıra yatay benek. Pişme iyi. Yuvarlak karınlı bir çömleğe ait gövde parçası. Bir uzun ve kısa kenar dikine yongalanmış diğer iki kenar esas olarak içe ama kısmen dışa doğru yongalanmış ve keskin kenarlar elde edilmiş. Dış yüzde biri tam ortada diğeri hemen onun 0.5 ve 1.5 cm yanında iki deneme daha yapılmış olasılıkla taş geldiği için bırakılmış. Bir dördüncü delik iç yüzeyden başlanmış, o da yarım bırakılmış. Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.4cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 12cm
Genişlik 6.9cm
Ağırlık 122gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Delinmiş çç

Tip A2

Env no Ker'06 F.404 **Yıl** 2006 **Bul no** 144.8

Açma 56Y **Grid** 6-8/d-f **Kot** 469.82/469.71

Katalog no 61 **Lev no** 12

Yeri 154 Duvar Güneyi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı, devetüyü hamurlu , iç yalın, dışta kızılkahverengi boya ezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgen biçimli. Parçanın bir kısa kenarı düz ve küt bırakılmış, hafifçe sürtülerek düzeltilmiştir. Diğer kısa kenar hafifçe ovalleştirilmiş, iç yüzeyden yongalanarak kısmen inceltilip keskinleştirilmiştir, bu kısımda minik kırılmalar mevcuttur. İki uzun kenar da iç yüzeyden yongalanark kısmen ineltilmiştir. Ortasına iki yüzeyden delik açılmaya başlanmış. Olası İşlev: Kazıyıcı?

Durumu Tüm

Kalınlık 0.7cm

Çap

Delik çapı

Uzunluk 4.7cm

Genişlik 3.9cm

Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'05 F.006 **Yıl** 2005 **Bul no** 11.3

Açma 57Y **Grid** 7-9/d-g **Kot** 470.87/.61

Katalog no 67 **Lev no** 14

Yeri Taşlı Alan

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Temiz pembemsi devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar ve açkı, ortada sığ yiv. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu bir bütünden kırılmış. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş ve özenle sürtülerek yuvarlatılmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu 2/3
Kalınlık 0.5cm
Çap 3.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 7gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'05 F.012 **Yıl** 2005 **Bul no** 12.1

Açma 57Y **Grid** 9-10/i-k **Kot** 471.01/469.98

Katalog no 75 **Lev no** 15

Yeri Sondaj

Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve bitkisel katkılı kahverengi hamurlu, siyah özlü, iç ve dış krem astarlı. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar yongalanarak yuvarlatılmış, sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Şekillendirici alet / Kişisel kullanım eşyası?

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 6.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 45gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'05 F.017 **Yıl** 2005 **Bul no** 50.5

Açma 56Y **Grid** 1-5/f-k **Kot** 470.2/.25

Katalog no 76 **Lev no** 15

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Taşçık ve kireç katkılı pembe hamurlu, gri özlü, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar yongalanarak şekillendirilmiş, dış yüzeyden bir kenarından büyük bir yonga çıkarılmış ve sürtülerek yuvarlatılmaya başlanmış ama bitirilmemiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.4cm
Çap 5.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 63gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'06 F.010 **Yıl** 2006 **Bul no** 6.1

Açma 52Y **Grid** 1-10/a-d **Kot** 471.75/.20

Katalog no 68 **Lev no** 14

Yeri Toplama Birimi

Tabaka Ortaçağ ? **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım İnce kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın, dış kendinden astarlı ve açkılı. Çark yapımı, pişme iyi. Çömleğe ait bir gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları yongalanarak yuvarlatılmış ve sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 3.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 13gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'06 F.015 **Yıl** 2006 **Bul no** 147.1

Açma 56Y **Grid** 8/a **Kot** 469.88

Katalog no 74 **Lev no** 14

Yeri Yanıklı kerpiçli alan

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi . Dip parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli. Parçanın kenarları önce dikine ve çok hafifçe iç yüzeyden yongalanarak yuvarlatılmış, sonra iyi derecede sürtülerek düzeltilmiş. İç yüzeyden çok hafif yonga izleri görülmekte.

Olası işlev: Şekillendirici alet

Durumu Yarım
Kalınlık 0.9/0.4cm
Çap 5.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 23gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam Yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'06 F.017 **Yıl** 2006 **Bul no** 26.3

Açma 55Y **Grid** 1-5/a-e **Kot** 472.86/.63

Katalog no 70 **Lev no** 14

Yeri Toplama Birimi

Tabaka M.Ö.2.bin **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Temiz pembe hamurlu, iç yalın, dış boya astarlı, çark yapımı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları dikine yongalanarak yuvarlatılmış ve sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş. Kesitinde çapraz biçimde sürtme izleri görülmekte.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 3.6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 12gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'06 F.051 **Yıl** 2006 **Bul no** 64.1

Açma 56Y **Grid** 5-10/g-e **Kot** 470.39/.25

Katalog no 66 **Lev no** 14

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Taşcık katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış parlak açkılı, pişme iyi. Yivli gövde parçası. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanmış. Sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 2.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 6gr

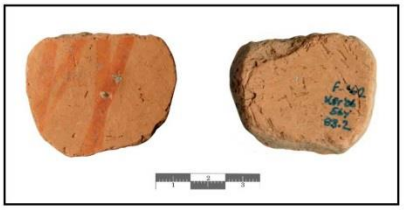
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'06 F.062 **Yıl** 2006 **Bul no** 83.2

Açma 56Y **Grid** 1-3/b **Kot** 472.19/.471.80

Katalog no 71 **Lev no** 14

Yeri üst basamak duvar üstü

Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve bitkisel katkılı, pembe hamurlu,gri özlü, içi yalın ve bitki izleri görülmekte . Dışta kendinden astar üzerine turuncu çapraz birbirine koşut iki "bant" bezeme. Pişme orta/iyi. Gövde parçası. İki kenarı ovalleştirilmiş dörtgen biçimli. İç yüzeye doğru ve dikine yongalanarak yuvarlatılmış ve bir kenar hariç iyi derecede sürtülerek düzeltilmiş. Bir kenarında hafif yonga izleri görülmekte.
Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 17gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç
Tip B1
Env no Ker'06 F.163 **Yıl** 2006 **Bul no** 27.7
Açma 57Y **Grid** 5-10/a **Kot** 471.73/470.43

Katalog no 72 **Lev no** 14

Yeri Kuzey profil
Tabaka V.B3 **Mal grubu** KYAM

Tanım Taşçık katkılı devetüyü hamurlu, siyah özlü. İç pütürlü yüzeyli, dış açkılı. Pişme orta. Bir kaba mal veya KYAM 'a ait gövde parçası.Yuvarlak formlu. Kenarlar kısmen dikine ama daha çok içe doğru yonganarak yuvarlatılmış ve içe doğru sürtülerek düzeltilmiş. Dış yüzey sürtülerek düzleştirilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.5cm
Çap 4.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 34gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç
Tip B1
Env no Ker'06 F.170 **Yıl** 2006 **Bul no** 42.3
Açma 57Y **Grid** 1-5/e-k **Kot** 470.23/08

Katalog no 77 **Lev no** 15

Yeri 37 olası mekan güneyi
Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı, devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Formu yuvarlağa yakın. Kenarlar dikine yongalanarak yuvarlatılmış, sürtülerek iyi derecede düzeltilmeye başlanmış, bitmemiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.5cm
Çap 7.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 109gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'06 F.176 **Yıl** 2006 **Bul no** 40.3

Açma 57Y **Grid** 4-8/a-e **Kot** 470.30/.23

Katalog no 69 **Lev no** 14

Yeri L mekanın üst dolgusu

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç ve taşçık katkılı kırmızı hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine siyah bukranyum boynuzu bezenmiş (?). Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarlar dikine yongalanarak yuvarlatılmış ve sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş. Bazı kısımlarında hafifçe yongalama izleri görülmekte.

Olası işlev: Pardahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 3.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 14gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tam yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Ker'05 F.114 **Yıl** 2005 **Bul no** yüzey-2

Açma 56Y **Grid** - **Kot** -

Katalog no 73 **Lev no** 14

Yeri yüzey

Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı, devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astarlı. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar yongalanarak yuvarlatılmış ve sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Şekillendirici alet/ Kişisel kullanım eşyası?

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 26gr

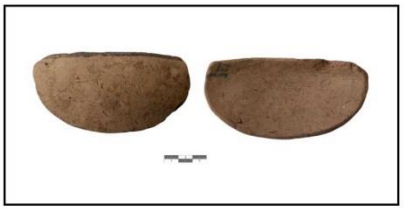
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yuvarlatılmış Söbe çç

Tip B2

Env no Ker'05 F.005 **Yıl** 2005 **Bul no** 12.3

Açma 56Y **Grid** 6/c **Kot** 471.29

Katalog no 78 **Lev no** 16

Yeri Toplama Birimi

Tabaka Halaf **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve bitkisel katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar ve tam kenarda siyah bant bezeme. Pişme iyi. Yuvarlak gövdeli bir çömleğin tam boyun dönüşünden kırılan geniş parçanın tüm kenarları iyice sürtülerek özenle yuvarlatılmış. Söbe biçimli. Parçanın oval kısmında kullanımdan kaynaklı parlaklık mevcut.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 11cm
Genişlik 5.4cm
Ağırlık 71gr

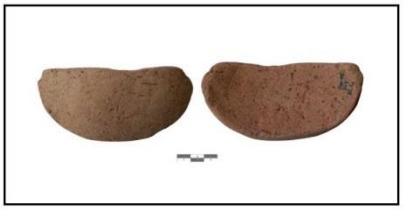
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yuvarlatılmış Söbe çç

Tip B2

Env no Ker'05 F.007 **Yıl** 2005 **Bul no** 12.2

Açma 56Y **Grid** 6/d **Kot** 471.24

Katalog no 79 **Lev no** 16

Yeri Toplama Birimi

Tabaka Halaf **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum , kireç ve bitkisel katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Yuvarlak gövdeli bir çömleğin tam boyun dönüşünün altından kırılmış geniş parçanın tüm kenarları iyice sürtülerek özenle yuvarlatılmış. Bir kenar daha düzken bir kenar oval olarak düz kenara bağlanmakta, söbe biçimli. Parçanın oval kısmında kullanımdan kaynaklı parlaklık mevcut.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 11cm
Genişlik 5.2cm
Ağırlık 74gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.008 **Yıl** 2005 **Bul no** 34.1

Açma 56Y **Grid** 1-10/a-k **Kot** 470.69/.48

Katalog no 108 **Lev no** 20

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katıkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış kendinden astarlı (aşınmış). Pişme iyi. Dip ve gövde parçası. Amorf. Kenarlar dikine yongalanmış ve bir kenarı özenle sürtülerek yuvarlatılmış.

İşlevi belirsiz.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.9cm
Çap 6.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 26gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.010 **Yıl** 2005 **Bul no** 40.1

Açma 56Y **Grid** 8-10/b-h **Kot** 470.46/.42

Katalog no 81 **Lev no** 17

Yeri Toplama Birimi, Mekanın doğusu

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar (çok aşınmış) üzerine kahverengi boya bant bezeme. Pişme iyi . Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar dikine yongalanmış ve özenle sürtülerek yuvarlatılmaya başlanmış, ancak bir kenar küt olarak bırakılmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 3.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 15gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.014 **Yıl** 2005 **Bul no** 41.1

Açma 56Y **Grid** 5-6/g-k **Kot** 470.57/.53

Katalog no 106 **Lev no** 19

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı pembe hamurlu, iç ve dış kendinden astar üzerine siyah bant boya bezek (aşınmış). Pişme iyi. Boyun parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar hafifçe dikine, daha çok iç yüzeyden yongalanmış.Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış. İç yüzeyden yongalı kısım da iyi derecede düzeltme izi görülmekte.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 26gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.020 **Yıl** 2005 **Bul no** 49.1

Açma 56Y **Grid** 4-8/c-f **Kot** 470.36/.21

Katalog no 82 **Lev no** 17

Yeri Mekan kuzeyi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı açık kahverengi hamurlu, iç yalın, dış krem astarlı,. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarlar dikine iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş ve sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bir kenar iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 3.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 16gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no Ker'05 F.024 **Yıl** 2005 **Bul no** Döküntü Toprak
Açma 55Y **Grid** - **Kot** -

Katalog no 112-115 **Lev no** 21-22

Yeri Döküntü Toprak
Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık, kireç ve bitkisel katkılı kahverengi hamurlu, siyah özlü, iç yalın , dış kendinden astar üzerine kalın kahverengi bant boya bezek (aşınmış). Pişme iyi . Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar yongalanarak şekillendirilmiş. Sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş, ancak bitirilmemiş.

İşlevi belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 7.53cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 81gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no Ker'06 F.007 **Yıl** 2006 **Bul no** 44.1
Açma 57Y **Grid** 5/a **Kot** 470.10

Katalog no 109 **Lev no** 20

Yeri L mekanının kuzey duvarı
Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı, iç yalın, dış pembemsi devetüyü astar üzerine koşut kahverengi çizgiler, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş. Bir kenarında sürtme izi mevcut.

İşlevi belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 5.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 36gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.008 **Yıl** 2006 **Bul no** 2.6

Açma 53Y **Grid** 1-10/a-e **Kot** 472.60/471.88

Katalog no 85 **Lev no** 17

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Bitkisel ve taşçık katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü, iç yalın, dış kızılkahverengi astarlı. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanmış,sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

İşlevi belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.6cm
Çap 3.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 25gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.014 **Yıl** 2006 **Bul no** 35.2

Açma 57Y **Grid** 1-4/a-k **Kot** 470.38/.30

Katalog no 84 **Lev no** 17

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım İnce kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın, dış boya bezekli. Pişme iyi. Gövde parçası. Kenarları dikine ve iç yüzeyden yongalanmış, sürtülerek yuvarlatılmaya başlanmış ancak bitirilmemiş. Sürtme izleri net bir şekilde görülmekte.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 3.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.018 **Yıl** 2006 **Bul no** 58.1

Açma 57Y **Grid** 2-6/b-d **Kot** 470.03/469.90

Katalog no 90 **Lev no** 17

Yeri L mekanı kalktıktan sonra L mekanı ile P mekanı arasındaki dolgusu

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın, dış pembe astar üzerine kahverengi boya bezek, pişme iyi , el yapımı. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden küçük küçük yongalanarak şekillendirilmiş. Kenarların bir kısmında belli belirsiz sürtme izi mevcut.

İşlevi belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.4 cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı bitmiş yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.027 **Yıl** 2006 **Bul no** 29.2

Açma 57Y **Grid** 8-10/a-d **Kot** 470.66/.51

Katalog no 104 **Lev no** 19

Yeri Tolos M'nin batı çevresi ve hemen üstü

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış krem astar üzerine yeşil koşut bant bezeme arası dikine yeşil koşut çizgilerle bezenmiş. Pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz oval formlu. Kenarlar dikine ve çok hafif iç-dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 4.6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.050 **Yıl** 2006 **Bul no** 100.2

Açma 56Y **Grid** 7-10/e-h **Kot** 470.09/469.94

Katalog no 114 **Lev no** 22

Yeri 91 çukur çevresi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın,dış yüzeyde siyah boya ile olasılıkla bileklerinde halhal olan uzun bacaklı bir hayvana (ceylan?) ait 3 bacak betimi . Pişme iyi. Büyük bir çömleğe ait gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden dikine küçük küçük yongalanarak şekillendirilmiş ve sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

İşlev belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 46gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.064 **Yıl** 2006 **Bul no** 81.2

Açma 56Y **Grid** 1/e-h **Kot** 470.20/.10

Katalog no 86 **Lev no** 17

Yeri Toplama Birimi, Küllü az yanıklı toprak içi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kum ve kireç katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın dış siyah bant boya bezeme, yoğun asınma. Pişme iyi. Gövde parçası. Ovale yakın. Kenarlar dikine ve iç yüzeyden yongalanmış. Kenarları sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, özellikle iç yüzeyden yongalanmış kısım iyi derecede sürtülerek düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 3.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.071 **Yıl** 2006 **Bul no** 123.5

Açma 56Y **Grid** 3-5/g-k **Kot** 469.91/.70

Katalog no 97 **Lev no** 18

Yeri Tolos C iç alt dolgu, 136 mezar ın kuzeyi küllü dolgu içi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı pembe hamurlu. iç yalın , dış kızıl-kahve ve turuncu bant içinde krem bezeme, pişme iyi. Gövde parçası.Oval formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 4.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 29gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.099 **Yıl** 2006 **Bul no** 99.3

Açma 56Y **Grid** 4-7/e-h **Kot** 470.08/469.97

Katalog no 87 **Lev no** 17

Yeri Tolos E'nin güneyi , TolosG'nin kuzeyi boş alan

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın, dış kızıl-kahve astarlı, pişme iyi. Gövde parçası. Formu hafif köşeli, yuvarlağa yakın. Kenarları dikine ve dış yüzeyden yongalanmış. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bir kısmı iyi derecede düzeltilmiş, bitirilmemiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 3.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.116 **Yıl** 2006 **Bul no** 114.3

Açma 56Y **Grid** 3-5/g-k **Kot** 469.96/.90

Katalog no 95 **Lev no** 18

Yeri Tolos C içi

Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı temiz pembe hamurlu , iç yalın ,yapım izleri görülüyor. Dış kendinden parlak astar üzerine açık kahverengi boya bant bezekli. Pişme iyi . Gövde parçası. Oval formlu. Kenarlar dikine ve iç yüzeyden yongalanarak hafifçe yuvarlatılmış. Bir kenarında içe doğru sürtülerek iyi derecede düzeltme mevcut.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.128 **Yıl** 2006 **Bul no** 127.3

Açma 56Y **Grid** 4-6/d-e **Kot** 469.91/.80

Katalog no 88 **Lev no** 17

Yeri Tolos E iç alt dolgusu, 94 fea. altı

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Yalınm Mal

Tanım Yoğun kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Dış yüzey aşınmış. Pişme iyi. Gövde veya dip parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları genel olarak iç yüzeyden hafifçe dış yüzeyden yongalanmış. Sürtülerek yuvarlatılmaya başlanmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 3.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 16gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.147 **Yıl** 2006 **Bul no** 165.4

Açma 56Y **Grid** 7-10/e-h **Kot** 469.67/.60

Katalog no 105 **Lev no** 19

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı devetüyü hamurlu iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Amorf. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, bir kısmı sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 34gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.160 **Yıl** 2006 **Bul no** 65.1

Açma 57Y **Grid** 1-3/d-f **Kot** 469.92/.88

Katalog no 111 **Lev no** 21

Yeri Duvarın kuzeyi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve bitkisel katkılı, kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme orta. Gövde parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş ve sürtülerek iyi derecede yuvarlatılmış.

Olası işlev: Şekillendirici alet/Kişisel kullanım eşyası?

Durumu Yarım
Kalınlık 1.3cm
Çap 7.6 cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 49gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.165 **Yıl** 2006 **Bul no** 37.3

Açma 57Y **Grid** 2-4/d-h **Kot** 470.30/.09

Katalog no 91 **Lev no** 18

Yeri Duvarın kuzeyi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı, kahverengi hamurlu, iç yalın, dış siyah boya bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, sürtme izleri mevcut.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 3.2 cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 10gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.166 **Yıl** 2006 **Bul no** 43.7

Açma 57Y **Grid** 1-3/b-h **Kot** 470.24/.14

Katalog no 99 **Lev no** 19

Yeri L mekanının güneybatısı

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış krem astar üzerine kahverengi boya bant bezeme . Pişme iyi. Gövde parçası. Hafifçe ovalleştirilmiş dörtgene yakın dormda. Kenarlar kısmen dikine, kısmen iç yüzeyden yonganmış. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış. Bir kenarı kısmen düz ve dik bırakılmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 4.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 16gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.187 **Yıl** 2006 **Bul no** 49.2

Açma 57Y **Grid** 1-5/h-k **Kot** 470.08/469.95

Katalog no 83 **Lev no** 17

Yeri 37 olası mekan güneyi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış siyah kafes motifi. Pişme iyi . Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar dış ve iç yüzeylerden yongalanarak yuvarlak form verilmiş. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış. Bir kısmı iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 3.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 16gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.208 **Yıl** 2006 **Bul no** 69.1

Açma 56Y **Grid** 1-3/b-e **Kot** 472.03/471.78

Katalog no 100 **Lev no** 19

Yeri Toplama Birimi Üst basamak

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı, pembe hamurlu, iç ve dış yalın . Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden hafifçe yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

İşlev belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.209 **Yıl** 2006 **Bul no** 72.1

Açma 56Y **Grid** 7-9/a-c **Kot** 470.33/.20

Katalog no 107 **Lev no** 20

Yeri Sondaj içi temizlik

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı yeşilimsi krem hamurlu. iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Köşeleri hafifçe ovalleştirilmiş dörtgen biçimli. Kenarlar kısmen dikine, kısmen iç ve dış yüzeyden yongalanmış. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

İşlev belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.210 **Yıl** 2006 **Bul no** 165.6

Açma 56Y **Grid** 7-10/e-e **Kot** 469.69/.60

Katalog no 89 **Lev no** 17

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.A **Mal grubu** KYAM

Tanım Kum ve taşçık katkılı kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın.Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formlu. Hafifçe iç yüzeye doğru yongalanmış ve sürtülerek iç yüzeye doğru düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 4.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.033 **Yıl** 2005 **Bul no** 34.2

Açma 56Y **Grid** 1-10/a-k **Kot** 470.69/.48

Katalog no 93 **Lev no** 18

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Kenarlar kısmen dış yüzeye ve dikine yongalanarak yuvarlatılmış ve sürtülerek düzeltilmeye başlanmış,bitirilmemiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 3.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.041 **Yıl** 2005 **Bul no** 46.3

Açma 56Y **Grid** 8-10/a-d **Kot** 470.42/.32

Katalog no 116 **Lev no** 22

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kum, taşçık ve bitkisel katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış krem astar üzerine siyah boya bant bezek (aşınmış). Pişme iyi. Gövde parçası. İki kenarı dik ve düz bırakılmış, diğer kısımları ovalleştirilmiş.

İşlev belirsiz.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 8.2cm
Genişlik 7cm
Ağırlık 73gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.044 **Yıl** 2005 **Bul no** 2.2

Açma 57Y **Grid** 3-10/a-f **Kot** 471.18/470.93

Katalog no 94 **Lev no** 18

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç, kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dışı siyah kahverengi bant boya bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarlar hafifçe iç yüzeyden yongalanmış ve iyi derecede içe doğru sürtülerek yuvarlatılmış. Kenarlardan biri ise dikine yongalanmış ve sürtülerek düzeltilmiş, küt olarak bırakılmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 20gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.048 **Yıl** 2005 **Bul no** 24.2

Açma 57Y **Grid** 2-4/a-b **Kot** 470.26/.13

Katalog no 92 **Lev no** 18

Yeri Sondaj

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış siyah boya bant bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları dikine ve çok hafifçe iç yüzeye doğru yongalanmış. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 3.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.065 **Yıl** 2005 **Bul no** 9.2

Açma 57Y **Grid** 2-8/a-b **Kot** 470.82/.72

Katalog no 98 **Lev no** 18

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Formu dörtgene yakın. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanmış, bir kenarı iyi derecede iç yüzeye doğru sürtülerek düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 28gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.072 **Yıl** 2005 **Bul no** 20.4

Açma 57Y **Grid** 2-4/a-ab **Kot** 470.56/.26

Katalog no 102 **Lev no** 19

Yeri

Tabaka **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu iç ve dış yalın .Pişme iyi . Gövde parçası. Formu ovale yakın. Kenarlar kısmen dikine kısmen dış yüzeyden yongalanmış, sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, özellikle dış yüzeyden yongalanmış kısım iyi derecede düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 4.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 21gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.217 **Yıl** 2006 **Bul no** 79.2

Açma 56Y **Grid** 5-10/e-h **Kot** 470.22/.15

Katalog no 110 **Lev no** 20

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine kahverengi boya bant bezek. Pişme iyi . Gövde parçası. Parça yarım ay biçiminde. Oval olan kısım dikine yongalanmış ve sürtülerek düzeltilmiş. Bir kenarı ise düz ve küt bırakılmış, sürtülerek düzeltilmiş, bitirilmemiş.

İşlevi belirsiz.

Durumu Yarım?
Kalınlık 1cm
Çap 8.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 46gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'05 F.111 **Yıl** 2005 **Bul no** 19.3

Açma 56Y **Grid** 5-10/a-c **Kot** 470.99/.92

Katalog no 103 **Lev no** 19

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış siyah paralel boya bant bezek (aşınmış).Pişme iyi. Gövde parçası. Hafif köşeli, ovale yakın formda. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanmış. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, özellikle iç yüzeyden yongalanmış kısım iyi derecede sürtülerek düzeltilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 31gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no Ker'06 F.230 **Yıl** 2006 **Bul no** 34.3
Açma 58Y **Grid** 1-5/h-k **Kot** 470.30.04

Katalog no 101 **Lev no** 19

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

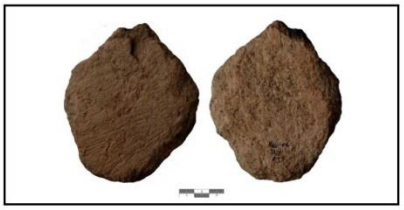
Tanım Kireç ve kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dışta aşınmış siyah bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası.Dörtgen parçanın kenarları dikine yongalanarak küt bırakılmış ve sürtülerek düzeltilmiş. Dörtgenin iki köşesi sürtülerek hafifçe ovalleştirilmiş.

Olası işlev: Perdahlayıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 4cm
Genişlik 3.5cm
Ağırlık 23gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç
Tip B3
Env no Ker'06 F.264 **Yıl** 2006 **Bul no** 63.4
Açma 54Y **Grid** 10/f-h **Kot** 471.16/470.57

Katalog no 80 **Lev no** 16

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Kaba Mal

Tanım Taşçık, kum ve yoğun bitkisel katkılı kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. İri bir kaba ait gövde parçası. Oval formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, bir kenar dik ve küt bırakılmış. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.

İşlevi belirsiz.

Durumu Tüm yak..
Kalınlık 2.9cm
Çap 10.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 252gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Ker'06 F.290 **Yıl** 2006 **Bul no** 175.10

Açma 56Y **Grid** 6-9/c-f **Kot** 469.56/.43

Katalog no 96 **Lev no** 18

Yeri Çukur çevresi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı pembe hamurlu , iç yalın, dış krem astar üzerine siyah boya bant bezeme, pişme iyi. Gövde parçası. İki tarafı küt bırakılmış, diğer tarafı içe doğru yontulmuş ve içe doğru sürtülerek düzeltilmiş.

İşlevi belirsiz.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 15gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç / Belirsiz

Tip B3

Env no Ker'06 F.073 **Yıl** 2006 **Bul no** 55.2

Açma 57Y **Grid** 1-3/d-f **Kot** 470.14/469.92

Katalog no 113 **Lev no** 21

Yeri L Mekanı Güneybatısı

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kireç ve taşcık katkılı, pembemsi devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine geniş kahverengi banda dik birbirine koşut 3 kahverengi boya bant bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarların bir kısmı dikine bir kısmı iç yüzeyden yongalanarak form verilmiş. İç yüzeyden yongalanan kısımda belli belirsiz sürtme izleri mevcut.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 7.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 70cm

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C1

Env no Ker'05 F.021 **Yıl** 2005 **Bul no** 21.1

Açma 57Y **Grid** 1-6/f-g **Kot** 470.60/.51

Katalog no 117 **Lev no** 23

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın, dış ta çok aşınmış siyah/kahverengi bant boya bezek. Pişme iyi. Gövde parçası . Dikdörtgn biçimli parçanın kısa kenarları dikine, uzun kenarlar iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Taş kazıyıcılara benziyor.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 3.3cm
Genişlik 1.8cm
Ağırlık 8gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C1

Env no Ker'06 F.061 **Yıl** 2006 **Bul no** 83.1

Açma 56Y **Grid** 1-3/b **Kot** 472.19/.471.80

Katalog no 119 **Lev no** 23

Yeri Üst basamak duvar üstü

Tabaka Halaf **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Çok az kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış devetüyü ince astar üzerine siyah parlak boya ile ince bant ve dikey paneller arasında eşkenar dörtgenler veya çapraz çizgiler (?) . Pişme iyi. Olasılıkla bir çömleğe ait gövde parçası. Oval formlu.Kenarlar dikine ve iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş.

Olası işlev: Kesici - Kazıyıcı?

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 14gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C1
Env no Ker'06 F.118 **Yıl** 2006 **Bul no** 96.1
Açma 56Y **Grid** 2-5/g-i **Kot** 470.10/.00

Katalog no 121 **Lev no** 23

Yeri Tolos C içi
Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

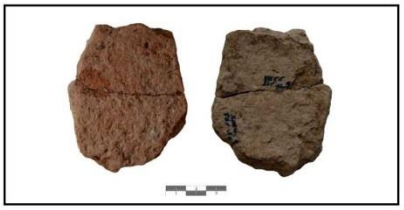
Tanım Temiz devetüyü hamurlu, iç yalın, diş ince kendinden astar üzerine açık kahverengi boya bant bezeme, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın biçimli. Kısmen dikine, yoğun olarak iç yüzeyden yongalanmış.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 34gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C1
Env no Ker'05 F.034 **Yıl** 2005 **Bul no** 34.3
Açma 56Y **Grid** 1-10/a-k **Kot** 470.69/.48

Katalog no 123 **Lev no** 24

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum, taşçık ve kireç katkılı kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme orta . Gövde parçası. Dörtgenimsi parçanın üç kenar dikine yongalanmış, bir kenarı ise iç yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş ve hafifçe keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 7.2cm
Genişlik 5.8cm
Ağırlık 47gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C1

Env no Ker'05 F.087 **Yıl** 2005 **Bul no** 1.4

Açma 58Y **Grid** 1-10/a-e **Kot** 470.80/.59

Katalog no 120 **Lev no** 23

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine siyah boya bezek (çok aşınmış). Pişme iyi. Gövde parçası. Parça yuvarlak forma yakın. Kenarlar yer yer dikine ama daha çok iç yüzeyden yongalanmış, bu dış yüzeye doğru incelme ve keskinleşmeye neden olmuş. Sürtülerek düzeltme izi yok.

Olası işlev: Kazıyıcı-kesici

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 5.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 26gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C1

Env no Ker'06 F.229 **Yıl** 2006 **Bul no** 14.19

Açma 58Y **Grid** 1-10/h-k **Kot** 471.00/470.68

Katalog no 122 **Lev no** 23

Yeri Taşlı alan

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç ve bitkisel katkılı devetüyü hamurlu , iç yalın, dış kendinden astar üzerine siyah bant? (aşınımış) Pişme iyi . Gövde parçası. Yarım ay biçimli. Kenarlar iç yüzeyden yongalanmış ve kısmen sürtülerek düzeltilmiş .

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Yarım
Kalınlık 1.4cm
Çap 8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 67gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C1

Env no Ker'06 F.278 **Yıl** 2006 **Bul no** 180.1

Açma 56Y **Grid** 7-9/f-h **Kot** 469.48/.43

Katalog no 118 **Lev no** 23

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı yeşilimsi krem hamurlu, iç ve dış yalın, pişme iyi. Gövde parçası. Ovale yakın biçimli. Bir kenar dikine yongalanarak küt bırakılmış, diğer kısımlar iç yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş. Düzelti izi yok.

Olası işlev: Kazıyıcı-kesici

Durumu Tüm

Kalınlık 1cm

Çap 4.5cm

Delik çapı

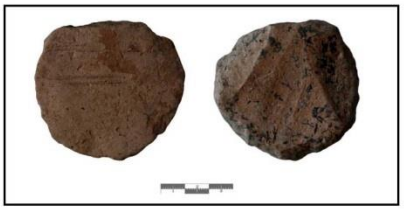
Uzunluk

Genişlik

Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'05 F.022 **Yıl** 2005 **Bul no** 29.3
Açma 56Y **Grid** 7-8/h-k **Kot** 471.25/470.83

Katalog no 157 **Lev no** 30

Yeri Toplama Birimi
Tabaka Halaf **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı açık kahverengi hamurlu, iç yalın, dış krem astarlı, aşınmış. Pişme iyi. Gövde parçası. Bir kenarı düz bırakılmış, ovale yakın formda. Kenarlar iç yüzeyden, çok küçük dış yüzeyden yongalanmış, iç yüzeyden iki büyük yonga çıkarılmış. Bir kenar kısmen küt bırakılmış. Kısmen sürtülerek düzeltilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı, parça yapım aşamasında

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 53gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'05 F.025 **Yıl** 2005 **Bul no** 19.1
Açma 56Y **Grid** 5-10/a-c **Kot** 470.99/.92

Katalog no 124 **Lev no** 24

Yeri
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış beyaz astar üzerine kahverengi boya ince bant bezeme (aşınmış) . Pişme iyi. Gövde parçası. Söbe biçimli parçanının dar kenarı dikine küt bırakılmış, bu küt bırakılmış kenarın karşısındaki kenar iç ve dış yüzeyden yongalanarak keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 8.4cm
Genişlik 7.4cm
Ağırlık 65gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.031 **Yıl** 2006 **Bul no** 38.2

Açma 55Y **Grid** 9-10/a-c **Kot** 472.69/.35

Katalog no 127 **Lev no** 25

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış siyah boya bant bezemeli . Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarlar dikine yongalanarak kısmen yuvarlak form verilmiş ve yer yer hafifçe sürtme izleri mevcut. İç yüzeyden nispeten iri bir yonga çıkarılmış.

İşlev belirsiz, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap 3.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 11gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.034 **Yıl** 2006 **Bul no** 200.1

Açma 56Y **Grid** 6/k **Kot** 469.31

Katalog no 150 **Lev no** 28

Yeri Mezar hediyesi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** KYAM

Tanım Taşçık ,kireç ve kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın, dış açkılı (KYAM) . Pişme iyi. Dip ve gövde dönüşü. Yuvarlak formlu. Kenarlar kısmen dik, kısmen iç ve dış yüzeyden yongalanmış. Özellikle bir kenarı iç ve dış yüzeyden yongalanarak inceltilmiş. Dik kenarlar kısmen sürtülerek düzeltilmiş.

İşlev belirsiz, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.5cm
Çap 5.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 57gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.035 **Yıl** 2006 **Bul no** 29.4

Açma 57Y **Grid** 8-10/a-d **Kot** 470.66/.51

Katalog no 163 **Lev no** 32

Yeri Tolos M'nin batı çevresi ve hemen üstü

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yeşilimsi krem astarlı. Pişme iyi. İri bir kaba ait gövde parçası. Oval biçimli. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş, iç yüzeyden iki iri yonga çıkarılmış. Sürtülerek düzeltme izi yok.

İşlev belirsiz, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 6.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 55gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.053 **Yıl** 2006 **Bul no** 71.2

Açma 56Y **Grid** 1-5/d-g **Kot** 470.26/.18

Katalog no 149 **Lev no** 28

Yeri Toplama Birimi, Az Küllü Toprak

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış siyah kalın bant üzerinde iki sıra benek dizisi, onun üzerinde iki tane uzun kuyruklu birbirini izleyen balık (?) deseni (aşınmış). Pişme iyi. Gövde parçası. Formu ovale yakın. İç ve dış yüzeyden hafifçe yongalanmış. İki kenar özellikle iç yüzeye doğru yongalanarak keskinleştirilmiş. Küçük bir kısım düz ve dik olarak bırakılmış.

İşlev belirsiz, olasılıkla parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 5.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 26gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.056 **Yıl** 2006 **Bul no** 43.1
Açma 55Y **Grid** 1-10/f **Kot** 472.18/471.51

Katalog no 125 **Lev no** 24

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu** Kaba Mal

Tanım Taşçık, kireç ve bitkisel katkılı kahverengi hamurlu,siyah özlü, iç ve dış yalın. Pişme orta. Dışa dönük ağızlı iri bir kaba ait ağız/boyun parçası. Boyun kısmında kabartma dalga bezek. Oval formlu. Ağız kenarı dışında kenarlar dikine yongalanarak yuvarlak form verilmiş, ağız kısmının bir bölümünde yongalama yok. Sürterek düzelti yok.

Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 2.3cm
Çap 8.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 120gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.068 **Yıl** 2006 **Bul no** 123.3
Açma 56Y **Grid** 3-5/g-k **Kot** 469.91/.70

Katalog no 137 **Lev no** 26

Yeri Tolos C iç alt dolgu, 136 mezar ın kuzeyi küllü dolgu içi
Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

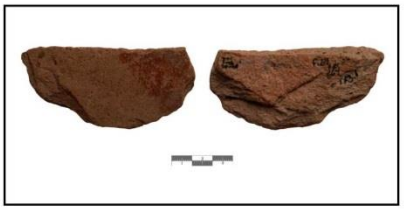
Tanım Yoğun kireç ve kum katkılı devetüyü hamurlu. iç yalın, dış yeşilimsi astarlı ve kahverengi kalın çizgili. Pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanmış, dış yüzeyden yonga kopmuş. Parça aşınmış.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.069 **Yıl** 2006 **Bul no** 173.1
Açma 56Y **Grid** 6-10/c-h **Kot** 469.62/.56

Katalog no 159 **Lev no** 31

Yeri Boş alan
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım kum ve taşçık katkılı pembe hamurlu, içi yalın , dışta ince devetüylü astar (aşınmış) üzerine kızılkahve geniş bant bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli, yuvarlak bütünün yarısı. Parça iç taraftan kısmen yüzeyi de alınarak ve uç kısımlardan içe doğru yongalanarak keskin bir kenar elde edilmiş. Yongalama kısmen dış yüzey kenarlarında da görülmekte.
Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Yarım
Kalınlık 1cm
Çap 8.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik 3.9cm
Ağırlık 32gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.070 **Yıl** 2006 **Bul no** 123.4
Açma 56Y **Grid** 3-5/g-k **Kot** 469.91/.70

Katalog no 131 **Lev no** 25

Yeri Tolos iç alt dolgu, 136 mezar ın kuzeyi küllü dolgu içi
Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Katkı yok, pembe hamurlu, iç ve dış devetüyü astarlı, dışta kahverengi boya bant bezeme. Pişme iyi . Gövde parçası. Bir kenarı düz bırakılmış ovale yakın formda. Bir kenar dik ve küt bırakılmış. Diğer kenarları özellikle iç ve çok az dış yüzeyden yongalanmış, sürtme işlemi yapılmamış.

Parça olasılıkla yapılm aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 3.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 11gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.074 **Yıl** 2006 **Bul no** 34.3
Açma 57Y **Grid** 1/a-k **Kot** 470.50/.30

Katalog no 148 **Lev no** 28

Yeri 56-57 baulk
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış devetüyü astar üzerine kızıl kahve rengi boya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar genel olarak iç yüzeyden yongalanmış, çok az dış yüzeyden de yongalama var. Sürtülerek düzelti yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.75cm
Çap 5.66 cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 31gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.105 **Yıl** 2006 **Bul no** 175.3
Açma 56Y **Grid** 6-9/c-f **Kot** 469.56/.48

Katalog no 156 **Lev no** 30

Yeri 176 çukur çevresi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış beyaz astarlı. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgenimsi parçanın bir kenarı küt olarak bırakılmış, diğer üç kenardan biri iç yüzeyden diğeri hafifçe dış yüzeyden yongalanmış, düzeltme yapılmadan bırakılmış. Küt kenarın karşısındaki kenar ise iç ve dış yüzeyden yongalanarak inceltilerek keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.8cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 7 cm
Genişlik 5.6cm
Ağırlık 63gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.119 **Yıl** 2006 **Bul no** 91.1
Açma 56Y **Grid** 8-9/f **Kot** 470.11/.468.89

Katalog no 133 **Lev no** 25

Yeri Çukur içi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

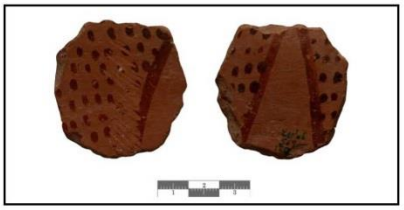
Tanım Kireç ve kum katkılı pembe hamurlu, iç yalın , dış siyah-kahverengi boya bezekli, pişme iyi. Gövde parçası.Yuvarlak formlu. Kenarlar genel olarak iç yüzeyden, çok hafif dış yüzeyden yongalanmış. Sürtülerek düzelti yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 4.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.123 **Yıl** 2006 **Bul no** 129.1
Açma 56Y **Grid** 6-8/a **Kot** 470.18/469.98

Katalog no 135 **Lev no** 25

Yeri 33 kubbeli fırın kuzeyi, K prof. dibi
Tabaka Halaf **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Az miktarda kireç ve kum katkılı temiz pembe hamurlu. İç ve dış parlak pembe astar üzerine kırmızı içi nokta bezekli üçgenler . Pişme iyi. İnce cidarlı kaliteli bir kabın boyun parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları küçük küçük iç ve dış yüzeylerden yongalanmış. Sürterek düzeltme izi yok.

Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.5cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 13gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.124 **Yıl** 2006 **Bul no** 172.2

Açma 56Y **Grid** 6-10/c-e **Kot** 469.71/.62

Katalog no 155 **Lev no** 30

Yeri 154 duvar altı

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı pembe hamurlu, gri özlü, iç yalın , dış pembe-beyaz yalın. Dip parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli, yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanarak kısmen keskinleştirilmiş, herhangi bir düzeltme yok.

İşlev belirsiz.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.7cm
Çap 6.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.126 **Yıl** 2006 **Bul no** 195.1

Açma 56Y **Grid** 2-3/f-g **Kot** 469.65/.52

Katalog no 130 **Lev no** 25

Yeri Mezar hediyesi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış siyah boyalı. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları iç ve dış yüzeyden küçük küçük yongalanarak kısmen yuvarlak biçim verilmiş ve kenarlarında aralıklarla 4 tane dikine küçük çıkıntı var. Özellikle yapılmış olabilir?. Sürtülerek düzelti yok.

Olası işlev: Mezar hediyesi

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 3.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.130 **Yıl** 2006 **Bul no** 174.1
Açma 56Y **Grid** 9-10/c-f **Kot** 469.58/.49

Katalog no 170 **Lev no** 34

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Yoğun kireç ve kum katkılı pembe hamurlu, içi yalın, dış krem astarlı. Pişme iyi. İri bir çömleğe ait gövde parçası. Üçgenimsi biçimli parçanın karşılıklı iki kenarı dikine yongalanıp daha düz olarak bırakılmış, alt kenarda özellikle iç yüzeyden iri yongalar çıkarılmış ve hafifçe dış yüzeyden de yongalanarak kısmen keskinleştirilmiş. Parça ele oturmakta.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 12.1cm
Genişlik 8.8cm
Ağırlık 111gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.133 **Yıl** 2006 **Bul no** 63.1
Açma 56Y **Grid** 7-10/a-k, 1 **Kot** 470.44/.39

Katalog no 165 **Lev no** 32

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım İnce kum katkılı temiz gri hamurlu, iç yalın yer yer düzelti izleri gözüküyor. Dış içi kafes motifli iri üçgen siyah boya bezeme , bezemenin bittiği yerde tutamak oyuğu var. İri , tutamaklı bir çömleğe ait omuz parçası. İki kenarı dik ve küt olarak bırakılmış, diğer kısımlar daha çok dikine kısmen iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş. Sürtülerek düzeltme izi yok.

Olası işlev: Kazıyıcı, parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 8.2cm
Genişlik 8.7cm
Ağırlık 98gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.137 **Yıl** 2006 **Bul no** 157.2
Açma 56Y **Grid** 5-7/d-f **Kot** 469.71/.67

Katalog no 142 **Lev no** 26

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kireç ve taşçık katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış devetüyü astar üzerine siyah boya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, düzeltilmeden bırakılmış.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 5.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 44gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.138 **Yıl** 2006 **Bul no** 157.3
Açma 56Y **Grid** 5-7/d-f **Kot** 469.71/.67

Katalog no 132 **Lev no** 25

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış gri astar üzerine kahverengi iki koşut boya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz yuvarlak formlu. Kenarları dikine ve iç yüzeyden yongalanarak yuvarlak form verilmiş. Sürterek düzeltme izi yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 4.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 20gr

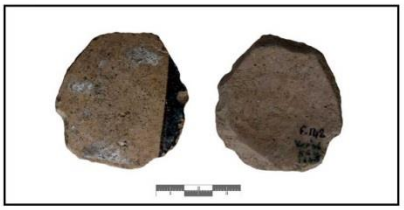
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.142 **Yıl** 2006 **Bul no** 164.3

Açma 56Y **Grid** 6-10/c-d **Kot** 469.81/71

Katalog no 138 **Lev no** 26

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kum katkılı pembe hamurlu, iç yalın , dış kendinden astar üzerine kahverengi bant boya bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Kenarları genel olarak iç yüzeyden çok hafif dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Sürterek düzelti yok.

Olası işlev: Kazıyıcii parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 4.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

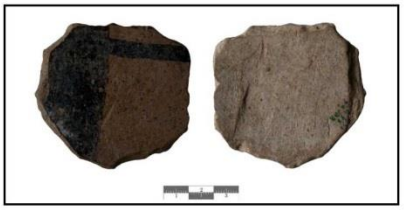
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.143 **Yıl** 2006 **Bul no** 164.4

Açma 56Y **Grid** 6-10/c-d **Kot** 469.81/71

Katalog no 160 **Lev no** 31

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve ince kireç katkılı pembe hamurlu. iç yalın, dış kendinden astar üzerine kalın siyah boya banda dik ince siyah bant. Pişme iyi. Gövde parçası. Formu bir kısmı köşeli bırakılmış ovale yakın. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, iki kenar kısmen dik ve düz bırakılmış. Herhangi bir sürterek düzeltme izi yok.

Olası işlev: Kazıyıcı, parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 6.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 39gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.145 **Yıl** 2006 **Bul no** 165.2
Açma 56Y **Grid** 7-10/e-h **Kot** 469.67/.60

Katalog no 168 **Lev no** 33

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç, taşçık ve kum katkılı pembe hamurlu, iç ve dış yalın, pişme çok iyi. Dip parçası. Mevcut parça yarım aya yakın formda. Her iki yüzeyden yoğun biçimde yongalanarak keskin kenar elde edilmiş. İç yüzeyden oldukça iri bir yonga çıkarılmış. Sürterek düzelti yok.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Yarım?
Kalınlık 1.4cm
Çap 8.6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 79gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.175 **Yıl** 2006 **Bul no** 29.9
Açma 57Y **Grid** 8-10/a-d **Kot** 470.66/.51

Katalog no 158 **Lev no** 30

Yeri Tolos M'nin batı çevresi ve hemen üstü
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç pembe astarlı, dış beyaz astar üzerine siyah boya bant bezeme (aşınmış), Pişme iyi. Gövde parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanmış. Özellikle iç yüzeyden derin yongalar çıkarılmış, dış yüzeyden yüzeyi de sıyırarak ince yongalar çıkarılmış. Kenarlar incelerek kısmen keskinleştirilmiş. Sürtülerek düzelti yok.
Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Yarım
Kalınlık 1.5cm
Çap 7.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 51gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.186 **Yıl** 2006 **Bul no** 49.1

Açma 57Y **Grid** 1-5/h-k **Kot** 470.08/469.95

Katalog no 141 **Lev no** 26

Yeri 37 olası mekan güneyi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı pembe hamurlu, iç ve dış krem astarlı , dışta kızıl - kahve boya bezek (aşınmış) . Pişme iyi. Gövde parçası. Mevcut parça yarım ay biçimli. Kenarları genel olarak iç yüzeyden küçük küçük yongalanmış, yer yer çok hafif dış yüzeyden de yongalanmış. Sürtülerek düzelti yok.

Olası işlev: Kazıyıcı, parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu 2/3
Kalınlık 1cm
Çap 5.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.199 **Yıl** 2006 **Bul no** 17.4

Açma 58Y **Grid** 3-10/a-e **Kot** 470.41/27

Katalog no 129 **Lev no** 25

Yeri Yoğun kerpiçli yer yer yanıklı alandan , Tolos M doğusu

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç katkılı açık gri özlü, pembe hamurlu, iç ve dış krem rengi astarlı, dışta koyu kahverengi boya ile kafes motifi, iç ağız kenarında koyu kahverengi bant bezeme altında girland bezek.Pişme iyi. Ağız ve boyun parçası. Oval formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanmış , sürtülerek düzelti izi yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 12gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.214 **Yıl** 2006 **Bul no** 34.1
Açma 58Y **Grid** 1-5/g-k **Kot** 440.30/.04

Katalog no 128 **Lev no** 25

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Turuncu Yalın Mal

Tanım Temiz turuncu hamurlu, iç yalın, dış kahverengi astarlı ve açıklı. Pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz, bir kenarı ovalleştirilmiş dörtgene yakın formlu. Üç kenar nispeten düz ve küt olarak bırakılmış, bu kenarların karşısına denk gelen kısım yoğun olarak dış yüzeyden çok az iç yüzeyden yongalanarak hafifçe keskinleştirilmiş. Sürterek düzelti izi yok.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.5cm
Çap 3.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 6gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'05 F.032 **Yıl** 2005 **Bul no** 32.1
Açma 56Y **Grid** 1-8/c-h **Kot** 470.72/.69

Katalog no 143 **Lev no** 27

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış çok aşınmış kendinden astarlı. Pişme iyi. Gövde parçası.Yuvarlağa yakın formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, yonga izleri görülmekte. Sürterek düzelti yok.

Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 5.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 37gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'05 F.039 **Yıl** 2005 **Bul no** 46.2
Açma 56Y **Grid** 8-10/a-d **Kot** 470.42/.32

Katalog no 140 **Lev no** 26

Yeri Toplama Birimi, Mekan ve Sondajın Doğusu
Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu iç ve dış krem astarlı. İç yüzeyde girlant bezemenin ucu, dışta bir dizi siyah boya nokta bezek. Pişme iyi. Gövde parçası (Boyna yakın kısım). Amorf. Kenarlar genel olarak iç yüzeyden hafifçe dış yüzeyden yongalanmış. Sürterek düzelti yok.

Olası işlev: Kazıyıcı, parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'05 F.043 **Yıl** 2005 **Bul no** 47.4
Açma 56Y **Grid** 1-6/f-k **Kot** 471.03/470.87

Katalog no 167 **Lev no** 33

Yeri Toplama Birimi, Taşlı Alan altı
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkıl devetüyü hamurlu içi yalın, dış krem astar üzerine kahverengi boya ile dalga bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz, ovale yakın. Bir kenar küt, diğer bir kenarın bir kısmı küt bırakılmış, bunların karşısında ki kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanarak keskinleştirilmiş, özellikle iç yüzeyden iri bir yonga çıkarılmış.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 8.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 73gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'05 F.049 **Yıl** 2005 **Bul no** 24.3

Açma 57Y **Grid** 2-4/a-b **Kot** 470.26/.13

Katalog no 152 **Lev no** 29

Yeri Sondaj

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine iki siyah bant arasında bordo boya bant bezeme. Pişme iyi. Boyunaltı gövde parçası. Bir kenarı düz bırakılmış, ovale yakın formda. Kenarların bir kısmı düz ve küt bırakılmış bir kısmı hafifçe ovalleştirilmiş, bitirilmemiş.

Olası işlev: Kazıyıcı, parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 36gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'05 F.054 **Yıl** 2005 **Bul no** 8.3

Açma 57Y **Grid** 5-10/a-f **Kot** 470.82/.63

Katalog no 162 **Lev no** 31

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı pembe hamurlu,iç ve dış beyaz astarlı. Pişme iyi . Gövde parçası. Ovale yakın formlu. Bir kenar küt bırakılmış, diğer kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanmış, özellikle iç yüzeyden kenarlara doğru iri yongalar çıkartılmış, çok küçük bir kısmı sürtülerek düzeltilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 7.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 61gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'05 F.069 **Yıl** 2005 **Bul no** 20.1

Açma 57Y **Grid** 2-4/a-ab **Kot** 470.56/.26

Katalog no 166 **Lev no** 33

Yeri Sondaj

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık ve kireç katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine kahverengi alacalı bant bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Bir kısmı kırık, bir kenarı ovalleştirilmiş üçgene yakın formda. Kenarlar özellikle iç yüzeyden yongalanarak dış yüzeye doğru inceltilip keskinleştirilmiş, dış yüzeyden de çok küçük küçük kısmen yongalanmış. Sürterek düzeltme izi yok.
Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu 3/4
Kalınlık 1.1cm
Çap 7.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 52gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'05 F.074 **Yıl** 2005 **Bul no** 23.1

Açma 57Y **Grid** 2-4/d-f **Kot** 470.55/.47

Katalog no 151 **Lev no** 29

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Ovale yakın bir bütünün yarısı. İki kenar içe doğru verev, diğer kenar iç yüzeye doğru yongalanarak keskinleştirilmiş, dış yüzeyden kenarlar yongalanmış.

Olası işlev: Kazıyıcı, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Yarım
Kalınlık 1.4cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 5.7cm
Genişlik 4.3cm
Ağırlık 32gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'05 F.056 **Yıl** 2005 **Bul no** 8.6

Açma 57Y **Grid** 5-10/a-f **Kot** 470.82/.63

Katalog no 126 **Lev no** 25

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış kendinden astar üzerine kahverengi boya bant bezek. Pişme iyi . Boyun parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden küçük küçük yongalanarak şekillendirilmiş. Sürterek düzelti yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında

Durumu Tüm
Kalınlık 0.5cm
Çap 2.8 cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 4gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'05 F.083 **Yıl** 2005 **Bul no** 3.2

Açma 58Y **Grid** 4-10/a-b **Kot** 470.64/.48

Katalog no 154 **Lev no** 29

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış açık kahverengi kalın banda dik panel ve içinde ince iki çizgi . Pişme iyi. Gövde parçası. Köşeleri hafif ovalleştirilmiş dörtgene yakın formda. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürterek düzelti yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 6cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 49gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'05 F.103 **Yıl** 2005 **Bul no** 18.3
Açma 56Y **Grid** 6-10/d-f **Kot** 471.10/470.97

Katalog no 134 **Lev no** 25

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devtüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine kahverengi bboya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Oval formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, parça kısmen köşeli bırakılmış. Sürtülerek düzelti yok.

Olası işlev: Kazıyıcı, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap 4.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 16gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'05 F.112 **Yıl** 2005 **Bul no** 19.4
Açma 56Y **Grid** 5-10/a-c **Kot** 470.99/.92

Katalog no 164 **Lev no** 32

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine iki siyah bant arasında kahverengi artı işaretleri . Pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz ovale yakın formda. Kenarlar kısmen dikine , kısmen iç yüzeyden yongalanarak yuvarlak form verilmiş ancak bitirilmemiş ve kısmen sürtülerek düzeltilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 7.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 56gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.227 **Yıl** 2006 **Bul no** 14.18

Açma 58Y **Grid** 1-10/h-k **Kot** 471.00/470.68

Katalog no 139 **Lev no** 26

Yeri Taşlı alan

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı, iç ve dış yalın. Pişme iyi . Gövde parçası. Mevcut parça bir kenarı ovalleştirilmiş dörtgene yakın. Mevcut parçanın üç kenarı dik ve küt bırakılmış, bir kısmı çok hafif iç ve dış yüzeylerden yongalanarak ovalleştirilmiş. Sürtülerek düzeltme yok.

Olasılıkla parça yapım aşamasında.

Durumu 1/3
Kalınlık 1.3cm
Çap 5.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 26gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.276 **Yıl** 2006 **Bul no** 176.1

Açma 56Y **Grid** 7-8/c-d **Kot** 469.57/.49

Katalog no 136 **Lev no** 26

Yeri Çukur

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın siyah bucranium boynuzu (?) parçası, dış parlak açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Formu yuvarlağa yakın. Kenarlar dikine, çok hafif iç ve dış yüzeylerden yongalanarak yuvarlak form verilmiş, düzelti yok.

Parça yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 25gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.286 **Yıl** 2006 **Bul no** 173.3

Açma 56Y **Grid** 6-10/c-h **Kot** 469.62/.56

Katalog no 161 **Lev no** 31

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç katkılı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın, dışta tam gövde dönüşündü siyah bant. Pişme iyi . Dip parçası. Düzensiz ovale yakın formda. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş. Yonga izleri net olarak görülüyor. Sürterek düzelti yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.7cm
Çap 6.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 77gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.288 **Yıl** 2006 **Bul no** 173.5

Açma 56Y **Grid** 6-10/c-h **Kot** 469.62/.56

Katalog no 169 **Lev no** 34

Yeri Mekanlar dışı, Boş Alan

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kireç ve taşçık katkılı kırmızı hamurlu, iç yalın, dış kirli pembemsi astar ve kahverengi boya bant bezeme. Pişme iyi. İri bir kaba ait gövde parçası . Üçgenimsi biçimli parçanın dik uzun kenarı kısmen dikine yongalanarak ele oturur hale getirilmiş, üçgenin alt kısmı kısmen düz olarak bırakılmış, üçüncü kenar ise iç ve dış yüzeyden yongalanarak keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1,3cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 11.6cm
Genişlik 8.9cm
Ağırlık 133gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.409 **Yıl** 2006 **Bul no** 64.2
Açma 56Y **Grid** 5-10/e-g **Kot** 470.39/470.25

Katalog no 147 **Lev no** 28

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı, devetüyü hamurlu, iç yüzeyde siyah boya bant ve dalga bezek, dış yüzeyde bant ve nokta bezekle birlikte boğa başı betimi. Pişme iyi. Ağız parçası. İki parça kırık, amorf. Parçalardan birinin ağız kısmı küçük küçük iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, iç yüzeyden iri yongalar da çıkarılmış. İkinci parçada işlem yok. Sürterek düzelti yok.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Yarım
Kalınlık 0.7cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 5cm
Genişlik 5.2-3.5cm
Ağırlık 17gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.399 **Yıl** 2006 **Bul no** 132.3
Açma 56Y **Grid** 1-4/f-g **Kot** 469.92/469.80

Katalog no 145 **Lev no** 27

Yeri 113 Ocak Kuzeyi ve Tolos K'nin tahrip olan kısmı
Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı, deve tüyü hamurlu, iç ve dış yüzey kendinden astarlı, dış yüzeyde kahverengi boya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgene yakın formlu. Kenarlar iç ve dış yüzeylerden kabaca yongalanmış Sürtülerek düzelti yok.

Olası işlev: Kazıyıcı, olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 5.2cm
Genişlik 5cm
Ağırlık 27gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.402 **Yıl** 2006 **Bul no** 144.9
Açma 56Y **Grid** 6-8/d-f **Kot** 469.82/469.71

Katalog no 153 **Lev no** 29

Yeri 154 Duvar Güneyi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kireç katkılı, devetüyü hamurlu, iç yalın, dışta kahverengi dama tahtası bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgen biçimli. Parçanın kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş. Özellikle bir kenarı iç yüzeyden kademeli yongalanarak inceltilmiş, kısmen keskinleştirilmiş, bu kısımda dış yüzeyden de küçük kopmalar mevcut.

Olası işlev: Kazıyıcii olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 5.9cm
Genişlik 4.7cm
Ağırlık 36gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç
Tip C2
Env no Ker'06 F.397 **Yıl** 2006 **Bul no** 148.1
Açma 56Y **Grid** 8-10/e-h **Kot** 469.86/469.72

Katalog no 144 **Lev no** 27

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve bitkisel katkılı, iç yalın, dış açkılı. Pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarları iç ve dış yüzeylerden küçük küçük yongalanarak şekillendirilmiş. Sürtülerek düzelti yok.

Parça olasılıkla yapım aşamasında.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 5.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 36gr

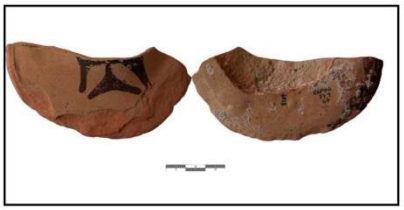
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Ker'06 F.412 **Yıl** 2006 **Bul no** 46

Açma 57Y **Grid** **Kot**

Katalog no 204 **Lev no**

Yeri

Tabaka **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Temiz, devetüyü hamurlu, iç yüzeyin bir kenarında kahverengi boya bant bezeme?, dış yüzeyde kahverengi boya haç bezeme. Pişme iyi, aşırı pişmeden patlamış. Gövde parçası? Mevcut parça yarım aya yakın, Düz kenar doğal bırakılmış, karşısına denk gelen kısım yongalanarak ovalleştirilmiş, iç ve dış yüzeylerden özenle yongalanarak inceltilmiş, kısmen keskinleştirilmiş.
Olası İşlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 9.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 29gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç
Tip C3
Env no Ker'05 F.031 **Yıl** 2005 **Bul no** 32.2
Açma 56Y **Grid** 1-8/c-h **Kot** 470.72/.69

Katalog no 175 **Lev no** 36

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve kireç katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın dış kendinden astar üzerine kahverengi boya bant bezek. Pişme iyi. Gövdenin dibe yakın kesimi. Dörtgenimsi biçimli parçanın üç kenarı dikine yongalanarak düzeltilmeden bırakılmış. Diğer bir kenar ise hafifçe ovalleştirilerek özellikle iç yüzeyden yongalanmış, kısmen keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.4cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 9.1cm
Genişlik 7.4cm
Ağırlık 88gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç
Tip C3
Env no Ker'05 F.046 **Yıl** 2005 **Bul no** 17.1
Açma 57Y **Grid** 2-5/b-g **Kot** 470.69/.56

Katalog no 174 **Lev no** 36

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum ve kireç katkıylı devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgenimsi parçanın üç kenarı küt bırakılmış, dördüncü kenar hem dış hem iç yüzeyden yongalanarak inceltilmiş ve keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 7.1cm
Genişlik 6.8cm
Ağırlık 50gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç
Tip C3
Env no Ker'05 F.068 **Yıl** 2005 **Bul no** 18.1
Açma 57Y **Grid** 1-2/a-g **Kot** 470.57/.55

Katalog no 178 **Lev no** 37

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı temiz pembe hamurlu, iç yalın dış kendinden astar üzerine birbirine koşut ince altı siyah bant bezeme. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgenimsi parçanın üç kenarı küt bırakılmış ve düzeltme yapılmamış, dördüncü kenar iç ve dış yüzeyden yongalanarak inceltilmiş ve keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 10.4cm
Genişlik 8. 2cm
Ağırlık 122gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç
Tip C3
Env no Ker'05 F.075 **Yıl** 2005 **Bul no** 23.2
Açma 57Y **Grid** 2-4/d-f **Kot** 470.55/.47

Katalog no 173 **Lev no** 35

Yeri Toplama Birimi
Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Yoğun kireç ve kum katkılı kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın. Pişme iyi. Dip parçası. Dörtgene yakın parça. İki kenar küt bırakılmış. Diğer kenar hem iç hem dış yüzeyden yongalanarak inceltilmiş ve keskinleştirilmiş. Keskin kenarın karşısındaki kısım kırık.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm yak.
Kalınlık 0.5cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 6.5 cm
Genişlik 6.4cm
Ağırlık 30gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç

Tip C3

Env no Ker'06 F.272 **Yıl** 2006 **Bul no** 167.1

Açma 56Y **Grid** 3-7/f-h **Kot** 469.66/.57

Katalog no 176 **Lev no** 36

Yeri Tolos G içi

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı yeşilimsi devetüyü hamurlu, iç yalın , dış kendinden astar üzerine kahverengi çizgi bezeme. Sucuk tekniği Pişme iyi . Boyunaltı gövde parçası . Dörtgen biçimli parçanın boyun kesiminin karşısına gelen kenar iç ve dış yüzeyden yongalanarak keskinleştirilmiş. Diğer üç kenar ise düz ve bırakılmış, düzeltme izi yok.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 9.3cm
Genişlik 8.3cm
Ağırlık 71gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç

Tip C3

Env no Ker'06 F.292 **Yıl** 2006 **Bul no** 187.5

Açma 56Y **Grid** 3-7/f-h **Kot** 469.53/.46

Katalog no 177 **Lev no** 37

Yeri G Mekanı

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç, kum ve taşçık katkılı kahverengi hamurlu, gri özlü, iç yalın, dış kendinden astarlı. Çok iyi pişmiş. İri bir çömleğe ait gövde. Dikdörgenimsi parçanın üç kenarı dik olarak bırakılmış, kısmen sürtülerek düzeltilmiş. Diğer kenar ise hafifçe ovalleştirilerek iç ve dış yüzeyden yongalanmış ve keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu 3/4
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 16cm
Genişlik 6.5cm
Ağırlık 106gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç

Tip C3

Env no Ker'06 F.401 **Yıl** 2006 **Bul no** 118.1

Açma 56Y **Grid** 8-10/e-f **Kot** 469.96/469.90

Katalog no 172 **Lev no** 35

Yeri Taşlı Alan içi, Küllü Toprak, 154 Duvar Güneyi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun mineral katkılı, pembe hamurlu, iç yüzey yalın yavaş çark?, Dış yüzeyde siyah boya kalın bant bezek, ona direkt inen üç ince siyah çizgi bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Üçgen biçimli. Üçgenin taban kısmını oluşturan kısım iç yüzeyden yoğun olarak kademeli bir şekilde yongalanmış, içten dışa doğru inceltilerek keskinleştirilmiş. Dış yüzeyde kullanım kaynaklı olması muhtemel küçük kırılmalar mevcut.
Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 11.4cm
Genişlik 4.9cm
Ağırlık 46gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Tek Kenarı Yongalanmış çç

Tip C3

Env no Ker'06 F.400 **Yıl** 2006 **Bul no** 152.2

Açma 56Y **Grid** 3-6/d-e **Kot** 469.80/469.70

Katalog no 171 **Lev no** 35

Yeri Tolos E'nin Alt Dolgusu

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı, deve tüyü hamurlu, iç ve dışta kahverengi boya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Dörtgene yakın. Üç kenarı kısmen dik ve düz bırakılmış, diğer kenar ise iç ve dış yüzeylerden küçük küçük yongalanarak inceltilmiş, keskinleştirilmiş. Sürtülerek düzelti yok.

Olası İşlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 5.5cm
Genişlik 4.7cm
Ağırlık 20gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'06 F.098 **Yıl** 2006 **Bul no** 99.2

Açma 56Y **Grid** 4-7/e-h **Kot** 470.08/469.97

Katalog no 189 **Lev no** 40

Yeri Tolos E'nin güneyi , Tolos G'nin kuzeyi boş alan

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Taşçık ve kum katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış kendinden astarlı, oldukça aşınmış durumda siyah boya bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Parça dörtgenimsi biçimli. Bir kenarı dik ve küt bırakılmış, diğer kısımları iç yüzeyden yongalanmış, içeri doğru sürtülerek kısmen düzeltilmiş ve keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 6.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 62gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'06 F.102 **Yıl** 2006 **Bul no** 123.6

Açma 56Y **Grid** 3-5/g-k **Kot** 469.91/.70

Katalog no 181 **Lev no** 38

Yeri Toloc iç alt dolgu, 136 mezar ın kuzeyi küllü dolgu içi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kireç ve kum katkılı pembe hamurlu, iç yalın dış krem astarlı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın. Bir kenar dik ve küt bırakılmış, hafifçe sürtülerek düzeltilmiş. Diğer kenarlar genellikle iç yüzeyden ve hafifçe dış yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş, iç yüzeyden dış yüzeye doğru inceltilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 5.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 28gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Katalog no 191 **Lev no** 40

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'06 F.125 **Yıl** 2006 **Bul no** 185.1

Açma 56Y **Grid** 4-7/i-k **Kot** 469.56/.54

Yeri Tolos G güney iç taraf

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kireç ve taşçık katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış ince devetüyü astar üzerine kahverengi boya bant bezeme(aşınmış). Pişme iyi. Gövde parçası. Ovale yakın biçimli. Bir tarafı dik ve küt bırakılmış, diğer kısımlar iç yüzeyden çokca ve çok az dış yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş. Özellikle küt bırakılmış kenarın karşısına gelen kısımın iç yüzeyinden derince bir yonga çıkarılmış, böylece inceltilerek keskinleştirilmiş.
Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 8.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 106gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Katalog no 184 **Lev no** 38

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'06 F.174 **Yıl** 2006 **Bul no** 29.8

Açma 57Y **Grid** 8-10/a-d **Kot** 470.66/.51

Yeri Tolos M'nin batı çevresi ve hemen üstü

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Temiz devetüyü hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine kahverengi bant boya bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Bir kenarı düzleştirilmiş yuvarlak formlu. Kenarlardan biri dik ve küt bırakılmış, düzeltilmiş. Diğer kenarlar dış yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş ve kenarlar iç yüzeye doğru inceltilmiş, kısmen keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 41gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'06 F.180 **Yıl** 2006 **Bul no** 57.1

Açma 57Y **Grid** 7-10/a-d **Kot** 470.04/.01

Katalog no 185 **Lev no** 39

Yeri S ve T mekanlarının üst seviyesi

Tabaka V.B1 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kireç ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, gri özlü. iç yalın, dış kırmızı koşut iki boya bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Bir kenarı düzleştirilmiş, yuvarlak biçimli. Bir kenarı dik ve küt bırakılmış , sürtülerek düzeltilmiş. Diğer kenarları özellikle iç ve hafifçe dış yüzeyden yongalanmış, kısmen keskinleştirilmiş. Özellikle küt kenarın karşısındaki kısım çok az dış yüzeyden de yongalanarak inceltilmiş.
Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 5.9 cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 48gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'06 F.149 **Yıl** 2006 **Bul no** 78.1

Açma 56Y **Grid** 5-10/c-e **Kot** 470.20/.15

Katalog no 190 **Lev no** 40

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Az kum katkılı, pembe hamurlu , iç yalın, dış siyah-kahve boya bant bezek. Pişme iyi. Gövde parçası.Parça köşeleri ovalleştirilmiş dörtgene yakın biçimli. Bir kenarı dik düz-küt bırakılmış ve sürtülerek düzeltilmiş, bir diğer kenar dikine yongalanarak düzeltilmeden bırakılmış. Kalan kısımlar ise iç yüzeyden yongalanarak ovalleştirilmiş, kısmen keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 8.2cm
Genişlik 7.6cm
Ağırlık 103gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'05 F.042 **Yıl** 2005 **Bul no** 47.3

Açma 56Y **Grid** 1-6/f-k **Kot** 471.03/470.87

Katalog no 188 **Lev no** 39

Yeri Taşlı Alan Altı

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı, devetüyü hamurlu iç yalın, dış krem astar üzerine birbirine koşut üç koyu kahverengi boya bandı dikine kesen dördüncü bant ile bezenmiş. Pişme iyi. Gövde parçası. Mevcut parça bir kenarı ovalleştirilmiş üçgen formunda. Parçanın kaşılıklı iki kenarından biri dikine yongalanmış, sürtülerek küt bırakılmış, diğeri düzeltilmemiş. Diğer kenar yuvarlatılmış ve sürtülerek düzeltilmeye başlanmış.
Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Yarım
Kalınlık 0.6cm
Çap
Delik çapı
Uzunluk 7.3cm
Genişlik 7cm
Ağırlık 39gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'05 F.051 **Yıl** 2005 **Bul no** 24.5

Açma 57Y **Grid** 2-4/a-b **Kot** 470.26/.13

Katalog no 180 **Lev no** 38

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B2 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum ve taşçık katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış iki tane kahverengi boya bant bezek (çok aşınımış). Pişme iyi . Gövde parçası. Parça dörtgene yakın biçimli.Kenarlardan biri dik ve küt bırakılmış, diğer kenarlar iç yüzeyden yongalanmış, iç yüzeyden dışa doğru inceltilmiş. Düzelti izi yok.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici?

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 13gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'05 F.079 **Yıl** 2005 **Bul no** 8.4

Açma 57Y **Grid** 5-10/a-f **Kot** 470.82/.63

Katalog no 183 **Lev no** 38

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım Kum katkılı kahverengi hamurlu, iç yalın dış kendinden astarlı. Pişme iyi . Gövde parçası. Bir kenarı düzleştirilmiş, ovale yakın biçimli. Kenarlardan biri küt ve dik bırakılmış ve düzeltilmemiş, diğer kenarlar iç yüzeyden yongalanmış. küt kenarın karşısındaki kısım iç yüzeyden ve çok az dış yüzeyden yongalanarak inceltilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı-kesici

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap 5.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 25gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'05 F.063 **Yıl** 2005 **Bul no** 7.4

Açma 57Y **Grid** 2-5/b-g **Kot** 470.80/.69

Katalog no 186 **Lev no** 39

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı devetüyü hamurlu, iç yalın, dış boya bant bezek (aşınmış) ,Pişme iyi. Gövde parçası. Ovale yakın biçimli. İki kenar dikine yongalanmış, biri küt bırakılmış sürtülerek düzeltilmiş, diğeri ise hafif iç yüzeye doğru sürtülerek düzeltilmiş. Kalan kısımların kenarları hafifçe iç ve dış yüzeyden yongalanmış, bitirilmemiş.

Olası işlev: Kazıyıcı - kesici

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 6.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 40gr

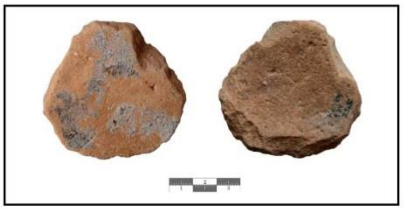
KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'05 F.078 **Yıl** 2005 **Bul no** 23.5

Açma 57Y **Grid** 2-4/d-f **Kot** 470.55/.47

Katalog no 187 **Lev no** 39

Yeri Toplama Birimi, Küllü Alan

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Yalın Mal

Tanım kum ve kireç katkılı devetüyü hamurlu. iç yalın dış kendinden astarlı (aşınmış). Pişme iyi . Gövde parçası. Parçanın bir kısmı oval, daralarak düz küt olarak bitiyor. Parça çok az dış yüzeyden, yoğun olarak iç yüzeyden yongalanmış. Özellikle küt bırakılan kısmın karşısındaki kenar içe doğru yongalanarak keskinleştirilmiş.

Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 5.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 43gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmş çç

Tip C4

Env no Ker'05 F.094 **Yıl** 2005 **Bul no** 7.1

Açma 58Y **Grid** 2-5/b-g **Kot** 470/.80/.69

Katalog no 179 **Lev no** 38

Yeri Toplama Birimi

Tabaka V.B3 **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Kum katkılı, açık kahverengi hamurlu, iç kendinden astar üzerine siyah bant (aşınmış), dış kendinden astar üzerine altı ince bant üzerine onları kenardan kesen üç ince bant ile oluşturulmuş kafes bezek. Pişme iyi. Boyun parçası. Ovale yakın biçimli. Bir kenar dikine yongalanarak küt bırakılmış, diğer kenarlar dış yüzeyden yongalanmış. Özellikle küt kenarın karşısındaki kenar dış yüzeyden yongalanarak hafifçe keskinleştirilmiş.
Olası işlev: Kazıyıcı

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 3.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

KERKÜŞTİ HÖYÜK

Adı Yongalanmış, Bir Kenarı Düzleştirilmiş çç

Tip C4

Env no Ker'06 F.283 **Yıl** 2006 **Bul no** 187.3

Açma 56Y **Grid** 3-7/f-h **Kot** 469.53/.46

Katalog no 182 **Lev no** 38

Yeri G Mekanı

Tabaka V.A **Mal grubu** Standart Boyalı Mal

Tanım Yoğun kireç ve kum katkılı pembe hamurlu, iç yalın, dış kendinden astar üzerine kırmızı bant bezeme (aşınmış) , pişme iyi. Gövde parçası. Bir kenarı ovalleştirilmiş dörtgenimsi biçimli. Kenarlardan biri dikine yongalanarak ve sürtülerek düzeltilmiş, küt bırakılmış. Diğer kenarlar iç ve dış yüzeye doğru yongalanmış. Küt kenarın karşısına gelen kısım yongalanarak ovalleştirilmiş, keskinleştirilmiş.
Olası işlev: Kazıyıcı-kesici

Durumu Tüm

Kalınlık 0.9cm

Çap

Delik çapı

Uzunluk 4.8cm

Genişlik 4.2cm

Ağırlık 24cm

EK. MENEKŞE ÇATAĞI

Menekşe Çatağı, 1971 yılında Mehmet Akif Işın tarafından bulunmuştur. Deniz aşındırması sonucu güney kesimi büyük ölçüde tahrip olan yerleşim, Tekirdağ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi ile İstanbul Üniversitesi Prehistorya Anabilim Dalının ortak projesi olarak 1993 yılında Mehmet Özdoğan yönetiminde kazılmaya başlanmış, çalışmalara sonrasında Aslı Erim Özdoğan'ın bilimsel danışmanlığında devam edilmiştir. 1993 –2007 yılları arasında 1999 yılı dışında kesintisiz kazılmıştır. 2015 yılında bir öğrenci kazısı niteliğinde kısa süreli bir kazı gerçekleştirilmiştir.

Konumu ve Çevresel Özellikleri

Menekşe Çatağı, Tekirdağ il sınırları içinde, şehir merkezinin 13 km doğusunda İstanbul – Tekirdağ karayolunun hemen güneyinde, deniz kıyısında yer alan yayvan bir höyüktür (Işın ve Özdoğan, 2001: 377). İstanbul yolu ile Marmara denizi arasında denizden 6–6,50 metre yükseklikteki bir kayalığın üzerinde yer alan höyük, Menekşe Deresi tarafından Doğu ve Batı Çatak olarak ikiye bölünmüştür. Yerleşmenin kuzeyi kara yolu, güneyi de denizle sınırlanmaktadır. Yalıyar şeklindeki kıyı zamanla höyüğün önemli bir kısmını tahrip etmiştir (Özdoğan vd., 2010: 25–29) ayrıca kazılar sırasında Menekşe Deresi'nin de en az 3 kere yatak değiştirdiği saptanmıştır. Doğu Çatak'daki Klasik Dönem yerleşmesinde 2 veya 3 kere yapıları ciddi şekilde tahrip eden deprem izlerine de rastlanmıştır.

Genel Bilgi

Dere tarafından doğu ve batı olarak ikiye bölünen höyükte her zaman birbirleriyle uyumlu olmayan bir tabakalanma izlenebilmiştir. Batı Çatak 100x0.60x0.03 m, Doğu Çatak ise 200x0.70x0.04 metre boyutlarındadır. Özellikle Batı Çatak'ta yoğunlaştırılan kazılarda Lizimakos dönemine (MÖ 306-280 yıllarına) tarihlenen Hellenistik Dönem, yerel Trakya özellikleri ile birlikte Anadolu etkilerini de yansıtan İlk Tunç Çağı I-II ve Toptepe Kültürü'nün görüldüğü Kırklareli/Aşağıpınar 3. tabaka ile çağdaş Orta Kalkolitik Çağ'ın yerleşmeleri bulunmuş, MÖ 2.bin sonları ile Balkanlar Erken Demir Çağ'ın varlığı saptanmıştır (Özdoğan v.d.: 2007).

Menekşe Çatağı'nın en eski İlk Tunç Çağ yerleşimi; çanak çömlek topluluğu, kerpiç ve ahşap karışık söbe biçimli evleriyle Balkan kökenli bir köydür. Ancak, Troya I-II çanak çömlek topluluğunun omurgalı ve S kıvrımlı, dışa dönük ağızlı, koyu renkli parlak açkılı, ip delikli tüp biçimli tutamaklı kâselerin ortaya çıkışı ve Anadolu tip ve yüzey işlemleri gösteren parçaların sayısındaki artış, Menekşe Çatağı'nın kısa zamanda Anadolu-Ege-Trakya ilişli ağı içinde yer aldığını göstermektedir. Az sayıdaki depasların biri dışında, mal özelliklerinin Menekşe Çatağı'nıjn diğer İTÇ mallarından farklılığı dışarıdan getirildiklerine işaret etmektedir. Gaga ağızlı kaplar seyrektir, biri Beycesultan Son Kalkolitik XX tabakasında görülen kırmızı astarlı ile

benzerdir. Çanak çömlek topluluğunda görülen ilişkiler mimariye ve yerleşme düzenine yansımamıştır. Bilinmeyen nedenlerle yerleşme bir süre terk edilmiştir (Erim-Özdoğan, 2003: 218-219).

Son Tunç Çağı'na ait az sayıdaki Anadolu etkili mallar Menekşe Çatağı'nın yerleşim için tekrar uygun olduğunu göstermektedir. Sık dokulu, kırmızının değişik tonlarında astarlı ve parlak açkılı Son Tunç Çağ malları, derin omurgalı veya içe dönük ağızlı iri kâseler, kısa boyunlu dışa dönük açıkağızlı kaplar, gaga ağızlılar Menekşe Çatağı'nın diğer mallarından ayrılmaktadır. Bazı tunç nesneler de olasılıkla Son Tunç Çağı'na aittir.

Erken Demir Çağ'da denizin Menekşe Çatağı için özel bir önem taşıdığı düşünülmektedir. Adak çukurlarından birinden çıkan tunç olta iğnesi, bir başka adak çukurunda bulunan çok sayıdaki kavkı ve kavkı parçası (Erim-Özdoğan ve Işın: 2003) Menekşe Çatağı halkı için denizi ilişkisinin adak çukurlarına yansıyacak kadar önemli olduğunu göstermektedir. Çanak çömleğe bakıldığında Romanya/Babadağ, Bulgaristan/Malkoto Kale gibi kıyı yerleşmelerinden bilinen, Troya VIIb2'den tanınan *Buckel* keramiğinin örnekleri vardır. Derin yivler, kazıma bezemeliler, iri yumru veya boynuzlu çıkıntılar baskın ögelerdir. Üç küçük parça Pseniçevo tipi örnek bulunmuştur, ancak bunlar, diğer Erken Demir Çağ çanaklarından oldukça farklıdır. Erken Demir Çağ topluluğunun bir diğer uğraşı da madenciliktir. Yapım aşamasında olanların yanısıra maden cüruflarına rastlanmıştır. Demiri işlemeyi bildiklerini gösteren buluntular da mevcuttur. Erken Demir Çağ'da Menekşe Çatağı'nın denizle ilişkisinin ticaret boyutu net olarak bilinememekle birlikte MÖ 4. yüzyıldan itibaren işlek bir liman niteliği kazandığını gösteren bulgular mevcuttur. Hellenistik Dönem'de bir liman kasabası olan yerleşim olasılıkla bir depremle yıkılmış ve sonra bir daha yerleşilmemiştir (Erim-Özdoğan, 2003: 223-224).

Buluntular

Menekşe Çatağı, küçük buluntular açısından zengin bir buluntu topluluğuna sahip değildir. Çakmaktaşı aletlerin sayısı azdır. Silika parlaklığı olan orak bıçakları, olası döğen taşı parçaları ve bir miktar yonga bulunmaktadır. Az sayıda kemik bız mevcuttur. Orta veya küçük boylu ağırşaklar, çizi ve dolgu bezekli birkaç parça dışında yalındır. Sürtmetaş alet miktarı fazladır ancak, iki öğütme taşı, birkaç el taşı ve açkı aleti dışında tüm olarak bulunmuş alet yoktur. Madenlerin sayısı da azdır, genellikle topuz başlı iğne parçaları bulunmuştur. Takı olarak sadece gümüş bir saç bezemesi, delikli midye kabukları ve taş bir boncuk açığa çıkarılmıştır. Ayrıca heykelcik olduğu tahmin edilen birkaç kil parçası bulunmuştur (Aksaç, 2001: 27).

MENEKŞE ÇATAĞI YENİDEN KULLANILMIŞ ÇANAK ÇÖMLEK PARÇALARI

Menekşe Çatağı'nda yeniden kullanılmış 95 parça incelenmiştir. Çalışılan parçalar A1, A2, B1, B3, C2 ve C3 gruplarına aittir. Diğer tipler Menekşe Çatağı'nda bulunmamaktadır.

Delikli Çanak Parçaları

Menekşe Çatağı'nda A grubuna dahil edilen 67 parça mevcuttur. Tam delinmiş ve yarı delinmiş / bitirilmemiş çanak çömlek parçaları olmak üzere iki grupta incelenmiştir.

Tam Delinmiş Çanak Parçaları

Resim 55: Menekşe Çatağı tam delinmiş çanak parçaları

Yerleşimde A1 grubuna dahil edilen 51 parça tespit edilmiştir. Parçaların çapları 8.3 ile 3 cm, köşeli olanların uzunlukları 6,4 ile 1,9 cm, genişlikleri 5,4 ile 1,3 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 77 ile 2 gram arasındadır. Parçalar işlevsel ve biçimsel açıdan dört alt tipe ayrılmıştır. Birinci tipi oluşturan iki ağız parçası (F.116 ve F. 049) tamir deliklerine sahiptir. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 1,2 ve 1 cm, dörtgen biçimli parçaların uzunlukları 6,4 ile 5,8 ve genişlikleri 2,9 ile 5,4 cm'dir. Ağırlıkları 43 ve 19 gramdır. Parçalar doğal hallerinde bırakılmıştır, sürterek düzelti yoktur.

İkinci tip üç parçadan (F. 036, F. 038 ve F. 033) oluşmaktadır. Tümü gövde parçalarından yapılmıştır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları

0,3, 0,5 ve 0,6 cm, boyutları 3,7 ile 1,3 cm arasında ve ağırlıkları 2,3 ve 4 gramdır. Parçalardan biri yuvarlak bir bütünün yarısıdır (F.038). İki yüzeyinden çalışılarak ortaya 0,5 cm aralıkla iki delik açılmıştır. Parça 'düğmeye' benzemektedir. İkinci parça söbe biçimlidir (F.033), ortaya yakın iki yüzeyden çarpık delik açılmıştır. Üçüncü parçaya tek yönden düzgün bir delik açılmıştır. Üçünün kenarları da sürtülerek düzeltilmiştir. Özenli işlenmeleri nedeniyle takı, düğme gibi kişisel amaçlarla kullanılmış olmaları olasıdır.

Üçüncü tip suda kaldığı anlaşılan yedi parçadan oluşmaktadır (F.021, F.046, F.051, F.003, F.010, F.038, F.127). Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 0,8 ile 0,6 cm, boyutları 6,2 ile 3 cm ve ağırlıkları 29 ile 6 gram arasında değişmektedir. Parçalar yongalanarak yuvarlak / yuvarlağa yakın, oval / ovale yakın ve dörtgen biçimde şekillendirilmiştir. Su aşındırması nedeniyle kenar düzeltileri anlaşılamamaktadır.

Dördüncü tip 41 parçadan oluşmaktadır. Bunların 10 tanesi diğerlerine göre daha özenli yapılmıştır (F. 048, F.027, F. 070, F. 017, F.006, F.028, F.010, F.027, F.026, F.041). Tümü iyi pişmiştir. Cidar kalınlıkları 1,2 ile 0,6 cm, boyutları 7,8 ile 3,9 cm ve ağırlıkları 67 ile 7 gram arasında değişmektedir. Parçaların tümünün kenarları yongalanarak yuvarlak ya da oval forma getirilmiştir. Kenarları farklı derecelerde sürtülerek düzeltilmiştir. İki yüzeyden delinmeden kaynaklanan, iki noktanın birleşme yerini oluşturan eşik tümünde aşınmış durumdadır veya özellikle düzeltilmiştir. Diğer parçalar yongalanarak yuvarlak ya da oval forma getirilmiştir, ancak sürterek düzelti bulunmamaktadır. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 1,6 ile 0,5 cm, boyutları 7,8 ile 2,2 cm ve ağırlıkları 77 ile 4 gram arasındadır. Bir kısmında iki yüzeyden delinmelerinden kaynaklanan birleşme eşiği görülürken bir kısmında eşik aşınmış ya da düzeltilmiştir. Bu tiplerde olasılıkla ağırlık olarak kullanılmıştır.

Yarı Delinmiş / Bitirilmemiş Çanak Parçaları

Resim 56: Menekşe Çatağı yarı delinmiş/bitirilmemiş çanak parçaları

Yerleşmede A2 grubuna dahil 13 parça tespit edilmiştir. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 1,5 ve 0,7 cm, çapları 7,5 ve 3,5 cm ve ağırlıkları 105 ve 5 gram arasında değişmektedir. Parçalardan üçgen biçimli bir hariç (F.078), tümü yongalanarak yuvarlak / yuvarlağa yakın veya oval / ovale yakın forma getirilmiştir. İki tanesinin kenarları iyi derecede sürtülerek düzeltilmiştir (F.014, F.004). Tümü delinmeye başlanmış, ancak tamamlanmamıştır. Tam delinmiş çanak parçalarının yapım aşamasını temsil etmektedirler. Olasılıkla ağırlık olarak kullanılmaları amacıyla işlenmeye başlanmıştır.

Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

Yerleşmede B grubuna dahil edilen 19 parça tespit edilmiştir. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 2,2 ile 0,2 cm, çapları 11,3 ile 2,9 cm, köşeli olanların uzunlukları 7,1 ile 6,2 cm, genişlikleri 6,5 ile 5 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 227 ve 8 gram arasındadır. Tam yuvarlatılmış (B1) ve yuvarlatılma aşamasında olanlar (B3) olarak iki tip mevcuttur.

Tam Yuvarlatılmış Çanak Parçaları

Resim 57: Menekşe Çatağı tam yuvarlatılmış çanak parçaları

B1 grubuna dahil edilen, tam yuvarlatılmış beş parça tespit edilmiştir. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 1,7 ile 0,7 cm, çapları 7,8 ile 2,9 cm ve ağırlıkları 111 ile 8 gram arasında değişmektedir. Parçalar yongalanarak yuvarlak / oval forma getirilmiştir, ancak üçü kırıktır. Kenarları özenle sürtülerek düzeltilmiştir. Bir tanesinin suda yuvarlandığı belirgindir (F.020). 2 parça (F.032 ve F.012) Kerküşti Höyük'te bulunan tam yuvarlatılmış ve olasılıkla kişisel eşya olarak

kullanıldığı düşünülen parçalar ile benzerdir. Diğer 3 parça ise nispeten daha kabadır. İşlevleri belirsizdir.

Yarı Yuvarlatılmış/Bitirilmemiş Çanak Parçaları

Resim 58: Menekşe Çatağı yarı yuvarlatılmış/bitirilmemiş çanak parçaları

Yerleşimde B3 grubuna dahil edilen 14 parça tespit edilmiştir. Pişme dereceleri iyi ve orta düzeydedir. Cidar kalınlıkları 2,2 ile 0,2 cm, çapları 11,3 ile 3,3 cm ve ağırlıkları 87 ile 10 gram arasındadır, 227 gram ağırlığında tek bir parça bulunmaktadır (F.052). Parçaların tümü yongalanarak yuvarlak ya da oval biçimde şekillendirilmişlerdir. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, ancak tamamlanmamış durumda olan parçalar olasılıkla ağırlık, kapak, kişisel kullanım eşyaları olarak kullanılmak üzere üretilmeye başlanmışlardır.

Yongalanmış Çanak Parçaları

Resim 59: Menekşe Çatağı yongalanmış çanak parçaları

Yerleşimde, Kerküşti Höyük'te bulunan yongalanmış çanak parçalarına benzer üç parça bulunmuştur. C2 grubuna dahil edilen 1,4 cm cidar kalınlığında, 6,9 çapında ve 70 gram ağırlığında bir parça (F.013) iyi pişmiş bir gövde kırığından yapılmıştır. Her iki yüzeyden yongalanarak oval biçimde şekillendirilen parçada sürterek düzelti yoktur. C2 grubuna dahil edilen diğer bir parça (F.010) 0,8 cm kalınlığında, 5,1 cm çapında ve 25 gram ağırlığındadır. İyi pişmiş bir gövde parçasından üretilmiştir. Parça iki yüzeyden yongalanarak ovale yakın bir forma getirilmiş, bir kısmı iç yüzeye doğru sürtülerek hafifçe keskinleştirilmiştir. Üçüncü parça C3 grubuna dahil edilmiştir (F.045), 1 cm kalınlığında, 6,1 çapında ve 49 gram ağırlığındadır. İyi pişmiş bir gövde parçasından yapılmıştır. Yuvarlağa yakın formda olan parçanın iç yüzeyinden derin bir yonga çıkarılmış, bu kısmın cidarı inceltilmiştir. Diğer kısımlar dikine ve çok hafif iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş ve sürtülerek düzeltilmeye başlanmıştır. Detaylı inceleme nedeniyle ve Kerküşti'de tespit edilen tiplere benzerlikleri nedeniyle ayrılan bu üç parçanın işlevi belirsizdir ve Menekşe Çatağı'nda bulunan diğer tiplerin yapım aşamaları olmaları olasılığı da söz konusu olabilir. Sayıca oldukça az olmaları nedeniyle net bir yorum yapmak mümkün değildir.

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç /Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'95 F.001 **Yıl** 1995 **Bul no** 22.2

Açma 18U **Grid** 3/e **Kot** 98.30

Katalog no 1 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ? **Mal grubu**

Tanım Bol taşçık, mika ve kum katkılı, devetüyü rengi hamurlu, dış yüzeyi kabaca düzeltilmiş, iç yüzeyi pütürlü ve ıslakken deri benzeri parçaların bastırılmasıyla oluşmuş izler mevcut. Pişme iyi. Gövde parçası. Ovale yakın formda. Kenarlar hafifçe iç ve dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Sürterek düzeltme izleri mevcut, bitirilmemiş. Ortasına iki taraftan çalışılarak delik açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.6cm
Çap 6.2cm
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 36cm

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'95 F.006 **Yıl** 1995 **Bul no** 18.1

Açma 19T **Grid** 4/f **Kot** 99.15

Katalog no 2 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ? **Mal grubu**

Tanım Kum ve seyrek mika katkılı, dış yüzeyi açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Mevcut parça yuvarlağa yakın bir bütünün yarısı. Kenarlar dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş ve sürtülerek düzeltilmiş. Ortasına her iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış.

Durumu Yarım
Kalınlık 1cm
Çap 3.9cm mev
Delik çapı 0.8cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 11gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç /Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'96 F.017 **Yıl** 1996 **Bul no** 60.1

Açma 18U **Grid** 1-2/e-f **Kot** 98.21

Katalog no 3 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Bol taşçık, mika ve kum katkılı, açık kahverengi hamur. El yapımı. Pişme iyi. İri bir çömleğin gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek kısmen düzeltilmiş. Delik dış yüzeyden ortaya açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.5cm
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 30gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'97 F.010 **Yıl** 1997 **Bul no** 78.1

Açma 18U **Grid** 9/b **Kot** 97.98

Katalog no 4 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ? **Mal grubu**

Tanım Bol mika katkılı, pembe hamurlu, yüzeyler alacalı ve yalın, el yapımı, pişme iyi. Yüzey aşınmış, suda yuvarlanmış olabilir. Gövde parçası. Mevcut parça dörtgen biçimli bir bütünden kırılmış gibi. Kenarları sürtülerek düzeltilmiş. Delik yerinden kırık.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.7cm
Çap
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk 4.5cm mev
Genişlik 2.7cm mev
Ağırlık 10gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'97 F.026 **Yıl** 1997 **Bul no** 73.1

Açma 17U **Grid** 8-10/b-d **Kot** 97.92/79

Katalog no 5 **Lev no** 2

Yeri Mekan içi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral ve mika katkılı, kahverengi hamurlu, yüzeyler kahverengi parlak açkılı, el yapımı, pişme iyi. Geniş ağızlı derin bir kaseye ait gövde parçası. Muhtemelen yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarları yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek hafifçe düzeltilmiş. Delik iki yüzeyden çalışılarak ortaya açılmış (daha çok iç yüzeyden çalışılmış).

Durumu Yarım
Kalınlık 0.6cm
Çap 5.2cm
Delik çapı 0.8cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 15gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Kişisel eşya

Tip A1

Env no Men.Ç'97 F.033 **Yıl** 1997 **Bul no** 86.3

Açma 17U **Grid** 6-10/b-e **Kot** 97.75/53

Katalog no 6 **Lev no** 1

Yeri Mekan içi, en alt düzlem

Tabaka **Mal grubu**

Tanım Mineral katkılı, kırmızı hamurlu, yüzey yalın, aşınmış, pişme orta. Gövde parçası. Muhtemelen kenarları ovalleşmiş dörtgen biçimli bir bütünün yarısı. Suda yuvarlanmış olabilir. Yonga izi görülmüyor. Delik iki yönden çarpık olarak açılmış.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.6cm
Çap
Delik çapı 0.3cm
Uzunluk 3.7cm
Genişlik 1.3cm mev
Ağırlık 4gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç /Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'97 F.034 **Yıl** 1997 **Bul no** 86.2

Açma 17U **Grid** 6-10/b-c **Kot** 97.75/53

Katalog no 7 **Lev no** 1

Yeri Mekan içi, en alt düzlem

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, kahverengi özlü, bir yüzey yalın, diğeri parlak açkılı, gri mal, el yapımı, pişme orta. Kaseden kırılmış gövde parçası. Amorf. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, bir kısmında sürtme izleri görülmekte. Delik iki yönden açılmış.

Durumu 1/3
Kalınlık 0.5cm
Çap
Delik çapı 0.4cm
Uzunluk 4.2cm mev
Genişlik 3cm mev
Ağırlık 9gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'98 F.047 **Yıl** 1998 **Bul no** 147.1

Açma 20T **Grid** 6-8/d-e **Kot** 97.88/85

Katalog no 8 **Lev no** 1

Yeri Ocak çevresi

Tabaka OKÇ **Mal grubu**

Tanım İnce mineral mika katkılı hamurlu, Toptepe malı, bir yüzeyde koşut üç tane dalgalı çizi bezek. Pişme iyi. Gövde parçası. Amorf. İç ve dış yüzeyden yongalar çıkartılmış, bitirilmemiş veya kırık. Sürterek düzeltme izi yok. Delik iki yüzeyden çalışılarak mevcut parçanın ortasına yakın olarak açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 4.7cm
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 18gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'00 F.012 **Yıl** 2000 **Bul no** 111.2
Açma 19T **Grid** 3/h **Kot** 99.43

Katalog no 9 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, kahverengi hamurlu, bir yüz kahverengi diğeri siyah, parlak açkılı, pişme orta. Kase - gövde parçası. Formu yuvarlağa yakın. Kenarlar dikine ve çok hafif iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış. Delik iki taraftan çalışılarak ortaya yakın düzgün açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0,8cm
Çap 4,9cm
Delik çapı 0,8cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 24gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'00 F.021 **Yıl** 2000 **Bul no** 123.2
Açma 19T **Grid** 4/f **Kot** 98.26

Katalog no 10 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, pembe hamurlu, gri özlü, dış kahverengi parlak açkılı, iç pembe donuk açkılı. Pişme orta. Gövde parçası. Oval formlu parçadan kırılmış. Kısmen dikine, çok hafifçe iç ve dış yüzeylerden yongalanarak yuvarlatılmış. Delik özellikle iç yüzeyden çok hafif dış yüzeyden çalışılarak ortaya yakın bir yerden açılmış.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.7cm
Çap 5.8cm mev
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç /Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'00 F.024 **Yıl** 2000 **Bul no** 133.1

Açma 19T **Grid** 8/i **Kot** 98.40

Katalog no 11 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka Hell.? **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, pembe hamurlu, yalın, pişme orta. Gövde parçası. Köşeleri ovalleştirilmiş dörtgen formda. Kenarlar iç ve dış yüzeyden dikine yongalanarak şekillendirilmiş. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirilmemiş. Delik ortaya iki yönden düzgün açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.6cm
Çap 6.6cm
Delik çapı 1cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 72gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'00 F.027 **Yıl** 2000 **Bul no** 145.1

Açma 19T **Grid** 8/i **Kot** 98.37

Katalog no 12 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral ve mika katkılı, devetüyü hamurlu, dışı açkılı, içi yalın, pişme iyi. Gövde parçası. İri bir çömlekten yapılmış (kırmızı astarlı mallardan). Yuvarlağa yakın formlu. Kenarlar dikine yongalanarak yuvarlatılmış, sürtülerek kısmen düzeltilmiş. Delik iki taraftan ortaya yakın bir yerden açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 6.7cm
Delik çapı 1cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 77gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'00 F.038 **Yıl** 2000 **Bul no** 150.2

Açma 19T **Grid** 7/f **Kot** 98.30

Katalog no 13 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, pembe hamurlu, iç kahverengi, dış siyah, yüzeyler aşınmış, pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz yuvarlak formlu. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş, kısmen sürtülerek düzeltilmiş. Delik düzgün, iki taraftan çalışılarak açılmış. Suda yuvarlanmış ve aşınmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.2cm
Delik çapı 0.5cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 29gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'00 F.048 **Yıl** 2000 **Bul no** 161.5

Açma 19T **Grid** 4/i **Kot** 98.18

Katalog no 14 **Lev no** 4

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral ve mika katkılı, pembe hamurlu, dış yüzey kahverengi parlak açkılı, iç kahverengi yalın. Pişme iyi. İrice ve boyunlu bir kabın gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş, kenarlar kısmen sürtülerek düzeltilmiş. Delik iki taraftan ortaya düzgün açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 7.8cm
Delik çapı 0.4cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 67gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'00 F.051 **Yıl** 2000 **Bul no** 161.7

Açma 19T **Grid** 2-8/f-k **Kot** 98.25/13

Katalog no 15 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mika katkılı, pembe hamurlu, siyah özlü, yalın, pişme iyi. Yüzeyler aşınmış. Gövde parçası. Köşeleri ovalleşmiş, üçgen formlu. Kenarları suda kaldığı için yuvarlanmış. Delik iki taraftan açılmaya başlanmış, bitirilmeden bırakılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk 6.2cm
Genişlik 4.3cm
Ağırlık 28gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'00 F.052 **Yıl** 2000 **Bul no** 161.8

Açma 19T **Grid** 2-8/f-k **Kot** 98.25/13

Katalog no 16 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, kahverrengi hamurlu, siyah özlü, iç ve dış yüzeyler mat açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Kenarlar genel olarak iç yüzeyden, çok hafif dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Hafifçe sürtülerek düzeltilmeye başlanmış. Delik ortaya iki taraftan çalışılarak düzgün açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 7cm
Delik çapı 0.4cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 56gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'01 F.028 **Yıl** 2001 **Bul no** 30.1

Açma 46V(Z) **Grid** 1/b **Kot** 97.87

Katalog no 17 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi

Tabaka İTÇI-II **Mal grubu**

Tanım İnce, orta boy mineral ve bitkisel katkılı, iç ve dış yüzey siyah parlak açkılı, pişme iyi. Olasılıkla geniş bir kasenin gövde parçası. Muhtemelen oval bir bütünün üçte biri. Kenarları sürtülerek düzeltilmiş, ortasına iki yönden çalışılarak delik açılmış.

Durumu Parça
Kalınlık 0.7cm
Çap 5.8cm mev
Delik çapı 0.8cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 17gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'01 F.062 **Yıl** 2001 **Bul no** 44.2

Açma 40L **Grid** 3-4/c-d **Kot** 100.23/99.75

Katalog no 18 **Lev no** 1

Yeri Kül çukuru içi

Tabaka TÇ I **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, siyah hamurlu, iç ve dış siyah parlak açkılı, dışta beyaz dolgu bezek (damlacık biçimli). Pişme iyi. Omurgalı bir kaseye ait gövde parçası. Muhtmelen oval bir bütünün üçte biri. Kenar iç ve dış yüzeyden yontulmuş, kısmen düzeltilmiş. Delik çarpık olarak iki taraftan çalışılarak açılmış.

Durumu 1/3
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk 4.6cm mev
Genişlik 2.3cm mev
Ağırlık 14gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'03 F.011 **Yıl** 2003 **Bul no** 12.1

Açma 41M **Grid** 1-2/c **Kot** 100.70

Katalog no 19 **Lev no** 2

Yeri 9 klasik çukurun KB'sı, boş alan, DÇ dolgusu

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Mineral ve mika katkılı, kahverengi hamurlu, sık dokulu, iç yüzey yalın, dış yüzey kırmızı astarlı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş. Hafifçe sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirlmemiş. Ortaya iki yüzeyden çalışılarak delik açılmış. İç yüzeyde delik çevresinde kırılmalar mevcut.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.6cm
Çap 4.9cm
Delik çapı 0.5cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Kişisel eşya

Tip A1

Env no Men.Ç'04 F.038 **Yıl** 2004 **Bul no** Yüzey

Açma Tepe **Grid** **Kot**

Katalog no 20 **Lev no** 1

Yeri Yüzey

Tabaka Yüzey **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, kahverengi özlü, yüzey pembe, yalın, pişme iyi, el yapımı. Gövde parçası. Yuvarlak formda bir bütünün yarısı. Kenarları sürtülerek iyi derecede düzeltilmiş. Ortasında iki taraftan açılmış iki küçük delik mevcut. Düğmeye benzemekte.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.3cm
Çap 2.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 2gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'04 F.096 **Yıl** 2004 **Bul no** 96.1

Açma 40N **Grid** 1-8/a **Kot** 100.48/03

Katalog no 21 **Lev no** 4

Yeri Toplama Birimi

Tabaka M.Ö 6yy **Mal grubu**

Tanım Kum ve taşçık katkılı, pembe özlü ve yüzeyli, yalın, pişme iyi. Çark yapımı. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar genel olarak iç yüzeyden, çok hafif dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Çok az sürtülerek düzeltilmiş, bitirilmemiş. Delik iki yönden düzgün açılmış, ancak tam ortalanmamış.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 7.7cm
Delik çapı 0.8cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 82gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç /Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'07 F.010 **Yıl** 2007 **Bul no** 57.1

Açma 43M **Grid** 2/e **Kot** 100.39

Katalog no 22 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum ve mika katkılı, kahverengi hamurlu, iç yalın, dış açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzeltilmiş. Delik iki taraftan ortaya açılmış ve çevresi düzeltilmiş.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.5cm
Çap 4.1cm
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 7gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'07 F.043 **Yıl** 2007 **Bul no** 44.1
Açma 43L **Grid** 1-8/b-e **Kot** 100.73/70

Katalog no 23 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi
Tabaka **Mal grubu**

Tanım Mineral katkılı, kurşuni hamurlu, siyah özlü, iç yalın, dış kurşuni kahverengi alacalı ve açkılı, pişme orta. Gövde parçası. Düzensiz oval formlu. Bir kenarından bir yonga atmış. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş, düzeltilmemiş. Delik ortada iki taraftan çalışılarak hafif çarpık olarak açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap 7.7cm
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 53gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'07 F.051 **Yıl** 2007 **Bul no** 43.3
Açma 41K **Grid** 1-3/a-d **Kot** 100.82/65

Katalog no 24 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, kurşuni hamurlu, iç ve dış açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Amorf. Bir kenar sürtülerek düzeltilmiş, diğer kısımlar kırık. Bir tarafa yakın delik iki yönden çalışılarak açılmış.

Durumu Yarım
Kalınlık 1cm
Çap
Delik çapı 0.3cm
Uzunluk 4.6cm mev
Genişlik 2.6cm mev
Ağırlık 15gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'07 F.070 **Yıl** 2007 **Bul no** 59.2

Açma 41K **Grid** 8/g **Kot** 100.55

Katalog no 25 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, kahverengi hamurlu, iç yalın, dış açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarlar sürtülerek iyice yuvarlatılmış, yonga izi görülmemekte. Delik iki taraftan çalışılarak açılmış.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.8cm
Çap 4.4cm
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 11gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç

Tip A1

Env no Men.Ç'15 F.025 **Yıl** 2015 **Bul no** 260.1

Açma 43M **Grid** 6-10/f **Kot** 99.20/18

Katalog no 26 **Lev no** 3

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, kurşuni hamurlu, iç ve dış açkılı, pişme iyi. Muhtemelen bir kaseye ait gövde parçası. Mevcut parça yuvarlak bir bütünün yarısı. Kenarları kabaca yongalanarak şekillendirilmiş. Ortaya yakın iki taraflı çalışılarak delinmiş.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.6cm mev
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 15gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'96 F.002 **Yıl** 1996 **Bul no** 37.4
Açma 18U **Grid** 9-10/e **Kot** 98.39

Katalog no 27 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ? **Mal grubu**

Tanım Yoğun kum katkılı hamur, karbonize olarak pişmiş, yüzeyler aşınmış, dış yüzey pütürlü, el yapımı, pişme kötü. Düzensiz oval biçimli. Kenarları iç ve dış yüzeyden hafifçe yongalanarak kabaca şekillendirilmiş, bir kenar düz ve küt bırakılmış. İki yönden düzgün ve geniş bir delik açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.7cm
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'98 F.002 **Yıl** 1998 **Bul no** 137.1
Açma 20T **Grid** 6-10/e-h **Kot** 98.20

Katalog no 28 **Lev no**

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun kum, kireç ve mika katkılı, grimsi devetüyü hamurlu, iç ve dış yalın, pişme iyi. Gövde parçası. Amorf. Kabaca yongalanmış. Dış yüzeyden genişçe bir delik açılmış.

Durumu Parça
Kalınlık 1.4cm
Çap
Delik çapı 0.9cm
Uzunluk 4.3cm mev
Genişlik 2.1cm mev
Ağırlık 13gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'07 F.019 **Yıl** 2007 **Bul no** 10.1
Açma 41K **Grid** 5-7/a-d **Kot** 101.15/01

Katalog no 29 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı kurşuni hamurlu, iç ve dış yalın, pişme iyi. Gövde parçası. Bir kenarı ovalleştirilmiş dörtgen biçimli. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş, bir kenar hafifçe sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirilmemiş. Delik bir kenara doğru dış yüzeyden delinmiş.

Durumu Tüm?
Kalınlık 1.1cm
Çap
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk 5cm mev
Genişlik 4cm mev
Ağırlık 30gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'97 F.030 **Yıl** 1997 **Bul no** 86.1
Açma 17U **Grid** 10/d **Kot** 97.59

Katalog no 30 **Lev no** 4

Yeri Mekan içi, en alt düzlem
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Mika katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü, bir yüzey kırmızı astarlı, el yapımı, pişme iyi. Geniş karınlı, açık ağızlı bir çömleğin gövde parçası. Düzensiz oval formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanmış, düzeltilmeden bırakılmış. İki taraftan delinmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 7cm
Delik çapı 0.7cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 52gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Kişisel eşya
Tip A1
Env no Men.Ç'97 F.036 **Yıl** 1997 **Bul no** 80.2
Açma 20T **Grid** 8/d **Kot** 98.70

Katalog no 31 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ? **Mal grubu**

Tanım İnce mineral katkılı, kızıl hamurlu, yüzey kırmızı astaarlı, el yapımı, pişme iyi. Gövde parçası. Delik tek yönlü?, çok düzgün açılmış. Suda yuvarlanmış.

Durumu 1/3
Kalınlık 0.5cm
Çap
Delik çapı 0.5cm
Uzunluk 2.5cm
Genişlik 1.5cm
Ağırlık 3gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık
Tip A1
Env no Men.Ç'96 F.046 **Yıl** 1996 **Bul no** 62.1
Açma 18U **Grid** 2/f **Kot** 98.14

Katalog no 32 **Lev no** 1

Yeri Toplama Birimi
Tabaka Hell.? **Mal grubu**

Tanım Bol mika katkılı, kırmızı hamurlı. Pişme orta. Gövde parçası. Köşeleri ovalleşmiş, dörtgen formlu. Kenarları suda kaldığı için yuvarlanmış. Tek yüzeyden çalışılarak orta kısmına düzgün bir delik açılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.6cm
Çap
Delik çapı 0.6cm
Uzunluk 4.7cm
Genişlik 3.5cm
Ağırlık 14gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Delinmiş çç / Ağırlık

Tip A1

Env no Men.Ç'07 F.131 **Yıl** 2007 **Bul no** 199.1

Açma 43M **Grid** 3/b **Kot** 99.87

Katalog no 33 **Lev no** 2

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Taşçık ve kum katkılı, siyah hmurlu, dış parlak, iç mat açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Üçgene yakın formda. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş, düzeltilmeden bırakılmış. Delik iki taraftan açılmış ve hafif düzeltilmiş.

Durumu Tüm

Kalınlık 0.5cm

Çap

Delik çapı 0.2cm

Uzunluk 4.8cm

Genişlik 3.9cm

Ağırlık 11gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç

Tip A2

Env no Men.Ç'94 F.004 **Yıl** 1994 **Bul no** 13.3

Açma 17U **Grid** 6-7/f-k **Kot** 98.32/16

Katalog no 34 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, siyah yüzeyli, el yapımı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Suda yuvarlanmış, yüzeyler aşınmış. Dış yüzeyden kenara yakın olarak delik açılmaya başlanmış, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap 4.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 22gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç

Tip A2

Env no Men.Ç'96 F.018 **Yıl** 1996 **Bul no** 46.5

Açma 18U **Grid** 6-10/a-d **Kot** 98.21/20

Katalog no 35 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, pembe hamurlu, yüzeylerden biri yalın, diğeri açkılı, el yapımı, pişme orta. İri bir kabın olasılıkla dip parçası. Ovale yakın formda. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak biçimlendirilmiş. Kenarların bir kısmı hafifçe sürtülerrek düzeltilmiş, bitirilmemiş. İki yüzeyden kenara yakın bir yerde delik açılmaya başlanmış, yarım bırakılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.5cm
Çap 7.5cm
Delik çapı 0.5-0.7cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 105gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç

Tip A2

Env no Men.Ç'98 F.014 **Yıl** 1998 **Bul no** 45.10

Açma 19T **Grid** 7/k **Kot** 99.11/98.95

Katalog no 36 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, iki yüzeyde aşınmış, el yapımı, pişme iyi. Gövde parçası. Amorf. Kenarlar dikine yongalanmış, hafifçe sürtülerek düzeltilmiş, bitirilmemiş. İki yüzeyden delik açılmaya başlanmış, bitirilmeden bırakılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 7.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 59gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç

Tip A2

Env no Men.Ç'98 F.040 **Yıl** 1998 **Bul no** 78.1

Açma 19T **Grid** **Kot** 98.57/98.50

Katalog no 37 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birim

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, kahverengi hamurlu, siyah özlü, yüzeyler pütürlü ve aşınmış, el yapımı, pişme orta. Gövde parçası. Ovale yakın formda. Kenarlar hafifçe iç ve dış yüzeydem yongalanarak şekillendirilmiş. Ortaya yakın bir yerden iki yüzeyden çalışılarak delik açılmaya başlanmış, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 4.1cm
Delik çapı 0.4cm
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 19gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç
Tip A2
Env no Men.Ç'04 F.052 **Yıl** 2004 **Bul no** 72.1
Açma 42M **Grid** 3/h **Kot** 100.30

Katalog no 38 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi
Tabaka ST/EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, siyah özlü, yüzey kahverengi, pişmeden ötürü yer yer gri alacalı, açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları iç ve dış yüzeylerden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek hafifçe düzeltilmiş ama bitmemiş. Ortasındaki deliğin yeri iki taraftan belirlenmiş ama açılmamış.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 3.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 16gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç
Tip A2
Env no Men.Ç'07 F.078 **Yıl** 2007 **Bul no** 13.2
Açma 44M **Grid** 1-5/a-d **Kot** 100.45/42

Katalog no 39 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Taşçık ve kum katkılı, kahverengi hamurlu, dış parlak, iç mat açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Üçgen formlu. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş, düzeltilmeden bırakılmış. Dış yüzeyden açılmaya başlanan delik yarım kalmış.

Durumu Tüm?
Kalınlık 0.8cm
Çap
Delik çapı 0.9cm
Uzunluk 5.8cm
Genişlik 6.1cm
Ağırlık 28gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç
Tip A2
Env no Men.Ç'07 F.126 **Yıl** 2007 **Bul no** 84.1
Açma 41K **Grid** 1/c **Kot** 100.22

Katalog no 40 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Mika, bol taşçık, kireç ve kum katkılı, kahverengi hamurlu, iç yalın, pişme orta. Büyükçe bir kabın dip parçası. Yuvarlak formlu. Kenarlar iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirilmemiş. Dış yüzeyden delik açılmaya başlanmış fakat açılmadan bırakılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 6.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 84gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç
Tip A2
Env no Men.Ç'07 F.130 **Yıl** 2007 **Bul no** 82.1
Açma 42L **Grid** 1-2/f-h **Kot** 100.05/99.90

Katalog no 41 **Lev no** 5

Yeri Toplama Birimi
Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Mika, kum katkılı, siyah hamurlu, dış ve iç yüzey parlak açkılı (açkı aşınmış), pişme iyi. Kase - gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarlar iç ve dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş, hafifçe sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirilmemiş. İç yüzeyden delik açılmaya başlanmış, fakat açılmadan bırakılmış.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.5cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 33gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Delinmiş çç

Tip A2

Env no Men.Ç'15 F.022 **Yıl** 2015 **Bul no** 36.1

Açma 46M **Grid** 1-5/f--k **Kot** 99.45/99.42

Katalog no 42 **Lev no** 4

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun kum katkılı, iç ve dış yüzeyler açkılı, pişme iyi. İri bir kaseye ait gövde parçası. Düzensiz oval formlu. Kenarları kabaca yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek düzelti yok. İç yüzeyde delmek için nokta belirleniş, ancak açılmamış.

Durumu Tüm

Kalınlık 0.8cm

Çap 7.5cm

Delik çapı

Uzunluk

Genişlik

Ağırlık 62gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Men.Ç'00 F.032 **Yıl** 2000 **Bul no** 148.2

Açma 19T **Grid** 6/k **Kot** 98.31

Katalog no 43 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, siyah yüzeyli ve açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. İri bir kase - gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları dikine yongalanarak yuvarlatılmış, kenarları sürtülerrek iyi derecede düzeltilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.7cm
Çap 2.9cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 8gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Tam Yuvarlatılmış çç

Tip B1

Env no Men.Ç'15 F.012 **Yıl** 2015 **Bul no** 3.1

Açma 46M **Grid** 6-10/f-k **Kot** 100.15/100.06

Katalog no 44 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, devetüyü hamurlu, iç ve dış açkılı. Pişme iyi. Gövde parçası. Mevcut parça yarımay biçimli. Kenarları iyi derecede sürtülerek düzeltilmiş, yonga izi görülmemekte.

Durumu Yarım
Kalınlık 0.7cm
Çap 4.1cm mev
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 12gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'96 F.001 **Yıl** 1996 **Bul no** 36.9

Açma 18U **Grid** 5-6/d-e **Kot** 98.22

Katalog no 45 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ? **Mal grubu**

Tanım Bol taş, mika katkılı, açık renkli hamurluu, bir yüzeyi diğerine oranla daha pürüzsüz, yüzeyler oldukça aşınmış. Muhtemelen suda kalmış. Dip parçası. Pişme iyi. Yuvarlağa yakın formda. Kenarları yongalanarak şekillendirilmiş, bir kısmı sürtülerek hafifçe düzeltilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.2cm
Çap 4.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 29gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'98 F.013 **Yıl** 1998 **Bul no** 49.4

Açma 19T **Grid** 8-10/a-h **Kot** 98.98/82

Katalog no 46 **Lev no** 7

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı, kızılkahverengi hamurlu, iç yüzey kahverengi siyah alacalı, dış yüzey kızılkahverengi yalın, el yapımı, pişme iyi. Dip parçası? Yuvarlak formlu. Kenarlar dikine kabaca yongalanarak şekillendirilmiş. Bir kısmı çok hafifçe sürtülerek düzeltilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.3cm
Çap 6.2cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 66cm

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'98 F.035 **Yıl** 1998 **Bul no** 125.2

Açma 20T **Grid** 8-10/a-b **Kot** 98.01/97.99

Katalog no 47 **Lev no** 7

Yeri Toplama Birimi

Tabaka **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral katkılı kahverengi hamurlu, siyah özlü, iki yüzeyde pütürlü ve yanık, aşınmış, el yapımı, üzerinde kazıyarak yapılmış 'M' benzeri bir bezeme ile yuvarlak baskı bezeme mevcut, pişme orta. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formlu. Kenarlar dikine ve çok hafif iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Çok hafif sürtülerek düzeltilmiş, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.2cm
Çap 5.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 44gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'05 F.025 **Yıl** 2005 **Bul no** 11.8

Açma 43L **Grid** 6-10/g-k **Kot** 100.36/26

Katalog no 48 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Mineral katkılı kahverengi hamurlu, iç siyah yalın, dış kiremit rengi yalın, dış yüzeyde belli belirsiz mat açkı, pişme iyi/orta. Dibe yakın bir gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek yuvarlatılmış ama bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.9cm
Çap 3.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 16gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'05 F.059 **Yıl** 2005 **Bul no** 145.2

Açma 42M **Grid** 1-2/e-h **Kot** 100.23/99.98

Katalog no 49 **Lev no** 7

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, kahverengi hamurlu, iç ve dış yalın, pişme orta. Dip parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları yongalanarak şekillendirilmiş, sürtülerek kısmen düzeltilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 5.4cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 39gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'07 F.119 **Yıl** 2007 **Bul no** G.Profil

Açma 44M **Grid** 1-10/k **Kot**

Katalog no 50 **Lev no** 7

Yeri Güney Profil

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Taşçık, kireç ve kum katkılı, siyah hamurlu, pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz yuvarlak formlu. Kenarlar genel olarak dış yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Hafifçe sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1.1cm
Çap 5.8cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 52gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'07 F.133 **Yıl** 2007 **Bul no** 165.1

Açma 41L **Grid** 9/c **Kot** 99.80

Katalog no 51 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birim

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Bol kireç, taşçık ve mika katkılı, pembemsi devetüyü hamurlu, dış parlak açkılı, iç yalın, pişme iyi. İri ve boyunlu bir jabın gövde parçası. Yuvarlağa yakın formda. Kenarlar dikine yongalanarak şekillendirilmiş, dış yüzeyden bir yonga kopmuş. Sürtülerek düzeltilmeye başlanmış, bitirilmemiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 4.7cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 30gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'15 F.001 **Yıl** 2015 **Bul no** 76.1

Açma 44M **Grid** 7/i **Kot** 99.83

Katalog no 52 **Lev no** 6

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, devetüyü hamurlu, iç yalın, dış açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlak formlu. Kenarları dikine yongalanarak şekillendirilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 3.3cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 11gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı Yarı Bitmiş Yuvarlatılmış çç

Tip B3

Env no Men.Ç'15 F.004 **Yıl** 2015 **Bul no** 83.1

Açma 44M **Grid** 3-6/a-f **Kot** 99.80/71

Katalog no 53 **Lev no** 7

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum katkılı, devetüyü hamurlu, iç ve dış açkılı, pişme iyi. Açık ağızlı bir kaba ait gövde parçası. Düzensiz, ovale yakın formda. Kenarlar dikine yongalanmış, yer yer sürtülmüş, ancak tamamlanmamış.

Durumu

Kalınlık 0.9cm

Çap 4.6cm

Delik çapı

Uzunluk

Genişlik

Ağırlık 28gr

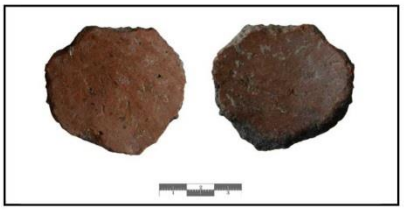
MENEKŞE ÇATAĞI

Adı İki Yüzeyden Yongalanmış çç

Tip C2

Env no Men.Ç'15 F.010 **Yıl** 2015 **Bul no** 76.2

Açma 44M **Grid** 6-10/f-k **Kot** 99.83/70

Katalog no 54 **Lev no** 8

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Kum ve taşçık katkılı, iç ve dış kırmızı, açkılı, pişme iyi. Gövde parçası. Düzensiz oval formlu. Kenarları kabaca yongalanarak şekillendirilmiş. Bir kenarı iç yüzeyden yongalanarak içe doğru sürtülmüş ve düzeltilmiş, bu kısım kısmen keskinleştirilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 0.8cm
Çap 5.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 25gr

MENEKŞE ÇATAĞI

Adı

Tip C3

Env no Men.Ç'98 F.045 **Yıl** 1998 **Bul no** 133.1

Açma 20T **Grid** 1-6/a-e **Kot** 97.85/83

Katalog no 55 **Lev no** 8

Yeri Toplama Birimi

Tabaka EDÇ **Mal grubu**

Tanım Yoğun mineral ve mika katkılı, bir yüz kırmızı astarlı ama aşınmış, diğeri yalın, el yapımı, pişme iyi. Gövde parçası. Yuvarlağa yakın formlu. Bir kenarında iç yüzeyden derin bi yonga çıkarılmış, bu kısmın cidarı incelmiş (0.3cm). Diğer kısımlar dikine ve çok hafif iç yüzeyden yongalanarak şekillendirilmiş. Kenarlar sürtülerek düzeltilmiş.

Durumu Tüm
Kalınlık 1cm
Çap 6.1cm
Delik çapı
Uzunluk
Genişlik
Ağırlık 49gr